

Justerat onsdagen den 20 december 2006

Inger Linger

Conny Andersson

John Glas

§ 274
Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades varvid närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppsproslistor, bilagorna A och B.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 275
Kungörelse och annonsering

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 30 november 2006 till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Föredragningslistan infördes den 4 och 5 december 2006 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 8 december på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet utlysts i laga ordning.

§ 276
Justerings

Att jämte ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras senast onsdagen den 20 december 2006.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att växeltjänstgöring fick ske under behandlingen av § 277.

§ 277**Budget för Stockholms läns landsting för 2007 och plan för åren 2008-2009 samt investeringsbudget för 2007 och plan för åren 2008-2011 (förslag 117)**
LS 0604-0698

Ordföranden föreslog att ärendet skulle behandlas enligt följande

- A Överläggning om ärendet i dess helhet.
- (1) SL-koncernen
  - (2) Färdtjänstnämnden
  - (3) WÅAB
  - (4) Regionplane- och trafiknämnden
  - (5) Kulturnämnden
  - (6) Revisorskollegiet
  - (7) Hälso- och sjukvård (inkl tandvård)
  - (8) Patientnämnden
  - (9) Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor)
  - (10) Övriga punkter i hemställan
- B Beslut beträffande budgeten och flerårsberäkningar.

Landstingsfullmäktige godkände den av ordföranden föreslagna behandlingsordningen.

Överläggning beträffande budgeten i dess helhet.

Anf. 1-73

Vid överläggningen yttrade sig landstingsråden Chris Heister, Ingela Nylund Watz, Birgitta Rydberg, Birgitta Sevefjord och Raymond Wigg, Pia Lidwall, landstingsråden Gustav Andersson, Christer G Wennerholm, Dag Larsson och Maria Wallhager, Björn Sigurdsson, Måns Almqvist, landstingsrådet Stig Nyman, Kajsa Hansson, Lena-Maj Anding, Raymond Svensson samt landstingsrådet Lars Dahlberg.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till vid sammanträdet framlagda förslag av m-, fp-, kd- och c-ledamöterna
- 3) bifall till s-ledamöternas förslag

- 4) bifall till v-ledamöternas förslag
- 5) bifall till mp-ledamöternas förslag

SL-koncernen

Anf. 74-121

I ärendet yttrade sig landstingsråden Christer G Wennerholm och Lars Dahlberg, Lennart Rohdin, Måns Almqvist, Yvonne Blombäck, Jan Stefansson, Tage Gripenstam, landstingsrådet Raymond Wigg, Staffan Holmberg, Stella Fare, landstingsrådet Gustav Andersson, Lena-Maj Anding, Kerstin Pettersson, Regiana Hortin, Charlotte Broberg, Tora Hansjons, Jan Strömdahl, Anders Johansson, Nanna Wikholm, Johan Sjölander, Lena-Maj Anding samt Pamela Ahumada.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till ändrings- och tilläggsförslag av m-, f-, kd- och c-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 1.

Färdtjänstnämnden

Anf. 122-128

I ärendet yttrade sig Anna Starbrink, Björn Sundman, Anna Manhag, Leif Kroon samt Boris von Uexküll.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 2
- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 2.

WÅAB

Anf. 129-133

I ärendet yttrade sig Mikael Freimuth, landstingsrådet Lars Dahlberg, Caroline Åkerhielm, Magnus Agestav samt Lennart Rohdin.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 3
- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 3.

Regionplane- och trafiknämnden

Anf. 134-150

I ärendet yttrade sig Erik Langby, landstingsrådet Lars Dahlberg, Andres Käärik, Jan Strömdahl, Björn Sigurdsson, Jan Stefansson samt Tage Gripenstam.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 4
- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 4.

Kulturnämnden

Anf. 151-171

I ärendet yttrade sig Karin Wästberg, Gizela Sladic, Morgan Lindqvist, Agnetha Boström, Kerstin Pettersson, Aram El Khoury, Christine Chambay, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Staffan Sjödén samt Carl-Anders Ifvarsson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 5
- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5

De ställda yrkandena om ändringar behandlades på sätt som anges i bilaga 5.

Revisorskollegiet

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 6
- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 6.

Sammanträdet avslutades kl 19.55 för att återupptas nästa dag kl 09.30.

Upprop förrättades den 13 december 2006 varvid närvaro och frånvaro antecknades i enlighet med bilagda uppropslista B. Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

Hälso- och sjukvård (inkl tandvård)

Anf. 172-300

I ärendet yttrade sig landstingsråden Filippa Reinfeldt, Dag Larsson, Birgitta Rydberg och Birgitta Sevefjord, Lena-Maj Anding, landstingsråden Stig Nyman och Gustav Andersson, Pia Lidwall, landstingsrådet Lars Joakim Lundquist, Marie Ljungberg Schött, Håkan Jörnehed, landstingsrådet Maria Wallhager, Viviann Gunnarsson, Kajsa Hansson, Anders Lönnberg, Olov Lindquist, Juan Carlos Cebrian, landstingsrådet Raymond Wigg, Jan Strömdahl, Inga-Britt Backlund, Regiana Hortin, Olle Reichenberg, Mats Skoglund, Eva Lannerö, Boris von Uexküll, Tove Sander, Kerstin Pettersson, Peter Lundén-Welden, Mikael Sundesten, Sverre Launy, Gunilla Thorsson, Janet Mackegård, Lena Cronvall-Morén, Kristina Söderlund samt Elisabeth Dingertz.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 7
- 2) bifall till tilläggförslag av m-, f-, kd- och c-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7
- 3) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7
- 4) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7

- 5) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 7.

Patientnämnden

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 8
- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 8.

Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor)

Anf. 301-350

I ärendet yttrade sig landstingsråden Chris Heister, Ingela Nylund Watz och Maria Wallhager, Håkan Jörnehed, Håkan Jörnehed, Viviann Gunnarsson, landstingsråden Stig Nyman, Gustav Andersson och Raymond Wigg, Yvonne Andersson, Johan Sjölander, Jan Strömdahl, Tage Gripenstam, landstingsrådet Lars Joakim Lundquist, Jan Olov Sundström samt Anders Lönnberg.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 9
- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 9.

Ordföranden konstaterade härefter att under överläggningarna framställda yrkanden beträffande förslaget till budget för 2007 och flerårsberäkningar för åren 2008-2009 för Stockholms läns landsting och landstingsägda bolag behandlats, varvid fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag jämte framlagda tilläggsyrkanden från m-, fp-, kd- och c-ledamöterna.

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna till förmån för respektive partigrupps säryrkanden och övriga under överläggningen ställda yrkanden i de fall yrkandena inte bifallits av landstingsfullmäktige.

Övriga ej behandlade att-satser i landstingsstyrelsens budgetförslag togs sedan upp till behandling.

88:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och fann att fullmäktige bifallit förslaget.

Mot detta beslut reserverade sig mp-ledamöterna.

1:a att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

2:a att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

3:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

4:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till s-, v- och mp-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat

att fastställa landstingsstyrelsens förslag till budget för Stockholms läns landsting för år 2007 samt flerårsberäkningar för åren 2008-2009

att fastställa resultatbudget, balansbudget och finansieringsbudget för år 2007 och planer för åren 2008-2009 enligt bilaga

att fastställa investeringsbudgeten för år 2007 samt plan för åren 2008-2011 enligt bilaga

att fastställa Stockholms läns landstings driftsbudget för år 2007 enligt upprättat förslag till landstingsbidrag/tillskott och resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag

att fastställa taxor och avgifter för år 2007 enligt bilaga

att uppdra till nämnder och bolag att till landstingsstyrelsen avlämna månadsbokslut, prognoser, delårsbokslut, årsbokslut, personalbokslut, miljöbokslut, årsredovisning och övriga erforderliga underlag till landstingets koncernbokslut och övrig uppföljning i enlighet med de anvisningar som landstingsstyrelsens förvaltning utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att tidigarelägga delårsbokslutet till ett delårsbokslut som omfattar 6 månader

att uppdra åt landstingsstyrelsen att beräkna omställningskostnader för samtliga delar av strukturarbetet samt att beakta dessa kostnader såsom upplupna kostnader i årsbokslut för år 2006 i enlighet med god redovisningssed

att uppdra åt landstingsstyrelsen att i årsbokslut för år 2006 göra avsättning för ändrade försäkringstekniska antaganden, vilket innebär en förändring av nu gällande diskonteringsränta från 3 till 2 procent samt att justera livslängdsantagandet med 3 år samt att för detta åberopa särskilda skäl i årsbokslut 2006

att medge styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB att göra en justering av prislistan för vuxentandvård med en genomsnittlig höjning om 2,25 procent år 2007

att reservera 80 000 000 under koncernfinansiering för genomförandet av GVD under 2007

att anta den nationella IT-strategin för vård och omsorg enligt bilaga

att uppdra åt landstingsstyrelsen att tillsammans med övriga landsting medverka i genomförandet av handlingsplanen avseende nationell IT-infrastrukturplattform för vården och omsorgen till en bruttokostnad av 45 000 000 kronor för Stockholms läns landsting 2007

att uppdra åt landstingsstyrelsen att framlägga förslag på förtydligade ägardirektiv som styr mot mål

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att ta fram en strategi för att uppnå jämlik och jämställd sjukvård. Vårdresultaten analyseras och utvärderas utifrån mäns respektive kvinnors villkor

att Stockholms läns landsting uppvakta regeringen om behovet av en samlad patienträttighetslagstiftning

att inrätta en särskild enhet för patientsäkerhet

att patienten ska ha rätt att välja läkare, vårdenhet samt ges inflytande över val av tidpunkt för behandlingen, en starkare koppling mellan patientens val av vårdgivare och vårdgivarens ekonomiska ersättning införs

att införa en utvecklad vårdgaranti som ska omfatta alla medicinskt motiverade behandlingar, även psykiatrin, patienten ska erbjudas vård i tid, varje vårdgivare ska vara skyldig att informera patienten om vårdgarantin och var vård kan erhållas med kort väntetid, och om vårdgivare inte kan erbjuda vård i tid ska patienten erbjudas vård efter eget önskemål i länet, i ett annat landsting eller hos en annan vårdgivare

att uppdra åt landstingsstyrelsen att se över och utveckla folkhälsopolicyn

att stärka det förebyggande arbetet av de stora folksjukdomarna som stroke, hjärt-/kärl-sjukdomar, astma-/allergi, diabetes, övervikt och psykisk ohälsa samt att arbetet för att minska alkoholkonsumtionen och överviktprojekt stärks

att införa screening av tjocktarmscancer successivt

att öka möjligheten till ögonbottenundersökning vartannat år

att invånarna i Stockholms län ska erbjudas en tillgängligare vård genom en väl fungerande närsjukvård oavsett var i länet man bor

att barnfamiljer och äldre ska kunna erbjudas hembesök

att fri etablering med ett tydligt åtagande införs för allmänläkare/vårdteam, geriatriker och barnläkare

att införa ett länsövergripande patientvalssystem med aktiv listning och fri etablering med ett tydligt åtagande den 1 januari 2008, vilket innebär att alla invånare får en reell möjlighet att aktivt välja sin egen doktor

att avskaffa remisstvänet inom sjukgymnastiken samt att genomföra en utredning om hur de med störst vårdbehov av sjukgymnastik och de med behov av hög tillgänglighet ska få sina behov tillgodosedda

att organisera närsjukvården så att de äldres speciella behov av kontinuitet och närhet kan tillgodoses samt att äldre med stora och sammansatta vårdbehov erbjuds en fast vårdkontakt samt att stärka den psykosociala och geriatriska vårdkompetensen

att se över narakuternas verksamhet och ansvaret för jourverksamhet kvällar och helger successivt övergår till närsjukvården och att tillgången på barnkompetens samt ögonläkare, hudläkare, reumatologer och neurologer ses över

att satsa på äldre genom ökad tillgänglighet och specialanpassad vård, införa trygghetskvitto och hembesök

att genomföra fler demensutredningar, ökad kapacitet inom geriatriken, stärkt äldrepsykiatri och utökad palliativ vård

att införa hälsosamtal för äldre över 75 år i hela länet i samverkan med kommunerna

att kartläggning av äldrevårdsforskningen inom Stockholms läns landsting görs samt att ett forskningsanknutet äldrecentra skapas

att en översyn av den psykiatriska vårdens uppdrag, organisation och kostnads-läge, entreprenörers möjlighet att medverka till en förbättrad psykiatri ökas, utredning om behov av ytterligare utbyggnad inom psykiatri genomförs, både inom vuxen- barn- och ungdomspsykiatri genom att ett nytt ersättningssystem införs

att öka patienternas valfrihet inom psykiatri samt att upprätta individuella vårdplaner för alla psykiskt sjuka

att starta ett projekt där Maria Ungdom kommer att samverka med Södersjukhusets mottagning för våldtagna kvinnor

att uppvakta regeringen om ett statligt ansvar för rättspsykiatri och att införa övergångsvård för rättspsykiatriska patienter

att en särskild översyn av vårdutbudet inom cancervården, förlossnings- och neonatalvården, barnsjukvården, dialyssjukvården, in-vitro-fertiliseringsvården samt rehabilitering

att förbättra cancersjukvården; förverkligandet av utvecklingsplanen, kontaktsjuk-sköterskor/vårdkoordinatorer införs samt att förstärka den palliativa vården

att en översyn av den prehospitla vården görs; behov av ytterligare ambulans-helikopterverksamhet samt fler akutbilar och MC-läkare och att ett center på Södersjukhuset startar

att utreda behovet av multifokala linser i samband med gråstarrsoperationer och hur finansiering ska ske

att hiv-mottagningen Venhälsan får eget uppdrag för hiv-prevention och STI-verksamhet

att Venhälsan ska vara kvar på Södersjukhuset med eget vårdavtal

att förstärka intensivvården på Karolinska Universitetssjukhuset

att bygga ut Astrid Lindgrens barnsjukhus intensivvård inkl neonatal intensivvård

att se över driftsformerna för bl a medicinsk service på akutsjukhusen (röntgen, lab m m)

att fortsätta utveckla kvaliteten i förlossnings- och BB-vården samt införa en platsgaranti

att barnakuten på Danderyds sjukhus får utökade öppettider samt utökat uppdrag, att Astrid Lindgrens barnakut får ytterligare resurser för triagefunktion, att en närakut öppnas i närheten av Astrid Lindgrens barnsjukhus i samarbete med privat vårdgivare, samt att närsjukvården ges ökade möjligheter att ta emot barn genom utbildning inom barnsjukvård

att barn samt vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder får ökad tillgänglighet till utredning och behandling

att införa pneumokockvaccinering av barn

att utreda nya driftsformer för Folktandvården AB:s verksamhet

att vårdgivare ska godkännas genom ett auktorisationssystem

att uppdra åt landstingsstyrelsen att lämna förslag till en modell för rankning av sjukhus samt kvalitetsredovisningar

att en översyn och fortsatt utveckling görs av DRG-systemet och att utveckla ersättningssystem och vårdkedjor inom olika vårdområden, utveckla kundvalsmodeller och vårdansvarsbudget

att utreda hur andelen av vård inom avancerad hemsjukvård samt dagkirurgi kan utökas

att uppvakta regeringen så att landstingets upphandlingar kan utvecklas för att kunna förlänga kontraktstiderna samt för att kvalitetskrav ska ges större betydelse vid upphandling

att utmaningsrätt och fri etablering i Stockholms läns landsting prövas

att inrätta ett mångfaldskansli

att omedelbart sätta igång en strukturell och organisatorisk genomgång av Karolinska Universitetssjukhuset samt att ge avtalen en mer decentraliserad inriktning

att pröva andra driftsformer av akutsjukhusen

att samordna funktionerna så att fler läkare och sjuksköterskor med utländsk härkomst kan rekryteras och få legitimation samt långsiktigt säkra regionens behov av sjukvårdspersonal

att öka självständigheten inom SLSO:s verksamheter som ett första steg mot avknoppning

att genomföra en utredning om GBS-screening

att kompensera patienten ekonomiskt vid inställda operationer av andra skäl än medicinska

att inleda diskussioner med berörda trafikhuvudmän om ett gemensamt taxey-system i Mälardalen

att inleda förhandlingar med staten om en långsiktig lösning avseende skötsel av Banverkets spår och att SL:s tåg prioriteras i rusningstrafik enligt tidigare överenskommelse

att intensifiera arbetet med att öka tillgängligheten i kollektivtrafiken för alla med funktionshinder

att initiera att det tillsammans med länets kommuner tas fram ett program för att stoppa klotter och skadegörelse

att uppdra åt SL:s styrelse att uppvakta regeringen om behovet av fler poliser i kollektivtrafiken

att uppdra åt SL:s styrelse att arbeta fram en trafiksäkerhetspolicy

att uppdra åt SL:s styrelse att hos Vägverket begära att få höja straffavgiften vid resa utan giltigt färdbevis till 1.200 kronor

att uppdra åt SL:s styrelse att formulera avtal med och förbättra incitamenten för trafikutövarna att kontrollera att passagerarna erlagt avgift

att organisera ett barn- och ungdomsråd för trafiken

att uppdra åt SL:s styrelse att utreda ett nytt prissystem där kriterier som studeras bl a ska vara resans längd, tidsdifferentiering, ”trohetsrabatt” och takpris

att införa studeranderabatt på terminkort inom SL-trafiken

att uppdra åt Färdtjänstnämnden att utreda hur rullstolstaxi ska göras tillgängligt på rimliga villkor

att överföra naturbruksskolorna organisatoriskt till landstingsstyrelsen

att uppdra åt landstingsstyrelsen att vidta nödvändiga reglementsändringar med anledning av överföringen av naturbruksskolorna

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda förutsättningarna för att naturbruksskolorna övergår till annan huvudman

att inrätta två regionala FoU-enheter inom äldreområdet i samverkan mellan landsting och kommuner i norra länet, samt att anslå 3 000 000 kronor av FoUU:s budget för ändamålet

att uppdra åt landstingsstyrelsen att särskilt granska IT, såväl strategi som totala kostnader, i landstinget och återkomma till landstingsfullmäktige under 2007

att uppdra åt landstingsstyrelsen att se över möjligheterna att effektivisera de administrativa stödprocesserna i syfte att minska kostnader och minska byråkrati

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utveckla investeringsprocessen i syfte att skapa ökad jämförbarhet

att utveckla och använda Offentligt-Privat-Samarbete (OPS) för investeringar där så är lämpligt

att uppdra åt landstingsstyrelsen att inrätta ett tillväxtpolitiskt råd

att fastställa de finansiella målen i enlighet med denna budget

att fastställa principer för mandatstöd, kanslistöd, villkor för landstingsråd i enlighet med den överenskommelse som träffats mellan partierna representerade i Stockholms läns landstingsfullmäktige

att uppdra åt landstingsstyrelsen att inleda förhandlingar med regeringen om utjämningsystemet, villkoren för forskning och utbildning samt finansieringen av infrastrukturen

att bevilja regionplane- och trafiknämnden ett projektanslag på 2 000 000 kronor för fortsatt arbete under 2007 med processen kring trafikens infrastruktur i Stockholms län och Mälardalen

att bemyndiga landstingsstyrelsen att fastställa slutliga bidrag till Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län och ALMI Företagspartner AB samt att finansiera därvid tillkommande medelsbehov ur anslag som står till styrelsens förfogande

att bemyndiga landstingsstyrelsen att göra justeringar av teknisk art avseende denna budget

att uppdra åt utskott/nämnder/bolagsstyrelser att utforma sina respektive slutliga budgetar i enlighet med denna budget

att nämnder och styrelser senast den 31 januari 2007 ska överlämna behandlad budget till landstingsstyrelsen i enlighet med de anvisningar som landstingsstyrelsens förvaltning utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att uppdra åt landstingsstyrelsen att anmäla slutlig budget till landstingsfullmäktige senast vid fullmäktigesammanträdet i mars år 2007

att uppdra åt AB SL att utreda möjligheterna att korta restiderna i t-banetrafiken, exempelvis genom inrättande av snabbtåg som inte stannar vid alla stationer

att uppdra till AB SL att bjuda in taxibolagen till samarbete om försäljning av kombinationsresor med SL och taxi i syfte att öka tryggheten och möjliggöra resor hem till dörren

att uppvakta regeringens förhandlingsman för att möjliggöra ökade investeringar till kollektivtrafik i Stockholms län genom att lösgöra statliga pengar och låta huvuddelen av intäkterna från trängselskatten ska gå till väginvesteringar i Stockholms län

att närsjukvården ges ökade möjligheter att ta emot barn genom utbildning inom barnsjukvård

att den geriatrisk kompetensen inom närsjukvården byggs ut

att bygga ut den psykosociala kompetensen på vårdcentralerna

att en nollvision införs när det gäller självmord

att fullfölja utvecklingsplanen för cancervården

att det prehospitala omhändertagandet utvecklas genom att ett prehospitalt centrum inrättas

att öka antalet förlossningsplatser

att utöka antalet intensivvårdsplatser inom neonatalvården

att även de regionala vårdprogrammen ska verka för att män och kvinnor får vård utifrån kvinnors och mäns respektive villkor

att förstärka vårdkedjan inom strokevården samt avsätta 3 miljoner kronor i detta syfte

att sjukhusen i Norrtälje och Södertälje bibehålls som fullvärdiga akutsjukhus

att en översyn genomförs av DRG-systemet och att ersättningssystemet även tar hänsyn till utvecklandet av vårdkedjor inom olika vårdområden

att förstärkningar inom smärtvården görs inom de områden som berör rörelseorganens sjukdomar

att fortsätta arbetet med analys och presentation av könsuppdelad statistik

att en certifierad jämställdhetsutbildning av chefer inom landstinget och den påbörjade jämställdhetsutbildningen av alla anställda i landstinget ska fortsätta under 2007

§ 278**Ändring av bolagsordning för AB Storstockholms Lokaltrafik (förslag 131)**

LS 0611-1966

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att ändra bolagsordning för AB Storstockholms Lokaltrafik.

§ 279**Fyllnadsval, bordlagda val samt övriga val**

LS 0609-1584, 1617, 1627, 0610-1661, 1708, 1722, 1729, 1761, 1771, 1777, 0611-1819, 1822, 1848, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1958, 1959, 0612-1977, 1980, 2025

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Curt Linderöth (m) från uppdraget som ersättare i valberedningen, för Lennart Rohdin (fp) från uppdraget som ersättare i landstingsstyrelsen samt för Eivor Karlsson (mp) från uppdraget som ersättare i fullmäktige, valkrets 1.

Fullmäktige beslutade vidare förrätta val i enlighet med valberedningens förslag, se bilaga C.

§ 280**Bestämmelser m m om arvoden för förtroendevalda inom Stockholms läns landsting för mandatperioden 2007 – 2010 samt pensionsrättigheter för förtroendevalda med omfattade uppdrag (förslag 130)**

LS 0610-1767, LS 0611-1974

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta bestämmelser m m om arvoden för förtroendevalda inom Stockholms läns landsting för mandatperioden 2007 – 2010 enligt bilaga.

att den samlade ersättningen till förtroendevalda vilka av landstingsfullmäktige utses till gruppledare/särskild partiföreträdare för ärendeberedning på halvtid skall vara pensionsgrundande

att den samlade ersättningen får dock ej överstiga arvodesnivån för heltidsuppdrag som landstingsråd

RESERVATION

Mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för mp-reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 281**Anmälan av interpellationer**

LS 0612-2026--2031

Anf. 351-361

Följande interpellationer godkändes av fullmäktige

Nr 2006:64 av Birgitta Sevefjord (v) om planerna på att privatisera Folktandvården Stockholms län AB

Nr 2006:65 av Dag Larsson (s) om privatisering av Folktandvården Stockholms län AB

Nr 2006:66 av Birgitta Sevefjord (v) om privata vårdcentraler i Stockholm

Nr 2006:67 av Inger Ros (s) om vad den borgerliga majoriteten vill med länets närakuter

Nr 2006:68 av Håkan Jörnehed (v) om hur ökningen av klamydia ska stoppas

Nr 2006:69 av Lars Dahlberg (s) om kollektivtrafiken vid återinförandet av trängselskatt

Interpellationerna skall besvaras vid nästa sammanträde.

Härefter tillfrågades fullmäktige om interpellation av Ingela Nylund Watz till landstingsrådet Filipa Reinfeldt om privatiseringar vid akutsjukhus skulle medges att få ställas.

Röstförklaringar avgavs av följande personer: landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Lena-Maj Anding, landstingsrådet Christer G Wennerholm, Andres Käärik, landstingsråden Birgitta Sevefjord och Stig Nyman, 2:e vice ordförande John Glas, 1:e vice ordförande Conny Andersson samt landstingsrådet Gustav Andersson.

YRKANDEN

- 1) Interpellationen skall inte medges att få ställas
- 2) Interpellationen skall godkännas i sin helhet och medges att få ställas

Fullmäktige beslutade sedan genom omröstning att avgöra frågan.

Omröstningen genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller avslagsyrkandet röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat medge att interpellationen får ställas.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 81 ja-röster, 59 nej-röster, att 1 ledamot avstått och att 8 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga D.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att inte medge att interpellationen av Ingela Nylund Watz till landstingsrådet Filippa Reinfeldt om privatiseringar vid akutsjukhus skulle få ställas.

RESERVATION

S-, v- och mp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för interpellationen.

Avslutning

Anf. 362

Ordföranden avslutade sammanträdet kl .20.20

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges budgetsammanträde den 12–13 december 2006

§ 277 Budget för Stockholms läns landsting för 2007 och plan för åren 2008–2009 samt investeringsbudget för 2007 och plan för åren 2009–2011

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 1

Landstingsrådet Heister (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Valutslaget den 17 september blev mycket klart, såväl i riket och i landstinget som i de flesta av länets kommuner. I den här salen har majoriteten aldrig varit så tydlig som den är nu.

Den 17 september valde stockholmarna jobben före bidragen. Jobben står i fokus för det vi gör. Vi kommer att göra allt för att vi ska få fler jobb i Stockholmsregionen. Bidragsberoende ska brytas och ersättas med arbete och egen lön. Valet i år var ett viktigt vägval. Alliansen prioriterade jobben – att fler får arbete och att vi får fler företag. Det är bara så vi kan bryta utanförskapet och få mer resurser till välfärden.

Väljarna röstade för en ny politik. Jag mötte det under hela valrörelsen. Allra starkast kände jag det när jag besökte Fittja centrum tillsammans med vårt kommunalråd i Botkyrka. Överallt var vi kom önskade Fittjaborna oss lycka till. I val efter val hade de trott på vad Socialdemokraterna sagt. Men nu får det vara nog, sade de. Det måste bli en förändring. Våra ungdomar måste kunna få jobb, inte bara leva på bidrag. Vi måste kunna känna framtidstro. Likadant var det när jag mötte småbarnsföräldrar i Rinkeby som var oroliga för barnsjukvården, eller Nynäsborna som ständigt fått stå och vänta på pendeltåg som inte går i tid.

Fru ordförande! Underskotten i akutsjukhusen och SL är oroväckande. De beror delvis på att kostnaderna hela tiden ökar, men också på politiska beslut som inte varit finansierade. Det gäller bland annat införandet av enhetstaxan. Den tidigare majoriteten har låtit bli att vidta kraftfulla och nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med underskotten.

Vi ärver nu ett landsting med akutsjukhus som går med stora underskott. Vi ärver nu ett landsting med ett SL som går med underskott. Många vårdcentraler har ekonomiska problem. Revorna i sjukvården är stora. De som får vård är oftast nöjda, men självklart är missnöjet och besvikelsen stor bland dem som står i kö och inte når fram i vården.

Kollektivtrafiken fungerar inte. Förra vintern drabbades SL:s resenärer hårt, och särskilt hårt drabbades de som bor i södra länet av försenade och inställda pendeltåg. Bara 15 procent av alla resenärer är nöjda med tidhållningen. För de hårt prövade Nynäspendlarna är siffran ännu lägre.

Detta, fullmäktigeledamöter, har den förra majoriteten valt att beskriva som ett dukat bord! Det tidigare finanslandstingsrådets politiska testamente lyder: Högeralliansen kommer nu till dukat bord med en urstark landstingsekonomi och

positiv utveckling i sjukvården och kollektivtrafiken. För dem är det bara att tacka och ta emot.

Förra majoriteten här i salen har lyckats med *en* sak: De har höjt skatten med nästan två kronor. Om det är något som är enkelt så är det att höja skatten. Vi har nu landets i särklass högsta landstingsskatt. Redan hårt prövade stockholmare tvingas nu betala långt mer än andra till sjukvård och kollektivtrafik. Så kan vi inte ha det!

Alliansen i landstinget har lagt fram en budget som pekar ut en tydlig färdriktning. Vi prioriterar det som är viktigast och väljer bort sådant som vi inte ska göra. Vi ser till att verksamheterna får goda förutsättningar att fullfölja sina uppdrag. Vi vill hitta småskalighet och entreprenörsanda i den stora organisationen och finna kraften i engagerade medarbetare som kan påverka sin arbetssituation.

Vår budget, som ligger på fullmäktiges bord, har tre tydliga mål.

För det första: Tillgängligheten i vården måste bli väsentligt bättre.

För det andra: Tillförlitligheten i kollektivtrafiken ska vara hög.

För det tredje: Det ska vara ordning på ekonomin.

Sjukvården utvecklas. De svårast sjuka ska få vård i tid. Det ska vara enklare att nå sjukvården för att få hjälp. Vi avskaffar remisstvånget till sjukgymnasterna. Det sker dels genom mer pengar, dels genom att vi välkomnar alla som vill vara med och göra vården bättre. Med vår politik kan sjukvården utvecklas till en framtidsbransch.

I trafiken sätter vi tillförlitligheten främst. Det betyder att det är slut på experimen-terandet. Trafiken ska fungera. Den ska gå i tid. Efter fyra år av slarv med kärnuppgifterna är det dags för ordning och reda i kollektivtrafiken. Enhetstaxan, som dränerar trafiken på intäkter, ersätts av en taxa som är avståndsberoende. Vi höjer priset på SL-kortet med 20 kronor. Det är en liten höjning, men det är en viktig signal. Resenärerna måste också vara med och betala trafikens kostnadsökningar – annars kommer trafiken att ta pengar från sjukvården, och så vill vi inte ha det.

Egentligen är det enkelt: Det ska vara ordning och reda i landstingets finanser. För att vi i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens länsbor ställer ska landstinget vara sparsamt med skattebetalarnas pengar. Givna budgetramar ska hållas.

Valutslaget den 17 september blev mycket tydligt. Skattechocken ska brytas mot ett tydligt ledarskap. Kollektivtrafiken ska inte präglas av experiment, och sjukvården ska ges i tid. Förra mandatperioden präglades av en oresonlighet som vi bör kunna lägga bakom oss. Då styrde ni med minsta möjliga marginal och genomförde stora förändringar av sjukvården och kollektivtrafiken som vi inte var överens om. Väljarnas tydliga budskap i september förpliktar.

Den här majoriteten kommer att leva upp till väljarnas förtroende och göra det som förväntas av oss och som vi har fått mandat för. Jag är medveten om att ni på den rödgröna sidan inte öskar att göra detsamma som vi. Men vi är beredda att finna breda lösningar på landstingets utmaningar. Inte minst gäller det stora frågor som ett nytt universitetssjukhus och investeringar i infrastrukturen. Sedan är det självklart att vi här i salen kommer att ha många och hårda debatter om färdriktningen, för så ska det också vara.

Den tidigare rödgröna majoriteten i detta hus höll inte länge. Socialdemokraterna lägger fram *ett* budgetförslag, Vänsterpartiet ett annat och Miljöpartiet ett tredje. Jag har svårt att hitta gemensamma nämnare. Det kan förklara varför Stockholm de senaste fyra åren har upplevts som splittrat och otydligt. I vår budget lägger vi fram förslag där vi börjar arbetet med att bygga ett friare Stockholm. Till grund ligger en stabil och stark majoritet. Vi är överens. Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet tar de kommande fyra åren ett gemensamt ansvar för Stockholms läns landsting.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till alliansens budgetförslag.

Anförande nr 2

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Precis som Chris Heister sade är det här verkligen en budget som handlar om vägval – om olika vägval för sjukvården och kollektivtrafiken, för landstinget och sannerligen för Stockholmsregionen.

Landstinget är i en situation där intäkterna under det här året – 2006 – med bred marginal överstiger kostnaderna för driften av landstingets verksamhet. Även 2007 finns det ett utrymme för betydande tillskott till verksamheten. Kostnaderna har förvisso ökat i takt med att antalet anställda i sjukvården har kunnat öka under de två senaste åren, men kostnadsökningarna sker inom en god marginal för vad landstinget har råd med numera. Intäkterna överstiger kostnaderna, och *alla* prognoser tyder dessutom på att skatteintäkterna kommer att öka ytterligare på grund av den snabbt växande sysselsättningen. Frågan är dock hur det befintliga utrymmet ska användas. Ska det användas till skattesänkningar, som finanslandstingsrådet flaggar för de kommande åren, eller till att möta behoven hos patienter och resenärer?

Det socialdemokratiska svaret är att satsa på patienter och resenärer. Vi väljer därför i årets budget att skjuta till 300 miljoner kronor mer än den borgerliga majoriteten till hälso- och sjukvården. Vi gör det för att finansiera vårdgarantin fullt ut. Vi gör det för att satsa ytterligare 100 miljoner kronor mer på närsjukvården, bland annat i form av fler fasta läkare, fler jourläkarbilar och fortsatt utbyggnad av närakuter, och vi gör det för att kunna satsa extra både på äldrepsykiatrin och på barn- och ungdomspsykiatrin. Vi gör det för att se till att genomförandet av utvecklingsplanen för cancervården inte fuskas bort på grund av bristande resurser.

Vi behåller den avgiftsfria barnsjukvården. Familjer med små ekonomiska resurser ska inte behöva känna att Astrid Lindgrens barnsjukhus inte är till för dem. Jag vet att 120 kronor per besök är en liten summa för de allra flesta familjer här i länet, men inte för alla. Glöm aldrig det! Lägg till detta försämringarna i a-kassan och se att från och med nästa år är 120 kronor per besök kännbart för fler familjer i vår region.

Ordförande, fullmäktige! Den borgerliga majoritetens förslag underfinansierar i själva verket sjukvården nästa år. I stället för att satsa på vården väljer man att stoppa undan 300 miljoner kronor centralt utan att ange något särskilt användningsområde. Syftet är naturligtvis att skapa utrymme för den skattesänkning man utlovat och planerar för under 2008. Men den politiken kommer inte att hålla – inte med mindre än att man gör avkall på behoven inom framför allt sjukvården.

I det socialdemokratiska förslaget lägger vi ytterligare 75 miljoner kronor på vårdbeställningar för att fullt ut leva upp till vårdgarantin. En vårdgaranti värd namnet kräver att erforderliga resurser skjuts till. Jag vädjar därför till er som kan kallas mittenpartierna här i salen att i voteringen i denna fråga inte vara så moderatstyrda. Folkpartiet har en vågmästarställning i detta fullmäktige. Gör er inte medskyldiga till att sätta en kommande skattesänkning före möjligheterna att klara finansieringen av vårdgarantin. Gör ett annat vägval!

Hälsa- och sjukvården behöver större tillskott än vad det borgerliga förslaget medger. Redan har vi nåtts av oron och frustrationen vid thorax på Karolinska Universitetssjukhuset. De resurser som vi här i fullmäktige hjälptes åt att skjuta till i augusti plockas nu helt sonika bort från det borgerliga budgetförslaget. Det är faktiskt rätt häpnadsväckande att majoriteten här i salen verkar vara beredd att frånta thoraxkliniken de ökade resurser som krävs för att hjärtsjuka ska få vård i tid. Det är häpnadsväckande att man kan dra undan mattan för de nyrekryteringar som kliniken förbereder och som så väl behövs för att klara de ökande behoven. Nej, tänk om i denna fråga! Välj en annan väg och skjut till de pengar som behövs! Pengarna finns – om man väljer att inte börja planera för stora skattesänkningar förstås.

Kanske hade man också kunnat hoppas på ett annat vägval när det handlar om närakuterna. Så sent som i juni slog Moderaterna på trumman för att de hade tänkt om när det gäller närakuterna. De är bra och viktiga komplement i vården, sades det, och en service som medborgarna uppskattar. Det var en bra insikt, men nu ser vi i budgeten att denna kovändning bara var ett spel för gallerierna. Folkpartiets statiska omhuldande av husläkarna ska nu få råda i den nya majoriteten. Är det därmed också slut på den gradvisa utveckling där fler och fler specialister görs tillgängliga i närsjukvården, kan man undra. Man undrar således: Har Folkpartiets husläkardogmatism nu blivit ett helt borgerligt rättesnöre?

Ordförande, fullmäktige! Under valrörelsen var det tyst från de borgerliga partierna om den privatiseringspolitik som nu står högst på agendan. Hela valrörelsen igenom lovades det från borgerligt håll att det inte skulle bli några privatiseringar av akutsjukhusen. Nu visar det sig vad de löftena och försäkringarna var värda. I det budgetförslag som nu ligger på fullmäktiges bord föreslås privata driftformer för stora delar av vården på våra akutsjukhus. Det är inte så lite

uppseendeväckande att det som bedyrades vara socialdemokratiska överdrifter före valet visar sig vara den politik som nu ska genomföras. Hur demokratiskt är det att gå till val på en politik och sedan genomföra en annan? Ordet "svek" känns naturligtvis rätt i sammanhanget.

I syfte att hinna privatisera så mycket som möjligt under en mandatperiod ska alla tänkbara metoder nu användas, bland annat fri etablering för privatläkare, vilket ytterligare lär förstärka skevheten i vårdutbudet i länets olika delar. Från den moderatledda majoriteten tycker man tydligen att läkare och tandläkare ska flockas på Östermalm i stället för att finnas tillgängliga brett i alla delar av vårt län.

I stället för att vänta på ett aktivt intresse underifrån för att bilda till exempel personalkooperativ ska privatiseringar och avknoppningar tryckas fram uppifrån från ett särskilt kansli. Här känns orden "centralistisk tvångsprivatisering" rätt. I stället för att göra upphandlingar som bygger på en genomarbetad analys ska en utmaningsrätt införas som flyttar beslutsrätten till privata vårdföretag. När som helst ska ett privat vårdföretag kunna starta en upphandling av en offentligt driven vårdverksamhet. Det spelar ingen roll om den offentliga vårdverksamheten är mönstergill och väl fungerande – när som helst ska personalen kunna få en ny arbetsgivare, och när som helst ska deras anställningsvillkor kunna ändras. Men vad spelar personalen för roll när privatiseringen i sig har upphöjts till mål?

Dessutom har det ansvariga landstingsrådet meddelat att folktandvården ska privatiseras. I stället för konkurrens på likvärdiga villkor ska den offentliga vårdgivaren folktandvården bort, så att mångfalden i länet kan *minska*. Fullmäktige! Så sent som i augusti behandlade landstingsstyrelsen en moderatmotion med detta förslag. Motionen avvisades av en kraftig majoritet i landstingsstyrelsen, där också två borgerliga partier fann förslaget olämpligt. Det förefaller ju troligt att väljarna trodde att det ställningstagandet skulle ha bärighet lite längre än till valdagen – men icke!

Jag hade hoppats att det som Birgitta Rydberg sade i tidningen Dagens medicin någon vecka före valet skulle vara sanning, nämligen att den här mandatperioden inte skulle ägnas åt omfattande, massiva och snävt ideologiska privatiseringar. Nu ser vi att det var fel. Folkpartiet väljer att inte utnyttja sin vågmästarställning för att åstadkomma en lugn och trygg utveckling i vården. I stället tillåts privatiseringshysterin att slå ut i full blom.

Ordförande, fullmäktige! Den borgerliga regeringen har givit besked om att trängselskatter ska införas under nästa år. Det lär finnas de som trodde att vi hade en folkomröstning i den frågan där ett borgerligt nej och ett rödgrönt ja stod mot varandra. Men nu visar det sig att vad det egentligen handlade om var en rödgrön linje om att låta intäkterna gå till en satsning på kollektivtrafiken respektive en borgerlig linje enligt vilken intäkterna ska gå enbart till nya vägar. Något ökat kollektivtrafikutbud finansierat av trängselskatterna blir det inte fråga om med den borgerliga politiken. Och för att vara extra säker på att inte styra över resenärer till kollektivtrafiken avskaffar man den framgångsrika enhetstaxan, och på lite längre sikt ska tydligen även det enhetliga månadskortet bort. Länet dras isär!

Mot detta i sanning märkliga vägval ställer vi socialdemokrater ett annat alternativ, nämligen att åter styra mellan hälften och två tredjedelar av trängselskatteintäkterna till kollektivtrafikutbud. På årsbasis handlar det om uppskattningsvis 400–500 miljoner kronor rätt in i SL:s budget. Det skulle vara intressant att veta hur den borgerliga majoriteten tycker att det ska gå till att införa trängselskatt utan den omfattande tilläggstrafik som fanns under försöksperioden. Om det ska bli tilläggstrafik när trängselskatterna införs om ett halvår måste planeringen för detta starta omgående. Men i stället har den borgerliga ledningen tagit ställning för att tilläggstrafiken ska bort. Så blir det när inte en krona av trängselskatterna går till kollektivtrafiken!

Avslutningsvis: Budgetdebatten i dag handlar om ett vägval mellan den moderatledda majoritetens förslag om att hellre hålla inne 300 miljoner kronor för att förbereda skattesänkningar än att satsa på sjukvården. Vägvalet gäller också å ena sidan en massiv privatiseringspolitik där våra sjukhus steg för steg ska överföras i privata händer och å andra sidan en socialdemokratisk politik som drar en tydlig gräns för privat vinstintresse vid vårdens tunga infrastruktur. Vägvalet gäller även å ena sidan den moderatledda politiken med trängselskatter utan förbättrad kollektivtrafik, å andra sidan den socialdemokratiska vägen där intäkterna till övervägande del ska användas till utökad och förbättrad kollektivtrafik.

Bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 3

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Vi i Folkpartiet känner glädje över att Allians för Sverige och väljarna givit oss förtroendet att ingå i en landstingsmajoritet som har fått ett mandat för förändring och förnyelse. Efter att ha hört närmast föregående talare kan man ju förstå varför: Tomma tunnor skramlar mest.

Vi lägger fram en urstark budget, som också ger utrymme för rejäla förbättringar inom sjukvård och kollektivtrafik, men faktiskt också inom kulturen. Men vi tänker inte riskera att tvingas till panikåtgärder. Sjukvården orkar inte mer av den varan. Personalen är dödstrött efter fyra år av rödgröna ständiga kortsiktiga sparbeslut genom centralstyrning.

Vi lägger inte fram överbud som späder på kostnadsutvecklingen. Under hösten har vi haft en kostnadsutveckling i sjukvården klart över den förväntade inkomstökningen. I budgeten för nästa år ökar skatteinkomsterna med 6,7 procent. Ökningen av landstingsbidraget i Socialdemokraternas budgetförslag är 7,1 procent. Det tycks inte bekymra den nya oppositionen, som nu satt på sig spenderbyxorna. Efter oss syndafloren, tycks ha varit ledstjärnan för de rödgröna, både under valrörelsen och under hösten. De har samma inkomster som vi i majoriteten, men de väljer ändå att öka utgifterna, och det i ett läge när man inte känner till avtalsrörelsens effekter. Oansvarigt är bara förnamnet.

När Ingela Nylund Watz talar om att majoriteten gömmer 300 miljoner kronor visar hon ett förakt för en stark budget som skyddar verksamheterna från hastigt påkomna sparbetning av den sort som vi har varit med om de senaste fyra åren. Vi jobbar inte på det sättet, Ingela.

Åhörare! Vi lägger fram liberala förslag som ska stärka individens makt och möjligheter att välja i det här budgetförslaget. Vi känner tillfredsställelse över en vårdgaranti värd namnet och över ökade valmöjligheter mellan alternativ med offentlig finansiering. Satsningar på de svårast sjuka ryms tillsammans med en satsning på kollektivtrafiken, så att investeringar i nya pendeltåg ger resenärerna en mer tillförlitlig kollektivtrafik. Det var rörande att höra Ingela Nylund Watz nyss mana Folkpartiet att stödja s-politiken att till varje pris behålla den höga landstingsskatten. Men, Ingela Nylund Watz, vi i Folkpartiet har före valet lovat väljarna att försöka minska landstingsskatten steg för steg, och vi har lovat dem att arbeta för mer valuta för landstingsskatten. Folkpartiets engagemang för en starkare primärvård med fler husläkare och distriktssköterskor har vi stöd för bland våra alliansvänner. Tryggheten i vården kommer att öka, inte minst för barnfamiljer, för äldre och för kroniskt sjuka.

Ordförande! En förutsättning för att det ska gå bra för Sverige är att tillväxten i Stockholm är hög. Vi kommer att ställa krav på den borgerliga regeringen precis som vi har gjort på den tidigare tondöva s-regeringen. Men vi hoppas att en borgerlig regering ska ta till sig vikten av infrastruktursatsningar inom vägar och kollektivtrafik, att satsningar sker i den ekonomiska politiken som leder till nya jobb och att vi får en förändring av skatteutjämningsystemet. Sverige behöver startlagar, och det är med tillfredsställelse som vi redan har sett att stopplagen mot privata sjukhus kommer att hamna i papperskorgen.

Fullmäktigeledamöter! Ingela Nylund Watz talade med upprördhet om avknoppningar där personalen får chansen att förhandla om ett vårdavtal med landstinget. Ingela Nylund Watz och hennes vänner på vänsterkanten har rätt i *en* sak, nämligen i att det är här den ideologiska striden kommer att stå. Jag tror att Ingela Nylund Watz har missat vad Folkpartiet gick till val på. Vi är alltså för fler alternativ i vården. Vi är för att personalen ska kunna få driva verksamhet med landstingsavtal.

I den ideologiska striden kommer det att handla om ifall patienterna ska erbjudas en god vård med mångfald och valmöjligheter eller om vi ska koncentrera oss på att organisera vårdköer inom ett landstingsmonopol. Skattefinansieringen av sjukvården rubbas inte om fler får vara med och utforma vården. Om det viktigaste är vem som producerar vården och inte vem som gör det bäst, har man tappat alla begrepp om vad patienterna tycker är viktigt.

Ingela Nylund Watz har lovat att hon kommer att bekämpa privata vårdgivare varje dag. Engagemanget i hennes anförande alldeles nyss visar att det tydligen kommer att vara hennes huvuduppgift. Kommer någon ihåg någon rubrik eller något uttalande där hon har sagt: Jag ska bekämpa vårdköer varje dag? Nej, det gör inte jag heller.

Mina vänner! Rätten att få vara den man är, att få samma möjligheter oavsett kön eller etnicitet är en viktig liberal princip. Därför är jämställdhet mellan könen en

viktig fråga för oss liberaler. I dag finns blinda fläckar i ögat på många, vilket gör att vi ännu har en bit kvar innan varje individ får samma möjligheter och samma chanser.

Det arbete som har startats för jämställdhet inom landstingets verksamheter har vårt fulla stöd. Vi tycker att det har varit ett värdefullt och bra arbete. Det går nu över i nästa fas, från projekt till permanent verksamhet. Vi samlar in rätt mycket statistik, men vi drar inte alltid slutsatser, därför att vi inte analyserar och utvärderar den. Jag vill se att vi alla fortsätter att ha ett stort och levande engagemang när det gäller jämställdhetsperspektivet när vi granskar resultaten och ställer krav.

Ordförande! Mot en samlad och enig allians står en splittrad opposition. Före valet ville vi röra om i grytan tillsammans. Nu kan man konstatera att den rödgröna röran har kokat torrt. Ni kunde inte lämna slevarna fort nog efter valet. Nej, ni har ju lurat väljarna med den här torrkokningen. För den som granskar budgetförslag-en är det väldigt tydligt att ni inte vill enas. Det finns ingen gemensam nämnare i era förslag. Det finns inget trovärdigt alternativ till alliansens budget.

Tomten kommer snart. Vi har fått granar här inne i Landstingshuset – det kanske ni har sett. De står på våning –1 och är på väg upp. Under granen ska det ligga julklappar. Jag har tjuvtittat på ett paket som kommer från Socialdemokraterna. ”God jul till alla i vårdkönen”:

”Hoppsan! Det blev inte mycket i år heller,
för vi gillar inte folk som gnäller.
Eftersom vår politik är lite slapp
får ni här en jättefin kölapp.”

Med detta, fru ordförande, vill jag önska alla en livfull debatt och yrka bifall till Folkpartiets och därmed hela alliansens budgetförslag för 2007.

Anförande nr 4

Landstingsrådet Sevefjord (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter och lyssnare! Det är spännande att höra vad som sägs från talarstolen.

Jag vill börja med att säga att ekonomin faktiskt går som tåget. För tredje året i rad har vi en budget med överskott. Vi har visserligen en alldeles för hög kostnads-utveckling, vilket också de borgerliga partierna ständigt påpekar, men nog är det väl bättre att överta en budget i balans och en något för hög kostnadsökning än att överta en budget i obalans med ett underskott på tio miljarder kronor och en okontrollerad kostnadsökning, som vi gjorde 2002?

Stockholm har i dag faktiskt en oerhört hög tillväxttakt, den högsta på fem år. Hälften av branscherna i Stockholm har en tillväxttakt på över 10 procent. Nyföretagandet ökar. De senaste fyra kvartalen har det bildats 20 000 nya företag i Stockholms läns landsting. Sysselsättningen ökar. Befolkningstillväxten är oerhört positiv. Och ändå hävdar ni i er budget att det enda som den rödgröna

majoriteten har åstadkommit under fyra år är att höja skatten! Ni vägrar att se verkligheten. Det är ju märkligt att man som politiker gör det.

Ni hävdar vidare i er budget att det största hotet mot Stockholms ekonomi och ekonomiska tillväxt är skatteutjämningsystemet. Men ser ni inte verkligheten? Trots skatteutjämningsystemet, som Vänsterpartiet i huvudsak står bakom, har vi just nu en ekonomisk utveckling som nästan saknar motstycke. Nej, det stora hotet mot framtiden är faktiskt inte skatteutjämningsystemet utan de ökande klasskillnaderna i länet och den ökande ohälsan.

Vi i Vänsterpartiet tror att det bästa sättet att möta den här negativa utvecklingen är genom klara politiska ställningstaganden för ett rättvist och jämställt landsting. Vi tror inte att fria marknadskrafter kan lösa alla de här problemen genom att förtingliga individen och behandla människa som kund och genom en valfrihet som, om man inte styr den, kommer att bli en valfrihet på de starkas villkor. Hur ska demenssjuka, hur ska människor som befinner sig i livet slutskede, hur ska människor som befinner sig i en psykos kunna dra nytta av den valfriheten? Det finns stora risker med den om man inte granskar den väldigt nog.

I den budget som vi i Vänsterpartiet presenterar är det just en satsning på de utsatta grupperna för ett likvärdigt och jämställt samhälle, vård och kollektivtrafik som är det viktiga. Därför vill vi till skillnad från den borgerliga majoriteten behålla enhetstaxan och går emot en höjning av priset på SL-kortet. Vi tror att det är fördelningspolitiskt helt rätt. Vi tror att också miljöpolitiskt är det väldigt viktigt.

Den stora satsning som vi gör är att vi vill tillföra psykiatrin 100 miljoner kronor utöver den borgerliga budgetens förslag. En viktig sak som vi föreslår är att Stockholms läns landsting ska anta en nollvision när det gäller självmord. Självmord är den vanligaste dödsorsaken för unga människor, och i synnerhet unga män, mellan 15 och 44 år. Det är faktiskt helt oacceptabelt, för nu finns det metoder att bemöta och bekämpa självmorden. Det anser vi vara oerhört viktigt. Vi önskar då att ni är villiga att samarbeta i Chris Heisters anda, alltså att ni ställer er bakom ett sådant förslag.

Vi vill också förstärka barnsjukvården med 30 miljoner kronor. Framför allt vill vi rikta förstärkningen mot barn med kroniska sjukdomar. Vi ser att den gruppen ökar i landstinget, och inte minst beror det på att vi i dag kan rädda så väldigt många alldeles för tidigt födda barn. Många av de barn som vi räddar får långvariga eller livslånga kroniska sjukdomar. Om vi en gång har bestämt oss för att rädda dem till livet har vi också en skyldighet att se till att de får bästa möjliga vård framöver. Därför tillskjuter vi extra pengar.

Självklart vill vi också förstärka folkhälsoarbetet – allt i syfte att minska de stora skillnader som finns när det gäller människors hälsa och välbefinnande. Vi vet att medellivslängden i Stockholms läns landsting ökar, samtidigt som den psykiska ohälsan ökar. Vi vet att alltfler människor i vårt landsting har en högre utbildning och högre inkomster. Men det finns faktiskt en väldigt stor grupp som lämnas bakom, med låga inkomster och låg utbildning. När vi tittar på hur man använder sig av vården finner vi att det är de som har hög utbildning och höga inkomster som i stor utsträckning använder sig av vårdens resurser. De som har låg

utbildning, låga inkomster och de största vårdbehoven använder sig av vårdens resurser i mycket mindre utsträckning.

Varför är det så? Ett skäl är att många människor faktiskt inte har råd. I den folkhälsoenkät som man gjorde nyligen visade det sig att 18 procent av de tillfrågade sade att de vid något tillfälle inte hade gått till läkare, tandläkare eller hämtat ut medicin därför att de inte hade råd. Därför är det så oerhört viktigt att vi fortsätter med bland annat avgiftsfria besök inom barnsjukvården. Vi säger nej till den höjning av taxan som ni vill införa när det gäller den akuta barnsjukvården. Inget barn ska behöva avstå från sjukhusbesök bara därför att föräldrarna inte har råd.

I vårt län bor det 120 000 barn och ungdomar i enföräldersfamiljer. Vi vet också att det ofta är de familjerna som har lägst inkomst, mår sämst och är mest utsatta. Vi vet också att det finns väldigt stora regionala skillnader när det gäller barn och barns villkor. I Täby är det till exempel bara 8 procent av barnen som bor i familjer med låg köpkraft. I Rinkeby är det 63 procent. Det är därför det är så viktigt att vi har låga taxor och kan styra vårdens resurser till de områden där behoven är störst. Men hur ska man kunna styra vården om utmaningsrätt och fri etablering införs? Jag skulle gärna vilja höra det från er. Förklara hur ni ska kunna styra vården genom att införa de här två sakerna!

Jag och vi i Vänsterpartiet tror att den här utvecklingen av vården snarare riskerar att utarma resurserna i de områden där behoven är som störst och tillföra ytterligare resurser i områden där man redan har väldigt mycket. Det är inte behoven som kommer att styra vårdens resurser – det är efterfrågan. Ett svar från den borgerliga majoriteten om hur ni tänker styra resurserna vore därför oerhört intressant.

Sedan har vi det här med privatiseringar. I valet hade vi gång på gång debatter med borgarna som gällde om man tänkte privatisera sjukvården och sjukhusen. Christer G. Wennerholm och jag hade en rad debatter, i alltifrån ABC till S:t Görans sjukhus. Varje gång slingrade du dig som en hal ål och vägrade att svara på frågan. Det gjorde också du, Birgitta Rydberg, när jag frågade om ni tänkte privatisera eller lägga ned närankuterna. Nu har ni makten. Nu kan ni faktiskt inte mörka längre. Ni måste tala om vad ni tänker göra. Är det Fredrik Reinfeldts linje som gäller, det vill säga att inte sälja ut akutsjukhus, eller har Chris Heister som ansvarigt finanslandstingsråd eller Filippa Reinfeldt som ansvarigt sjukvårdslands-tingsråd en annan uppfattning? Vi är faktiskt många som vill veta.

Jämställdhet nämnde Birgitta Rydberg i sitt anförande. Jag är väldigt glad för det. Vi har i bred enighet jobbat med jämställdhetsfrågor under den gångna mandatperioden – vi tycker alla att det här är viktigt. Det är också viktigt politiskt. Om vi inte markerar väldigt tydligt politiskt att det här är viktigt är risken att vi tappar tempo. Det här är ett sisyfosarbete som kräver tydliga politiska ställningstaganden. Släpper vi det minsta rullar stenen tillbaka. Därför tycker jag att det är oerhört positivt att det i den borgerliga budgeten finns ett avsnitt om just vikten av att jobba aktivt med jämställdhetsfrågorna.

Men självklart är jag långtifrån nöjd. Vi måste gå vidare i det här arbetet, precis som Birgitta Rydberg sade. Ett viktigt område där jag inte har kunnat hitta några skrivningar i ert budgetförslag är hur vi ska jobba för att möta våldutsatta kvinnor.

Jag kan ha missat det, men jag har faktiskt letat. Under förra mandatperioden inrättade vi en mottagning för våldtagna kvinnor på Södersjukhuset, och vi antog i bred politisk enighet ett handlingsprogram för våldsutsatta kvinnor.

Det har också uppmärksammats på senaste tiden i medierna att just Stockholms läns landsting har varit väldigt framgångsrikt i det här arbetet, och det ska vi naturligtvis fortsätta med. Därför hoppas jag att den borgerliga majoriteten kan bifalla Vänsterpartiets förslag att ta fram lokala handlingsprogram för omhändertagande och bemötande av våldsutsatta kvinnor inom både vården och trafiken och att höja kompetensen i omhändertagandet av våldsutsatta kvinnor. Politiska signaler är viktiga, inte minst när det gäller att bemöta våld mot kvinnor.

Avslutningsvis: Under förra mandatperioden arbetade jag hårt för att få bred uppslutning i arbetet för jämställdhet och vård av våldsutsatta kvinnor. Jag hoppas att den styrande borgerliga majoriteten kommer att arbeta på samma öppna sätt.

Anförande nr 5

Landstingsrådet W i g g (mp): God förmiddag, ordförande, alla ledamöter och alla åhörare runt om i länet! Miljöpartiet har lagt grunden för en långsiktig utveckling i landstinget. Ledorden i dag är ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Vi har under den gångna mandatperioden tagit ansvar för att sanera landstingets ekonomi. Det har inneburit påfrestningar för landstingets personal, och även befolkningen i länet har fått vara med och dela på bördorna från den tidigare borgerliga majoriteten. Hade vi inte tagit detta ansvar hade förutsättningarna för den nygamla majoriteten i dag att klara en budget i balans varit klart mycket sämre. Det kunde ha varit som situationen såg ut inför det förra maktskiftet med ett underskott på 9,6 miljarder kronor. Då skulle det inte ha varit möjligt att klara av uppskrivningen av pensionsåtagandet med 1,6 miljarder utan att rasera ekonomin ytterligare. Vi har i dag en god ekonomisk hållbarhet.

Det förebyggande arbetet inom hälsovården har också tagit stora kliv framåt till en rättvist fördelad vård inom länet, där vi har överfört medel från välmående områden till områden där den faktiska ohälsan är större. Vi har också lagt grunden för det förebyggande arbetet inom hälsovården genom att anta en folkhälsopolicy. Vi har tagit fram ett åtgärdsprogram för att motverka de tio största hälsoriskerna i länet.

Vi har också lagt grunden för ett rättvist taxesystem i kollektivtrafiken, där zonerna har försvunnit och en enhetstaxa har införts, vilket minskar avstånden för dem som har längst till sina arbeten och möjligheten att ta del av det rika kulturutbudet i Stockholms innerstad. Vi har ökat stödet till det lokala fritids- och kulturlivet runt om i hela länet. Det är åtgärder som stärker den sociala hållbarheten.

Reformerna inom kollektivtrafiken innebär också ett ökat kollektivt resande och ett minskat bilåkande, vilket i sin tur minskar de klimatpåverkande utsläppen. Vi har en kollektivtrafik i dag som till 75 procent drivs med förnybara drivmedel. Vi har en uppvärmning av våra fastigheter som till 75 procent baseras på icke-fossila bränslen. Arbetet med att miljöanpassa läkemedlen är i världsklass. Reningen av

lustgas har inletts och ska byggas ut, och det är ett arbete som har stärkt den ekologiska hållbarheten.

Det här har vi gjort tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Nu tror man väl att klimatproblematiken äntligen har fått en plats. Vi har sett det i medierna. Vi har nästan dränkts av tv-program, tidningsartiklar, uttalanden och debattartiklar. Man tror ju nu att den ska få plats på de övriga partiernas agenda. Men när man ser det borgerliga förslaget till budget och de åtgärder som vidtas i Stockholms stad och på riksnivå så undrar man om den har det.

För oss i landstinget och i Sverige kan följderna av de klimatpåverkande utsläppen vara ganska rimliga, även om vi måste vidta åtgärder för att möta effekterna av höjda vattennivåer i sjöar och hav.

Men konsekvenserna av växthuseffekten och klimatproblematiken kommer att drabba dem som har det svårast, de fattiga i Afrika och de som bor på låglänta områden i Asien. Det är de som kommer att drabbas värst, och de har inga alternativ. De har inte pengar för att flytta till andra ställen, utan de kommer att få bo kvar.

Ett stort ansvar vilar i dag på Stockholms läns landstings fullmäktige. Ska vi fortsätta på den här vägen, med ett framgångsrikt miljöarbete som har väckt uppmärksamhet även internationellt, eller ska vi likt Stockholms stad ta vår hand från arbetet med att rena Östersjön? Ska vi minska utsläppen av kemikalier och läkemedel till våra sjöar, ska vi fortsätta att vara pådrivande vad gäller att ta fram nya bussar och drivmedel, för att ta vårt ansvar i kampen mot den ökande växthuseffekten, eller ska vi sänka våra ambitioner?

Det är lätt att radera det som har byggts upp, speciellt när man tar till storsläggan, som Moderaterna gör. Men jag måste säga att jag ändå uppskattar att stödpartierna i alliansen har fått med Moderaterna på Miljösteg 5. Det kommer våra barn och barnbarn att tacka er för.

Den fria etableringsrätten för vårdcentraler som kommer att uppstå där efterfrågan – inte behovet – är som störst är ett hot mot både den ekonomiska och den sociala hållbarheten. Den kommer att vara både kostnadsdrivande och ojämlig. Den kommer att ge människor med hög inkomst, bättre utbildning och bättre levnadsförutsättningar förtur till vården och de med låg inkomst, dålig utbildning och invandrarbakgrund mindre och sämre vård.

Den fria etableringsrätten riskerar också att försämra situationen långt ute i länet där det redan i dag är svårt att få tag i personal till våra vårdcentraler. Att i så hög grad lägga tonvikten vid den akuta sjukvården och negligera det förebyggande arbetet kommer att leda till en ohållbar situation där antalet långtidssjuka och förtidspensionerade kommer att öka och där bördan i sjukvården kommer att öka och bli övermäktig.

Sedan finns det ett konstigt regeringsbeslut om att avhända sig möjligheten att ta till sig redan färdigutbildade läkare och annan vårdpersonal. Det kommer inte att

hjälpa till utan tvärtom att hindra oss från att bemanna lediga tjänster. Det kommer också att drabba dem som finns ute i länet mest.

Då räcker det inte att uttala det moderata mantrat privatisering för att vi ska få en långsiktigt bättre situation i hälso- och sjukvården. Jag och Miljöpartiet befarar att det i stället kommer att leda till samma ohållbara situation ekonomiskt som under den förra mandatperioden. Det kommer att leda till sämre vård för dem som inte har kraften och informationen att söka sig vård.

Då återstår kollektivtrafiken, där de borgerliga partierna har en hög målsättning, ja, högre målsättning än SL:s egen och högre än den målsättning som finns i Miljösteg 5. Man ska öka kollektivtrafikens andel av det totala trafikarbetet, vilket inte ens står i Miljösteg 5.

Hur har man tänkt sig att det ska gå till? Det är en utmaning att ha ett så högt mål. Är det genom att stoppa byggandet av Citybanan, så att vi som åker pendeltåg får vänta ytterligare? Hur länge, Christer Wennerholm, ska vi få vänta på att få fler spår genom getingmidjan i Stockholms stad? Eller är det genom att satsa pengarna på Förbifart Stockholm i stället för att satsa på kollektivtrafiken? Eller är det genom att säga att trängselpengarna ska gå också till bilutbyggnad?

Är det på det sättet vi ska öka kollektivtrafikens andel av det totala trafikarbetet? Eller finns det några andra kreativa lösningar i er budget? Jag kan inte se det, och jag kan inte förstå hur den politiken ska kunna leda till det eftersträvade höga målet att öka kollektivtrafiken.

Det kanske är det återinförda zonsystemet, höjt pris på SL-kortet och ett helt nytt taxsystem med avståndstaxa och tidsrelaterade taxor som ska leda till det. Men jag tror att de åtgärderna i stället kommer att öka biltrafiken.

Miljöpartiet de gröna kommer under mandatperioden 2006–2010 att fortsätta sitt arbete för en långsiktigt hållbar politik på alla de områden som jag har nämnt. Vi kommer att söka samförståndslösningar där vi ser att det finns möjlighet till sådana. Vi kommer också att granska och kritisera de förslag där vi ser att riktningen är helt felaktig.

Våra förslag stöder det förebyggande arbetet, till exempel att inrätta hälsocentraler där man stöder det friska i människan, där man kommer in i ett skede där människan inte ännu har blivit sjuk. Vi vill ha in nya kompetenser som stöder hälso- och sjukvården: kiropraktorer, naprapater, akupunktörer, näringsterapeuter och massörer.

Vi vill också att det ska tas fram ett åtgärdsprogram mot den psykiska ohälsan. Det är en fråga där vi måste samverka med alla kommuner i länet, med riksnivån och med andra landsting. Det är en oerhört viktig fråga, och det gäller våra framtida generationer. Vi hörde Birgitta Sevefjord tala om självmordsfrekvensen. Ska vi slänga iväg våra unga människors liv genom att de tar livet av sig, eller ska vi försöka förebygga? Det är en samhällsfråga.

Kultur är också en del av det förebyggande arbetet. Kulturen främjar hälsan och livskvaliteten. Den ska även användas som en del av behandlingen. Vinsterna av

Kultur i vården är helt uppenbara. De som vårdas inom landstinget kan genom kulturupplevelser få ett ökat välbefinnande och kortare vårdtider.

Forskningsprogrammet Kultur i vården och vården som kultur ska ges fortsatt stöd. Jag blev oroad när jag på den avslutande konferensen i veckan fick höra att det inte kommer att bli någon fortsättning på forskningen Kultur i vården och vården som kultur, utan att den ska avslutas. Man går inte vidare med en forskning som är viktig och som nu ska börja utvecklas – vi är bara i startgroparna för den forskningen.

Sedan ska landstinget, anser Miljöpartiet, också ta ett fortsatt ansvar för naturbruksgymnasierna Berga och Säbyholm. Kostnaden är marginell. Men om man som Moderaterna vill lägga ner landstinget är det ju konsekvent att snarast avveckla kultur- och utbildningsverksamheten. Miljöpartiet vill utveckla naturbruksgymnasierna och se till att de blir helt i ekologisk drift under den här mandatperioden. Vi undrar: Hur kan man från Centerpartiets sida stödja en politik där landstinget avhänder sig naturbruksgymnasierna?

Landstinget måste fortsätta att vara ett föredöme när det gäller att driva miljöfrågorna. Allvaret i klimathotet är så stort att det inte räcker med att vara ett fossilbränslefritt landsting år 2021. Vi måste nå det målet tidigare. Ska kollektivtrafiken ha en möjlighet att konkurrera med bilen i framtiden måste det till en klar förbättring av både kvalitet och utbud – det är vi ense om. Men det måste också ske till ett pris där man ställer kollektivtrafiken framför bilen. Det är inte en politik som förs i dag, med till exempel ökade reseavdrag för dem som åker till sina arbeten.

Vi vill därför fortsätta att satsa på låga och enhetliga taxor. För år 2007 föreslår vi bibehållen enhetstaxa och samma kostnad för månadskortet som tidigare. Vi vill återinföra trängselavgifterna och låta 75 procent av intäkterna gå till kollektivtrafiken. Det gör vi av respekt för den folkomröstning som var, där man sade att intäkterna skulle gå till både vägar och kollektivtrafik. Men vi vill inte att man ska bygga nya vägar, utan vi vill ha andra åtgärder. Vi behöver göra mycket med våra vägar – men inte bygga nya.

Resandet i vårt län ökar i dag inte från periferin in mot centrum, utan den ökar mest på tvären, mellan våra regioncentra. Det är en utveckling som vi vill stödja. Vi vill satsa på en fortsatt utbyggnad av tvärbanan, både bygga vidare på den befintliga tvärbanan och sedan bygga vidare på att binda ihop länet med spårbilar, som de flesta kanske har hört talas om efter vår valrörelse. Spårbilarna ska inte ersätta den befintliga kollektivtrafiken, utan den ska binda ihop tunnelbanelinjer och pendeltågslinjer. Den ska vara ett komplement.

Sedan till frågan om varför vi går fram med olika budgetar. Miljöpartiet har alltid varit ett självständigt parti, och vi har alltid stått för oss själva. Det har retat både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det är egna, självständiga partier som vi jobbar ihop med och respekterar. Det har gått väldigt bra under mandatperioden. Det är bara att fortsätta med att vara ett eget parti som sluter överenskommelser och tar egen ställning.

Därmed, ordförande, vill jag yrka bifall till Miljöpartiets förslag till budget.

Anförande nr 6

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget. Jag är nämligen väldigt nöjd med vår budget. Den bär en tydlig kristdemokratisk prägel, med patienten, kunden och resenären som huvudperson. För det krävs det ett riktigt tankeskifte, mina vänner.

I årets budgetar kan man skönja de ideologiska skiljelinjerna. Det är det privata mot det offentliga.

Som alla nu kan se föreslår vi inte någon skattesänkning. Skälet är enkelt: Det är inte möjligt att sänka skatten. Före valet var det väldigt mycket prat om överskott. Men efter valet har den riktiga bilden klarnat betydligt för oss. Skålarna är tomma, bordet är avdukat, och nu får vi ta hand om resterna.

Den ekonomiska politiken har inte fungerat. Två beslut om en skattehöjning – det är mycket enkelt att åstadkomma. Men sedan har vänsterkartellen underlåtit att följa upp och effektivisera på ett bra sätt. Kulturen sattes på diet, och man har fått göra besparingar på Kultur i våren. Vi har tåg och bussar som inte går i tid, om de ens går. Resenärerna i kollektivtrafiken har fått utstå väldigt mycket under de fyra senaste åren. Många morgonmöten på företagen har inte kunnat börja i tid eftersom folk inte har kommit på utsatt tid.

Ni har skött era fyra år på ett uselt sätt. Det är inte konstigt att väljarna valde en annan väg. De valde oss för att vi ser människan framför kollektivet, ekonomin och systemen.

Som kristdemokrat köper jag inte de enkla lösningarna att allt som görs av det offentliga är gott och det som görs av det privata är ont – men inte heller motsatsen. Kristdemokraternas ofullkomlighetsprincip bygger på att ingen är fullkomlig utan behöver hjälp av andra. Jag menar att det behövs andra vårdgivare än bara landstinget för att lösa de uppgifter och uppdrag som vi har. Landstinget är inte alltid rätt utförare. Då är det klokt att plocka in andra vårdgivare.

Genom att öppna upp för fler duktiga vårdgivare kan vi ge länets invånare den goda vård som de faktiskt betalar för. Dessutom ges personalen möjlighet att välja arbetsgivare i stället för att de blir fastlåsta i ett monopol – det är inte det minst viktiga. Privat eller offentlig hälso- och sjukvård eller både-och är ett komplicerat och viktigt område att debattera. Med det följer diskussionen om vinst i vården.

Socialminister Göran Hägglund och regeringen kommer nu att besluta om att stopplagen ska avskaffas, och jag tycker att det är en bra och nödvändig åtgärd. Som av en händelse kom omedelbart hysteriska reaktioner från socialdemokratin i denna för dem ideologiskt laddade fråga. Men i grunden handlar det om allas våra möjligheter att få en god vård och ett gott bemötande av kvalificerad sjukvårdspersonal när sjukdom drabbar oss.

Det är i den konfliktfyllda diskussionen mellan det privata och det offentliga som vi ofta glömmer bort den tredje spelaren på sjukvårdsområdet: den idéburna, icke vinstdrivande sjukvården och omsorgen.

Redan i dag har vi privatägda sjukhus som, liksom de offentliga, drivs med framgång ur personalens och patienternas synvinkel. Ett exempel är Ersta sjukhus i Stockholm, där man bland annat driver ett rikskänt hospis, ett mag-tarmcentrum, vård i livets slutskede, vård för psykiska sjuka, där äldre dementa får hjälp, samt en egen sjuksköterskeutbildning. Vi har också Röda Korset och Stiftelsen Stockholms sjukhem, som är andra ideella aktörer inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Den ideella vården är och bör vara ett viktigt tredje ben att stå på. Här finns ofta en alternativ vårdideologi i botten som kan tillföra viktiga aspekter för stora grupper.

Att den offentliga vården inte har klarat av att leva upp till förväntningarna från dem som tvingas vänta i vårdköer är ett faktum. De idéburna aktörerna kan i det sammanhanget vara en viktig pusselbit för att utveckla och effektivisera med småskalighet och med patienten i fokus – men utan intresse av att generera pengar till aktieägare. Det är en vision som vi vill värna och utveckla.

Genom att ge personalen mer inflytande och möjligheter kan vi gemensamt skapa en bättre vård. Just därför är det viktigt för oss att vara mer lyhörda för idéer och behov. Personalen är vår viktigaste resurs, och vi måste därför bli bättre på att stärka dem, inte minst våra sjuksköterskor och undersköterskor.

Under de gånga fyra åren valde man medvetet bort dessa personalgrupper. Vänsterkartellen lade alldeles för lite tid och resurser på att ge dem vidareutbildning. Här behövs det sannerligen förändring, och det är något som jag kommer att verka för.

Stockholms läns landsting har goda förutsättningar för en högkvalitativ vård i dag. Vi har resurserna, vi har en skicklig personal, och vi har tekniken. Men på grund av en undermålig politisk ledning under de senaste fyra åren står vi i dag med stora brister, till exempel inom hjärtsjukvården, psykiatrin och cancervården. I den gemensamhet som vårt samhälle utgör kan vi aldrig kosta på oss att släppa det yttersta ansvaret för att sjuka människor får den hjälp som de behöver när de är som svagast.

Vår politik syftar inte till att skapa monument för eftervärlden att beundra eller avskräckas av. Vår politik syftar i stället till att skapa förändringar som är patientnära och patientfokuserade.

Anförande nr 7

Landstingsrådet Andersson (c): Fru ordförande! Den budget som vi i dag presenterar inför landstingsfullmäktige och medborgarna är startskottet för de kommande årens viktiga reformarbete i Stockholms läns landsting. Som Centerpartiets gruppleddare vill jag särskilt uppmärksamma två viktiga ledmotiv i budgeten.

Först och främst gäller det satsningen på att släppa fri utvecklingskraften hos personalen i vården i Stockholms län och minimera det kvävande trycket av långa beslutskedjor, överflödiga regler och bristande ledarskap i det dagliga arbetet. Det är en satsning som bland annat omfattar inrättandet av ett mångfaldskansli för att underlätta för personalen att starta eget, införandet av ett riktigt patientvals-system i primärvården och kanske även i andra delar av vården, en utredning av nya driftsformer för folktandvården samt en förbättring och utveckling av ersättnings-systemen.

Jag vill här passa på att kommentera de påståenden som har kommit från oppositionen om att den fria etableringen i till exempel primärvården skulle leda till bristsituation i delar av länet och att läkare och vårdpersonal skulle koncentreras till de centrala områdena. Det finns två svar jag vill ge på det.

För det första handlar det mycket om hur man utformar ersättningssystemen. Det är bland annat det vi får anledning att undersöka genom utredningsarbetet. Samma sak gäller naturligtvis inom tandvården.

För det andra: Genom en ökad effektivitet som blir följden av att man skapar bättre drivkrafter och att läkarna träffar fler patienter och ägnar mindre tid och kraft åt administration kommer det att finnas fler läkarresurser, mer faktisk vårdpersonal och fler patienttimmar att sprida ut över länet. Det blir då inte möjligt för läkare att bara skumma grädden på de mest populära områdena. Det är just den socialdemokratiska vänsterpolitiken, som har stängt in vårdens resurser, som leder till de gräddfiler som ni ständigt varnar för.

Vi kan i dag läsa i Dagens Nyheter om hur de privata vårdförsäkringarna ökar. Det har de gjort hela tiden under det socialdemokratiska ledarskapet, just därför att den offentliga vården inte klarar av att erbjuda tillgänglighet på ett sätt som är acceptabelt för medborgarna och arbetsgivarna.

Vår politik innebär att vi tar ytterligare ett steg bort från den planekonomiska styrningen och driften av hälso- och sjukvården och ger läkare, sjuksköterskor och annan vårdpersonal möjlighet att arbeta på en öppen arbetsmarknad med bättre management, bättre karriärmöjligheter och bättre feedback i det dagliga arbetet och i mötet med patienterna.

Apropå debatten om jämställdhet, där vi är så eniga om den allmänna inriktningen: Jag tycker att detta verkligen är en jämställdhetsfråga. Att inte reformera vården, att inte släppa fram möjligheterna genom fri etablering i vården och ge vårdpersonalen möjlighet att välja arbetsgivare är som om vi, när muren föll i Östeuropa, skulle ha lämnat kvinnorna bakom järnridån.

Stopplagen kommer nu den borgerliga regeringen att avskaffa, och det innebär just rivandet av en järnridå som håller kvar kvinnor på en segregerad

arbetsmarknad som inte ger samma utvecklingsmöjligheter som för dem som har möjlighet att arbeta på den öppna arbetsmarknaden.

Den andra delen av budgeten som gläder mig mycket är att det finns ett tydligt miljöfokus i budgeten. Den huvuduppgift som landstinget föresätter sig är att skapa en tillgänglig och tillförlitlig kollektivtrafik i ett läge där vi har mer kaos och köer än någonsin och där medborgarnas arbetstid och fritid äts upp på pendeltågsstationer, i tunnelbanestationer och utanför busskurer. Där satsar vi nu på att få ner väntetiderna. Det är en stor frihetsreform, men det är också en mycket viktig miljöreform.

Jag ser med tillfredsställelse att landstingets ambitiösa och nationellt ledande miljöarbete i enlighet med Miljöprogrammet, steg 5, fortsätter. På den enda lilla punkten vill jag ge en eloge till den tidigare majoriteten, för det är ett bra miljöprogram. Landstinget har under en lång följd av år under skiftande majoriteter fört Stockholms läns landsting till en nationellt ledande position när det gäller miljöarbetet. Det är en inriktning som vi nu fortsätter.

När det gäller kollektivtrafiken ska vi nu satsa på tillgänglighet. Om vi kan vinna hundratals timmar åt medborgarna varje år i form av kortare väntetider är det helt okej för Centerpartiet att på ett rimligt sätt justera upp prislistan för Sveriges billigaste kollektivtrafik. Det är en vinst för alla medborgare, inte minst för dem som inte har något alternativ.

Fru ordförande! Jag vill framhålla vikten av att vi i landstinget energiskt arbetar för sänkt skatt. Länsinvånarna betalar Sveriges högsta landstingsskatt. Även om en del av det kan förklaras av att skatteväxlingen mellan kommuner och landsting ser olika ut på olika ställen är det också ett resultat av en alltför mekanisk och hårdför skatteutjämning. Vi i det här landstinget måste ha förutsättningar för att betala våra medarbetare och våra undersköterskor löner som de kan leva på i en region med höga levnadsomkostnader. Därför är det för Centerpartiet i Stockholms läns landsting en självklarhet att vi kräver regional rättvisa också för Stockholmsregionen och dess övertaxerade invånare.

Fru ordförande! Slutligen vill jag säga: Det är inte i den här lokalen eller i det här huset som idéerna för hur vården i Stockholm kan bli bättre finns. Det är inte heller här vi skapar tillväxten och utvecklingskraften. Vår uppgift är att släppa fram den kraft som finns i var och en av oss som människor och som finns inte minst hos vårdpersonalen i Stockholms län.

Anförande nr 8

Landstingsrådet Heister (m): Jag ska ägna den här korta repliken åt att ta upp en sak som förvånar mig, nämligen hur snabbt man kan bli missnöjespolitiker. Vi hörde nu missnöjespolitikern Ingela Nylund Watz i talarstolen. Hon fnysar lite åt att alliansen har reserver i sin budget. De pengarna vill hon gärna använda på en gång.

Så kan man inte göra om man bedriver en ansvarsfull politik. Så kan vi inte göra när vi ärver en kostnadsökningstakt som ligger 2 procent över det som är budgeterat. Så kan man inte göra när man ärver akutsjukhus som går med

underskott. Karolinska universitetssjukhuset går i dag med över 300 miljoner kronor i underskott.

Ingela Nylund Watz är så ivrig att hon delar ut alla de pengarna. Men vad hon inte talar om är att hon lägger sparbetning på sjukhusen på 150 miljoner kronor. Jag skulle vilja veta vad Ingela Nylund Watz tänker spara på inom akutsjukhusen – 150 miljoner kronor.

Likadant är det när det gäller trafiken. Där ligger det ett krav på effektiviseringar på 150 miljoner kronor. Ingela Nylund Watz säger att hon bland annat vill ta bort ett antal busslinjer för att kunna möta detta. Jag skulle vilja veta: Vilka busslinjer tänker socialdemokraterna ta bort?

Anförande nr 9

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det är inte Socialdemokraterna, Vänsterpartiet eller Miljöpartiet som ska stå till svars för det budgetförslag som lär gå igenom. Därför menar jag att den budget som vi har lagt från vårt parti är fuller väl ansvarsfull. Den är dessutom lagd i ett läge där vi har växande skatteintäkter.

Att arbeta med säkerheter i en budget när vi lever med vikande skatteintäkter må vara en sak. Men när vi lever i en tillvaro med ökande skatteintäkter och då buffrar 300 miljoner kronor och därmed inte klarar av att finansiera vårdgarantin, närsjukvården eller ens de satsningar som vi i augusti var överens om på thorax, utan i praktiken levererar ett sparbetning på thorax med det budgetförslag man kommer med, då kan man inte misstänka annat än att det handlar om att förbereda för en skattesänkning, som i sin tur – Birgitta Rydberg, för du kommer väl upp i debatten snart – kommer att leda till att man riskerar att få mer köer i sjukvården.

Anförande nr 10

Landstingsrådet Heister (m): Det gick väldigt snabbt, Ingela Nylund Watz, det där med missnöjet. Du tror uppenbarligen inte på din egen budget, och de förslag som du lägger tror du inte heller på, i den meningen att du inte önskar att de ska gå igenom. Men så kan man inte driva politik, Ingela Nylund Watz.

Ni har använt varenda krona i budgeten. Ni har till och med räknat med högre skatteintäkter än vad alliansen räknar med. Jag tycker att det är bra att du har tilltro till den borgerliga regeringen. Men att lägga 17 miljoner kronor mer i skatteintäkter för att kunna visa att ni har 1 miljon mer i överskott – så kan man inte driva politik.

Återigen: Ni har lagt ospecificerade besparingar på sjukhusen på 150 miljoner kronor. Vi har inte lagt några besparingar på thorax, men ni har ospecificerade besparingar på 150 miljoner kronor. Vad tänker ni spara på? Likadant är det när det gäller trafiken.

Vad tänker ni spara på? Vilka busslinjer tänker socialdemokraterna dra in? Ni kommer ju ändå att yrka bifall till er budget. Eller kommer ni att ansluta er till vår?

Anförande nr 11

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Självfallet har jag redan yrkat bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Det budgetförslag som vi har lagt bygger på att vi lever i en tillvaro med ökade skatteintäkter och har en enorm tillväxt i Stockholmsregionen. Vi har lagt ett budgetförslag som balanserar intäkter och utgifter och också lämnar ett överskott. Vad ni gör i ert budgetförslag är att ni förbereder en skattesänkning för 2008. Det vill vi inte vara med om. Vi vill bibehålla den skattenivå som vi har, eftersom vi ser behoven komma. Om det handlar om att fundera över på vilket sätt man ska prioritera i kollektivtrafiken, är det väl en fråga som ni ska ställa er i er egen majoritet.

Vid årsskiftet försvinner de extra bussar som har tillfört oerhört mycket när det handlar om att utveckla resandekvaliteten i Stockholmsregionen. Vi får vänta och se, säger Christer Wennerholm, om det blir något mer av den kollektivtrafiken. Prioriteringar har Christer Wennerholm redan pratat om, och det arbetet lär du få delta i, Chris Heister.

Anförande nr 12

Landstingsrådet Rydberg (fp): Alla vet att rött betyder stopp, stanna, förbjud. Så har också den röda politiken varit, och vi kan konstatera att politiken från oppositionen kommer att vara så de närmaste åren. Socialdemokraternas tydligaste bud har varit att stoppa alla planer på att privat vård ska få utökas. Den nya politiken för den här alliansen kommer att vara grönt ljus för liberala idéer som handlar om mångfald, konkurrens, valmöjligheter för patienter och valmöjligheter för personal.

Att vårdcentraler skulle uppstå bara där det finns efterfrågan från rika människor är feltänkt. Det är tvärtom. Det är där behoven finns, där det i dag inte finns någon vård, som vårdalternativen kommer att uppstå.

Anförande nr 13

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det ska bli ett sant nöje att sitta i den här lokalen och studera hur Birgitta Rydberg blir skrynkligare och skrynkligare i ansiktet när det kommer att visa sig att fri etableringsrätt, mångfaldskanslier och centralistisk avknoppningspolitik leder till att vi får sämre kvalitet på vårdutbudet ute i länet och fler läkare på Östermalm.

Anförande nr 14

Landstingsrådet Rydberg (fp): För mig ligger det inget egenvärde i den ena eller den andra driftsformen, men all erfarenhet visar att mångfald skapar nytänkande. Ni har bekämpat att till exempel Kallhalls vårdcentral skulle få

möjlighet att bemanna med riktiga läkare. I stället har ni valt att utsätta patienterna för hyrdoktorer eller att inte få några tider alls.

Jag är inte bekymrad om jag blir skrynkligare, för det blir vi alla med åren, men jag blir bekymrad om patienterna inte får den vård som de har rätt till.

Anförande nr 15

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Först till *Chris Heister*: Enhetstaxan är för dyr, säger du. För dyr för vem, undrar jag, för det handlar ju om prioriteringar. Vi har prioriterat att behålla enhetstaxan, eftersom den ger familjer och individer med låga eller inga inkomster en möjlighet att röra sig fritt över hela länet. Det är oerhört viktigt, i synnerhet nu när man i Stockholms stad har beslutat att SL-kortet inte längre ska ingå i socialbidragsnormen. Därför vill vi ha kvar enhetstaxan.

Gustav Andersson tog upp skatteutjämningsystemet. Jag blev inte klar över vad du egentligen tyckte och vad Centerpartiet vill. Därför vill jag fråga dig: Vill Centerpartiet att skatteutjämningsystemet avskaffas, eller vill du behålla hela eller delar därav? Frågan är så enkel att du borde kunna ge ett tydligt svar, så att jag förstår vad du menar.

Anförande nr 16

Landstingsrådet *Andersson* (c): Vi önskar inte ett avskaffande av det kommunala omfördelningsystemet. Men det behövs en kraftfull reformering som dels ser till att vi får täckning för de högre levnadsomkostnaderna, dels skapar bättre förutsättningar för tillväxt i de olika kommunerna, landstingen och regionerna.

Anförande nr 17

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Jag hoppas att stenograferna noga antecknade vad *Gustav Andersson* just sade, eftersom Moderaternas politik är att avskaffa skatteutjämningsystemet.

Anförande nr 18

Landstingsrådet *Wigg* (mp): Vi har den högsta skatten, men vi har också det garanterat lägsta priset i hela landet på kollektivtrafiken. Vi har en förnämlig kollektivtrafik, trots dess brister, jämfört med övriga regioner och landsting i landet.

Den enda tillväxt som jag kan skönja i den borgerliga majoritetens förslag är en grå tillväxt. Man avhänder sig möjligheten till grön tillväxt, som är en framtidssektor när det gäller att få nya jobb.

Den enda satsning på miljön som man klart och tydligt kan urskilja är Förbifart Stockholm – känn på det! De alternativ som kommer att uppstå med den politiken är inte personalkooperativ och små personaldrivna företag, utan det är stora, vårddrivande företag som vill göra vinst till aktieägarna på vården.

Anförande nr 19

Pia Lidwall (kd): Det är intressant att höra Ingela Nylund Watz, som insinuerar något om en sorts skattesänkning nästa år, när vi ska debattera budgeten för 2007. Jag vill bara meddela att om det blir en skattesänkning ska den vara finansierad fullt ut.

Vi har nämligen en förmåga att lära av våra misstag. Blir det en skattesänkning så blir det därför att vi ser att läget håller för en sådan. Vi kommer inte att gå fram med något underskott i en budget. Till skillnad från socialismen, som ständigt upprepar gamla misstag, lär vi av våra misstag.

Ingela Nylund Watz börjar nu tala om svek i den nya majoriteten. Jag vill påminna fullmäktige om att vi nu ska ta hand om de köer som har tillkommit under förra mandatperioden. Det var lika långa köer under förrförra mandatperioden, när vi skapade vårdgarantin. Att tala om svek nu är väldigt ihåligt.

Till Birgitta Sevefjord: Väldigt tidigt i vår budget står det talat om att kvinnor ska ges likvärdig vård. Det skulle man kunna ta som intäkt för att vi absolut inte kommer att glömma bort den fråga som Birgitta faktiskt jobbade med mycket, vilket jag ändå vill ge en eloge för nu. Vi kommer att jobba mycket med att kvinnor och män ska ges likvärdig vård på ett antal olika områden.

Anförande nr 20

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige, Pia Lidwall! Ja, jag menar att det är ett uppenbart svek mot väljarna att först säga att akutsjukhusen inte ska privatiseras och sedan ha en dagordning som innebär att det är precis det som ska göras.

Ja, Pia Lidwall, jag menar att det är ett svek att säga att man ska arbeta bort vårdköerna när man inte orkar finansiera vårdgarantin och förbereder en skattesänkning 2008 som verksamheterna måste börja bromsa in inför redan under 2007, för att den ska kunna verkställas.

Ja, Pia Lidwall, jag menar att det är ett uppenbart svek mot väljarna, som har röstat för att trängelskatten ska användas för både vägar och kollektivtrafik, att se till att det första som händer är att den extra trafiken dras in och stora grupper av medborgare blir utan rimliga möjligheter att ta sig till jobbet på ett sätt som de har upplevt som oerhört positivt.

Det är tre svek som ni nog kommer att få höra talas om under ganska lång tid.

Anförande nr 21

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande! Det är jättebra att ni i den borgerliga majoriteten har skrivningar om likvärdig vård för kvinnor och män, flickor och pojkar. Men ni har väldigt få att-satser som berör den frågan. Vänsterpartiet har däremot en lång rad att-satser som handlar om jämställdhetens olika former. Då hoppas jag att ni går från ord till handling och röstar för våra att-satser, när vi så småningom ska rösta om hälso- och sjukvården i morgon.

Anförande nr 22

Pia Lidwall (kd): Jag tycker att man ska vara lite fin i munnen och inte ta de stora orden i sin mun just nu. Vi i vår majoritet ska sätta igång den 1 januari. Därefter går det att börja prata om svek. Vi ska jobba med de köer som ni har skapat och som ni skapade under förrförra mandatperioden.

Återigen: Det blir inga skattesänkningar om de inte är fullt ut finansierade. Läs det, och lyssna på vad vi säger, *Ingela Nylund Watz*!

Anförande nr 23

Landstingsrådet *Nylund Watz* (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Detta är en budget med flerårsplaneringsförutsättningar. Nu har jag fått två olika besked från den borgerliga kanten. Det ena är *Chris Heisters* besked, som innebär att man ska förbereda för en skattesänkning 2008. Nu säger *Pia Lidwall* att man får se om det blir något av det. Vad väljarna bör tro får väl framtiden utvisa.

Jag kan bara konstatera, *Pia Lidwall*, att ett tydligt svek är att det är 300 miljoner kronor mindre till sjukvården i er budget jämfört med vad vi föreslår. Det kommer bland annat att innebära att ni inte kommer att klara av att leva upp till vårdgarantin och inte heller till de utlovade satsningarna på thorax, som nu dras in och som gör att ni kommer att bidra till att skapa onödigt långa köer i hjärtsjukvården.

Anförande nr 24

Landstingsrådet *Andersson* (c): Jag vill kommentera det *Raymond Wigg* sade tidigare. Hans litania om trafiksituationen och miljöpolitiken i landstinget tycker jag behöver korrigeras något. Han borde vara väldigt glad nu när trängselskatten faktiskt blir permanent. Det måste väl ändå vara det i särklass viktigaste styrmedlet när det gäller att få fler personer att välja att åka kollektivt.

Men det finns också ett annat styrmedel som är extremt viktigt, och det är väntetiderna. De långa väntetider som vi har i kollektivtrafiken i Stockholm är ett styrmedel som gör att folk tröttnar på att åka kollektivt. Det tar bort deras fritid, tar bort deras tid med familjen och förstör mycket av deras möjligheter att göra ett bra jobb.

Om en person har 100 timmar i väntetid på ett år borde det rimligen motsvara ungefär 10 000 kronor om året. Jämför det med 20 kronors höjning av taxan eller den slopade enhetstaxan, så ser du att det är helt andra proportioner.

Anförande nr 25

Landstingsrådet W i g g (mp): Varför satsar då inte Centerpartiet pengarna på kollektivtrafik? Varför satsar man dem på Förbifart Stockholm, som föröder klimatet och går i helt felaktig riktning för framtiden? Ser ni inte vilka klimat-effekter det blir? Ska vi fortsätta på den vägen och ge alla pengar – även från trängselavgifterna – tillbaka till bilismen?

Anförande nr 26

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Landstinget är ansvarigt för att se till att det finns en kollektivtrafik som motsvarar de behov som finns. Jag tycker att vi har ett trafiklandstingsråd som med stor trovärdighet har visat att han tänker göra det till en hederssak att se till att vi får en väl fungerande, tillförlitlig kollektivtrafik. Kollektivtrafikfrågan borde inte vara något problem i det här sammanhanget.

Det finns mycket konstigheter med trafikpolitiken i regionen Stockholms län. Men det är ett problem som har att göra med den centralistiska uppbyggnad som den svenska enhetsstaten har. Det är ett starkt argument för en ökad regionalisering.

Anförande nr 27

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte uppehålla mig vid två avsnitt, dels kollektivtrafiken, dels Birgitta Sevefjords oemotståndliga inbjudan till en svängom i sjukvårdspolitiken.

När det gäller kollektivtrafiken och dess utveckling är det rörande att höra den nyss avgångna majoriteten, den nya oppositionen, tala sig varm för satsningar inom kollektivtrafiken. Socialdemokraterna talar om extrabussarna. De pratar om hur mycket de vill satsa. Men sanningen är ju att ni är på efterkälken. Ni har suttit vid spakarna i kollektivtrafiken, och resenärerna är missnöjda. Jag tänker återkomma till det mer detaljerat under trafikavsnittet och redovisa hur det ser ut. Det ser vi i olika undersökningar och i tidningarna.

Vi satsar 750 miljoner kronor mer på kollektivtrafiken år 2007 än innevarande år. Ni angriper oss för extrabussarna. Samtidigt ska ni ta bort busstrafik. På tre år rör det sig om att SL ska få en halv miljard mindre. Det är intressanta fakta. Då kan man sedan inte angripa andra och köra med luft eller – om jag är lite tuffare – bluff och säga: Ja, men vi tänker använda trängselavgifterna eller de nya avgifter som kommer att tas ut på bilarna för att finansiera vägutbyggnader – dem ska vi använda rakt av till kollektivtrafiken.

Så kan man göra i den här församlingen om man inte blir synad i sin bluffpoker. Det förutsätter att ni får regeringen att fatta ett sådant beslut. Lycka till med det!

Birgitta Sevefjord och Ingela Nylund Watz! Jag kommer ihåg att ni pratade om att vi skulle sälja ut sjukhus. I dag talar ni med små ord om att vi ska privatisera – privatisera ska vi göra. Det är en rätt annorlunda debatt.

Birgitta Sevefjord! Om jag är en hal ål är väl du i de här frågorna en papegoja. Du körde hela valrörelsen med: Sälja ut, sälja ut, sälja ut. Nu är det tydligen så att vi ska avknoppa och privatisera.

Det ni försökte göra gällande var att det var fastighetshajar som skulle köpa sjukhusbyggnaderna. Det var det ni ville skrämma folk för. Men den situationen finns inte. Den har inte heller funnits när det gäller S:t Görans sjukhus. På det sättet är alliansen i den här församlingen överens med alliansen på riksnivå.

Jag är mycket nöjd med att socialministern har sett till att förbereda en startlag i stället för en stopplag. Stopp, hinder och förbud byts mot startlagar och möjligheter att utveckla en modern, framtidsinriktad sjukvård. Det kommer vi i alliansen att jobba med, och där kommer ni att vara inbjudna, i allmänna utskottet, som kommer att tillsättas av landstingsstyrelsen före jul. Där kommer även oppositionen att vara representerad.

Jag hoppas att ni funderar kring: Hur kan svensk hälso- och sjukvård utvecklas på bästa sätt? Hur kan sjukvården i Stockholms läns landsting utvecklas på bästa sätt? Hur kan vi ta till vara alla goda krafter som finns bland våra egna anställda och bland entreprenörer för att utveckla vården? Det kommer vi att jobba med i allmänna utskottet. Vi kommer att jobba med att ta fram ersättningsmodeller och låta personal ta över verksamhet genom avknoppning.

Jag inbjuder er att delta i det arbetet i det gemensamma utskottet och bli lite moderna. Var lite moderna som socialdemokrater runt om i Europa är! Var med om att utveckla morgondagens sjukvård! Var lite moderna också när det gäller kollektivtrafiken och se till att den får mer resurser och inte mindre, som ni föreslår i era budgetar!

Ordförande! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 28

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vidhåller att det handlar om utförsäljning av allmän egendom när man i sitt budgetförslag börjar öppna för privatfinansiering men också, Christer Wennerholm – vilket du lyckades smita undan nu – lägger uppdrag i budgeten som innebär att hela fastighetsbeståndet ska ses över och utredas. På vilket sätt ska vi uppfatta det?

Vi har följt arbetet den senaste perioden och vet att de fastigheter som vi har egentligen bara är de strategiska sjukhusbyggnaderna samt, som Dag uttryckte det, några stackars villor som vi inte har lyckats sälja. Är det de villorna ni ska utreda hur ni ska sälja, är det något slags *sale-lease-back*-affärer som ni vill göra, eller handlar det faktiskt om att sälja ut strategiska sjukhusbyggnader?

Anförande nr 29

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Christer! Jag får väl vara den papegoja som du pratade om, för dina ålliknande rörelser bara fortsätter.

Fortfarande är det oklart vad ni tänker göra med våra akutsjukhus. Tänker ni privatisera? Tänker ni knoppa av delar av dem? Tänker ni sälja ut dem? Du dolde ditt svar genom att börja prata om privatiseringar kontra att sälja ut och fastighetshajar, men det är inte vad det handlar om.

Vi vill veta vad ni tänker göra med våra akutsjukhus. Du svarade inte på den frågan i valrörelsen, och du fortsätter med ållokande rörelser och vägrar svara nu!

Anförande nr 30

Landstingsrådet *Wennerholm* (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Med *Ingela Nylund Watz* vokabulär och den förlängning av avtalet för S:t Görans sjukhus som du och din majoritet var med om att skapa har ni väl "sålt ut" S:t Görans sjukhus! Men jag tror inte att det är riktigt det du menar, utan jag tror att det är politisk retorik som du ägnar dig åt.

Jag tror att du mycket väl begriper att på samma sätt som ni har gått igenom fastighetsbeståndet under varje enskild tidsperiod kommer vi att göra det och se till att vi inte har fastigheter som vi inte behöver för gemensamt utnyttjande av det allmänna.

Det kommer inte att säljas ut några sjukhus. Beskedet är klart: Vi kommer inte att sälja några sjukhusbyggnader.

Anförande nr 31

Landstingsrådet *Wigg* (mp): Om *Christer* tittar på framsidan till vårt budgetförslag får du ett exempel på ett modernt parti som jobbar för en god kollektivtrafik. Vi har faktiskt en stark kollektivtrafikbudget i Miljöpartiet. Välkommen att delta i arbetet med att förnya och förbättra kollektivtrafiken!

Anförande nr 32

Landstingsrådet *Nylund Watz* (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag kan bara inte förstå vad det är som ska utredas på fastighetssidan. Det är ett arbete som pågår kontinuerligt.

Om ni inte tror på era tidigare ledamöter i Locum, där det här arbetet kontinuerligt pågår, kan jag upplysa dig om att de enda strategiska fastigheter som vi har är sjukhus och att det i övrigt handlar om några villkor. Men om du vill utreda hur de villorna ska kunna försäljas lovar jag dig att det i den delen inte kommer att vara några bekymmer. Tänker du däremot börja sälja fastigheter i form av sjukhus, då lovar jag dig att det kommer att bli en stenhård ideologisk konflikt.

Anförande nr 33

Landstingsrådet *Wennerholm* (m): Fru ordförande! Så bra – då är vi ju överens om att vi inte ska sälja de strategiska fastigheter som sjukhusen är belägna i, precis lika lite som en borgerlig ledning sålde ut S:t Görans sjukhus, vilket vi inte gjorde, och precis lika lite som ni gjorde när ni förlängde avtalet. Landstinget är ju i besittning av byggnaden.

Till *Raymond Wigg* vill jag säga: Det är bra om du har glada och pigga förslag och vi gemensamt kan finansiera dem i budgeten framöver. Den här regionen kommer att behöva – det tänker jag återkomma till i avsnittet om kollektivtrafik –

en utbyggd kollektivtrafik. Vi blir fler och fler invånare, och när motorerna går för fullt, då måste människor komma till sina jobb och till olika fritidsaktiviteter, och det sker oftast kollektivt.

Anförande nr 34

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande! Det var ett klargörande svar: Ni tänker inte sälja ut byggnaderna. Men ni tänker sälja ut vården! Ni tänker låta de stora vårdbolagen ta över vården vid stora akutsjukhus. Det borde ni ha sagt innan vi gick till val!

Anförande nr 35

Landstingsrådet *Larsson* (s): Ordförande, fullmäktige! Det har varit en stimulerande debatt så här långt, måste jag säga. Jag tycker att det finns mycket att ta fasta på, inte minst Pia Lidwalls kommentar om att man har lärt av tidigare misstag eller det *Chris Heister* sade om att det ska vara ordning och reda i landstingets finanser. Det vittnar ändå om att borgerligheten har lärt sig någonting sedan fiaskot förra gången ni styrde landstinget. Det är gott så långt.

Jag tycker också att det är väl värt att säga att ni har högre ambitionsnivå än *Ralph Lédel* och tidigare moderatledningar i det här huset har haft.

Sedan är det bara att konstatera att er sjukvårdsbudget är snål. Ni lägger 300 miljoner kronor mindre till sjukvården för nästkommande år än vi gör.

Det är också värt att notera att ert sätt att styra landstinget inger oro. Ni delar upp och splittrar ägarstyrningen. Ni skickar ut konstiga styrsignaler till sjukhusen som resulterar i strömhopp från sjukhusledningarna, vilket är oroväckande.

I kombination med ert lättsinniga sätt att se på samverkan med privata entreprenörer, som behövs ibland, befarar jag att landstingets ekonomi kommer att skena iväg igen, trots en högre ambition än förra gången. Ni försöker i alla fall budgetera för sjukvårdens kostnader, vilket tidigare moderatledda regimer här i landstinget inte har gjort. Men det finns fortfarande mycket stor oro.

Vi har också hört prat här i salen om samförstånd. Jag skulle tycka att det vore glädjande med en samförståndsvilja från borgerlighetens sida. Ta till exempel idén att införa en sjukvårdspeng. Den inger oss socialdemokrater stor oro, för vi tror att det leder till krångel, byråkrati och en mer orättvis sjukvård.

Visst är vi öppna för att sätta oss ner och diskutera sjukvårdens ersättningssystem. Men det är inte riktigt så vi uppfattar situationen, för nu rivs ju föreslagna avtal upp, upphandlingsprocesser stoppas och vi får veta att en sjukvårdspeng ska införas. Vore det inte bättre för sjukvården om man, innan man sätter ett nytt ersättningssystem i sjön, bestämde sig för att diskutera över block- och parti-gränserna för att se om vi kan bli överens om hur ersättningssystemen ska se ut? Kan vi bli överens och skapa en bred, blocköverskridande samstämmighet kring de frågorna tror jag att sjukvården skulle tjäna på det.

Privatiseringar och era utförsäljningsplaner har vi pratat mycket om. Vi är rätt övertygade om att det kommer att leda till en mer orättvis sjukvård i vår region. Vi tänker bekämpa det, och vi tycker att det är uppseendeväckande att ni mörkade de frågorna i valrörelsen. Vi är ganska övertygade om att valresultatet inte hade blivit detsamma som det blev om ni hade vågat stå upp, debattera och slåss för de uppfattningar som ni har här i salen efter valet. Det är uppseendeväckande.

Det är snart jul, och vi fick för en stund sedan höra Birgitta dela ut julklappar. Hon föreslog några till Socialdemokraterna. Jag har några som jag tänkte föreslå från den borgerliga sidan.

Jag tycker att vi tillsammans åker ut till pendeltågsstationerna, och så möter vi alla dem som röstade ja i folkomröstningen om trängselskatter, där det sades att det skulle bli mer pengar till både vägar och kollektivtrafik, och så lämnar vi över ett paket till dem där det står: Det blev inga mer satsningar för trängselskatten för kollektivtrafiken. Det blev bara en Förbifart Stockholm.

Jag tycker också att vi kan besöka Radiumhemmet i Solna. Där har vi försökt få igång tvåskift för att förbättra och förstärka cancersjukvården. Där sitter de just nu och funderar – på grund av er mycket snålt tilltagna sjukvårdsbudget – om det går att genomföra tvåskift eller inte. Där kan vi också överlämna en speciell klapp från Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Moderaterna.

Bifall till det socialdemokratiska förslaget!

Anförande nr 36

Landstingsrådet Heister (m): Fru ordförande! Jag skulle vilja upprepa den fråga jag riktade till Ingela Nylund Watz som jag inte fick svar på. Dag Larsson fortsätter att säga att Socialdemokraterna satsar 300 miljoner kronor mer på sjukvården än vad alliansen har, som har lagt 2 miljarder mer i budgeten för år 2006. Vi gör detta därför att vi ärver ett avdukat bord från er. Kostnadsökningstakten är 2 procent över budget.

Landstingets sjukhus som går med stora underskott, sammanlagt över 350 miljoner kronor. Därför vill vi ha en stabil budget som gör att landstinget har resurser för att kunna klara av att hantera underskotten. Men ni delar ut dessa pengar från dag 1 och lägger besparingsbeting på sjukhusen på 150 miljoner kronor. Vad tänker ni spara på? Vi satsar knappt 100 miljoner kronor på cancervården. Vi har inte lagt några besparingsförslag på thorax på 20 miljoner kronor – vi satsar i stället på cancersjukvården, Dag Larsson. Vad vill ni spara på?

Anförande nr 37

Landstingsrådet L a r s s o n (s): De som eventuellt lyssnar på den här debatten, medborgare och allmänhet, måste bli hemskt förvirrade. Jag rekommenderar alla att gå in på Internet och studera borgerlighetens budgetförslag och det socialdemo-kratiska. Vi satsar 300 miljoner kronor mer på sjukvård än vad allianspartierna gör.

När man ska bedöma det ekonomiska utfallet är den mest centrala frågan den som handlar om ifall det blir röda eller svarta siffror. I det fallet finns det en bedrövligt sorglig historia från den borgerliga alliansens sida. I år kommer det här landstinget att gå med överskott och det beror bland annat på att ekonomin varit välskött. Låt oss hoppas att den fortsätter att vara det!

Anförande nr 38

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ni har höjt skatten med knappt 2 kronor och det ger landstinget 7 miljarder mer från skattebetalarna varje år. Det är detta som gör att det nu visas ett överskott för år 2006. Men ni vet precis som jag att det inte kommer att finnas något överskott kvar när bokslutet görs. De pensionsåtaganden som vi måste klara i samband med bokslutet kommer att innebära att ett plus blir ett minus.

Dag Larsson, för att klara er kostnadsökningstakt, som är alldeles för hög, har ni tagit varenda reserv som vi känner att vi behöver ha för att ta ekonomiskt ansvar fullt ut när vi går in i 2007 och för att möta ökade behov av sjukvård under året. Ni använder pengarna och sedan lägger ni besparingsbeting på akutsjukhusen på 150 miljoner kronor eftersom ni säger att de ska gå med plus minus noll. Karolinska går nu med mer än 300 miljoner kronor i underskott. Hur ska sjukhusen klara sådana besparingar? Vad ska ni spara på? Ni är svaret skyldig, Dag Larsson.

Anförande nr 39

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Det är ganska häpnadsväckande att få höra att skattehöjningen var onödig! Det är ju det vi får höra gång på gång här i salen: vi har höjt skatten med 2 kronor helt i onödan.

Sänk skatten med 2 kronor, då!

Skillnaden mellan tidigare moderatregimer i det här huset och den socialdemo-kratiskt ledda majoriteten under förra mandatperioden var faktiskt att vi tyckte att vi skulle ta in skatt för att betala för de utgifter vi har i det här landstinget.

Skattehöjningen var helt nödvändig. Den borde ha gjorts långt tidigare, och i så fall hade vi sluppit situationer med skenande, accelererande, underskott och låneskulder i det här landstinget.

Anförande nr 40

Landstingsrådet Heister (m): Dag Larsson, svara på vad ni ska spara in på! 150 miljoner kronor ska akutsjukhusen spara. Vad är det ni ska spara in på?

Anförande nr 41

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ja, Dag, alliansen har lärt sig. Men vad har Socialdemokraterna lärt sig av sin största valförlust i landstingets historia? Vad har ni omprövat? Vad tänker ni förnya? Det ni säger nu är ju samma sak som ni sade före valet.

Du konstaterar att vi är slösa och att du vill ge mer. Ja, vi satsar två miljarder mer på sjukvården än vad ni gjorde i er förra budget. Ni socialdemokrater talar som om det vore en annan sorts pengar, de 300 miljoner som ni vill fördela. Vi vill behålla pengarna centralt i en medelsreserv att använda om det händer saker nästa år som medför oväntade kostnader.

Ni har använt pengarna väldigt kreativt. De används till flera saker samtidigt, till exempel tre nya närakuter som bara får 10 miljoner. Jag kan enbart konstatera att det bara räcker till två läkare om man ska hålla öppet mellan kl. 8 och 22, vilket tycks vara er ledstjärna.

Lite av det som stod i barnvisan på 50-talet tycker jag att ert kreativa budgetförslag handlar om.

”Om pappa ville ge jag en femöring - - - då skulle jag köpa allt vad jag vill ha.”

Anförande nr 42

Pia Lidwall (kd): Ordförande! Det är klart att det måste vara jobbigt för er att få höra att vi inte tänker sänka skatten om en skattesänkning inte är fullt ut finansierad! Därför noterar jag att det finns en skillnad mellan Ingela Nylund Watz och Dag Larssons förhållningssätt. Dag Larsson har ändå lyssnat och förstått vad vi säger – det blir ingen skattesänkning om den inte är fullt finansierad. Vi har lärt av våra misstag och vi kommer att arbeta i enlighet med det.

Dag Larsson vill se en parlamentarisk ordning beträffande ersättningssystemen. Det tycker jag är väldigt bra, för under de senaste åren har det inte varit särskilt mycket till parlamentarism här. Ni har bestämt, och därför har ersättningssystem inte blivit robusta. Om det är någonting som våra företag och vår personal behöver så är det robusta system. Därför är det bra att vi kan göra det här arbetet parlamentariskt över alla partigränser så att ersättningssystemen till vården och verksamheterna blir så konkurrensneutrala och bra som möjligt.

Anförande nr 43

Landstingsrådet Larsson (s): Jag blir inte riktigt på det klara med hur ni ser på skatten. Jag hör nämligen två budskap. Jag hör dig, Pia, och du inser ju att man faktiskt ska betala för den sjukvård som bedrivs och att en skattehöjning var

nödvändig. Men jag hör också Chris som hela tiden säger att skattehöjningen var onödig. Vi hade inte behövt höja skatten, säger hon. Det är två olika budskap.

Det är också glädjande, Pia, att höra din uppfattning om att vi borde ha samråd om ersättningssystemen. Det är bra, för det behövs för sjukvårdens skull. Men det kan inte vara så att vi i oppositionen inbjuds om ni i majoriteten redan har bestämt hurdana ersättningssystemen ska vara. Bjud in till överläggningar! Vi kommer gärna och diskuterar och resonerar med er för att hitta en blocköverskridande samstämmighet i den frågan. Det är vi öppna för. Men då kan det inte vara bestämt på förhand hur överläggningarna ska sluta.

Anförande nr 44

Pia Lidwall (kd): Vi kommer att bjuda in till överläggningar – till skillnad från er som aldrig gjorde det.

Anförande nr 45

Landstingsrådet Wallhager (fp): Fru ordförande och ledamöter! Ökad tillgänglighet till sjukvården. Förbättrad tillförlitlighet till kollektivtrafiken. Ekonomi i balans. Tre korta meningar är essensen i detta dokument, alliansens budget för 2007.

Vi i alliansen har ett ansvar för att ge förbättrade förutsättningar för att utveckla sjukvården och för att öppna möjligheter för medborgarna att styra genom egna val. Vi har också ett ansvar för de anställda, att ge dem möjligheter till val så att de inte är hänvisade till en enda arbetsgivare. Vi har också ansvar för att utveckla sjukvården till en framtidsbransch, till en bransch som det är attraktivt att arbeta i och som jag, som mor till tre tonårsdöttrar, med glädje kan rekommendera dem för deras framtida yrkesverksamhet. Sjukvården ska också vara en bransch som bidrar till Stockholmsregionens tillväxt och attraktivitet.

Utvecklingen och förändringsarbetet behöver också kunna mötas för att få morgondagens behov att gå ihop utifrån det faktum att Stockholmsregionen växer. Vi blir fler och fler i regionen, befolkningen blir äldre och äldre och den medicinska utvecklingen går snabbt framåt.

Som ansvarigt landstingsråd för personalfrågorna kommer jag att ägna mycket tid och energi de kommande fyra åren till att utforma en modern personalpolitik, en personalpolitik där vi satsar på att förbättra karriärmöjligheterna inte bara för läkare och sjuksköterskor utan för samtliga personalgrupper. Det blir en modern personalpolitik där vi drar upp riktlinjerna för en långsiktig rekrytering för att säkra regionens kommande behov av personal, en modern personalpolitik där det finns utrymme för fortbildning och kunskapsöverföring.

Stockholms läns landsting ska vara en öppen, modern arbetsgivare som visar att dialog och konstruktiva samtal är välkomna och inte förbjudna och där ansvar och befogenhet följer varandra.

Ägarstyrningen behöver också utvecklas i landstinget. Inriktningen är att styra med tydliga mål och ge mycket utrymme för utvärdering. Och i samråd med

verksamheterna ska uppföljningen utvärderas i syfte att åstadkomma enklare rapportering utan att försämra kvaliteten. Vi måste arbeta i riktning mot mindre byråkrati, mindre papper och mer tid för patienterna.

Det måste alltid finnas en strävan att använda landstingets pengar så effektivt som möjligt. För att kunna uppnå detta och för att också ge förutsättningar för ökning av det decentraliserade ansvaret måste de ekonomiska uppföljningarna förstärkas. Vi har en skyldighet i den här salen att i tid fånga upp tendenser till avvikelser för att på så sätt också undvika brandkårsuttryckningar som sällan når sitt syfte.

Som folkpartist är jag glad att kunna betona att vår politiska inriktning omfattar alla. Diskriminering i alla dess former ska motverkas, samma rättigheter och samma skyldigheter ska gälla mellan privat och offentlig produktion. Det ställer krav på en redovisning som är öppen och lätt att förstå. Diskriminering ska motverkas oavsett om det handlar om kvinnor som får sämre vård än män, osakliga löneskillnader, äldre som behandlas som om de vore omyndiga, invandrare som inte får arbete på grund av utländskt klingande namn, homosexuella som trakasseras eller funktionshindrade som inte kan nyttja landstingets tjänster och service på samma sätt som övriga medborgare.

Jag kan inte låta bli att säga några ord om kollektivtrafiken som står inför gigantiska utmaningar, och jag kan inte nog betona vikten av att lägga fokus på tillgänglighet och tillförlitlighet. Sätt resenären i centrum! Ställ hårda krav på Banverket för att förbättra tillförlitligheten! Öka tillgängligheten i kollektivtrafiken för de funktionshindrade! Säkerställ SL:s intäkter! Öka tryggheten för såväl trafikanter som personal – stockholmarna måste kunna lita på sin kollektivtrafik! Det har man inte kunnat göra den gångna mandatperioden.

Vi i alliansen har lagt en stark och tydlig budget, och jag har nämnt några områden som vi kommer att fokusera. Som folkpartist är jag glad över att kunna ge patienterna större valfrihet, säkerställa att de svårast sjuka får vård, ge utrymme för fler aktörer och ge förutsättningar för en innovativ och öppen organisation.

Herr ordförande, innan jag yrkar bifall till budgeten vill jag berätta att även jag har tjuvkikat under granen och hittat ett paket. Det är ett paket till SL:s resenärer, ett hårt paket från den samlade vänstern. På julklappsadressen finns följande rim.

Vi hoppas att ni alla gillar att relaxa
alla ni som borde få ha kvar en enhetstaxa.
För hellre vi gör SL bankrutt
än spelar en något dyrare trudelutt.
Låt oss alla vänta lite längre
och kanske i vagnen har det något trängre.
Vem vet vilken aktivitet
som är bäst för länets nativitet.

Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Björn Sigurdsson (mp): Nej, Gustav Andersson, vi är inte glada. Vi är inte glada för att trängselavgifterna går till vägutbyggnader. Vi är inte glada över att se det som vi trodde var ett grönt centerparti visa sig vara ihåligt. Det kan inte vara god miljöpolitik att bygga Förbifart Stockholm.

Vi är inte glada när extrabussarna, som var välfyllda, ställs in. Vi är inte glada när regeringen fattar beslut över huvudet på regionen i den här frågan. Vi är inte glada när pengarna inte går till kollektivtrafiken och förstärker den.

Jag tror inte att Centerpartiet har förstått vitsen med trängselavgifterna. Det verkar som om inte någon del av den borgerliga alliansen har förstått det av regeringens beslut att döma, det verkar vara något av synapskollaps. När man inte förstärker kollektivtrafiken har man inget alternativ till att sitta i köerna och betala avgiften. Det innebär att man betalar avgiften utan att få någonting för den. Man får inte högre framkomlighet. Är det god borgerlig marknadsekonomi? Det är en marknadsekonomisk lösning som vi i Miljöpartiet förespråkar.

Vi tror också att trängselavgifterna är god miljöpolitik, vi tror att de är bra för den goda staden och vi tror också att det är god näringslivspolitik. När det finns ett alternativ till att sitta i köer och med förstärkt kollektivtrafik så kommer näringslivets varudistribution och andra tjänster fram i trafiken. I valrörelsen talade vi med många yrkesförare som gladdes åt trängselavgifterna efter att först ha varit skeptiska.

Jag hoppas på att vi i framtiden kan ha en trängselavgiftskonstruktion som innebär att vi själva beslutar vad pengarna ska användas till, och naturligtvis ska de gå till förstärkt kollektivtrafik så att det finns alternativa färdssätt för människor.

Anförande nr 47

Landstingsrådet Andersson (c): Jag måste börja med att kommentera föregående talares uttalande om att han inte gillade att det fattas beslut om kollektivtrafiken över huvudet på den här regionen. Det kan ju i så fall inte vara någonting nytt. Har någonsin den här regionen haft makten över sin trafikpolitik? Det som hände efter valet 2002 måste man ju konstatera att den manöver som då genomfördes i högsta grad skedde över huvudet på regionen – även om jag personligen gillade trängselavgiften redan från början och har förespråkat den.

Det finns centerpartister i delar av vårt län som är motståndare till trängselavgifterna, eller i alla fall var de det. Men personligen har jag alltid varit för dem för trängselavgifter är ett tydligt och bra marknadsekonomiskt styrmedel. Det viktiga med dem är att de styr trafiken bort från innerstaden, men det måste också finnas alternativ för biltrafiken. Jag bor själv på Södermalm och passerar dagligen Slussen. Är det verkligen klokt att i en av vårt lands mest förorenade stadskärnor dra biltrafik genom centrala staden? Måste vi inte fundera på hur vi kan leda en större del av trafikströmmarna, som trots allt finns, runt staden?

Slutligen. I debatten om trängselskatten framfördes ni och jag och många andra centerpartister argumentet att trängseln i köer kostar massor av pengar för privatpersoner, för näringslivet och så vidare. Men när ska vi börja diskutera kostnaden för alla de människor som står i kö inom kollektivtrafiken? Det är deras fritid, deras arbetstid, deras tid med barnen som under de senaste fyra åren ni så lättsinnigt slösat bort – vi ska nu ge medborgarna punktlig och pålitlig kollektivtrafik igen. För det är 20 kronor i höjd avgift ett väldigt lågt pris.

Anförande nr 48

Björn Sigurdsson (mp): Alternativet är att bygga ut kollektivtrafiken. För den sakens skull finns trängselavgifterna - hade kunnat finnas och kanske kan finnas i framtiden. Det är också en stark kollektivtrafikbudget som Miljöpartiet har lagt fram.

Ju fler vägar som Gustav Andersson och den borgerliga majoriteten och även Socialdemokraterna önskar bygga, Förbifart Stockholm och Österleden, desto mer trafik blir det. Det säger en enig forskarkår.

Det sade även Stockholmsberedningen. När man hade gjort en lista över alla vägar som man över huvud taget kunde komma att tänka på att man skulle bygga så kunde man konstatera att trängseln kvarstod. Vi har ännu inte lärt oss någonting av det. Enda lösningen för en god framkomlighet i vardagen i det här länet är en kraftfullt utbyggd kollektivtrafik och det synes inte regeringen ge oss några pengar till. Den kommer att fortsätta att fatta beslut över huvudet på oss.

Anförande nr 49

Landstingsrådet Andersson (c): Den största delen av kollektivtrafiken har alltid betalats av skattebetalarna i den här regionen och av dem som betalar biljetter. De marginella tillskott som trängselskattemedlen skulle ge ändrar inte på något fundamentalt sätt våra förutsättningar att klara den uppgift som landstinget har åtagit sig också i den här budgeten, nämligen att klara av att frakta medborgarna kollektivt.

Anförande nr 50

Måns Almqvist (v): Ordförande och ledamöter! Jag vill börja med att säga att en halv miljard årligen till SL från trängselavgifterna inte är några marginella pengar. Den som säger så, Gustav, är nog lite marginell själv, eller gör i alla fall sig själv marginell i debatten. En halv miljard är väldigt mycket pengar för SL och det är de pengar som regeringen har bestämt att vi ska öronmärka för motorvägsprojekt i stället.

De bidragsberoende och passiviserade svenskarna är mentalt handikappade och indoktrinerade att tro att politiker kan skapa och garantera välfärd. Vem tror ni skrev det? Så skrev Fredrik Reinfeldt 1993. I samma bok, Det sovande folket, skrev han också om 2000-talets farligaste och dödligaste epidemi som är fullt jämförbar med pest, smittkoppor och aids. Han talade om välfärden och kallade den för välfärdsdöden.

Det är fullt möjligt att Fredrik Reinfeldt inte skulle uttrycka sig på det sättet i dag, och vi kan ju alla ändra oss, och jag tror inte att Chris Heister skulle tala på samma sätt som hennes företrädare Ralph Lédel gjorde när Moderaterna styrde senast och körde landstinget rätt in i väggen. Men när det gäller välfärden så har Moderaterna bytt retorik, det kan jag visa med hur många citat som helst, men den viktiga frågan är om de egentligen har bytt sin politik.

Även om nyanserna i språket har skiftat mycket så är det tydligt att en dogm består, och den har bestått alla omprövningar av den moderata katekesen, det kan vi se när vi läser budgetförslaget. Det är privatiseringar som är lösningar på alla problem. Tydligt har Moderaterna fått med sig samtliga borgerliga kamrater på den här politiken. De nya moderaterna har fått med sig samtliga övriga partier på sin gamla privatiseringspolitik. De nya moderaterna har fått med sig de nya lite tuffare folkpartisterna, de nya lite liberalare centerpartisterna och så förstås de gamla vanliga kristdemokraterna på sin gamla privatiseringspolitik. Det visar det här budgetförslaget ganska tydligt.

I övrigt har de borgerliga partierna de senaste fyra åren haft som sin främsta gren här i landstinget att klaga på den tidigare regeringen. De har varit duktiga på att påpeka brister, uteblivna satsningar och så vidare. Kritiken mot landstingsstyret har handlat om att vi inte tillräckligt mycket har kritiserat regeringen, att vi har varit för tysta.

I debatt efter debatt i fullmäktige har de tagit upp det faktum att Stockholm får för liten andel av statens investeringar till kollektivtrafiken och till järnvägarna. Det har vi varit överens om hela tiden egentligen. Stockholm har de största behoven men har inte fått de investeringar som har behövts.

Därför var vi många som gladdes mycket när beskeden kom om att Citybanan ska byggas och att staten åtar sig en stor del av finansieringen av Citybanan. Jag uppfattar också trängselskatten som ett viktigt sätt att finansiera en rejäl utbyggnad av SL.

Sedan kom valet, och så bildades den borgerliga alliansregeringen och nu har den rivstartat med ett flertal negativa besked för SL:s resenärer. För det första börjar de med att stoppa byggandet av pendeltågstunneln Citybanan. Den har försenats och nu vill de utreda den igen. De vill utreda frågan om tredje spåret som blivit utrett i 25–30 år.

För det andra öronmärker de pengarna från trängselskatten till motorvägsbyggen trots att det på valsedeln stod väldigt tydligt att intäkterna skulle komma kollektivtrafiken till del.

För det tredje skär den nya regeringen ned Banverkets anslag för banunderhåll med flera hundra miljoner. Vi har hört flera borgerliga talare säga i debatten här i dag att vi måste sätta press på Banverket så att de förbättrar underhållet. Och vad gör då regeringen? Jo, den skär ned banunderhållet med flera hundra miljoner. Det som jag uppfattar är den stora risken är att vi nu inleder flera förlorade år för miljön och trafiken.

Var gör då den nya landstingsmajoriteten, den som nyss var så tuff och sade att det gäller att kritisera den sittande regeringen? Landstingsmajoriteten sitter helt tyst. Inte en stavelse av kritik hörs. Inte en debattartikel, inte ett pressmeddelande, ingenting har man sagt. Helt tysta sitter de, tysta och nöjda. Detta håller ju inte!

Som ett alternativ lägger vi från Västerpartiet vårt budgetförslag. Vi föreslår att landstingsstyrelsen uppdras att genast uppvakta regeringen och uppta förhandlingar. Vi måste kräva att Citybanan ska byggas, staten måste hålla sina löften. Vi kräver att pengarna från trängselskatten även ska gå till SL, det var ju ett löfte i valet.

Vi kräver också att man protesterar mot regeringens nedskärningar av Banverkets banunderhåll eftersom det drabbar länets pendeltågsresenärer. Vi föreslår också att enhetstaxan behålls och att man inte höjer taxorna på det sätt som borgarna har föreslagit.

Jag avslutar med att yrka bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 51

Landstingsrådet Rydberg (fp): När Måns Almqvist talar om samma gamla privatiseringspolitik kan jag konstatera att det är samma gamla socialism som han företräder. Måns, vi håller vad vi lovar, det vi säger före valet är det som gäller även efter valet!

Privatiseringar har inget egenvärde. Men privata utförare som har landstingsavtal och som erhåller landstingsfinansiering av verksamheten är ett medel att få fler alternativ både för patienter och för personal. Det är landstingsfinansiering som det handlar om. Vi ska inte avstå från landstingsfinansiering. Detta leder till att det blir fler alternativa arbetsgivare och det är fler som får möjlighet att utveckla sina idéer snabbare i personaldrivna företag.

Vi har patienten i centrum. Pengarna ska följa patienten. I stället för politikerakt blir det patientakt. Kvalitetsuppföljningen ska stärkas i både offentlig och privat regi och vi ska ha öppna jämförelser. Det är vad det handlar om.

Anförande nr 52

Måns Almqvist (v): Vi håller vad vi lovar, säger Birgitta Rydberg, det vi sade före valet gäller också efter valet. Då förutsätter jag att det inte blir några som helst privatiseringar av akutsjukhusen. Det var nämligen beskedet före valet. Jag tolkar ditt besked så att det inte blir några som helst privatiseringar när det gäller akutsjukvården i det här länet.

Anförande nr 53

Landstingsrådet Rydberg (fp): Hade du läst på lite bättre så hade du kunnat notera att vi anser att en hel del av det som i dag bedrivs inne på våra stora sjukhus med fördel kan bedrivas ute i närsjukvården. Vi kommer att öppna möjligheter för fler vårdgivare att verka i närsjukvården med landstingsfinansiering som en del i det samlade närsjukvårdsutbudet. Och det är en del av de

verksamheter som i dag bedrivs inne på stora sjukhus som kommer att bedrivas på annan plats.

Anförande nr 54

Måns Almqvist (v): Det är alltså så man ska förstå konsekvenserna. ”Vi ska inte privatisera akutsjukvården” betyder alltså att ni inte privatiserar vården inne på sjukhusen men kan tänka er att flytta den utanför byggnaderna och privatisera den. På det sättet håller ni era löften i valrörelsen!

Det är en väldigt komplicerad logik. Vi har ännu inte fått riktigt klara besked om vad som ska hända med våra akutsjukhus. Det är anmärkningsvärt eftersom vi nu är i den situationen att vi ska fatta beslut om budgeten.

Anförande nr 55

Landstingsrådet Rydberg (fp): Vi har inte sagt att man inte kan ha privata utförare för delar av verksamheten. En konstig politik gick ut på att flytta bort verksamhet som bedrevs tillsammans med ortopederna på S:t Görans sjukhus till Sophiahemmet bara för att det fanns en del andra ortopedpatienter som var idrottsmän och som hade försäkringar. Det verkar heltokigt att bara flytta bort verksamhet.

Vi har inte något emot att det bedrivs verksamhet i privat regi inne på sjukhusen. Det finns lokaler som står lediga under helgerna, det finns operationssalar som skulle kunna användas. I samarbete mellan offentliga och privata aktörer skulle vi kunna utnyttja investeringar på ett effektivt sätt. Likaväl som vi i dag tar in röntgenverksamhet på thorax och radiologi som kommer från privata utförare kan vi på andra områden utveckla ett samarbete med privata vårdgivare så att vi åstadkommer ett mervärde för patienterna.

Anförande nr 56

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Det är ganska spännande att delta i den här debatten, men uppenbarligen har hungern tagit över intresset för de flesta nu när de, tycker jag, mer spännande inläggen kommer; det är andra eller tredje omgången. Men så är det ju.

Jag tänkte ägna tiden åt att dels ge några erkännanden, dels formulera motiverad kritik mot den just avgångna majoriteten och nyss tillträdde oppositionen för dess arbete under tiden som ledare av landstinget.

Först vill jag säga att jag delar Ingela Nylund Watz analys av vad det hela handlar om. Det handlar om vägval som en konsekvens av valresultatet. Det är rimligt att man respekterar valresultatet fullt ut och till alla delar. Det är definitivt inte så som någon sade i ett inlägg tidigare, nämligen att väljarna skulle ha röstat annorlunda om vi i alliansen hade sagt det som vi nu skriver i budgeten och tänker genomföra under perioden framöver. Jag tror inte på det ett ögonblick. Jag grundar denna uppfattning på alla kontakter med väljare och intressenter i landstingets politik som jag har haft efter valet – jag ska återkomma till detta om ett ögonblick.

Väljarna röstade för en helt annan politik, en ny politik och de gav ett väldigt tydligt besked, inte minst i det här landstinget. Vi eftersträvar alla tydliga valresultat, men det är lite olika tydligt. Vi fick lite smisk och tappade två mandat, vilket jag naturligtvis beklagar, men respekterar. Jag har sagt till de mina att det är bättre med nio mandat i majoritet än elva i opposition. Jag undrar om det är någon som har något emot det påståendet.

Det vi gick till val på, det vi presenterade för väljarna före valet har vi nu för avsikt att genomföra. Att detta skulle vara en överraskning, något som jag ibland får höra i den här debatten, förundrar mig mycket. Det är ju rimligt att man lever upp till sina vallöften, men man kan naturligtvis tolka dem lite olika. Säljer man sjukhus eller säljer man inte sjukhus? Handlar det om byggnader eller om att hitta nya entreprenörer till innehållet i sjukhusen? Den debatten kommer vi att få leva med, det här är mitt tolfte budgetfullmäktigesammanträde i det här landstinget och jag tycker mig ha hört de här signalerna förut, det är väldigt mycket som återupprepas. Men övning ger ju färdighet. Retoriskt tar vi möjligen några steg framåt varje år, vad vet jag.

Något som är mycket påfallande tycker jag är detta. Från Socialdemokraterna intet nytt, från Vänsterpartiet intet nytt, från Miljöpartiet intet nytt. Om ni för ett ögonblick inbillar er att status quo är något slags framgångspolitik när det gäller hälso- och sjukvården eller kollektivtrafiken så har ni missuppfattat något mycket allvarligt.

Inga nya idéer, allt ska förbli vid det gamla; har man höjt skatten i så enorma steg som här i salen så ska man aldrig mer sänka den för det kommer aldrig att finnas något utrymme för det, det är budskapet. Det kommer aldrig att finnas något bra tillfälle för socialdemokrater och vänsterpartister, eller miljöpartister för den delen, att sänka skatten, alldeles oavsett hurdan verkligheten är. Det finns ingen signal om det, ingen förändring syns – har man höjt skatten så ska den behållas på hög nivå.

Det var inte mycket till erkännande i detta och jag ska fortsätta med kritiken en stund till.

Detta är mycket allvarlig kritik. Jag påstår nämligen att den tidigare s-ledda landstingsmajoriteten inte i tillräcklig grad tagit ansvar för framtidsfrågorna trots det som har pågått. Det politiska samtalet om 3S-förslagen och det nya Karolinska Universitetssjukhuset har knappast kunnat vara mindre. Det har nästan inte varit något politiskt samtal sedan rapporterna lades fram. Under det att formgivningstävlingen pågick har vi inte haft ett enda tillfälle att fördjupa oss i konsekvenserna av att bygga ett nytt sjukhus på en tomt i Solna. Det är så utomordentligt allvarligt så det går knappast att understryka eller göra tillräckligt tydligt! Jag beklagar detta faktum, djupt och ärligt.

Jag kommer nästa vecka att få en uppgift då landstingsstyrelsen samlas och väljer sina utskott som gör att jag i dag vill deklarera att lika djupt och ärligt som jag beklagar missarna under det senaste tre kvarts året kommer jag med ett utomordentligt tydligt engagemang att medverka till att återvinna den förlorade tiden. Det är mycket möjligt att det i det här utskottet kommer att behövas två sammanträden vissa månader för att hinna i kapp. Tre kvarts år av politisk överläggning och politiska samtal är förlorat. Kom sedan inte och snacka om att ni hävdar demokrati, samförstånd och utveckling i någon sorts gemenskap. Ni har missat detta så till den grad att jag kommer att påtala detta ytterligare om det behövs.

Jag vill arbeta med det nya sjukhuset och de övriga frågorna på det sättet att vi leder landstinget fram till ett enigt beslut om hur det ska se ut, vad det ska innehålla och vilka konsekvenserna för övrig sjukvård ska bli. Det kan vara så att ni kommer att ha invändningar mot en del av förslagen därför att ni aldrig ser framåt utan bara tittar bakåt och hyllar status quo, men någon gång måste ni väl ändå komma till insikt om vad som händer i vår närmaste omvärld, både i vårt eget land och framför allt i en del av våra grannländer, om jag får räkna Brittiska öarna dit, där era partivänner styr och ställer och reformerar sjukvården precis på det sätt som vi önskar göra i det här landstinget.

Med dessa ord har jag inbjudit oppositionens företrädare till framtidssamtalet om hälso- och sjukvårdens utveckling med utgångspunkt i det som några nu betecknar som nya Karolinska Universitetssjukhuset Solna. Jag begriper inte varför man hittar på ett namn innan vi är överens om innehållet, det hade jag också tänkt ändra på till något mycket bättre, men det ska jag inte avslöja i dag – någonting ska väl vara spännande inför framtiden också.

Ni är särskilt välkomna till de här samtalen om ni har något nytt att komma med. Det gamla känner vi. Årtionden av tillbakagång, status quo, känner vi till. Kom med några nya idéer, ta lite intryck från era europeiska partivänner och inför något nytt i vårt landsting så kanske det kan bli någon ordning på enigheten om hälso- och sjukvårdens framtid!

Två erkännanden ska jag ge innan jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag. Tack för att ni förlängde avtalet med Capio om S:t Göran! Ett tydligare uttryck för åsikten att vi kunde klara oss utan stopplagen kunde ni knappast ge. Den lagen var fullständigt obehövlig eftersom avtalet sträckte sig till andra sidan den gällande stopplagen.

Den där stopplagen är mera en symbol för att man inom socialdemokratien inte får eller vågar tänka nytt än en praktisk stopplag. Med stöd av gällande stopplag – den har ju inte slutat gälla än – skulle trettio sjukhus i landet kunna säljas. Jag har talat med dem som skrev förarbetena – trettio sjukhus skulle kunna säljas. Vad är det för stopplag! Den är mer retorisk än praktisk. Jag är, som sagt, utomordentligt tacksam för att ni använde er av möjligheten att skriva ett förlängningsavtal beträffande S:t Göran. Jag har sagt det tidigare: jag är inte säker på att jag skulle ha vågat ta initiativ till en så långvarig förlängning som ni gjorde. Men nu blev det så, och det känner jag stor tacksamhet över.

Ett annat erkännande. I stort sett har andelen privat driven vård i övrigt, med landstinget som finansiär och beställare, överlevt en vänstersväng under fyra år. Det är så med borgerliga reformer och initiativ, att när de etableras, kommer i gång och visar sin styrka och utvecklingskraft så tar verkligheten över argumentationen och inte partiideologier eller partiböcker, och då håller det även om det blir en vänstersväng då och då – men vi hoppas att det dröjer länge innan det blir en ny sådan i det här landstinget. Tack för insiktsfull politik på det här området!

Jag har i dag suttit och lyssnat lite längre på den här debatten än jag varit van vid och jag har kunnat iaktta vad det är som händer. Det är intressant att det är ett sådant enormt fokus på de 300 miljonerna som skulle skilja socialdemokraternas budget från borgerlighetens. 300 miljoner! Vet ni hur stor sjukvårdsbudgeten är? Den handlar om 37 431 miljoner! Och så fokuserar vi på 300!

Vad det handlar om och vad man ska göra skillnad på är attityder och ledarskap, och i det sammanhanget handlar det mycket mer om 37,5 miljarder än om 300 miljoner! Tro mig! Ni låtsas som om 300 miljoner skulle vara det som utgör skillnaden. Det är en retorisk finess att tala på det sättet, men verkligheten pågår medan vi står här och snackar, och verkligheten är mer beroende av de 37,5 miljarderna än era 300 miljoner som ändå inte kommer att bifallas!

Jag vill avsluta med följande ord. Vid alla kontakter som jag har haft med vårdens medarbetare, med vårdens ledare, vårdens entreprenörer efter valet har jag mött i stort sett enbart förväntningar och nästan inga farhågor med den nya landstingsledningen. Jag tror att detta beror på att vi, under gångna perioder, inte minst från början på 90-talet och fram till nu, har visat att vi har ett genuint intresse av att medverka till en utveckling av vården och göra detta i en djupgående och ärlig dialog med vårdens medarbetare och ledare. Den förändringen ser människor fram emot. Det kommer att bli en radikal skillnad, tror man, mellan den här majoritetens attityd till ledarna för sjukvården och den attityd som har visats de senaste fyra åren.

Det är också min erfarenhet – jag ska väl inte gå så långt att säga att det här påståendet skulle vara evidensbaserat – och jag tycker att det finns tusen skäl för vårdens medarbetare, ledare och entreprenörer att se framtiden an med tillförsikt.

Med detta, herr ordförande, så ber jag att få yrka bifall till landstingsstyrelsens eminenta förslag till budget för nästa år och planering för åren därefter!

Anförande nr 57

Landstingsrådet Dahlberg (s): Jag kan inte låta bli att kommentera det här inlägget för Stig Nyman sträcker ju ut en hand till samtal och det tackar jag för, men det smakar lite illa när du samtidigt delar ut rallarsvingar mot oss i den tidigare majoriteten. Jag har själv hört dig stå här i talarstolen och beklaga dig över förändringar som vi genomfört men nu står du här och påstår att vi inte vill ändra på någonting. Det blir väldigt konstigt. Jag tackar för den utsträckta handen och jag hoppas verkligen att vi får till stånd en sådan gemensam dialog om framtiden.

Vi har levererat. Vi har levererat ett upplägg för hur Karolinska universitetssjukhuset ska utvecklas i framtiden med en ny byggnad och så vidare och med ett innehåll som ska fortsätta att diskuteras. Vi har också levererat en 3S-utredning. Att det inte har hänt någonting kan du inte sanningsenligt påstå. Vi har jobbat aktivt med framtidsfrågorna.

Dialogen kan bli bättre, det håller jag med om. Jag ser verkligen fram emot att du ska leva upp till din höga ambitionsnivå, trots att du klipper till emellanåt. Jag kommer att vara med i det utskott som du ska leda och jag ser verkligen för min del fram emot att försöka mötas i en sådan diskussion.

Anförande nr 58

Landstingsrådet N y m a n (kd): Tack för det du, Lars!

Jag vill korrigera beskrivningen du gav. Det är ju så att jag minns vem som skrev brevet till landstingsstyrelsen om det nya sjukhuset, vilka som tog initiativet till det som så småningom kom att heta 3S. Därefter har våra värderade tjänstemän levererat.

Jag tycker att er förmåga – och här kommer rallarsvingen – till att fylla på med bidrag till utvecklingen har varit av utomordentligt ringa värde just av det skälet att mycket av samtalet har stått stilla. Föredragningar har vi fått. Jag har aldrig sett så många overheadbilder i hela mitt liv sammantaget som jag gjorde under de tre första åren av er mandatperiod, sedan stannade allting av. Med det förekom nästan inga politiska samtal. Det är därför jag sträcker ut handen. Visa nu att ni kan samtala i samförstånd och att ni har några nya idéer utöver dem som redan har formulerats och tänkts för då kan det bli någonting riktigt bra av det här!

Om det ska bli något av vårt tal om att det här sjukhuset och vår sjukvård i Stockholms län ska bli en förebild – jag vet att sjukhusledningen har fantastiska ambitioner – så måste vi vara med och coacha och stödja det med idéer, kraft och intresse.

Anförande nr 59

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Åter en gång: tack för inbjudan till dialog! Vi fortsätter gärna, men prata då inte med kluven tunga. Säg inte att vi inte har utträttat någonting under de gångna fyra åren! Säg inte att de kanske femhundra tjänstemännen i landstinget och i kommunerna som aktivt har deltagit i 3S-processen inte har utträttat någonting! Det är en helt felaktig bild.

En dialog förutsätter också respekt för varandra, Stig, glöm inte det!

Anförande nr 60

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag tyckte att du sade ”vi” i ditt förra inlägg. När du säger ”vi” så tror jag att du menar socialdemokrater. Förlåt missuppfattningen! Om du med ”vi” menar alla de duktiga tjänstemännen så är vi överens.

Jag har varit med på många av de där seminarierna, så många som det var praktiskt möjligt under den tid som 3S-arbetet pågick. Det var värdefulla insatser som gjordes.

Det var alltså uppenbarligen en missuppfattning; om du med ”vi” menar alla duktiga tjänstemän så är vi helt ense.

Anförande nr 61

Kajsa Hansson (c): Herr ordförande och fullmäktige! Stockholmsregionen har generellt sett en åldrande befolkning, och en väl utbyggd primärvård innebär goda förutsättningar för den förebyggande vården och detta är en viktig trygghetsfaktor. Varje uppskjutet besök på akutsjukhuset innebär för individen en kvalitetsvinst och för landstinget lägre kostnader.

När man, som jag, har kommit upp lite i åren kan man tillåta sig att konstatera att det finns trender även i sjukvården. Uppfattningarna om vad som ska gälla blir lätt svarta eller vita, nyanserna får ingen plats.

Tag som exempel stora enheter kontra små. För knappt fem år sedan diskuterades stora förändringar vid Södertälje respektive Norrtälje sjukhus. Tack vare folkliga protester finns de båda sjukhusen kvar. Förbättrat samarbete mellan landstinget och de båda kommunerna har lett till utveckling för båda parter och en fråga om reell trygghet för de boende i kommunerna. Det är inte här underskotten finns.

Vi kan som exempel ta stora BB-enheter kontra små. För drygt tio år sedan lades ett flertal BB-avdelningar runt om i landet ned. Experter förordade enheter som hade tillräckligt stort antal förlossningar, och de blivande mammorna transporterades runt om på vägarna i hopp om att plats skulle finnas när det var dags att föda. De hade egentligen största tänkbara behov av lugn och trygghet. Det ironiska är att detta gav en konstig signal till de blivande föräldrarna mitt i deras stora ögonblick. Detta är kanske något att begrunda även när vi läser rapporter om förlossnings-skador i Stockholms län. Mina enkla slutsatser är att störst inte alltid är bäst. Även förlorad kvalitet, energi och tilltro kostar.

Anförande nr 62

Landstingsrådet Sevefjord (v): Ett förtydligande från dig, Kajsa Hansson, kan vara på sin plats.

Jag förstod inte riktigt vad du menade. Menar du att vi ska ha små BB-avdelningar runt om i länet? Skulle det vara bättre för kvinnorna? Det är faktiskt så att en stor majoritet av de kvinnor som föder barn i Stockholms läns landsting föredrar att föda vid de stora sjukhusen, inte minst Karolinska.

Anförande nr 63

Kajsa Hansson (c): Ordförande! Naturligtvis kommer inte små BB-avdelningar överallt att återkomma, men det kan bli mindre avdelningar. Det är också konstaterat att man kan föda lika tryggt på en mindre BB-avdelning. Avdelningarna måste inte vara så stora. Jag tror inte på tanken att införa BB-avdelningar runt om i hela länet.

Anförande nr 64

Lena-Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Ordning och reda har vi fått höra att man ska ha i budgeten. Jag ska försöka reda ut lite grand oklarheter i den budget som alliansen har lagt. Vi tycker att det är allt annat än ordning och reda i er budget.

Ni beskriver i er budgettext nysatsningar för 2007 som ni anger i kronor till ungefär 1,1 miljarder. Dessutom lägger ni ett antal uppdrag att genomföra utredningar om reformer som kommer att kosta pengar. Era satsningar ska rymmas inom en ekonomisk ram som är 67 miljoner mindre än landstingsdirektörens förslag. Där har ni också lagt in förväntade statliga medel på 125 miljoner som vi vet kommer att öronmärkas till psykiatri och vårdgaranti, och därför är det ju för tidigt att fördela pengarna.

Ert landstingsbidrag är 217 miljoner mindre än Miljöpartiets förslag till budgetram. Vi beräknar att det ekonomiska utrymmet för utökad verksamhet är knappt 300 miljoner, exklusive de statliga medlen. Vi tycker att det är mer verklighetsanpassat att beräkna utrymmet för satsningar utifrån vad nuvarande verksamhet kostar, inte i förhållande till läget i slutet av förra året, vilket ni gör. Vi tar också hänsyn till förväntade ökning av priser och löner.

Att ni nu delar ut så mycket pengar beror på att ni i huvudsak jämför med budget 2006 och/eller direktiv för 2007. En del av era satsningar är helårseffekter av den förra majoritetens politik i så hög grad att ni inkorporerar våra extrasatsningar från 2006, lägger lite på toppen och sedan frankt påstår att hela summan är borgerliga satsningar. Det är lite magstarkt! Visserligen gillar vi återanvändning, som jag sade, men ert förslag är inte enbart borgerliga satsningar.

Det känns mera som ett reklambyråtrick inför massmedierna än som en vägledning för våra tjänstemän som ska utarbeta ett förslag till slutlig budget för hälso- och sjukvårdsnämnden och andra nämnder och styrelser. Det är ett bra trick om man vill öka medborgarnas förväntningar på vad vården ska kunna erbjuda, men det är inte mer än ett trick.

Vi menar att ert budgetförslag är så rörigt att det är svårt att utläsa vad som är vad. Vi menar att ni måste återkomma till landstinget för beslut om slutlig budget, inte bara anmäla en slutlig budget för fullmäktige.

Här talas om vägval och vi har blivit anklagade för en mängd olika saker – kortsiktigt agerande, centralstyrning, uselt skött ekonomi med mera. Vi har arbetat långsiktigt hållbart. Vi har också arbetat demokratiskt hållbart – vi har 154 politiker mer i demokratiska beslutsprocesser än vad ni har och de har deltagit på ett mycket positivt sätt i utvecklandet av frågorna i Stockholms läns landsting.

Vi har också hört att vi organiserar vårddöer inom ett landstingsmonopol. Vet Birgitta Rydberg över huvud taget hur många privata entreprenörer vi har inom landstinget? Vi har en mängd olika privata entreprenörer. Det är inget landstingsmonopol. Vi har fått höra att detta inte är någon öppen arbetsmarknad. Man jämför Stockholms läns landsting med den järnridå som många har levt under i de gamla kommunistiska länderna. Jag tycker det är dålig retorik.

Man kan konstatera att SL:s verksamhet är underfinansierad och det görs ingenting för att investera i kollektivtrafiken, i utbyggnaden av kollektivtrafiken i det här länet. Er budget ekar tom i dessa delar. När det gäller Förbifart Stockholm har vi tidigare sagt att en sådan ökar koldioxidutsläppen med 140 ton om året. Det menar vi är ansvarslös miljöpolitik, det kommer inte att bli något annat heller!

Anförande nr 65

Raymond Svensson (c): Ordförande, ledamöter! Det är stimulerande att stå här efter att ha avnjutit en tre timmar lång debatt – jag förlänger den naturligtvis med några minuter. Jag vill göra det med tanke på vad Axel Oxenstierna gjorde för några hundra år sedan, och nu ska hans karta ritas om. Det är väldigt viktigt, tycker vi i Centerpartiet, att man flyttar makten från centrala statliga verk, från riksdag och regering till folkvalda regioner. Det är viktigt att det finns ett folkvalt organ som tar över de statliga fogdarnas befogenheter. Det är klart att man blir lite beklämd över det intresse som finns från politiskt håll att delta i landshövdingedebatten i DN Debatt om den framtida regionindelningen. Det är väl egentligen landshövdingarnas krig som pågår.

Det viktigaste är naturligtvis att människor får ökad frihet att välja var de ska bo och arbeta och att de får rimliga villkor och förutsättningar. Det behövs ”någon” som binder samman landsbygdens och småorternas stora städer med goda kommunikationer. Den där ”någon” är faktiskt inte Stockholms läns landsting – ni får ursäkta. I dag är det så men i morgon måste det bli någonting annat.

För att öka människornas livskvalitet och öka självbestämmandet är det nödvändigt att det finns fler arbetstillfällen men det är också viktigt för att vi ska klara finansieringen av framtidens välfärd. Därför behöver dagens företag utvecklas, och nya företag behövs. De skapas av duktiga entreprenörer och av medarbetare som går från idé till handling. Det är också viktigt att politiken skapar förutsättningar för företag att växa och utvecklas och att nya företag skapas. Därför är det viktigt med bättre samarbete mellan politiken och näringslivet.

För att kunna hantera framtidens krav på kunskap och kompetens är det särskilt viktigt att samarbetet mellan olika utbildningssamordnare och näringslivet utvecklas. Det är inte minst viktigt för att vi ska bibehålla och utveckla en hög kompetens inom forskning och utvecklingsarbete.

Hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar. Det som i går var omöjligt har i dag tack vare den medicinsk-tekniska utvecklingen blivit tillgängligt för nästan alla.

Vi i Centerpartiet ser det som oerhört angeläget att det blir en ny regionindelning som ger mindre makt till riksdag och regering – och varför inte färre riksdagsledamöter?

Men det behövs mer makt till våra folkvalda i kolleger i regioner som kanske är något större än dagens landsting men som också skapar mer makt till många kommuner, och det behövs mer kraft hos regionerna. Det som man ändå kan säga när man lyssnat till debatten hittills är att det finns någon form av outtalad uppfattning om att det finns brister när det gäller landstingets makt i till exempel infra-strukturfrågor och högre utbildning. Det är helt korrekt.

Vi i Centerpartiet ser många fördelar med samverkan beträffande infrastrukturfrågorna, sjukvårdsfrågorna och den högre utbildningen i Mälardalsregionen. Vi ser gärna att dagens fem landsting ersätts av en fungerande region där vi har en direktvald och demokratiskt vald styrelse för Mälardalsregionen som har egen beskattningsrätt och som ger mindre makt till landshövdingar och statliga styrelser.

I det arbetet har Stockholms läns landsting en oerhört stor betydelse. Det är som ni har sagt, Stockholm är landets tillväxtcentrum.

Något som jag saknar är en form av utblick över länsgränserna. Vi har våra grannar i väster, Mälardalsgänget så att säga, men vi har också hela Östersjön österut. Om vi tar till vara den kraft som finns hos duktiga entreprenörer, hos duktiga aktörer inom utbildning, forskning och utveckling i den här regionen så kan vi dra fördelar av detta. Stockholms läns landsting kan bli ett lok för Mälardalsregionen, ett lok för Sverige och ett lok för Östersjösamarbetet.

I det sammanhanget är det glädjande att kunna konstatera att jag i budgetförslagen från både majoriteten och oppositionen har hittat några rader om hur viktigt det är att stärka Mälardalssamarbetet och även det internationella samarbetet. Låt oss ta till vara detta som någon form av gemensam kraft och gemensam samsyn. Här gäller det att Stockholms läns landsting tar på sig ledartröjan, är berett att samarbeta och att ta initiativ till exempel till taxsystem inom kollektivtrafiken, beträffande regionplaneringen som vi ska inleda de kommande åren, och att lyfta blicken från Stockholms län och ta på oss ledartröjan. Jag kan inte låta bli att återge vad Albert Einstein sade.

Det krävs ett helt nytt sätt att tänka för att lösa de problem vi skapat med det gamla sättet att tänka.

Anförande nr 66

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska hålla ett kort inlägg och bara understryka det som Raymond Svensson just sade.

Jag kan konstatera att ansvarskommittén kommer att lägga fram sitt förslag i dagarna. Raymond, jag lovar dig att om du vill delta tillsammans med mig i en diskussion om ett utökat ansvarstagande bland annat om länsstyrelsens

arbetsuppgifter så kan du rösta på vårt förslag till budget. Jag är helt övertygad om att vi gemensamt skulle ha mycket glädje av de diskussionerna.

Jag vill också, precis som du, ha ett utvecklat samarbete inom Mälardalen, en ny direktvald regional arena där vi övertar en hel del beslutskompetens. Inte minst gäller detta de regionala utvecklingsfrågorna som vi vill överta från länsstyrelsen. Jag deltar gärna med dig i den debatten. Du kan rösta på vårt förslag.

Anförande nr 67

Lena - Maj Anding (mp): Jag har bara några sekunder på mig, men jag vill ändå understryka det som Albert Einstein sade en gång i tiden.

Och medborgarna i det här länet har faktiskt redan förstått vad klimatfrågan handlar om, men det är många partier i den här salen som inte riktigt har förstått det ännu. Jag kan bara konstatera det.

Anförande nr 68

Landstingsrådet Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Som föredragande landstingsråd i fastighetsfrågor måste jag säga att det vore bra om politikerna på den sidan som vi andra på den här sidan insåg att man har en mun men två öron och lyssnade på vad vi säger. Jag blir bekymrad när Måns Almqvist kommer upp en timme efter debatten fast han har fått så klara besked om att det inte sker någon utförsäljning av strategiska fastigheter.

Då uppstår också frågan: Vad är en strategisk fastighet? Dag Larsson har under den föregående mandatperioden, om jag inte har helt fel för mig, sålt fastigheter vid Sabbatsberg där det tidigare låg en husläkarjour och där det nu byggs bostäder. Detta var för tio tjugo år sedan en strategisk fastighet men är det inte nu längre. Jag kan tänka mig att när det nya universitetssjukhuset i Solna är färdigt så kommer ett antal i dag strategiska fastigheter på den tomten inte längre att betraktas som strategiska fastigheter.

Vi ska inte sälja några strategiska fastigheter, som sagt. Jag tycker Måns Almqvist borde lyssna ordentligt i debatten.

Backa bandet till den tid när Bosse Ringholm var finanslandstingsråd eller trafiklandstingsråd i den här salen och man lade ut både tunnelbanan och pendeltågstrafiken på entreprenad. Då var både Vänstern och Miljöpartiet med på detta, och det var inte enligt er vokabulär då någon privatisering av tunnelbanan och pendeltågstrafiken. Det är precis samma sak i dag, när man lägger ut verksamhet i fastigheter som vi äger på entreprenad – det är ingen privatisering!

Någon sade att läkarna flockas på Östermalm. Varför har man då inte gjort speciellt mycket på Östermalm? Man har tagit bort en privat husläkarmottagning med tre husläkare, och man har förstärkt husläkarjouren eller rättare sagt närakuten med ett antal tjänster. Där det var bäst tillgänglighet, där det var lättast att rekrytera läkare, där började man. De pengarna kunde man ha använt i Kallhäll i stället, där vi fortfarande bara har en fast doktor och tre stycken hyrläkare.

Så kom igen i morgon, Raymond Wigg, och visa vad det är som har förts över från innerstaden till ytterområdena. Om du visar att ni har gjort detta, så ska jag baske mig bevisa att ni har gjort precis tvärtom. S:t Erik och Gärdet, den ena verksamheten efter den andra, har ni pytsat in en farlig massa pengar i. Ni har lagt pengarna i innerstaden och struntat i dem som bor i Kallhäll!

Jag har sagt det tidigare. När man pratar om mångfald i sjukvården, är valfrihet för den nuvarande oppositionen – som jag hoppas kommer att vara i opposition väldigt lång tid framöver – att kunna välja ett landstingsalternativ, att välja en landstingsdriven husläkarmottagning, att välja en landstingsanställd tandläkare i folktandvården – inte att välja mellan olika verksamheter med olika bakgrund. För Vänstern, Miljöpartiet och Socialdemokraterna ska det vara mellan landstingsdrivna verksamheter som det ska råda valfrihet.

Lena-Maj Anding pratade om monopol. Ja, det blir det ju delvis när man skriver in tak för verksamheterna. Den här gången ska jag inte prata om Brommageriatriken utan Nackageriatriken, som var ett populärt alternativ för många som bor på Södermalm och söder om Söder. Vad ni gjorde under gångna perioden var att införa ett tak därför att den var för populär, för ni ville rädda landstingets egna geriatriska kliniker på södra sidan. Ni införde ett monopol när ni satte tak för en populär verksamhet.

I en framtida verksamhet ska ingen ha monopol, utan vi ska ha alternativ där patienterna själva väljer, och vi ska inte sätta tak. Vi ska inte missgynna privata, entreprenaddrivna alternativ för att rädda landstingsdrivna verksamheter, utan de ska konkurrera med varandra. Vi ska ha transparenta avtal med kundvalsmodeller. Det är den framtida politiken.

Anförande nr 69

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! En sådan här debatt blir ju med nödvändighet en aning spretig. Kanske får vi lov att utvärdera den sortens debatt. Ibland känns det som att man diskuterar ungefär fjorton saker samtidigt, och jag är inte så säker på att det är till fromma för vare sig oss själva eller lyssnarna och åhörarna att det blir på det sättet.

Jag tycker i alla fall att några klargöranden har blivit gjorda i den här debatten, och utan att dra i gång den på omvarv – det tror jag inte Chris är intresserad av heller – skulle jag ändå för vår del vilja konstatera att det finns stora faror i den budget som nu är presenterad av den borgerliga alliansen. För egen del är det tre svek som är allra mest uppenbara och som jag känner att ni kommer att få svårt att stå till svars inför medborgarna för.

Det första är att vi gör bedömningen att budgeten är underfinansierad när det handlar om inte minst vårdgarantin. Vi gör bedömningen att de 300 miljoner kronor ytterligare som vi har tillfört i vårt budgetförslag behövs för att kunna finansiera vårdgarantin fullt ut men också för att klara den höjd som vi tog i augusti för verksamheten inte minst på thorax. Vi ser stora faror i att när thorax nu inte får full ersättning i enlighet med det beslut vi tog i augusti så kommer man att hamna i en ytterligt bekymmersam situation.

På samma sätt tycker vi det är djupt olyckligt att det inte finns resurser tillräckligt för att bygga ut närsjukvården. Detta betraktar vi som ett svek mot de signaler som tidigare har kommit ifrån den borgerliga majoriteten före valet.

Vi tycker det är ett svek – det har den här debatten klargjort, även om Christer Wennerholm och andra försöker lägga dimridåer över detta – att man före valet talar om att inte sälja akutsjukhus men i sin första budget efter valet lägger ett förslag där man faktiskt säger att delar av akutsjukvården ska privatiseras, säljas ut och knoppas av, där man öppnar för försäkringslösningar helt oförblommerat och på det sättet bjuder in försäkringsbolagen till alternativa finansieringsformer i vården, där man öppnar för en ohämmad utmaningsrätt där privata intressenter ska få fördel att bjuda på sådant som kan vara bland det bästa som vi har i offentlig regi och på så sätt banar vägen för en total privatisering av primärvården.

Vi tycker det är ett svek mot väljarna att göra länet mera avlångt och spretigt genom att avskaffa enhetstaxan och påbörja en resa mot dyrare månadskort för dem som bor längst ut i länet, när vi i själva verket behöver göra länet rundare. Vi tror att en låg, gemensam, enhetlig kollektivtrafikavgift främjar tillväxten och miljön i den här regionen på ett absolut nödvändigt sätt.

Till sist: Hur ska ni förklara att vi får trängselavgifter i den här regionen – där tycker jag att ni har blivit svaret skyldiga i den här debatten – utan att en enda krona ska satsas på att klara de nödvändiga investeringarna i kollektivtrafiken? Hur ska ni möta den vrede som kommer att uppstå den 1 januari när de mycket uppskattade extrabussarna dras in och Christer Wennerholm är tvungen att prioritera mellan trafikslagen eftersom han inte har några trängselavgifter i form av återföring till kollektivtrafiken i regionen att arbeta med? Det har ni sannerligen inte svarat på i den här debatten! Det kommer att möta kritik bland väljarna.

Bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 70

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande! Ingela Nylund Watz säger att vår budget är underfinansierad. Tidigare i dag fick vi kritik för att vi hade för mycket reserver i vår budget. Man får liksom bestämma sig för vilket ben man ska stå på!

Vi har reserver i vår budget för att kunna klara av det ni lämnar efter er. Vi satsar 2 miljarder mer på sjukvården än budget 2006, vi satsar nästan 100 miljoner kronor mer på cancervården än tidigare, och vi lägger inga besparingar på thorax.

Det där är bara ett sätt för Ingela Nylund Watz att hitta tre så kallade svek. Vi har inte svikit. Vi har en budget som är stabil, en budget som är kraftfull och en budget som kan ta höjd för de kostnader ni lämnar efter er och som också gör att vi kan satsa mer på vården om det skulle visa sig att behoven ökar. De pengarna har ni inte alls. Och du har inte med ett ord sagt var ni ska spara på akutsjukhusen de 150 miljoner som ni mörkar i er budget och kallar det för att ni gör en satsning fast det egentligen är en besparing.

Sedan återkommer ni till diskussionen om att sälja ut. Vi vill inte sälja ut några akutsjukhus. Vad det handlar om är att ge alla goda krafter möjlighet att göra en bättre sjukvård, precis som möjligheten fanns när det gällde S:t Görän. Om det nu var så förfärligt, varför i Herrans namn förlängde så Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet det avtal som vi har med Capio? Är det inte en bra verksamhet som bedrivs där, som patienterna är nöjda med och som personalen tycker är en bra arbetsplats?

Det är inget svek, Ingela Nylund Watz. Vi sade till väljarna att vi vill avskaffa den stopplag som hindrar och förbjuder att vi skulle kunna utveckla vården till en framtidsbransch, och det är precis det vi kommer att göra nu också: ta till vara alla goda krafter.

Enhetstaxan är det tredje så kallade sveket. Vi har inte svikit där heller. Vi sade till väljarna att vi vill avskaffa enhetstaxan för att ge utrymme för mer resurser till kollektivtrafiken. Vi är övertygade om, och uppenbarligen är det också så att väljarna tycker det, att det är bättre att vi har en bra kollektivtrafik än att man inför en enhetstaxa som gör att SL inte kommer att få de resurser som behövs. Och vi ser ju vad resultatet av er politik är: Ni har mindre resurser till trafiken än vad vi har. Ni har till och med lagt ett besparingsbeting på SL på 150 miljoner och säger att ni ska dra in en massa busslinjer. Vilka busslinjer? Det har du inte heller svarat på i den här debatten.

Detta är bara retoriska knep, Ingela Nylund Watz. Det är inga svek. Vi har varit tydliga i valrörelsen om vad vi vill med vår politik, och som jag sade i mitt inledningsanförande har vi fått mandat för detta och vi tänker genomföra den.

Som vanligt blir det i den här debatten i mycket så att man kastar paj på varandra. Men, som jag också sade, det är kanske så en sådan här debatt ska vara. Jag kan säga att i alla fall jag för min del vill lägga kraften under de fyra kommande åren på att göra vardagen enklare för stockholmarna, så de får livet att gå ihop.

Det handlar om att få bort köerna i sjukvården, som gör att man kan få vård snabbt och att man kan få vård av god kvalitet, och det handlar om att öka valfriheten, så att besluten ska kunna fattas hemma vid köksborden och mindre beslut fattas här i fullmäktigesalen.

Det handlar om att ge väljarna, medborgarna, invånarna i vår region friheten att kunna välja den doktor som man känner förtroende för, att kunna välja vilken vårdcentral man ska gå till, att kunna välja var man vill föda sitt barn, och så vidare. Att öka valfriheten för stockholmarna gör vardagen enklare.

Det sista, och det allra viktigaste för väldigt många, är att vi får en kollektivtrafik som fungerar, så att man vet att man kommer till jobbet i tid, så att man vet att man hinner till dagis och hämta barnen innan dagiset stänger. Det som är normalt i alla andra delar av Sverige, att man kan planera sitt liv, det vill vi också att stockholmarna ska få.

Vår budget sätter människan i centrum. Vi vill göra det enklare för stockholmarna att få vardagen att gå ihop.

Anförande nr 71

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag har en minut på mig, så jag ska bara göra följande sammanfattning.

Jag tror inte att det blir enklare med alliansens politik att få vardagen att gå ihop hemma vid köksbordet, när a-kassan sänks och barnavgifterna återinförs på akutsjukhuset. Jag tror att det blir en svårare vardag.

Jag tror inte det blir ökad valfrihet för medborgarna i länets ytterområden, när läkarna börjar etablera sig i innerstadsområdena.

Jag tror inte det blir enklare för dem som arbetspendlar, när det blir avsevärt dyrare att ta sig från länets ytterdelar in till stan.

Och jag tror inte det blir enklare för medborgarna i Stockholms län att ta sig till och från jobbet med mindre kollektivtrafik och indragna extrabussar.

Anförande nr 72

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det förefaller som om Socialdemokraterna har valt tre S, tre svek som de tänker hålla fast vid alldeles oavsett hur verkligheten utvecklas. Det var ett löfte från Ingela. Nu har hon ingen tid kvar, så jag ska inte säga mer om det.

Jag är alldeles övertygad, ja säker på, att vi klarar vårdgarantin och långt därutöver med 37 431 miljoner till sjukvården, och den kommer inte att vara beroende av era 300 miljoner. Vore det så, är det ju så illa ställt efter era fyra år som ingen hade kunnat ana. Upphämtningen är inte så svår. Vårdgarantin, som den är konstruerad här och nationellt, förlänger väntetiderna snarare än motsatsen.

Så var det utförsäljningen igen. Jag behöver väl inte upprepa det som Chris Heister just sade, men det är snarare att *sälja in* någonting, alltså att låta vårdens personal, de kreativa medarbetarna, de som möter patienterna, de som står mitt uppe i vårdens vardag, få sina idéer vägleda snarare än mycket gamla politiska idéer, som inte någon vill utveckla och förnya.

Enhetstaxan, herr ordförande, tänker jag återkommer under SL-debatten om någon timme. Därför tänker jag överlåta till min värderade partikollega Janne Stefanson, som leder oss i den debatten att utveckla vår syn på den frågan och andra taxefrågor.

Anförande nr 73

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Dagens debatt har varit väldigt klargörande. Det finns två alternativ som har debatterats tydligt, men det finns tydligen fyra olika alternativ i salen.

Alliansen har ett, samlat alternativ. Det innehåller långsiktighet, för att vi ska kunna skapa framtidstro i sjukvården hos vårdens medarbetare, som dignat under de ryckiga besluten och hit-och-dit-politiken som präglat de senaste åren.

Budgeten innehåller ett tydligt medborgarperspektiv: kvalitet, tillgänglighet, tillförlitlighet inom både sjukvård och kollektivtrafik.

Debatten har också visat att Socialdemokraterna har inget nytt i bagaget i dag utan släpar på sin gamla politik, som väljarna har dömt ut! Nu får vi höra att det blir mera av samma sort, mera av det som länets medborgare betackat sig för.

Alliansens politik handlar om rejäla satsningar på sjukvården, 2 miljarder mera med satsningar på framför allt de svårast sjuka, men också en satsning på att bassjukvården, primärvården, ska bli mera tillgänglig och innehålla flera valmöjligheter för patienterna.

Jag tycker att den här debatten har varit klargörande. Jag hoppas att de kommande debatter som vi kommer att ha nu under de här två dagarna kommer att ytterligare belysa skillnaderna mellan partiernas politik. För även om vi har några gemensamma punkter så finns det också skillnader, och det är dem vi ska debattera.

*Trafikdebatt**Anförande nr 74*

Landstingsrådet Wennerholm (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Om man tar tåget söderut från Stockholms central kommer man inom en timme till skärgårdens port i Nynäshamn. Tar man i stället tunnelbanan västerut från centralen och sedan byter till buss kan man komma till den engelska parken i Drottningholm och titta på de vitkindade gässen.

På olika platser runtom i Stockholmsregionen reser varje dag 650 000 personer med SL. Resenären kan vara en äldre dam med nedsatt rörlighet som är beroende av en tillgänglig kollektivtrafik. Det kan också vara en ung kvinna som väntar på bussen för hemfärd efter en alltför sen fest. Att kollektivtrafiken då känns trygg och tillförlitlig är helt avgörande för att resan ska upplevas på ett positivt sätt. Det gäller både för henne, hennes anhöriga, för föräldrar och för oss andra.

Resenären kan också vara någon av oss här i salen, någon av de andra dagarna då vi är på väg till jobbet, där två eller tre möten väntar. Men innan vi kommer fram och kan genomföra de mötena måste vi göra ett antal byten mellan olika trafikslag i kollektivtrafiken. Då är det en förutsättning att bytena fungerar, så att vi inte ska komma in till mötena med andan i halsen eller komma för sent till de andra sakerna vi ska göra på arbetsplatsen under dagen.

Därför är tidhållningen så viktig. Det är viktigt att tidhållningen är bra, så att bussen, tåget och tunnelbanan går i tid. Det är också viktigt att komforten är bra och att vi har en god standard. Så vill vi alla att kollektivtrafiken ska se ut. Tyvärr är detta inte verkligheten i dag.

Vi befinner oss i något av ett skifte. Vi har ett facit och kan göra en revision. Vi kan ha önsknings om hur det ska se ut framöver. I dag är bilden alldeles för ofta att det är kaos i trafiken. Alltför många tåg och bussar går inte i tid. Eller så kommer de inte alls. Antalet inställda pendeltåg slår alla rekord. Ett pendeltåg av fem går inte i tid.

Givetvis finns det politiska svek bakom denna situation. Socialdemokraterna har i fyra år svikit resenärerna. Det är de som lovade och inte har uppfyllt sina löften under fyra år. Före valet för fyra år sedan lovade ni oförändrade biljettpreiser och ökade investeringar i spår och tåg. Men efter valet gjorde ni tvärtom. Ni rekordhöjde kortpriset och minskade investeringarna i kollektivtrafiken.

Därför finns ett utbrett missnöje. Efter fyra år med Socialdemokraterna vid spakarna är kollektivtrafikresenärerna mer missnöjda än någonsin. Efter dessa fyra år har ni fått underkänt av resenärerna.

Kan man inte lita på SL och kollektivtrafiken ökar missnöjet med rekordfart. SL får bottenbetyg. Tre av fyra resenärer är missnöjda med tidhållningen. Det är det sämsta betyg SL någonsin har fått. Varannan SL-resenär är missnöjd med pendeln. I Nynäshamn är det värst. Där är bara 12 procent nöjda.

Det har blivit trängre och sämre i tunnelbanan. Allt fler känner sig otrygga när de reser ensamma på kvällar och nätter.

Det är ett dystert facit. Fördelen med det är att det finns mycket att göra, och utgångsläget är att det nästan inte kan bli sämre. Därför är det för oss viktigt att vara tydliga med våra mål.

Tåg och bussar ska gå i tid. Det är kollektivtrafikens huvuduppgift att transportera människor på den tid de vill till den plats dit de vill komma. Vi måste se till att människor i regionen kan lita på SL igen.

Det ska vara tryggt i kollektivtrafiken, både för resenärerna och för entreprenörernas anställda. Ingen ska behöva vara orolig när man reser kollektivt. Ingen ska behöva känna oro på sitt arbete eller vara utsatt för risk för våld.

När Stockholm växer måste också SL växa. Därför har den nya alliansmajoriteten satsat nästan 800 miljoner kronor mer på SL nästa år jämfört med detta år. Det är den största satsningen på SL någonsin. Det är en större satsning på SL under ett år än vad Socialdemokraterna har orkat göra under de tre senaste åren.

På fyra år kommer vi att satsa 10 miljarder på nya tåg och nya spår. Vi är givetvis inte nöjda med denna satsning, men vi tycker åtminstone att det är en bra början. Vår region växer, och vi måste se till att kollektivtrafiken och infrastrukturen växer med antalet invånare och håller jämna steg med tillväxten i regionen.

Samtidigt måste vi klara av att behålla en god standard på den trafik som redan bedrivs.

Alternativet till en sådan politik är Socialdemokraternas förslag om nedskärningar i kollektivtrafiken på över en halv miljard på tre år. Det kommer vi i allianspartierna att göra allt för att bekämpa. Vi vill därför från moderat sida tillsammans med de andra allianspartierna satsa på en bättre kollektivtrafik. Ni på den andra sidan vill skära ned och försämra för resenärerna. Den skillnaden har aldrig varit tydligare, även om ni försöker dölja den med retorik i diskussioner om trängsel-skatternas återinförande och om hur pengarna ska finansiera den nödvändiga utbyggnaden av kollektivtrafik och väginvesteringar i den här regionen.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till allianspartiernas förslag till budget för SL, alltså landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 75

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Kollektivtrafiken är Stockholmsregionens hjärta när det handlar om resande. Utan SL skulle trafiksystemen i vår region totalt kollapsa. SL har alltså en oerhört viktig uppgift. Det är ett hjärta som ska medverka så att resor till och från arbete och utbildning kan ske på ett smidigt sätt.

Även om det finns en del problem i våra system – det håller jag med Christer Wennerholm om – klarar SL sin trafikuppgift i stort på ett bra sätt. Pålitligheten och tryggheten behöver öka – det håller jag också med om – och det råder stor politisk enighet om just detta. Min ambition inför den här mandatperioden är att medverka till bredast möjliga politiska uppbackning för SL:s dagliga drift. Vi har ju ett gemensamt ansvar, alla vi som sitter i den här salen och vi som ska sitta i SL:s styrelse, för att se till att kollektivtrafiken fungerar så bra som möjligt.

Det socialdemokratiska budgetförslaget för kollektivtrafiken tar fasta på vikten av pålitlighet och trygghet. Det ska vara ett attraktivt trafikutbud, ett effektivt resursutnyttjande, en stabil taxa och en utvecklad service. Jag yrkar härmed bifall till det socialdemokratiska förslaget till budget.

I mitt inledningsanförande här vill jag lyfta fram tre strategiska frågor som har stor betydelse för kollektivtrafikens fortsatta utveckling. Jag skulle vilja kalla det för viktiga framgångsfaktorer. Det handlar om hur vi gemensamt hanterar de här frågorna. Det är avgörande för trafikens utveckling.

Den första frågan är trängselskatten. Före valet sade alla politiska partier att de skulle följa resultatet från folkomröstningen om trängselskatten. Jag vill börja med att påminna om den exakta formuleringen på valsedeln: ”Miljöavgifter eller trängselskatt innebär att avgifter tas ut i biltrafiken i syfte att minska köer och förbättra miljön. Intäkterna återförs till Stockholmsregionen för investeringar i kollektivtrafik och vägar. Anser du att miljöavgifter eller trängselskatt ska användas i Stockholm?” Ja eller nej. Så formulerade men den frågeställning som stockholmarna tog ställning till. Frågan besvarades med ett tydligt ja i folkomröstningen i Stockholm.

Nu har regeringen Reinfeldt visat hur man förvaltar beskedet från folkomröstningen. Det blir en permanent trängselskatt. Det har man talat om, och det är logiskt och konsekvent att det blir så. Men samtidigt säger regeringen Reinfeldt klart och tydligt att varenda krona av intäkterna ska användas till finansiering av väginvesteringar. Det är ett besked som klart och tydligt slår undan benen för folkomröstningen. Det är ologiskt och inkonsekvent, och Reinfeldt visar tydligt att han inte har förstått vad folkomröstningens resultat handlar om. Han visar en brist på respekt som faktiskt är ganska förvånande.

Trängselskatten ska alltså permanentas under våren 2007. Tidpunkten är oklar. Lika oklart är hur SL ska möta den resandeökning som trängselskatten för med sig. Ett av huvudsyftena med att införa trängselskatt är ju att man ska skapa ett incitament för att stärka kollektivtrafikens konkurrenskraft när våra medborgare väljer hur de ska resa. Vi vill ju att fler ska åka med SL, för det vinner miljön på, och det ger våra trafiksystem bättre förutsättningar att fungera.

Den budget som den nya majoriteten nu presenterar saknar helt satsningar inom SL för att möta det ökande resandet. Beredskapen är lika med noll. Flera frågor måste ställas med anledning av detta. Har högeralliansen i landstinget inte bättre kontakter med sin egen regering? Har högeralliansen i lanstinget ingen insyn i vad trängselskatterna innebär för kollektivtrafiken? Pågår det över huvud taget något arbete för att ge SL rätt förutsättningar när trängselskatten kommer tillbaka?

Jag kan ställa fler frågor, för den landstingsbudget som vi debatterar i dag ger inga besked. Våra SL-resenärer blir övergivna när den nya trängselskatten kommer, och för oss i oppositionen väntar en viktig uppgift när det gäller att uppmärksamma alla ansvariga politiker på just detta.

I den kommande behandlingen av trängselskatten i riksdagen måste frågan om intäkternas användning ställas på sin spets. Min uppmaning till de socialdemokrat-iska riksdagsledamöterna är: Rösta nej till en trängselskatt som inte respekterar folkomröstningen! Rösta nej så länge man inte lägger fram ett förslag som ger intäkter till både vägtrafiks- och kollektivtrafiksinvesteringar. Vi måste kräva att intäkter går också till SL, så att vi får ett nödvändigt tillskott för att klara behovet av tilläggs trafik och för att klara investeringarna.

Den andra stora strategiska frågan jag vill ta upp handlar om SL-taxan. Den ska nu förändras, säger högeralliansen i landstinget. SL-taxans utformning är av mycket stor betydelse för kollektivtrafikens förmåga att locka resenärer. Vårt 30-dagars-kort är i grunden genialiskt. Det är enkelt, det är hyfsat billigt och det ger tillgång till hela trafikutbudet. På samma sätt har det varit med kontantkupongerna sedan vi införde enhetstaxan.

Högeralliansens besked i budgeten är att SL-taxan ska förändras. Inledningsvis blir det en blygsam höjning med 20 kr, men vad kommer sedan? Man flaggar för en utredning som ska titta på ett system med lokala kort, som ska göra korta resor billigare. Det låter lovvärt, men det är samtidigt indirekt ett hot mot det enhetliga 30-dagarskortet. Kan Christer Wennerholm lova att skydda 30-dagarskortet vid de kommande förändringarna? Kan Wennerholm ge något besked om var smärtgränsen går för priset på ett 30-dagarskort när vi får en rad lokala alternativ – är det

1 000 kr, eller är det kanske de 620 kr man föreslår i dag? Vad kommer priset på 30-dagarskortet att bli när de lokala korten kommer?

Det största bekymret är ändå bristen på långsiktighet i budgetförslaget. Ett nytt zonsystem ska diskuteras i SL:s styrelse. Det blir ett system som ska ersätta enhetstaxan. Jag tycker att det hade varit bättre om man hade tagit sig mer tid för att utvärdera enhetstaxan innan man börjar röra om i grytan. SL:s taxor måste ha en långsiktig utformning som resenärerna kan känna trygghet med.

Nu blir resenärerna förvirrade. En av enhetstaxans fördelar har varit att den har varit enkel att förstå. Den har lockat många nya resenärer, och det har varit resanderekord i år. En opinionsundersökning visar att 71 procent av stockholmarna vill behålla den enhetstaxa som majoriteten nu vill ta bort.

Den tredje strategiska frågan är självfallet Citybanan. Försenade pendeltåg pratade Christer Wennerholm om, och det är tyvärr en vardag för många pendlare i Stockholm. Ett av skälen är att vi har ett bansystem som inte riktigt klarar det trafikåtagande vi har. Trassliga arbetsresor är en plåga både för dem som ska ta sig till och från sina jobb och för deras arbetsgivare. De akuta problemen måste lösas nu. En rad insatser görs också, och vi kommer säkert att ha anledning att återkomma till dem.

På längre sikt är Citybanan absolut nödvändig för att klara den långsiktiga trafiken. Med Citybanan fördubblas spårkapaciteten, och den ger också två nya stationer i City, som ger nödvändiga och effektiva alternativ till den hårt belastade centralstationen med alla dess långa gångtunnlar. Nu försöker de nya borgerliga majoriteterna på olika politiska nivåer att dribbla runt med bygget av banan. Trots att det hela pågår för fullt och redan har kostat över en miljard kronor börjar man nu diskutera om det ska fullföljas. Jag kan inte annat än konstatera att detta är en Stockholmsfientlig politik som inte låter vår region få del av de statliga satsningar som vi behöver för en förbättrad infrastruktur.

Före valet lovade alla partier att satsa på SL och pendeltågstrafiken. När de borgerliga nu väljer att skrota Citybanan – vi får väl sätta ett litet frågetecken kring detta eftersom vi ännu inte riktigt vet vad de kommer fram till – är det ett klart och tydligt löftessvek mot länsinvånarna och SL-resenärerna.

Från socialdemokratiskt håll kräver vi att man fullföljer byggandet av Citybanan, att man ser till att pendeltågen får nya stationer i City, att man följer den partiöverskridande uppgörelse om Citybanan som fanns och som regionen har varit överens om och att man ser till att Stockholm får fyra nya spår. Det räcker inte med tre.

Bifall till socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 76

Lennart Rohdin (fp): Fru ordförande, kära landstingskolleger! Alliansens trafik-budget inleds på det här sättet: ”En kollektivtrafik att lita på. En väl fungerande kollektivtrafik är grundläggande för regionens utveckling.” Att öka

kollektivtrafikresandet är den viktigaste miljöåtgärd som Stockholms läns landsting kan vidta.

För väldigt många som lever och verkar i Stockholmsregionen är kollektivtrafiken den kanske viktigaste förutsättningen för en fungerande vardag. En väl fungerande kollektivtrafik är, som jag redan har sagt, den viktigaste miljöinsats landstinget kan göra. En väl fungerande kollektivtrafik är en strategisk förutsättning för uthållig tillväxt i Stockholmsregionen. Men allra viktigast är att en väl fungerande kollektivtrafik ökar frihetsgraden för väldigt många enskilda människor i en annars trängd vardag.

Men kollektivtrafiken fungerar inte väl. Tvärtom fungerar den alldeles för illa alldeles för ofta. Jag tillbringar själv nästan varje vardag tre timmar på SL. I dag gick det bra på vägen hit, men det gör det inte alltid. Allra värst är det för de hårt prövade Nynäshamnsborna. Vi har alla här i salen många exempel på detta. Många länsbor ger oss i dagliga möten ännu fler exempel. Det är helt enkelt alldeles för många som inte litar på SL och känner sig säkra och trygga i kollektivtrafiken.

Orsakerna till detta är givetvis många. Viktigast är att återinvesteringar och nyinvesteringar har eftersatts alldeles för länge, både sådana som regionen och sådana som staten ansvarar för. Det finns ingen anledning att tro att alla dessa brister kan undanröjas över en natt eller ens över en mandatperiod. Men det ska för alla resenärer snart bli tydligt att vi är på väg mot ökad tillförlitlighet i resandet. Det är den allra viktigaste uppgiften för SL de kommande åren.

Invánarnas förväntningar på att tåg och bussar ska gå i tid är rättesnöret för oss i alliansen. Då blir det fler resenärer i kollektivtrafiken. Men resenärernas säkerhet är också en prioriterad fråga för oss.

När det inte finns tillräckligt med sittplatser på bussarna från Norrtälje i morgonrusningen är det inte fler resenärer som är det allra viktigaste, utan det är fler sittplatser och fler bussar. De som stiger på i Brottby varje dag för att åka till arbetet ska ha en garanterad sittplats – inte som i dag en garanterad ståplats. Då krävs det att resurserna används effektivare. Det krävs mer resurser och mer biljettintäkter, inte mindre.

Jag är därför glad över att vi i Sverige nu har en regering som är öppen för att pröva nya finansieringsformer för fler och tidigare investeringar både i vägar och i kollektivtrafik. Jag är glad över att vi nu har en regering som inte bara ser Stockholmsregionens problem utan också dess potential som tillväxtmotor för hela landet.

Jag är glad över att den nya regeringen har tagit initiativ till en seriös dialog med regionens företrädare för en samlad och uthållig trafiklösning. Vi kommer att mötas i en öppen och konstruktiv dialog.

Det är klart att en regering på nationell nivå har fler avvägningar att göra än vad vi har, som främst företräder Stockholmsregionen. Men för Folkpartiet i Stockholmsregionen är det självklart att en uthållig trafiklösning också kräver en rejäl upprustning av kollektivtrafiken. Vi ser därför med tillförsikt på möjlig-

heterna till förståelse i den fortsatta dialogen med regeringens företrädare. Det är en regering som ser Stockholmsregionen som en nationell tillgång och inte bara som en mjölkossa.

Jag yrkar bifall till alliansens budgetförslag.

Anförande nr 77

Måns Almqvist (v): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets budgetförslag för trafiken.

Kollektivtrafiken är väl egentligen det som mest skiljer Stockholms län från övriga delar av Sverige. Här är den basen i hela systemet. En vanlig vardagsmorgon reser över 75 procent av resenärerna in till stan med SL. Bara en liten andel åker bil, och det skiljer oss väldigt mycket från övriga landet. Hos oss är situationen den motsatta mot resten av Sverige.

En stor majoritet av invånarna i vårt län är helt beroende av att SL fungerar. Det är också avgörande för att vi ska kunna skapa ett ekologiskt hållbart transportsystem för framtiden. En ökning av kollektivtrafikens andel av resorna i länet är den enskilt viktigaste miljöåtgärd som Stockholms läns landsting kan göra. Därför ska det vara ett överordnat mål för trafikverksamheten. Det föreslår vi i vårt budgetförslag.

Jag tycker att flera av de borgerliga ledamöterna har gjort en bra beskrivning av många av de problem vi står inför i kollektivtrafiken. Jag tycker att Christer G. Wennerholm på ett bra sätt beskrev hur viktig kollektivtrafiken är och hur viktigt det är att vi ska investera och att man måste kunna lita på den.

Det märkliga är bara att de slutsatser ni har dragit och de förslag som ni har lagt fram pekar åt helt fel håll. Jag tänker på sveket med pendeltågstunneln. Man har berövat kollektivtrafiken nästan en halv miljard per år genom att öronmärka pengarna från trängselavgifterna för en motorväg. På vilket sätt hjälper det kollektivtrafikresenärerna? På vilket sätt hjälper ni dem genom att inte säga ett knyst när de nu körs över?

Om vi ska nå målet med en ökad andel resor inom SL krävs framför allt tre saker. Dels krävs trängselavgifter eller trängselskatt, vad man nu väljer att kalla det. Dels krävs kraftiga investeringar i hela kollektivtrafiksystemet. Därtill krävs fortsatt låga taxor och helst en sänkning av SL:s taxor. Det är de styrmedel som behövs om vi ska kunna få fler att resa med SL. Just på dessa punkter menar jag att det borgerliga budgetförslaget går i helt fel riktning.

Vi kan konstatera att hittills har i stort sett alla besked som har kommit, antingen de har varit från högeralliansen här i landstinget eller från regeringen, har varit mycket negativa för dem som reser med SL, speciellt för dem som reser med pendeltågen. Lars Dahlberg lyfter fram några av de viktigaste sakerna, och jag kan instämma i mycket av hans analys.

Pendeltågstunneln är den viktigaste infrastrukturinvesteringen i hela Sverige. Det har funnits en stark enighet om den både lokalt och långt utanför Stockholms län.

Vi var väldigt många som gladdes när överenskommelsen om Citybanan var klar och staten hade förbundit sig att satsa på denna tunnel. Men bara några veckor efter valet river den nya regeringen upp beslutet. Det är speciellt märkligt att man säger att detta ska utredas igen. Det har ju redan utretts i 25-30 år, speciellt ytspårslösningen, som man nu vill titta närmare på igen.

Jag hoppas verkligen att ni ändrar er och att ni på den här sidan av salen höjer era röster. Hittills har vi inte hört ett knyst från våra landstingspolitiker när det gäller den här frågan.

Den andra frågan gäller trängselavgifterna. De innebär en historisk möjlighet att verkligen satsa på att förbättra SL. Trängselavgifterna var en succé i och med att de fick ned bilköerna. De minskade utsläppen och gav lokalt en bättre miljö i Stockholm, framför allt i innerstan. Men de viktigaste miljöfördelarna ligger inte i minskade utsläpp genom mindre bilköer utan i att möjligheten att kunna bygga ut SL och få fler att gå från bilresor till kollektivtrafikresor. Den möjligheten bygger just på att vi ska kunna göra den här satsningen.

När man nu öronmärker pengarna till motorvägsprojekt förfelar man hela idén med trängselavgifterna. Om pengarna öronmärks till motorvägar och ni samtidigt föreslår taxehöjningar för dem som reser med SL föreslår ni egentligen en ny form av trängselavgift för dem som åker kollektivt, och det var ju inte själva idén. Idén var ju att vi skulle kunna förbättra SL, investera och bygga ut med pengarna från trängselavgifterna.

När det gäller taxorna finns det ett riktigt bra förslag från den borgerliga majoriteten som jag måste ge er beröm för. Det är att ni äntligen har infört en studentrabatt. Det är något som vi från Vänsterpartiet ansluter oss till. I vårt budgetförslag föreslår vi också en ungdomsrabatt, för vi menar att de förhållanden som gäller för studenter också gäller för de flesta ungdomar upp till 25 år. Många av dem har i dag en ganska skral ekonomi. Ofta har man tillfälliga jobb varvat med arbetslöshet. Därför föreslår vi en stegvis höjning av ungdomsrabatten till 25 år. Ett första steg skulle tas det här året med en höjning till 21 år.

Slutligen måste jag säga något om hur vi organiserar trafiken. Det är inte så många som har nämnt det här i dag. Många har pratat om de problem som finns med bristande tillförlitlighet, inställda tåg, förseningar och liknande. Men det är svårt att prata om det utan att på något sätt beröra hur vi har valt att organisera SL. Det är faktiskt dags att vi gör något åt de förseningar vi har i dag. Det är dags att vi gör något åt privatiseringarna.

Under 1990-talet genomfördes ett privatiseringsexperiment där man lade ut driften på privata företag. Det har medfört ökad press på personalen samtidigt som man har försummat viktigt underhållsarbete. Alla resenärer har upplevt resultatet av privatiseringarna. Det är i dag betydligt större problem än tidigare med försenade tåg och inställda turer.

Tåg som går i tid, bra arbetsvillkor för personalen och upprustning av trafiken måste vara viktigare än ideologiskt betingade avregleringar och privatiseringar, särskilt om de bevisligen har fungerat uselt. Därför bör SL-trafiken successivt återföras i offentlig regi. Vi föreslår att SL får i uppdrag att till landstingsfullmåk-

tige redovisa ett förslag till strategi för hur trafiken stegvis kan återföras i offentlig regi med särskilt fokus på tunnelbanan, vars avtal löper ut under mandatperioden.

Detta är de viktigaste delarna av Vänsterpartiets budgetförslag. Jag vill också påpeka att vi har ett större tillskott i vårt förslag till budget än i den borgerliga budgeten, även om det från den andra talarstolen påstods att vi från vänstersidan föreslog nedskärningar. Vi ger SL en större budget och bättre möjligheter att klara målet om en större andel av resorna.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 78

Yvonne Blombäck (mp): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi har, nationellt och internationellt sett, en väl utbyggd kollektivtrafik i det här länet. Vi har också en stor andel kollektivtrafikresenärer. Bara under 2006 ökade den med 6 procent. Tack vare trängselavgifter, som gav pengar till 200 nya bussar, tätare turer för spårtrafiken och mer utrymme på vägarna, kunde fler människor resa kollektivt till och från jobbet.

När vi tog bort zonerna gjorde vi det enklare och mer attraktivt för resenärer att resa med SL. Miljöpartiet vill fortsätta på den inslagna vägen med låga och enhetliga taxor och trängselavgifter som ger pengar till mer kollektivtrafik.

I den borgerliga budgeten sägs att den viktigaste miljöåtgärden är att få en större andel kollektivtrafik. Men det är bara en läpparnas bekännelse.

X-bussarna tas bort. Återinförandet av zonerna, som gör det dyrare med långa resor, tillsammans med de höjda priserna på månadskortet ger färre resenärer och mer trängsel i trafiken. Då kommer många att få stå i rusningen på motorvägsbussarna, och vi kommer att tappa de nya resenärer som vi har fått.

Miljöpartiet vill införa öppna spärrsystem för att öka tillgängligheten samtidigt som vi vill att de spärrvakter som i dag sitter instängda i burar ska gå ut och vara stationsvärdar, hjälpa resenärer och kontrollera färdbevis i systemet. Människor i många städer runt om i Europa klarar av att lösa sina biljetter i automater och stämpla dem själva. Vi ser inte att stockholmarna skulle vara annorlunda. Det blir inte mer plankning och det blir inte dyrare. Det handlar om en omfördelning av medel för att skapa en attraktiv kollektivtrafik.

Pendeltågen byts nu ut. Tunnelbanan är i stort behov av renovering, och vagnarna behöver där snart bytas ut mot nya. Lokalbanaerna har också stora behov av upprustning. Tvärbanan behöver färdigställas snarast.

Tillgänglighetsanpassningen behöver påskyndas för att SL ska nå målet till 2010.

Det är bra att majoriteten fortsätter det påbörjade miljöarbetet inom Waxholmsbolaget. Arbetet med sparsam körning och förnybara bränslen har givit goda resultat för ekonomin och miljön. Men vi behöver få en fast basturlista för öborna och sedan utökade turer i ferietider. På så sätt skapar man en attraktiv kollektivtrafik också i skärgården.

Vi tycker också att det är bra att majoriteten föreslår krav på utökat samarbete mellan olika entreprenörer. Det är helt i vår linje. Samarbete ger minskade klyftor och ökad förståelse. Det är något som kommer att leda till bättre kvalitet.

Men samtidigt tar ni bort det samarbete med kommunerna som har funnits genom regionstyrelserna. Det kan inte leda till annat än ökade klyftor, minskad förståelse, och det är något som kommer att leda till sämre kvalitet. Miljöpartiet vill ha regionstyrelserna kvar. Vi vill utveckla dem för att få en bättre demokratisk process.

Trots alla satsningar på bättre kollektivtrafik räcker det inte för att tillräckligt öka andelen kollektivtrafikresenärer. Vi har en stor befolkningstillväxt i hela Stockholms län. Detta kräver att kollektivtrafiken byggs ut rejält.

Flera av oss här i salen var i fredags på kick-off för Mälardalsrådets En bättre sits. Där kunde vi bland annat höra representanter för Banverket säga att järnvägar inte löser allt. Det behövs ett hela-resan-perspektiv med samverkan mellan olika transportslag. Vägverkets representant talade om att stora objekt slukar resurser och att det behövs små, flexibla projekt med kundperspektiv – en attraktiv kollektivtrafik med möjlighet att växla mellan olika färdslag.

Det krävs nu politiskt mod att omprioritera och våga släppa taget om gamla drömmar. Det är 60 år sedan modiga politiker senast införde en ny spårbunden kollektivtrafik, nämligen tunnelbanan.

I Uppsala pågår nu något nytt. En spårbilsbana byggs. Järnvägsstyrelsen jobbar med säkerhet och med standardisering av systemet. Intresset från resten av världen och från många kommuner och landsting runt om i Sverige är stort. Vi vet också att det i de borgerliga partierna finns många förespråkare för spårbilar. Flera förstudier har gjorts, bland annat i Stockholms län, genom RTK. En slutförs för närvarande i samarbete med Nacka och Värmdö kommuner.

Miljöpartiet menar att SL nu bör ta initiativ till en utredning om hur spårbilar ska kunna bli ett kompletterande trafiksystem som binder ihop övriga trafikslag och skapar efterlängtade tvärförbindelser i länet – en ring som avlastar de hårt belastade knutpunkterna i city och skapar kortare resvägar utan tidtabeller. Det är en kollektivtrafik för den resenär som inte kan välja bilen. Det är en kollektivtrafik för alla oss kvinnor som på kvällar och nätter nu väljer mellan pest eller kolera när turtätheten från närmaste hållplats är gles och slitna knutpunkter är otrygga väntplatser.

Med anledning av just detta skulle jag vilja fråga Christer Wennerholm vid vilken tidpunkt han anser att unga kvinnor ska ha utgångsförbud. I sitt inlägg talade han nämligen om att kvinnor var ute på alltför sena fester. Det skulle vara intressant att höra vad han menar.

Spårbilar kommer. Frågan är bara om dagens landstingspolitiker har modet att vara framsynta. Miljöpartiet har modet. Vi har modet att komma med nya idéer. Har majoriteten modet att haka på?

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 79

Jan Stefansson (kd): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Att kollektivtrafiken inte fungerar väl kan vi alla som nyttjar den konstatera. Inställda tåg och bussar hör till vardagen. Inte att undra på att det förra landstingsstyret inte klarade av att ta betalt!

Taxerabatterna kom lagom till valet, men väljarna genomskådade den bristande ansvarförmågan. Taxerabatterna köpte inte fria de politiker som hade ansvaret för att ordna kollektivtrafiken. I dag antar jag att samma partiföreträdare kommer att göra allt för att flytta fokus i dagens debatt från bristerna i trafiksystemet. Hellre vill man fokusera på allianspartiernas förslag om en ny taxa, som innebär ökade möjligheter att klara av både trafik och ekonomi. Jag är övertygad om att detta hänger ihop. Det går inte att lova en bra kollektivtrafik om den samtidigt redovisar underskott, alltså brist på pengar.

En 16-årig yngling på väg till en innebandymatch en söndag i november väntade förgäves på den enda buss som gick den dagen. Den kom inte. Det var inte första gången detta hände. Ute på landet fanns det givetvis varken tunnelbana, tvärbana eller taxi att välja i stället. Det gick en buss i vardera riktningen på söndagar. Vem tror att den 16-åringens förtroende för SL är särskilt gott?

Alla vi som har rest med pendeltågen under året har inte varit särskilt förvånade när pendeltåg varit inställda, inte heller när de har varit försenade av andra skäl, eller när dörrar haft den förhatliga röda lappen, som säger att dörren inte fungerar, och man får springa mellan tågets dörrar för att hitta en som fungerar.

Ett av huvudmålen för Kristdemokraterna i alliansens budget för 2007 är att förbättrad tillförlitlighet i kollektivtrafiken. En väl fungerande kollektivtrafik är grundläggande för regionens utveckling. Att öka kollektivresandet är den viktigaste miljöinsats som Stockholms läns landsting kan göra.

Varje dag åker över 650 000 människor med SL, och de är beroende av att trafiken fungerar för att de ska få sin vardag och fritid att gå ihop. Det ansvar som Stockholms läns landsting har för trafik och infrastruktur är unikt i landet.

Om någon undrar på vilket sätt årets budget har påverkats av just Kristdemokraterna vill jag särskilt peka på fyra förslag som nu träder i kraft: studentrabatt, alkolås i nya bussar, stopp för fuskåkning och införande av 1 200 kr i straffavgift samt inrättandet av ett barn- och ungdomsråd.

I många andra delar av landet har lokaltrafikföretagen tagit fram en trafiksäkerhetspolicy. En sådan policy ska tas fram även för SL. Där ska kravet på alkohol i alla nya bussar finnas med.

Alltför många låter bli att betala när de reser med SL. Fusket och bristande förmåga från trafikentreprenörerna att ta betalt kostar åtskilliga miljoner varje år. SL får nu i uppdrag att hos Vägverket begära att få höja straffavgiften vid resa utan giltigt färdbevis till 1 200 kronor. SL får också i uppdrag att formulera avtal med och förbättra incitamenten för trafikutövarna att kontrollera att passagerarna har erlagt avgift och på detta sätt stödja intäktssäkringen.

En studentrabatt införs som bygger på att den som är heltidsstuderande, alltså studerar till minst 75 procent, erbjuds att köpa ett rabatterat terminkort. Man ska kunna styrka rätten med giltig studentlegitimation, och rätten gäller oavsett ålder. Detta motsvarar de regler som i dag tillämpas av SJ och SAS.

Barn och ungdomar är en av SL:s viktigaste resenärsgupper och bör behandlas därefter. Som ett instrument för att fördjupa denna syn bör SL få i uppdrag att organisera ett barn- och ungdomsråd i syfte att lyssna in synpunkter och önskemål men också för att skapa positiva och långsiktiga relationer med de unga resenärerna, så att de fortsätter att vara trogna SL även när de har kommit upp i körkortsåldern.

Lagom till valet sänktes SL-taxan, och zonindelningen avskaffades. Detta bidrog till att SL i år inte får sin ekonomi att gå ihop. Så går det inte att bedriva verksamhet. Vi vill därför se över taxesystemet. För oss kristdemokrater är det viktigt att med taxan och trafikutbudet hålla samman länets alla kommuner så att en fungerande arbetsmarknad och bostadsmarknad med väl fungerande infrastruktur finns. Taxan är betydelsefull och bör medverka till dessa mål.

När det gäller att ta betalt för en vara i ett modernt, marknadsmässigt tänkande är inte resans avstånd den viktigaste prissättande faktorn. Jag gör gärna jämförelser med mobiltelefoni eller tv-satellitkanaler. Det är de fasta kostnaderna som ska fördelas på ett bra sätt, liksom de rörliga.

I ett modernt prissättningssystem förstår man att ta betalt för andra faktorer än enbart antalet kilometer. Därför har utredningen i uppdrag att väga samman de faktorer som vi anger i uppdraget. Alltså: Styrelsen i SL får i uppdrag att utreda ett nytt, utvecklat prissystem där de kriterier som studeras bland annat ska vara resans längd, tidsdifferentiering, trohetsrabatt och takpris.

Fram till dess att ett nytt prissystem kan träda i kraft återgår SL till ett zonbaserat taxesystem. För att säkerställa att SL får tillräckliga intäkter höjs också priset på 30-dagarskortet för fullt betalande med 20 kronor den 1 april.

I dag får inte SL sin berättigade andel av de statliga medlen till de investeringar som regionens fortsatta utveckling kräver. Regeringen måste inse att en fullgod infrastruktur i landets tillväxtcentrum är en nationell angelägenhet och överföra statliga medel till regionen motsvarande det som andra regioner har fått.

Stora investeringar i kollektivtrafik och övrig infrastruktur står framför oss. Detta kräver en kraftfull och långsiktig politik där regionens kommuner såväl som landsting och stat tar sina åtaganden på allvar.

Från Kristdemokraterna har vi tidigare kritiserat det rödgröna styret, när man införde trängselskatten utan att se till helheten av infrastruktursatsningar. Det är viktigt att motsvarande inte nu sker i spegelformat av alliansregeringen.

Därför anser vi kristdemokrater att satsningar på kollektivtrafiken är ett måste för helhetsbedömningen och att dessa satsningar ska finansieras med bland annat de skatteintäkter som staten får från införandet av trängselskatter. Jag refererar gärna till Kristdemokraternas trafikpolitiska program från 2006, under rubriken Pengarna kvar i Stockholms län: ”Det är också avgörande att de vägavgiftsintäkter som genereras stannar i regionen och återinvesteras i infrastrukturen och i kollektivtrafiken.”

Med det, herr ordförande, vill jag yrka bifall till alliansens och landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 80

T a g e G r i p e n s t a m (c): Ordförande, fullmäktige! Det är spännande att stå här. Det är en ny stol och en ny sal.

Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag. Centerpartiet är för första gången på åtta år med i landstinget, och vi är det i en majoritet som ska rätta till de missförhållanden som finns i kollektivtrafiken som den tidigare majoriteten inte har klarat av att lösa.

Vi har bakom oss en period där särskilt den spårbundna trafiken har haft stora problem och har förlorat förtroende hos invånarna i Stockholms län. Framför oss ligger en gigantisk uppgift, att åstadkomma en kollektivtrafik som resenärerna kan lita på, vill använda och gärna använder som ett alternativ till bilen. Trots att över 650 000 människor varje dag reser med SL är detta långt ifrån verkligheten.

Centerpartiet ser kollektivtrafiken som en väsentlig del av en väl fungerande arbetsmarknadsregion med stark konkurrenskraft och tillväxt. Kollektivtrafiken är förutsättningen för en välmående region som klarar miljömålen. Vi arbetar för att kollektivtrafiken ska bli och vara tillförlitlig oavsett årstid och trafikslag. Det är högst väsentligt att rusningstidstrafiken prioriteras av både SL och Banverket.

Våra arbetsresor kombinerade med dagis- och skollämning och ungarnas möjligheter till deltagande i aktiviteter är viktiga för att människor ska må bra. I dagsläget förorsakar ständiga förseningar problem som i sin tur får motsatt effekt: stressade människor, arg eller uppgiven förskolepersonal, barn som inte hinner vara på sina fritidsaktiviteter och mindre tid för barnen med sina föräldrar. Det får konsekvenser för hur människor mår och fungerar på arbetet: lägre produktivitet, fler sjukskrivningar och minskad konkurrenskraft för regionen. Detta tillsammans med miljö- och klimatfrågorna gör att en av våra viktigaste uppgifter är att ta ansvar för en väl fungerande kollektivtrafik.

Även om kvaliteten, tillförlitligheten och servicenivån i nuvarande utbud har hög prioritet, när det gäller att komma till rätta med problem och störningar och inte minst informera resenärerna när det uppstår störningar, vill Centerpartiet arbeta med att bygga ut kollektivtrafiken för nya och växande behov.

Vi ser framför oss både smått och stort. Några exempel: pendeltåg till Hölö, spårbunden trafik till Norrtälje och varför inte en balkbana till Värmdö mitt i motorvägen, dubbelspår till Nynäshamn och spårbundna tvärförbindelser mellan viktiga handels- och regioncentra.

Jag måste nämna detta med pendeltåg till Hölö. Det är en spännande fråga. Det är en alldeles egen hjärtefråga som jag bär med mig sedan ett tiotal år tillbaka.

Det är med glädje som jag har konstaterat att Socialdemokraterna lyfter in det i sin budgettext. Det som är lite sorgligt är att man inte har gjort någonting under den tid som man har haft chansen. Conny Andersson motionerade redan under den föregående borgerliga majoritetens mandatperiod om att man skulle göra något åt detta, men det har inte hänt något under de senaste fyra åren. Elwe Nilsson hade också ett halvt löfte om att man skulle göra någonting. Jag hoppas att vi nu kan sy ihop något tillsammans under 2007 eller 2008.

Andra exempel på viktiga åtgärder är infartsparkeringar, bättre linjestreckningar inom busstrafiken och lokala kort för ökat resande.

Vi står inför stora investeringar under de kommande åren, både investeringar för att få upp standarden på befintliga anläggningar och vagnpark och nya infrastrukturinvesteringar. Det kommer att krävas krafttag för att hitta bra sätt för finansiering och hitta finansieringspartner. Det är en grannlaga men spännande utmaning, och det öppnar för nya lösningar.

Staten har naturligtvis ett alldeles särskilt ansvar. Det är på tiden att staten sätter ner foten och beviljar nödvändiga resurser för utbyggnad av infrastrukturen i Stockholms län. Det är helt nödvändigt inte bara för Stockholm utan också för Mälardalen och för att Sverige ska fungera.

Det är olyckligt att man ifrågasätter Citybanan. Vår uppgift blir att snarast få förhandlingsmannen Cederschiöld till ett förslag till lösning som innebär att Citybanan eller ett minst lika bra alternativ snabbt kommer till stånd och inte skjuts framåt.

Men under tiden finns det andra uppgifter att ta itu med. I majoritetens budget finns det en rad förslag som ska förbättra inte bara tidtabellspassningen utan också tillgängligheten för funktionshindrade, förslag om samarbete över länsgränserna, program för att stoppa klotter, uppvaktningsprogram för fler poliser i tunnelbanan och andra trygghetsskapande åtgärder, där tågvårdar och bemannade stationer är viktiga delar. Vi har alldeles nyligen fått ett exempel på hur Järna station vandaliserades sedan man tog bort bemanningen på stationen. Här finns det saker att tänka över och ta till sig och möjligheter att förbättra.

Taxorna förändras 2007. En mindre men motiverad höjning av priset på 30-dagarskortet för att säkerställa SL:s ekonomi är mycket viktig. Vi från vår sida

vill vara mycket tydliga på den punkten: Vi vill ha en enhetstaxa för hela länet när det gäller 30-dagarskortet eller vad det kommer att kallas i framtiden.

Det dyra men vällovliga försöket med enhetstaxa som stjälar resurser för att kunna upprätthålla kvaliteten försvinner – det är vi positiva till. En studentrabatt införs, och ett nytt prissystem utreds för att kunna införas i samband med att smartcard kommer.

Här skulle jag vilja göra ett litet tillägg till debatten tidigare. Jag ser framför mig ett prissystem som gör inte bara Stockholms län utan hela vår arbetsmarknadsregion, hela Mälardalen, rundare. Det är en viktig uppgift för att människor ska kunna bo och leva på ett bra sätt och kunna ta sig till och från arbetsmarknaden på ett miljövänligt sätt.

Så några ord om färdtjänsten: Jag har under de senaste åren mött en stor besvikelse över hur färdtjänsten fungerar. Det mesta handlar naturligtvis om ständiga förseningar, där människor i regn och rusk får stå och vänta på en taxi som kommer för sent och ibland inte dyker upp, där man inte kommer i tid till sin kvällsaktivitet som funktionshindrad eller till tandläkaren och där samkörning utanför tätorten kan innebära att man kommer till staden på eftermiddagen fast man har beställt hämtning på förmiddagen. Handikappade och för all del en del äldre vittnar om chaufförer som inte hjälper till. Listan kan göras ganska lång, och det är beklagligt.

Vi har ett gemensamt ansvar för att alla ska kunna delta i samhällslivet på ett integrerat, värdigt och fullständigt sätt. Här har färdtjänsten en av nycklarna, och den måste fungera. En annan viktig del är naturligtvis en handikappanpassad kollektivtrafik.

Centerpartiet kommer att arbeta för att alla ska kunna delta i samhällslivet på ett positivt sätt. Det gör vi med hjälp av majoritetens budget. Vi ska ge de funktionshindrade ett bättre vardagsliv och bryta de missförhållanden som har rått inom färdtjänsten under de gångna åren.

Slutligen: Samarbetet med kommunerna är i allra högsta grad viktigt. Oppositionen har beklagat sig över att de tre regionstyrelserna försvinner. Eftersom styrelserna har haft det politiska ansvaret för kommunkontakterna tycker jag att detta är värt en särskild kommentar.

Jag har deltagit på dessa möten under lång tid – 7, 8 eller 9 år – som kommunrepresentant för Södertälje kommun. Tillsammans med mina politiska kommunkolleger över partigränser och blockgränser har vi blivit alltmer frustrerade över hur meningslösa mötena har varit.

Vi har på ett trevligt sätt bytt information med varandra, och informationen har i sig varit värdefull för båda parter. För kommunens räkning har vi tagit upp viktiga åtgärder för att förbättra trafiken i kommunen. Men – det är där frustrationen uppstår – under alla dessa år har vi bara marginellt kunnat påverka tidtabeller och någon enstaka gång flytten av en busshållplats. Man tog till exempel initiativ till en stor busslinjenätutredning som sedan har lagts i malpåse. Kommunen ville

genomföra detta, och man satsade stora resurser på att delta i utredningen. Men av detta blev det inget alls.

Det är först när vi lyckas få kontakt och diskussion med landstingsråd eller möjligen med SL:s styrelse som det händer någonting. Då har det ändå varit samma majoritet i Södertälje kommun som i landstinget tidigare. Pendeltåg till Hölö, som jag har nämnt, är ett exempel på detta.

Synpunkterna är fullständigt ointressanta för SL tills det kommer någon politiker med makt och trycker på knappen. Därför är det dags att hitta nya arbetsformer för kontakterna med kommunerna och deras politiska företrädare.

Jag vill återigen yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 81

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det har varit intressant att lyssna på alla argument i den inledande rundan. Jag kan förstå att det finns anledning för Socialdemokraterna och Lars Dahlberg att lägga ut dimridåer i fråga om hur satsningarna i kollektivtrafiken ser ut.

Sanningen är att alliansen, det nya trafiklandstingsrådet och den nya SL-styrelsen, som tillträder efter nyår, satsar 750 miljoner kronor. Det är den största satsningen i SL:s historia. Sanningen är dessutom den, Lasse Dahlberg, att du har varit med i en majoritet som under förra mandatperioden gjorde den största höjningen på mycket länge av priset på SL-kortet. Det går liksom aldrig att få bort den bilden, hur mycket dimridåer ni än sprider omkring er.

Det var intressant att se valsedeln för Stockholms stad vad gäller trängselskatten. Den gällde väl inte hela länets invånare? Fick de någon chans att säga sitt i den här frågan? Och var det så att de som skulle rösta i Stockholms stad och de partier som stod för nej-sedeln själva fick formulera innehållet på sedeln? Nej, så var det inte.

Vi kanske ska vara lite försiktiga med hur vi uttrycker oss. Problemet – som regeringen nu försöker hantera – är att Stockholms läns invånare inte har haft samma chans att ta ställning i frågan. Vad jag vet såg socialdemokraterna inte ens i det område du kommer från till att man fick rösta i frågan. Så var det med den saken!

När det gäller resultatet av den fortsatta satsningen genom trängselskattepengarna eller de nya avgifterna på biltrafiken: Det handlar om att bilisterna ska vara med att öka möjligheterna att finansiera utbyggnaden av vägar. Det handlar inte om att vi inte ska få pengar till utbyggnad av kollektivtrafiken, men den bilden försöker ni skapa genom er retorik och ert felaktiga sätt att föra debatten.

Risken är att ni bidrar till en situation och en bild där man säger: Stockholmsborna klarar sig själva. De får klara sig själva som vanligt. Men från alliansens sida här i landstinget kommer vi att göra allt, och vi har kanalerna öppna till alliansregering-en på riksnivå. Vi kommer att se till att via utredningsmannen Carl Cederschiöld – där hoppas jag att också Socialdemokraterna och andra partier från

oppositionen kommer att vara med och påverka – arbeta för att få beslut nu om nödvändiga kollektivtrafiksatsningar och nödvändiga vägsatsningar i regionen, och vi ska finna en finansiering av utbyggnaden av vägar och kollektivtrafik.

Genom att använda pengarna från bilisterna till utbyggnaden av vägar frigör man pengar för utbyggnad av kollektivtrafik. Jag tycker inte att det borde vara så svårt att se. Det skapar mer resurser totalt, och det kan väl inte någon vara ledsen för.

Ingen har väl någon annan uppfattning än vad som har framförts av många i talarstolen: Som en viktig del i att se till att kollektivtrafiken fungerar måste vi få ökade resurser för pendeltågen att ta sig genom Stockholms centrala delar. Men hur detta ska gå till, om det är tekniskt och finansiellt möjligt, är vi inte så säkra på att ni kan svara på, ni som så tvärsäkert säger att det ska se ut på ett visst sätt. När jag har pratat med Hans Rode har han sagt att han inte kan säga det just nu, i talande stund, utan det ska han redovisa i slutet av december.

Sanningen är att den avgångna regeringen, den här regionen och företrädare i regionen har lämnat många frågetecken efter sig. För att få mer kapacitet till ett nytt spår eller två nya spår räcker det inte, mina vänner, med bara investeringar i en tunnel eller ett tredje spår, utan det behövs tillkommande investeringar för att vi inte ska få nya getingmidjor, en söder om och en norr om staden, som jag inte tror att Lars Dahlberg, Måns Almqvist eller Raymond Wigg vill ha. Då måste vi se till att det finns pengar även för det, för annars har vi byggt spåren över den nuvarande midjan och skapat två nya getingmidjor.

Jag tänker vänta på Rodes resultat. Sedan tar vi gemensamt ställning och fattar beslut om hur vi ska förstärka kapaciteten, hur vi ska kontrollera att projektet verkligen är genomförbart tekniskt och hur det ska finansieras. En sak vet jag efter tiden som trafiklandstingsråd: Stockholms läns landsting kan inte betala kostnaderna för en tunnel, ett tredje spår eller de nya anslutningarna. Vi måste göra det gemensamt med andra, och då måste statsmakten vara med och betala och ta den kostnad som det kan innebära för de olika alternativen. Det kommer Rode att hjälpa oss med.

Yvonne Blombäck var orolig för min syn på om yngre kvinnor skulle vara ute på natten eller inte. Jag tycker att alla – inklusive äldre farbröder på 53 – ska ha möjlighet att vara ute sent på natten och komma hem tryggt. Det var också det jag talade om. Jag tror att jag rätt värtaligt pratade om det – om rätten för henne att kunna använda kollektivtrafiken och att den ska fungera så att man kommer hem tryggt. Det har flera andra beskrivit också. Det handlar inte bara om att bussen eller tåget ska gå, utan det gäller också att det finns poliser och andra som kan se till att säkerheten för våra medborgare är god i kollektivtrafiksystemet. Jag tycker att det är bättre att vi har ett bra, fungerande biljettsystem där vi som åker betalar än att kollektivtrafiken dräneras på hundratals miljoner på grund av ett system där vi bara säger: Det är fritt att åka – vi kontrollerar ingen.

En sak vet jag: Ska vi kunna behålla standarden och bygga ut, då behöver vi nya pengar. Men era system genererar inga nya pengar. Era system har bara genererat brist på nya pengar, oavsett om det har handlat om öppna spärrar eller om vidlyftiga försök med taxesättning.

Vi kommer att jobba för att få ett modernt biljettsystem. Det kommer inte att innebära att det inte kommer att finnas möjligheter till 30-dagarskort, men det kommer att innebära att det finns bättre möjligheter att komponera sitt eget resande än i dag, med ett gammaldags och omodernt biljettsystem. Sprid inga påståenden och lögner i det avseendet!

Den som vill kommer att kunna köpa ett 30-dagarskort i framtiden, med modern teknik, men man kommer också att kunna ha ett kort där man laddar pengar för det resande man har tänkt genomföra, och så dras kostnaden när man går in i och ut ur systemet. Det tycker jag är ett modernt och bra system som gör att kollektivtrafiken anpassas till vad människor är vana vid i övrigt i dag, att samhället har funktioner när det gäller att betala.

Fru ordförande! Jag har några tilläggsyrkanden för alliansens räkning. Som ett kompletterande yrkande under SL-koncernen vill vi yrka att fullmäktige uppdrar till SL:s styrelse att fastställa övriga taxor inom SL-trafiken.

Sedan har vi ytterligare ett yrkande från allianspartierna som lyder: att uppvakta regeringens förhandlingsman för att möjliggöra ökade investeringar till kollektivtrafik i Stockholms län genom att lösgöra statliga pengar och låta huvuddelen av intäkterna från trängselskatten gå till väginvesteringar i Stockholms län.

I övrigt yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 82

Landstingsrådet Dahlberg (s): Med anledning av att Christer kommenterade den inledande rundan tycker jag att även jag kan göra det först.

Det var slående att höra, Christer, att du är lite ovan vid majoritetsrollen, att det är du som har ansvaret nu. Du ägnade ju väldigt mycket kraft åt att föra resonemang om vilket ansvar vi socialdemokrater hade för vårt budgetförslag och kanske lite mindre åt ditt eget budgetförslag. Men det är ändå du som ska se till att detta fungerar – det finns anledning att påpeka det. Det var en liten obalans där, men det kanske var bara jag som upplevde det så.

När det gäller trängselskatten var ju konstruktionen att omröstningen i Stockholms stad skulle vara styrande, även om det fanns ett antal borgerliga politiker som hävdade att man skulle ha det på ett annat sätt. Men det var så det var upplagt. Det var därför jag tyckte att det fanns anledning att redovisa att det var det medborgarna tog ställning till.

När det gäller Citybanan håller jag med om att det är ett oerhört komplicerat projekt. Du sade att det inte alls är säkert att den överenskommelse och det upplägg som har funnits var rätt och så vidare, men det förstärker snarare betydelsen av att man inte ger sig in i detta med något slags glad, amatöraktig analys och börjar röra om i grytan. Det behövs en tydlig politisk uppbackning, ett tydligt stöd och sedan naturligtvis också – det håller jag med Christer Wennerholm om – en noggrann övervakning hela tiden av projektet, så att vi vet vad vi håller på med och kostnaderna inte drar iväg.

Citybanan som projekt vinner inte på att man börjar dra åt olika håll, utan den vinner på en stabil politisk grund, vilket vi hade när den överenskommelse som slöts var klar.

Christer tar upp att vi inte ensam kan stå för alla investeringar. Jag påminner gärna om den linje som ni ofta drev i oppositionsarbetet, att många av dessa investeringar faktiskt är statliga. Nu har du vänt lite på resonemanget och säger att vi inte ensam kan stå för alla investeringar.

Jag skulle vilja understryka att staten ska fortsätta att ta ansvar för alla de investeringar som det är naturligt att staten ska ta ansvar för och tidigare har tagit ansvar för. Vi ska inte ge oss in i uppgörelser eller överenskommelser som innebär att den här regionen får bära en mycket större andel av investeringskostnaderna än man får göra i landet i övrigt. Det är en risk att det kan bli så, både med Förbifart Stockholm och med Citybanan. Det måste vi hålla koll på.

En fördelning som till exempel för investeringen i Södra länken eller nya Årsta-bron, med 25 procent för regionen och 75 procent för staten, tycker jag är ett bra riktmärke. Jag hoppas, Christer, att du är beredd att driva en sådan fördelning fortsättningsvis.

Anförande nr 83

Landstingsrådet **Wennerholm (m)**: Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är väl inte så konstigt, **Lars Dahlberg**, att vi diskuterar det dukade bordet, som inte är så dukat. Det spelar ingen roll om det gäller landstingets ekonomi eller om det gäller hur situationen ser ut i fråga om kollektivtrafiken i dagsläget. Det handlar ju om resultatet av fyra år under socialdemokratisk ledning. Jag finner anledning att beskriva verkligheten som den ser ut, för det är utgångspunkten för det jobb som vi har att ta tag i.

Du har under tre år en halv miljard mindre i pengar till kollektivtrafiken än vad vi har i alliansens budget. Vi har nästa år 750 miljoner kronor mer till kollektivtrafiken. Det är ett konstaterande som man kan göra och en utgångspunkt för hur lätt det är att lyckas med uppdraget.

I fråga om vem som ska stå för kostnaderna vid investeringarna är vi helt överens. Jag hoppas också att vi gemensamt kommer att kunna jobba mellan allianspartier och oppositionen, med Socialdemokraterna i spetsen, inom ramen för **Cederschiölds** jobb. Det handlar inte bara om väginvesteringar utan också om kollektivtrafikinvesteringar. Vi är väl rustade. Vi vet vilka projekt som finns på önskelistan. Men vi måste också enas om dem, och vi måste kämpa för att få en bra finansiering. Där är du och andra oppositionspartier välkomna, så ska vi hjälpas åt i den diskussionen, med förhandlingsmannen och statsmakten.

Anförande nr 84

Måns Almqvist (v): Jag kan hålla med **Christer G. Wennerholm** om att när vi har löst problemet med getingmidjan, med hjälp av en ny tunnel, då finns det andra problem. Det finns problem åt **Kungsängen-Kallhäll**, mot **Nynäshamn** och

mot Södertälje. De problemen jobbar man med, men det är inte ett argument för att inte bygga pendeltågstunneln, för den behövs ju akut. Det är handlar om Sveriges viktigaste infrastrukturobjekt. Jag skulle önska att ni från talarstolen här och nu kunde instämma i att den tunneln är jätteviktig.

Du lade fram ett nytt tilläggsyrkande. Som jag förstår bygger det på att huvuddelen av pengarna från trängselavgifterna ska gå till vägar och att vi därigenom på något sätt ska lösgöra andra pengar till kollektivtrafiken. Om det är ert sätt att försöka säga att trängselavgifterna ska gå också till kollektivtrafiken är det ett väldigt komplicerat sätt att säga det på. Varför inte säga det rent ut i stället, vilket är det normala – att vi ska följa folkomröstningen och låta pengarna gå till kollektivtrafiken, som det stod på valsedlarna, som ni var med och beslöt om?

Anförande nr 85

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Det kommer inte att räcka med en tunnel, Måns, utan det måste vara anslutningar norr och söder om också. Det är det Hans Rode, som jag upplever är en oerhört kompetent ämbetsman, håller på att utreda. Jag tänker vänta på hans resultat. Då får vi se om vi hade rätt eller fel i optimismen bland politikerna i den här regionen, när man slöt avtalet. Jag tycker det är bra att vänta på det, så det tänker jag göra.

När det gäller folkomröstningen: Man beslöt över huvudet på oppositionspartierna i Stockholms Stadshus vad det skulle stå på nej-sedeln. Vi fick inte ens formulera den själva, utan det gjorde en majoritet under Annika Billströms ledning. Men det är rätt ointressant, för länets samtliga invånare har ju inte röstat.

Regeringen har dragit en slutsats av detta och kommer att lägga fram en proposition i fråga om avgifter för att möjliggöra väginvesteringar för de avgifterna. Det har vi att leva med och rätta oss efter. Jag tycker det är bra att de kommer till skott om en finansiering av den biten, så får vi hitta en finansiering för kollektivtrafiken och en prioritering av vilka investeringar som ska ske, för vi måste samla oss, fatta beslut och börja bygga!

Anförande nr 86

Landstingsrådet **Wigg** (mp): Kommer ni ihåg Förbifart Stockholm? Vilket förlustprojekt det var! Stockholms handelskammare med stöd av de borgerliga partierna räknade ut vilken enorm förlustaffär det var och vilket underskott det skulle ge varje år. Nu ska pengarna räcka till Förbifart Stockholm, så att man kan använda alla andra statliga pengar för att investera i kollektivtrafiken. Det hette också att man skulle få så goda kontakter in i regeringskansliet att det inte var något problem med investeringarna. Använd de kontakterna nu! Nu är det ju allians på alla håll och kanter.

Sedan undrar jag lite grann över Hans Rode. På 15 dagar ska han lyckas prestera en ny utredning som ska motbevisa de 25–30 år av utredningar som finns. Jag undrar vilka andra slutsatser han ska komma till än dem som redan har dragits, Christer.

När det gäller Förbifart Stockholm räcker det inte, vad jag förstår, med vare sig det ena eller det andra, utan man måste också ha vägavgifter. Vad händer då med Essingeleden? Kan man ha den fri, samtidigt som man har Förbifart Stockholm avgiftsbelagd? Vad kommer att hända med den stackars ensamstående mamman som är låginkomsttagare – ingen utbyggd kollektivtrafik, Essingeleden avgiftsbelagd och Förbifart Stockholm avgiftsbelagd!

Anförande nr 87

Staffan Holmberg (s): Fru ordförande, ledamöter! Vi här i landstingsfullmäktige har ett stort ansvar, som ansvariga för kollektivtrafiken i vårt län. Varje dag har vi 230 000 påstigande i pendeltågstrafiken, 1 016 000 i tunnelbanan, 926 000 på våra bussar och över 100 000 på våra lokalbanor. Det är 2,3 miljoner påstigande resenärer varje dag i vår kollektivtrafik.

Det ansvaret innebär att vi måste se långsiktigt på frågorna. Man förändrar inte kollektivtrafiksystemet i vårt län genom att trycka på en knapp, som vissa här tycks tro. Det innebär att man måste se längre än en mandatperiod på dessa stora systemfrågor.

Därför har ett intensivt arbete pågått under hela den gångna mandatperioden för att bland annat förbättra pendeltågstrafiken i vårt län. En upphandling har skett av en ny entreprenör, och där har vi inte bara sett på priset utan medvetet sagt att kvaliteten är det viktiga, så att vi ska få en pålitlig pendeltågstrafik. Därför har vi satsat 100 miljoner kronor mer på den nya entreprenören – för att man i fortsättningen ska kunna lita på även pendeltågstrafiken.

Vi har ställt hårdare krav på Banverket att dels prioritera våra tåg i förhållande till fjärrtåg och regionaltåg, dels satsa mer på den infrastruktur som pendeltågen fordrar.

Vi har köpt in 55 nya så kallade X60-tåg. De levereras i en takt av ett tåg i månaden. Inte nog med det: Vi har dessutom beställt ytterligare 16 nya sådana tåg. Det innebär att de som använder pendeltågstrafiken för sitt resande får ett mycket bekvämare resande än tidigare i de gamla X1- och X10-tågen.

Arbetet med att få ett mötesspår mellan Västerhaninge och Nynäshamn har vi sett till att tidigarelägga genom att landstinget lånar upp pengar och förskottar pengar till byggnationen. Detta kommer att innebära mycket för dem som bor från Västerhaninge och söderut i länet.

Vi har också kunnat öka turtätheten på pendeltågen mellan Västerhaninge och Nynäshamn.

Vi har arbetat med att införa ett smartcard kallat SL Access. Det låter på en del i högeralliansen som om de har kommit på det veckorna efter valet. Men detta är något som SL:s styrelse har jobbat med under hela den gångna mandatperioden. Ombyggnaden av våra pendeltågsstationer pågår för fullt, för att den nya automatiken ska kunna införas. Den ska kunna införas från och med nästa år.

Vi hade ett avtal undertecknat och klart angående Citybanan. Det har nämnts här flera gånger. Men vad gör alliansen? Jo, det första som händer är att man river upp detta avtal och försöker stoppa Citybanan. Men den är nödvändig inte bara för att förbättra rikstrafiken utan också för att radikalt förbättra pendeltågstrafiken i Stockholmsregionen. Bland annat skulle vi på detta vis kunna införa *skip stop*-tåg för de länsinvånare som bor längst ut i regionen – till exempel i Märsta, Kungsängen, Södertälje och Nynäshamn. Tågen därifrån skulle kunna passera vissa stationer och därmed snabba upp resandet in till Stockholm.

Men med borgarnas stopp av Citybanan får vi kanske leva med suckarnas gång mellan Stockholms Central och T-Centralen även i framtiden. Det påminner mycket om renskiljningen uppe i vårt norra land.

Vad händer med Roslagspilen, som är så viktig för dem som bor i den delen av länet? Citybanan är en förutsättning för att knyta ihop Roslagspilen med den övriga pendeltågstrafiken i vårt län.

Jag litar på Hans Rode. Det är en klok man, och han jobbar intensivt. Jag vet vad han tyckte innan han fick det här uppdraget angående Citybanan och alternativ till tredje spåret. Jag är övertygad om att han kommer fram till att det är mycket noggranna utredningar som har gjorts tidigare och att han kommer att föreslå att Citybanan fullföljs.

Jag vill också avslutningsvis ta upp den organisationsförändring inom SL-området som ni gör genom att ta bort de regionala styrelserna. Jag tror att det kan vara ett misstag. Samarbetet med länets kommuner är oerhört viktigt för att vi ska kunna få en väl fungerande kollektivtrafik. Det ställs nu stora krav på den nya SL-styrelsen om det arbetet ska kunna upprätthållas därifrån.

Till slut yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 88

Stella Fare (fp): Ordförande, fullmäktige! Först vill jag yrka bifall till alliansens budget för 2007, och sedan vill jag passa på att säga att det är väldigt roligt att vara här och att jag ser fram emot den här mandatperioden. Det kommer att bli kul att tränga in i landstingets verksamhet och lära känna er. Det är också väldigt roligt att återse många ansikten här.

Nästa år är det 40 år sedan SL bildades. Det är kanske dags att höja blicken en smula och fundera över våra behov på lite längre sikt. Regionen växer så att det knakar – det var Christer Wennerholm inne på – och det är jätteroligt. Hjulens snurrar, folk har jobb, och folk reser. Behovet av kollektivtrafik ökar.

Jag var därför väldigt förväntansfull när jag läste det inlägg av Framtidskommitténs ordförande som publicerades för några dagar sedan. Men jag blev besviken. Kollektivtrafiken nämndes inte med ett enda ord. Det var sjukvården som stod i fokus för staten. Det kan man förstå, men vem kommer att tala för SL? Är det rimligt att kostnaderna för sjukvården i framtiden ställs mot behoven i kollektivtrafiken? Det är faktiskt en realitet i dag. Jag anser att det inte är hållbart på sikt.

Jag tror att vi i framtiden kommer att behöva en sär lösning för vår gemensamma trafik. Ingen region i världen kan i dag förlita sig enbart på biltrafiken. Det kanske också den mest inbitne bilisten här i salen inser. Vi behöver en robust, stryktålig, kraftfull och pålitlig kollektivtrafik som kan vinna över bilister och försörja hela regionen.

Jag tror att alla som har följt trafikdebatten här i staden och i hela länet kan vara överens om att den nuvarande organisationen inte är optimal. I ett EU-perspektiv är det helt uppenbart att kollektivtrafiken i Stockholms län har hamnat på efterkälken. Det räcker med att bara åka söderut, till Skåne. Där har man nu infört en gemensam taxa för hela Öresundsregionen, för att underlätta för arbetspendlingen. Det kollektiva resandet i Skåne har ökat flera hundra procent de senaste åren. I Stockholm är fortfarande länsgränsen en barriär som kan höja kostnaderna för en resa med flera hundra procent. Den barriären har funnits sedan 1971, när 50-kortet infördes.

Kommunerna i vårt län har all anledning att vara missnöjda med situationen. När kollektivtrafiken inte fungerar, då kostar det pengar för hela samhället, och mest illa ut råkar resenärerna. Transek har uppskattat kostnaderna för SL:s förseningar till närmare 7 miljarder kronor per år. Det motsvarar nästan två arbetsveckor för den som pendlar dagligen i det kollektiva.

Jag tror inte att de flesta invånarna i vårt län uppfattar logiken i dagens kollektivtrafiknät, och det är inte så konstigt, eftersom mycket av bostadsbebyggelsen ligger i kommunikationsskugga. Det har man försökt kompensera med ett sammelsurium av bussar, samtidigt som den spårburna trafiken, den som verkligen har kapacitet, har försummats enormt.

Lidingöbanan är ett sådant ”spår” som har behandlats väldigt styvmoderligt, med en vagnpark från 40-talet. Roslagsbanan, nu aktuell i vår egen budget, är en av Sveriges mest trafikerade järnvägar. Men den väntar fortfarande på ett genomgående dubbelspår.

Den regionala planeringen, som skulle samordna trafiken i länet, har de senaste åren mest handlat om vägar. Det gläder säkert Vägverket, men egentligen är det konstigt, med tanke på att det är kollektivtrafiken som vi har ansvar för i den här salen. Jag menar att vi i framtiden behöver en kraftfull, visionär plan för hur kollektivtrafiken ska utformas för att motsvara behoven. Den planen finns inte i gamla RUFSS, utan det behövs något nytt.

Det stora systemfelet, som någon måste rätta till – jag vet inte om det blir staten som gör det under de närmaste åren – är att kommunerna inte är med och tar ett större ansvar för kollektivtrafiken, fast de är så berörda. Kollektivtrafiken planeras ju inte i samma process som vårt boende och våra arbetsplatser. Det är det stora grundfelet. Det måste rättas till.

De legala redskapen för detta finns inte ännu, men jag menar att samarbetet med länets kommuner är fundamentalt för att kollektivtrafiken ska utvecklas i harmoni med den övriga utvecklingen i länet.

Med detta vill jag åter yrka bifall till alliansens förslag, som är kraftfullt och innehåller många goda tankar och framför allt pengar som vi kan jobba med.

Anförande nr 89

Viviann Gunnarsson (mp): Ordförande, ledamöter, lyssnare! Nu ska jag komma med ett glatt och piggt förslag till Christer Wennerholm, för han har sagt att han tycker det skulle vara trevligt om vi kom med det. Vi har många glada och pigga förslag i vår budget, men jag ska komma med ett alldeles speciellt förslag som kanske också kan tas upp av Chris Heister och Mikael Freimuth – vem vet.

Stockholms stad och Stockholms län består till stora delar av öar och vatten. Det är vattnet och öarna som gör vår region så vacker och attraktiv. Fler och fler vill bo nära vatten eller med utsikt över vatten. Det betyder att vi också borde se till att få fram mer kollektivtrafik på vatten. På vattnet behöver vi inte bygga några motorvägar. På vattnet finns det genvägar att ta. Med båt kan man ta med cykeln till nästa brygga.

Med den framtid som nu förutspås på bränslesidan kommer vi att få tillgång till miljövänliga och förnybara bränslen av flera slag: miljödiesel, svartlut, etanol och biogas. Detta är inte längre utopier. I Norge finns det redan gasdrivna båtar, och det planeras för utbyggnader. I Rotterdam finns färjelinjer och sjötaxi som använder miljöbränslen.

Detta är en del i en allt viktigare miljöteknikutveckling där vi kan bli viktiga aktörer i helt nya branscher. Vi måste också ta den utvecklingen på allvar och delta i den, innan vi blir omkullsprungna av andra regioner och andra nationer som bättre förstår vilken enorm potential som finns i detta.

Det projekt med biogasbåtar som skulle trafikera Hammarby Sjöstad, Nacka och Nybrokajen och tidigare också Lidingö var oerhört svårt att få samförstånd kring. Vi har hållit på säkert mer än åtta år med det projektet. Det fanns ett samarbete i landstinget långt tidigare i det projektet. Efter flera år av förhandlingar och diskussioner, inte minst med en motvalls tjänstemannakår, både i landstinget och i Stockholms stad, kom det ett beslut i Stockholms stad om att finansiera just detta projekt med Miljömiljardsmedel. Nacka kommun tog också beslut i sitt fullmäktige om delfinansiering, flera bostadsbolag var villiga att gå in, och slutligen avsatte också landstinget medel i sin budget.

Nu har denna redan beslutade kollektivtrafiksatsning och detta miljöteknik-utvecklingsprojekt lagts på hyllan av kortsiktigt tänkande borgerliga allianser i Stadshuset. Det är märkligt. Under förra mandatperioden var de borgerliga partierna positiva till projektet och hade sånär påbörjat det. Nu, när finansieringen finns och vi står på tröskeln till en upphandling, säger man nej. Och inte nog med det: Pengar som kom in med trängselavgifterna från staten skulle finansiera en konventionell båtlinje från Hammarby Sjöstad till Nybroviken eller Strömkajen, men detta projekt läggs på is.

I det läget anser vi att landstinget måste agera för att få till stånd detta projekt. Det är ett framtidsprojekt där redan mycket tänkande har investerats. Det finns många intressenter som följer projektet i länet, både nationellt och internationellt. Kollektivtrafik på vatten är populärt bland boende och turister.

Detta är ett spjutspetsprojekt som sätter länet på kartan. Det minskar koldioxidutsläppen och hjälper till i klimatarbetet. Det är ett nytänkande och en gåva till kommande generationer. Det kan också bli en present till Christer Wennerholm, Mikael Freimuth och möjligen också Chris Heister, så ni har nu möjlighet att under avsnittet WÅAB yrka bifall till vår punkt 6, som inte innebär att vi ska genomföra detta just nu men i alla fall att vi ska ta ett steg i den riktningen och inte låta detta projekt dö.

Låt oss förverkliga detta verkliga framtidsprojekt! Bifall till Miljöpartiets förslag!

Anförande nr 90

Kerstin Pettersson (v): Herr ordförande! Kollektivtrafiken är navet i länstrafiken. Alla är vi överens om att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig, trygg och pålitlig. Men vi har olika förklaringar till vad orden betyder. Vi vill alla att fler ska kunna använda kollektivtrafiken ur miljösynpunkt, för en av de enskilt viktigaste miljöinsatser som landstinget kan göra är att få fler att använda kollektivtrafiken. Därför bör det vara en av huvuduppgifterna för landstinget.

Med tillgänglighet menar Vänsterpartiet att alla oavsett var man bor eller vilket funktionshinder man har ska kunna resa med kollektivtrafiken. Därför är det viktigt att påskynda arbetet med att anpassa perronger och stationer så att alla kan resa.

Tillgänglighet innebär också att om jag bor i glesbygd eller utanför tätorten i en kommun ska jag kunna åka. Tage Gripenstam tar upp pendeltåg till Hölö. Jag hoppas att han lyckas bättre än vad vi har gjort under tidigare mandatperiod, men jag tvivlar på det, eftersom jag inte hittar ett enda ord i budgeten om detta. Det var ändå något av det som Centerpartiet pratade om i Södertälje i valrörelsen. Men nu märks det att man drygt tre månader efter valet börjar svika de vallöften som man gav.

Tillgänglig kollektivtrafik innebär också att den anpassas efter dem som reser mest. Det är kvinnor, barn och ungdomar. Kollektivtrafiken är anpassad efter mäns resemonster. De reser från det ena stället till det andra, medan kvinnor, barn och ungdomar har fler omstigningar, gör fler korta resor och använder fler resslag. Det är viktigt att det blir fler omstigningsställen och att tvärbanorna byggs ut.

Sedan kommer vi till det som jag tycker att ingen har nämnt: en jämställd kollektivtrafik. Det handlar delvis om att kollektivtrafiken anpassas till kvinnors rese mönster. Ingen här har ännu nämnt den könsförnedrande reklam som finns i det offentliga rummet. Det är något som Vänsterpartiet och Miljöpartiet arbetade väldigt mycket med under förra mandatperioden. Jag tycker att vi måste få ett fortsatt arbete i de frågorna. Vi kan inte tillåta att sådan reklam förekommer i det offentliga rummet.

Det har pratats om att alla ska kunna åka med kollektivtrafiken, att den ska vara trygg. Oavsett vilken tid på dygnet det är ska kvinnor, barn och ungdomar – och herrar på 53 år – kunna åka. Men vi tycker inte att det ska vara fler poliser, utan vi tycker att det ska vara mer personal ute i trafiksystemet: fler värdar och ett ökat samarbete med frivilligorganisationerna, till exempel Lugna gatan och Farsor och morsor på stan. Det måste gälla i hela trafiksystemet, inte bara i tunnelbanan utan även i pendeltågssystemet och hela året om.

Sedan kommer vi till detta att trygghet inte bara innebär mer personal utan också innebär att vägen till och från stationer och hållplatser är trygg. Där har det tidigare varit ett samarbete med kommunerna. Även om vissa personer i alliansen tycker att det har varit mycket frustrerande med regionstyrelserna tror jag att regionstyrelserna hade ett syfte. Man kom till tals med kommunerna, och kommunerna kom till tals med landstinget när det gällde trafikfrågor. Det tycker jag är viktigt.

Beträffande taxan: Många människor vill ha kvar enhetstaxan, oavsett vad majoriteten säger. Centerpartiet i Södertälje gick ut och sade att de tyckte att enhetstaxan skulle vara kvar. Det är ytterligare ett vallöfte som har svikits. Vi som bor långt ut får betala dubbelt upp, i både pris och tid. Det är absolut inte rättvist. Det får inte fler människor att åka kollektivt. Jag tycker att det är skandal att man tar bort enhetstaxan, som många ville ha kvar. Bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

Anförande nr 91

T a g e G r i p e n s t a m (c): Kerstin Pettersson! Om jag bryter ett vallöfte eller sviker några för att det inte blir pendeltåg till Hölö, då tror jag att ni i majoriteten har betydligt större problem, som har haft möjlighet att genomföra detta under den gångna fyraårsperioden. Ni har brutit ert arbete genom att inte göra så mycket.

Ett annat problem som man blir bekymrad över när man lyssnar till er är: Vi i majoriteten har inte haft möjlighet att ta med alla enskildheter – alla enskilda projekt som de nya satsningar som Christer beskrev kommer att innebära. Det finns inte med.

Vi har inte heller fått någon hjälp av den avgående majoriteten, som har valt att förhålla sig helt passiv. Man övergav i princip SL:s styrelse i och med valresultatet. Det är mycket alarmerande att bete sig på det sättet, om man är beredd att ta ansvar för ett fullmäktige och för ett landsting.

Anförande nr 92

Kerstin Pettersson (v): Tage Gripenstam! Vänsterpartiet gick inte ut i den här valrörelsen eller den innan och lovade pendeltåg till Hölö. I den här valrörelsen har vi lovat att om vi kom till makten skulle vi behålla enhetstaxan. Men ni gick ut och lovade att enhetstaxan skulle vara kvar – det var vad som stod på era valaffischer!

Anförande nr 93

Regiana Hortin (c): Herr ordförande! Jag heter Regiana Hortin och är nyvald till landstinget för Centerpartiet.

När jag åker från min bostad i Sättra till jobbet har jag inga andra alternativ än tunnelbanan. Jag har en ganska lång resa, även om jag vet att många har ännu längre resa. Det tar minst en och en halv timme till jobbet, även när tunnelbanan går i tid. En timme om dagen tillbringas jag i tunnelbanan, när den går i tid.

Tyvärr är det väldigt ofta störningar. Ibland leder de till att min resa till jobbet tar mycket längre tid. Ibland leder de till att jag får stå nästan hela vägen hem. Det låter kanske inte så farligt, men efter en hel arbetsdag på sjukhusgolvet längtar man verkligen efter att få sitta. På morgonen måste man räkna med förseningar och gå till tunnelbanan tidigare, bara för säkerhets skull.

För mig är störningarna i SL-trafiken väldigt konkreta. De skadar min livskvalitet. De naggar på min kraft och minskar den tid som jag har för att ta hand om mitt hem och läxor med mina barn. Ändå är jag bara en av hundratusentals kvinnor och män i Stockholms län. De som åker pendeltåg är naturligtvis ännu hårdare drabbade. Turtätheten är sämre, och man har redan från början en längre resa.

Jag undrar hur mycket tid och kraft vi tillsammans förlorar på grund av förseningar, störningar och trängsel. Om jag förlorar en halvtimme per arbetsdag blir det mer än 100 timmar om året. Om 100 000 personer förlorar lika mycket tid blir det 10 miljoner timmar på ett år.

Herr ordförande! Vi måste göra något åt detta. Kaoset måste ordnas upp. Därför vill jag understryka hur viktigt det är att Christer Wennerholm, Centerpartiet och de andra partierna i majoriteten nu bestämmer sig för att styra upp SL, ställa hårda krav på Banverket och investera för ny kapacitet.

Det är viktigt både för miljön och för att alla vi som jobbar i Stockholms län och inte har råd med egen bil ska orka göra ett bra jobb och ta hand om våra barn och ungdomar. Fixar ni det, då är 20 kronor högre pris på SL-kortet verkligen inte för mycket.

Anförande nr 94

Charlotte Broberg (m): Ordförande, landstingsledamöter! I höstens val gav väljarna klart besked, så också i landstingsvalet. Alliansen och Moderaterna vann en stor seger och vi fick mycket stor borgerlig majoriteten i landstinget.

Vi moderater gick till val på att inom kollektivtrafiken prioritera huvuduppgiften, nämligen trafiken. Under den gångna rödgröna mandatperioden har majoriteten

nämligen ägnat mycket tid åt annat och mindre tid åt just trafiken. Den rödgröna majoriteten ägnade valrörelsen åt att prata mycket om sin nya taxa – en orättvis taxa som gör korta resor, till exempel resor i innerstaden, 40 procent dyrare. Det är en orättvisa taxa som ökat kontanthanteringens med över 300 procent vilket i sin tur resulterat i fler rån och ett antal skyddsstopp som varje gång kostat SL miljontals kronor. Det är en orättvis taxa som i sig kostar SL hundratals miljoner kronor i form av minskad försäljning.

Den rödgröna majoriteten har också ägnat tid och kraft åt annat som experimentet med öppna spärrelinjer, i stället för att med kraft bekämpa fuskåkning. Den rödgröna majoriteten har ägnat tid och kraft åt att skapa etiska råd med uppgift att censurera reklam i kollektivtrafiken, något som bland annat Vänsterpartiet vurmar särskilt för, har jag förstått. Majoriteten har ägnat tid och kraft åt att införa förbud mot att prata i mobiltelefon i vissa delar av trafiken. För allergiker har detta inneburit ett totalförbud eftersom de allergifria zonerna i kollektivtrafiken är desamma som de mobilmobila zonerna. Är man allergiker kan man lämna mobilen hemma för den får man inte använda.

Det blev mindre tid och kraft kvar att ägna till det väsentliga, trafiken, vilket också lett till en allt sämre fungerande kollektivtrafik. Punktligheten har blivit allt sämre, de inställda vagnarna i tunnelbanan har varit många och trängseln har blivit stor i rusningstid, pendeltågstrafiken har präglats av kaos och nya rekord i antalet missnöjda resenärer. Aldrig har så många resenärer varit så missnöjda med kollektivtrafiken som den senaste mätningen visar!

Staffan Holmberg berättade om det i hans ögon positiva som gjorts under förra mandatperioden. Bland annat sade han att ledningen, för att komma till rätta med problemen i pendeltågstrafiken, hade köpt in 50 nya pendeltåg. Nej, Staffan, det var inte ni som köpte de nya pendeltågen. Det gjorde vi under vår förra mandatperiod. Och så vitt gäller det nya kortet, smart card, så arbetades det inte med det enbart under förra mandatperioden då ni bestämde utan även under perioden dessförinnan då vi bestämde.

Vad ni däremot lyckats med är att se till att SL:s ekonomi för första gången i modern tid går med stort underskott. Inte nog med att bordet inte är dukat, det är helt avätet och rensat! Ni har dessutom sprungit från notan! Jag förstår att resenärerna röstade för ett nytt styre i landstinget och för kollektivtrafiken, ett nytt styre som koncentrerar sig på huvuduppgiften, nämligen trafiken och att den fungerar och är tillförlitlig.

Jag förstår också att Lars Dahlberg talar mycket lite om den gångna mandatperioden och om möjligt ännu mindre om Socialdemokraternas budgetförslag. Ni vill spara in 150 miljoner kronor i så kallade effektivitetsvinster. I praktiken verkar det handla om besparingar inom busstrafiken på 150 miljoner kronor. I samma s-budget kan man dock läsa att enhetstaxan ska ge en hög resandeandel vilket i sin tur möjliggör ett attraktivt och finmaskigt trafikutbud. På ena sidan talar man alltså om fler resenärer och ett finmaskigt trafikutbud och på nästa sida drar man in bussar för 150 miljoner kronor i det finmaskiga trafikutbudet! Med den budgeten förstår jag att han hellre talar om annat.

Moderaterna och alliansen har en stark och bra budget både ekonomiskt och innehållsmässigt som jag härmed yrkar bifall till!

Anförande nr 95

T o r a H a n s j o n s (s): Herr ordförande, fullmäktige! Förutom att jag är yngst i salen är jag också student och Södertäljebo. Studenter och Södertäljebor har en särskild sak gemensam, båda tillbringar mycket tid i kollektivtrafiken. För oss som är beroende av bussar och tåg är det viktigt att de kommer i tid, att de går snabbt och att de är bekväma. Men om vi inte har råd med biljetten så spelar det ingen roll hur bra kollektivtrafiken är. Därför var jag väldigt stolt när mina studiekamrat-er jublade och när damerna på perrongen där hemma pratade i munnen på varandra om den nya enhetstaxan. Enhetstaxan var en välkommen reform för dem som inte bara betalar med sin plånbok utan också med sin tid – vi som åker långt, vi som åker mycket.

Oavsett hur tydliga alliansen och Centerpartiet var med beskedet om ifall man skulle slopa enhetstaxan eller inte så lovade ni i alla fall att införa en studerandebatt på månadskortet. Men det var visst bara röstfiske, för nu inför ni studentrabatt enbart på terminskortet. Det kortet ska kosta drygt 2 000 kronor. Men vilken student har 2 000 kronor kvar i plånboken i januari? Den som vill kan få kontrollera mina kontoutdrag från banken. Jag har inte så mycket kvar – och jag får ändå mitt kort betalt av landstinget.

Att tågen ibland är sena, att tågen är lite obekväma och att de går för långsamt är faktiskt inte ert fel precis som det inte är er förtjänst att jobben kommer nu. Men vi lär få återkomma till dessa frågor, inte minst om ni slopar byggandet av Citybanan.

Anförande nr 96

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag vill knyta an till det som Tora sade om slopandet av enhetstaxan. Ni på den borgerliga sidan gör en stor affär av att SL går med underskott på grund av enhetstaxans införande. Det som har hänt är ju faktiskt att den blev en större succé än vad SL:s tjänstemän vågade förutspå när de gjorde en prognos över hur många som skulle resa med hjälp av den nya enhetstaxa som vi införde. Den blev alltså en fantastisk succé, eftersom den ökade resandet mer än någon annan åtgärd tidigare. Ni försöker få det att framstå som om enhetstaxan har dränerat SL:s ekonomi och att detta går ut över sjukvården. Jag tycker det är ett hårresande resonemang.

När det gäller att finansiera kollektivtrafiken så sker den med gemensam finansiering eller med taxor. Hittills har finansieringen gjorts ungefär till hälften med mellan skatter och häften genom avgifter, men det vore en fördel om vi kunde i ökad utsträckning närma oss en gemensam finansiering eftersom det skapar rättvisa i regionen.

Jag vill ge ett litet räkneexempel. Den som har 15 000 kronor i månadsinkomst skulle betala 450 kronor i månaden om hela trafiken betalades via skatten. Den som tjänar 50 000 kronor skulle betala 1 500 kronor om hela beloppet betalas via skatten. Det gör att var och en betalar 3 procent var.

Om man i stället betalar allt via ett taxesystem så skulle den som tjänar 15 000 kronor i månaden betala 1 300 kronor i avgift, alltså 9 procent av månadsinkomsten, medan den som tjänar 50 000 kronor skulle betala samma avgift i kronor räknatmen 2,5 procent av sin inkomst. Detta exempel visar att vi borde ha en inriktning mot en större andel gemensam finansiering om vi vill åstadkomma lite mer rättvisa i regionen. Enhetstaxan bidrar till detta. Behåll enhetstaxan!

Anförande nr 97

Landstingsrådet Andersson (c): Jag vill börja med att kommentera det sista som sades, förslaget att vi ska skattefinansiera hela kollektivtrafiken. I så fall kan vi ifrågasätta varför vi ska privatfinansiera biltrafiken.

Vi har en väldigt billig kollektivtrafik i Sverige, och även om avgifterna i kollektivtrafiken är en väldigt stor kostnad för många människor så är de en betydligt mindre kostnadspost än den som biltrafikanterna har. Fortfarande är kollektivtrafiken mycket konkurrenskraftig i sammanhanget.

Jag tycker också att de studenter som nu får en studentrabatt borde vara glada för det, de sparar pengar varje månad resten av terminen. Därför kan man avsätta den buffert som krävs för att betala det lägre priset.

Jag vill åter betona miljöperspektivet på kollektivtrafiken. Det är viktigt att få till stånd mer kollektivtrafik. Raymond Wigg har mycket värtaligt beskrivit effekterna av klimatförändringarna, och vi måste ta vår del av ansvaret för att undvika dem så mycket som möjligt. Det kommer naturligtvis att få enorma sociala effekter och även enorma ekonomiska effekter för framtiden här på jorden om vi inte lyckas göra någonting åt klimatförändringarna.

Ett ökat kollektivtrafikresande är naturligtvis viktigt, men det är också viktigt att kollektivtrafiken i sig är miljövänlig. Landstinget driver ett framgångsrikt arbete för att steg för steg byta den fossilbränsleddrivna kollektivtrafiken till miljövänligt driven kollektivtrafik med etanol, biogas och annat. Arbetet mot det målet fortsätter. För att förtydliga målet har vi i alliansen kommit överens om ett tilläggsyrkande som jag kommer att dela ut. I enlighet med miljöprogrammet fortsätter arbetet för att öka andelen transporter i kollektivtrafiken som drivs med förnybara bränslen.

Detta arbete har faktiskt en bäring som sträcker sig längre än till bara Stockholmsregionen. Visserligen är det i sig ett viktigt bidrag för att förbättra luftmiljön i Stockholms stad. Många larmrapporter har visat att den dåliga luften har allvarliga effekter på hälsan inte minst för små barn. De här bilarna som Scania har utvecklat exporteras i växande utsträckning till London, Madrid, Sao Paolo och flera andra storstäder som är intresserade. På det här området har vi gjort en miljöinsats som har stor betydelse och som kanske får ännu större betydelse för den globala möjligheten att ställa om till en hållbar klimatpolitik.

Jag vill också säga några ord om Waxholmsbolaget, jag passar på nu. Som skärgårdsansvarig i landstingsrådsgruppen är jag oerhört glad över att vi har permanentat frakttaxan för de fastboende i skärgården. Det är naturligtvis oerhört viktigt för de skärgårdsboende att de klarar av att bo och kan sköta sina frakter på ett bra sätt. Vi kommer fortsättningsvis att från det perspektivet bevaka de skärgårdsboendes intressen. Det är viktigt för företagandet, det är viktigt för utvecklingskraften generellt där ute.

Anförande nr 98

J a n S t r ö m d a h l (v): Gustav Andersson, det är faktiskt så att samhället, vi gemensamt alltså, betalar en större andel även av bilistens kostnader. Man kan väldigt grovt säga att en person som åker bil till jobbet varje dag i Stockholmsregionen kostar vår gemensamma kassa hundra gånger så mycket som en som åker kollektivt.

Det är tydligt att den borgerliga ideologin kan uttryckas på följande sätt: att höja skatten är fult, att höja avgifter är fint.

Anförande nr 99

Landstingsrådet W i g g (mp): Jag ser fram emot den nya att-satsen.

Jag undrar, Gustav, hur du kan tänka som du gör och bortse från de 130 000–140 000 ton koldioxid som Förbifart Stockholm kommer att generera? Hur kan du få ihop den logiken? Du vill ha en bättre miljö, men när det gäller bilar så ska vi ohämmat satsa på ökade utsläpp. Hur går detta ihop? Och dessutom leder det till andra samhällskostnader som vi andra berörde. Förklara detta på de 24 sekunder som du har kvar att tala!

Anförande nr 100

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c):

Det samlade intrycket av alliansens kraftfulla satsning på kollektivtrafik och ett samlat trafikpaket för Stockholm, där trängselavgifter ingår, kommer att ha en positiv inverkan på miljön. Och det är inte bevisat att förbifarten i sig kommer att leda till ökad trafik.

Anförande nr 101

Anders Johansson (s): Herr ordförande! Det är synd att Centerpartiet inte har mer taletid, de hade behövt det. Jag har ställt mig i talarstolen till höger från salen sett, den som används av de borgerliga talarna, inte bara för att ha nära till overheadapparaten utan också för att jag ska göra mig till talesman för Centerpartiets politik.

Det har under debatten med all önskvärd tydlighet framkommit att vallöftet som Centerpartiet ställde ut i valrörelsen skulle uppfattas som det borgerliga alternativet som ville behålla enhetstaxan. Det var inte bara på de stora valplakaten i Södertälje som det här budskapet fördes fram, det kunde man också läsa om i lokalpressen, bland annat i min hembygd i Sigtuna kommun.

Vi är många socialdemokrater som har varit och som är mycket glada över att Centerpartiet tillsammans med oss socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister vill behålla enhetstaxan.

Nu har debatten föranlett en hel del diskussioner fram och tillbaka om huruvida man har lovat att behålla enhetstaxan eller inte. För oss som läste annonserna och valaffischerna stod det alldeles klart att Centern vill behålla enhetstaxan. Men sedan har Centerpartiet, för att få vara med vi köttgrytorna, satt sig med den moderatledda högeralliansen kring bordet och fått en del förtroendeplatser, ett landstingsrådsuppdrag och en del annat. Så man kan väl tänka sig att enhetstaxan försvann i förhandlingarna.

När jag lunchade i landstingshuset i dag så gick jag upp på vårt partikansli och bad en av våra politiska sekreterare att gå in på Centerpartiets i Stockholms län hemsida. Kl 12.00 i dag stod där att läsa: Centerpartiet slår vakt om såväl periodkort som enkelbiljetter med enhetligt pris för hela länet.

Därför ska jag inte bara göra Gustav Andersson och Tage Gripenstam glada. Jag ska ge er en reell möjlighet, eftersom ni inte har någon taletid kvar, genom att erbjuda er att rösta för bifall till Socialdemokraternas förslag till taxor i SL-trafiken, alltså 600 kronor för ett trettiodagarskort och bibehållen enhetstaxa innebärande 20 kronor för en enstaka resa, alltså yrkande 41 i bilaga nr 1 till detta avsnitt.

Jag ska fortsätta att göra Gripenstam glad. Jag förstår att han kommer från de södra länsdelarna och gärna vill ha pendeltågstrafik till Hölö. Det tycker vi är bra, det tycker Socialdemokraterna och Centerpartiet är bra. Därför ska jag underlätta för Gripenstam även i den voteringen och erbjuda honom att yrka bifall till det socialdemokratiska förslaget om pendeltågstrafik till Hölö, det är yrkande nr 26 i bilaga 1 till trafikavsnittet.

Det här är ingen liten fråga. Det är en stor principiell fråga. Jag har full förståelse för att man, då man går in i en koalition, måste ge och ta. Jag sitter själv till vardags som kommunstyrelseordförande i Sigtuna kommun där jag har ett nära och bra samarbete i majoritet med Centerpartiet. Det är klart att de centerpartisterna håller vad de lovar. De kompromissar, men jag tror aldrig att de skulle gå in i en kompromiss om väldigt principiella och grundläggande frågor.

Ni förespråkar en enhetstaxa, ni har fört en valrörelse där ni talat för en enhetstaxa inte bara på periodkortet, som ni försökte göra gällande. På er hemsida stod det kl 12.00 i dag att Centerpartiet i Stockholms län är för en enhetstaxa på enkelbiljetter. Ändra er inte från timme till timme! Yrka bifall till det förslag ni egentligen själva har och vi vill se realiserat! En enhetstaxa gör länet mer rättvist, den gynnar landbygden i vår del av landet, det är bra centerpolitik och den möter Socialdemokraterna. Jag hoppas på ett starkt stöd från Centern.

Anförande nr 102

Nanna Wikholm (s): Jag hade tänkt börja med att läsa upp den väldigt fina inledning som majoriteten har skrivit om kollektivtrafiken i sitt budgetförslag på trafikområdet som den viktigaste miljöåtgärd vi kan vidta och hur viktig den är för att människor ska kunna ta sig till jobbet och så vidare. Det har redan talats om detta, så det ska jag inte prata vidare om.

Det tråkiga är snarare att de skarpa förslag som borde ha stått på sidorna därefter inte alls finns och att det som står inte hänger ihop med den vackra visionen om hållbarhet och ekologiskt, ekonomisk och socialt sätt. Men jag vill också påpeka att det förhållandet att majoritet och opposition kanske talar om samma saker, i alla fall nu i början av mandatperioden, möjligen beror på just detta.

Det låter på er som om allting de senaste fyra åren har varit fruktansvärt, medan allt i kollektivtrafiken åren innan, då Elwe Nilsson var trafiklandstingsråd, minsann var tipp topp. Vi som var i majoritet alldeles nyss tycker att vi vill se på de pendeltåg som trots allt går.

Jag undrar hur lång tid det tar innan detta ändras igen. Det är snarare vi på den här sidan av salen som ser att pendeltågen inte går medan ni på andra sidan av salen tycker att allt är fint och fantastiskt.

En sak som vi kan hålla i minnet som majoritet och opposition är att det kanske inte är så klara slag i politiken hela tiden. Vi kanske ska försöka ta ansvar för längre tid. Det är just det som hållbar utveckling handlar om. I den frågan tycker jag att kollektivtrafiken är ett av de viktigaste instrument som vi har att använda oss av.

I den här budgeten vill jag framhålla tre saker. Den första handlar om prioriteringarna, prioriteringarna mellan kollektivtrafik och vägar. Det har framstått väldigt tydligt att den borgerliga majoriteten här i landstinget och i riket inte vill prioritera kollektivtrafiken före vägarna när det gäller frågan om vad pengarna från trängsel-skatten ska användas till. Det tycker jag är oerhört svagt. De intäkter som kommer in skulle ju kunna ge mer än en halv miljard varje år till kollektivtrafiken i länet. Det är pengar som vi verkligen behöver för att det ska kunna bli så som vi vill. Det är de många människorna som åker med kollektivtrafiken, det har vi hävdat hela tiden.

Den andra saken handlar om taxan, som det har talats om länge här i salen. Janne berörde i sitt anförande taxans konstruktion och att det sätt som vi tar in pengar på till kollektivtrafiken verkligen får fördelningspolitiska effekter. Om vi vill ha ett socialt hållbart län så måste det återspeglas till en del i utformningen av SL-taxan.

Men det finns också en miljöaspekt i denna fråga. Om ni återinför en zonindelning av länet så att det blir dyrare att åka långt så förlorar SL konkurrensfördelar gentemot bilen, eftersom det är på den punkten som den stora skillnaden finns. När vi gör det lite billigare att åka några busshållplatser i Stockholms innerstad så är det inte bilåkningen som SL konkurrerar med utan med gåendet eller cyklandet. Enhetstaxan är inte bara ett sätt att göra länet rundare utan också ett sätt att göra länet mer ekologiskt hållbart.

Men det sista och viktigaste är ändå frågan om hur väl trafiken fungerar. En sak kan jag säga, även om jag inte tillhör majoriteten, och det är att jag uppmärksammar även de tåg som inte går, framför allt gäller detta pendeltågstrafiken. Särskilt drabbad är trafiken till och från Nynäshamn.

Vilket är då svaret i den borgerliga budgeten? Och vilket är svaret från den borgerliga regeringen? Svaret är att ta bort det som är det viktigaste av allt.

Vi har ju försökt, vi har nya vagnar, nytt avtal och andra saker. Men det grundläggande problemet i pendeltågstrafiken är den bristande kapaciteten. Det som man, efter många år av utredningsarbete, kommit fram till är att vi behöver pendeltågstunneln. Detta har dessutom SL:s tjänstemän varit väldigt tydliga med i sitt svar till Hans Rodhe. Kanske också det tillträdande landstingsrådet och SL-ordföranden skulle lyssna på vad SL:s tjänstemän tycker är nödvändigt för den trafik som behövs i vår stad.

Visionerna är viktiga och fina, och för att vi ska uppnå visionerna om hållbarhet, ekologi, socialt och ekonomiskt tänkande så tänker i alla fall jag rösta på det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 103

Johan Sjölander (s): Herr ordförande, fullmäktige! Man ska vara ganska försiktig med orden, tycker jag. Särskilt när man nyligen hamnat i oppositionsställning tar man gärna till kraftuttryck men det ska man nog akta sig för. Därför tänker jag absolut inte säga att det är någon form av historieförfalskning som den nuvarande majoriteten ägnar sig åt. Men jag kanske ändå kan tycka mig skönja ett litet mått av historielöshetens dimma som i någon mån sprider sig över salen. Jag jobbade som spärrvakt i tunnelbanan och som konduktör på spårvägen i slutet av den förra borgerliga mandatperioden, då Elwe Nilsson var trafiklandstingsråd och Christer G. Wennerholm kanslichef på det moderata partikansliet här i huset. Låt mig säga att det kanske inte enbart var glada och muntra miner som kännetecknade resenärerna i det moderatstyrda Kollektivtrafikstockholm på den tiden. Det fanns ett element, låt mig säga så, av kritik även på den tiden mot tunnelbanetrafiken och pendeltågstrafiken. Det handlade om hur tunnelbanan gick eller inte gick, hur pendeltågen gick eller inte gick. Diskussionerna handlade till och med av och till om huruvida bussarna gick eller inte gick. Det kanske är ett visst mått av försiktighet och nyansering av historieskrivningen och liknande som

kanske skulle vara att önska i debatten. Men det var inte för att säga detta som jag begärde ordet.

Jag funderade på om jag verkligen skulle ta till orda, det är ju så många av mina kollegor som säger så kloka saker. Jag hittade något i det moderata budgetförslaget som jag kan inte kan låta bli att kommentera.

Jag har jobbat under lång tid i landstinget med frågor om tillgänglighet och om funktionshindrades möjligheter att röra sig på samma villkor som alla vi andra i kollektivtrafiken, både den allmänna och den särskilda. Det här är en stor och viktig fråga. Den blir större och viktigare i takt med att allt fler behöver någon form av anpassning av tillgängligheten för att kunna använda sig av kollektivtrafiken på samma sätt som vi andra.

Jag var ganska övertygad om att det råder en bred samsyn här i salen om detta. SL ska vara tillgängligt, de människor som skulle kunna åka med kollektivtrafiken, men i dag inte kan det beroende på bristande tillgänglighet, ska kunna åka senast år 2010.

Och så läser jag majoritetens budgetförslag. Där står det att eftersom investeringarna för att förbättra tillgängligheten för rörelsehindrade har eftersatts av den tidigare majoriteten kommer det att vara svårt att uppnå full tillgänglighet i kollektivtrafiken till år 2010 men målet står oförändrat kvar.

Det kommer alltså att vara svårt att hinna med att uppnå full tillgänglighet i kollektivtrafiken men målet kvarstår. Innan ni ens har börjat försöka så formulerar ni ursäkter för att urskulda ert framtida misslyckande. Detta är en mycket märklig hållning och en mycket farlig politik på det här området. Om det är något som behövs för att uppnå tillgänglighetsmål, för att få hela organisationen att sträva mot ett mål som är oomtvistat så är det tydlighet och ledarskap. Därför kan man inte säga att man visserligen vill nå målet men om vi misslyckas så gör det inte så mycket för i så fall är det sossarnas fel. Det är inte en hållning som går hem. Den typen av undanflykter är farliga i det här läget om vi menar allvar med tillgänglighetsmålet.

Jag vill veta vilken typ av åtgärder som är praktiskt, tekniskt omöjliga att använda sig av på grund av dessa eftersatta delar av den tidigare majoriteten? Vad går inte att göra rent praktiskt? Är detta bara en undanflykt för att slippa ta det ansvar som väljarna faktiskt har gett er i valet?

Anförande nr 104

Yvonne Blombäck (mp): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det har sagts en hel del saker sedan jag gick upp i talarstolen senast och det finns en hel del som jag vill kommentera.

Jag börjar med att kommentera Charlotte Brobergs lögnaktiga påstående om att antalet rån ökade i samband med införandet av enhetstaxan. Det finns faktiskt ingen sanning i det påståendet. Det är ren skrämselfpropaganda, och den ägnade ni er åt i valrörelsen också för att motarbeta just enhetstaxan.

Så över till den typ av taxa som den borgerliga alliansen nu är på väg att införa, det vill säga avståndstaxor eller det ni i utredningen kallar för tidsdifferentierade taxor. SL-styrelsen har faktiskt redan genomfört ett sådant undersökningsuppdrag. Den undersökningen visar att avståndspris beräknas minska de långväga pendeltågsresorna. Ensamstående med barn får betydligt högre kostnader. Och kvinnorna är förlorare, för de kan inte i samma utsträckning som männen välja bilen som annat färdmedel. Resandeökningen är med detta system marginell.

Vad säger man då om det tidsdifferentierade taxesystemet? Det missgynnar, förutom de grupper som jag nämnde nyss, även låginkomsttagare och studenter och så blir det väldigt svårt för resenärer att hålla ordning på när de olika taxorna gäller. Vi vill verkligen påstå att ni bygger er budget på att ni ska få till stånd ökat resande på grund av ändrade taxor på det sätt som ni säger, men det stämmer inte. Det är också ren och skär lögn och retorik.

Till Centerpartiet som vill ha nya spår, en Hölöpendel, vill jag säga att Miljöpartiet har ett sådant yrkande under avsnittet SL, yrkande nr 27. Vi tycker att SL ska ges i uppdrag att teckna avtal med trafikentreprenörer för att faktiskt möjliggöra pendling med tågstopp, och ni är väldigt välkomna att yrka bifall till det yrkandet.

Järna station, som blev av med personalen, nämndes också i debatten. Vi tycker att det är bra med öppna spärrsystem. Vi var glada för att man öppnade spärrarna, men vi sade hela tiden att personalen skulle vara kvar som trafikvärdar.

Jag vill åter en gång kommentera talare som kritiserat vårt öppna spärrsystem. Vi gynnar gratisåkande, sägs det. Vi har aldrig någonsin sagt detta. Vi vill ha personalen ute i systemet. De ska vara trafikvärdar och öka tryggheten, hjälpa till med information och kontrollera färdbevis. Detta sade jag i mitt första anförande men det hörde nog inte Christer Wennerholm.

Det finns alltså flera storstäder ute i Europa – Bryssel och Berlin med bra många fler invånare än vad vi har i Stockholm – som har både öppna spärrsystem och enhetstaxa. Det är väl intressant att det fungerar där. Varför kan det inte fungera här? Miljöpartiet tror på båda dessa system.

Stella Fare talade om länsgränser som barriär. Med det nya taxesystem som ni är på väg att införa så kommer kommungränserna att utgöra ytterligare barriärer.

Vi berörde tidsvinsten vid olika resmål, och Stella hänvisade till en Transekutredning. Transek har faktiskt gjort en beräkning som visar att tidsvinsten med hjälp av det system som vi i Miljöpartiet förespråkar, nämligen spårbilar, kan ge åtta veckor i tidsvinst per år för en resa som omfattar ungefär 10 km. Själv bor jag i Värmdö och därifrån är det 20 km in till stan. 16 veckors tidsvinst, tänkte jag. Oj, så mycket jag kan göra på den tiden! Investeringskostnaden i ett sådant system är

mindre än vad det är i alla andra tunga linjära system. Jag önskar verkligen att ni yrkar bifall till våra förslag!

Anförande nr 105

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är ju bra med ordning och reda. Och det är bra om Miljöpartiets representanter vet vad deras företrädare har sagt i den här frågan. Vi vet vad de har sagt. Det finns företrädare för Miljöpartiet som har sagt att det är en utomordentligt bra form av civil olydnad att inte betala för sig i trafiksystemet.

Jag tycker att ett sådant uppträdande faktiskt innebär att man snyltar och breder ut sig på bekostnad av dem som är ärliga och betalar för att använda kollektivtrafiken. Skulle alla fuskåka så skulle vi inte ha mycket pengar kvar till att finansiera utbyggnaden av kollektivtrafiken.

När det gäller utformningen av taxorna är det på det sättet att man inte behöver rösta på något parti eller rösta på vilket parti man vill. När det gäller den här storregionen, tillväxtregionen Mälardalen med över sextio kommuner och ett antal landsting och länsföreträdare så kan man prata med vilken politisk företrädare som helst från regionen och fråga vad som är det största hindret mot en god utveckling av kollektivtrafiken! Det är när Stockholm bygger murar och vi inte har ett integrerat taxsystem mellan oss så att människor kan utnyttja kollektivtrafiken och kan resa till och från arbete och på fritiden som vi hindrar utvecklingen av kollektivtrafiken. De vädjar till oss om att vara mer öppna.

Anförande nr 106

Yvonne Blombäck (mp): Alla här i salen vet ju att vi har ungdomsförbund som lovar vitt och brett och som tycker väldigt annorlunda i många frågor än vad vi i moderpartierna gör.

Ingenstans i vårt landstingsprogram står det som **Christer Wennerholm** påstår att vi tycker. Det finns ingen företrädare i den här salen som har hävdad det som **Christer Wennerholm** påstår.

Anförande nr 107

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! En del människor blir nog smickrade av att bli kallade ungdomspartiföreträdare, men nu är det faktiskt er vice ordförande i SL som jag avser.

Anförande nr 108

Lena-Maj Anding (mp): Jag tänkte ägna några minuter av taletiden till att tala om färdtjänsten som också ingår i trafikavsnittet, eftersom jag tycker att färdtjänsten är ett av de viktigaste trafikslag vi har. Den här frågan handlar faktiskt om allas rätt till resande, och det är också något som vi har lagt fast och som alla partier i landstinget står bakom. Alla har rätt att kunna resa kollektivt. Om man inte kan åka med SL så ska man kunna åka med färdtjänsten.

Under de fyra år som jag har haft ansvar för frågor som rör människor med funktionshinder så har jag tagit emot en hel del klagomål som framför allt rör tillståndsgivningen inom färdtjänsten. Många personer som lider av överkänslighet mot elektromagnetisk strålning och elektromagnetiska fält har blivit mycket illa hanterade genom färdtjänstens överprövning av deras läkarintyg. Vi tycker att detta är en viktig fråga. Vi tycker att de läkarintyg som man har med sig när man söker tillstånd hos färdtjänsten ska gälla. Därför föreslår vi att denna överprövning ska avskaffas. Vi menar att rätten till färdtjänst ska bedömas utifrån de läkarintyg som man har skickat in vid ansökan, ingenting annat.

En annan viktig fråga för Miljöpartiet i färdtjänsten är enhetstaxan. Ett pris för en resa i hela länet tycker vi är en väldigt bra reform som vi behöver sjösätta i landstinget. Det ska vara lika, och eftersom vi vill behålla enhetstaxan inom SL så ska den också införas inom färdtjänsten.

Vi vill också att man dammar av projektet rullstolstaxi och utreder hur detta projekt främst kan ge rimliga förutsättningar utifrån ett perspektiv som handlar om ett mer jämlikt resande. Därför stöder vi det förslaget. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag avseende färdtjänstnämnden!

Anförande nr 109

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande och fullmäktige! Vi har fått två tilläggsyrkanden från majoriteten. Det ena tror jag inte var något tillägg egentligen, för det finns med i yrkandelistan, men nu har vi också fått ett tillägg på papper som handlar om att uppvakta regeringens förhandlingsman. Jag vill uppmana den nya majoriteten att i stället ställa sig bakom förslag 45 från oss socialdemokrater som handlar om att uppvakta regeringen med förslag om att intäkterna från trängselskatterna till stor del ska gå till förbättring av kollektivtrafiken. Det är ett mycket bättre förslag.

Varför är de det? Jo, det som är intressant med det tillägg som ni har föreslagit är att ni är beredda att föra en diskussion som jag gärna vill höra lite mer om. Ni tycker att det är okej att regionens skattebetalare via trängselskatten ska betala de investeringar som staten faktiskt borde stå för.

Vad innehåller det här egentligen? Man talar om att trängselskatten till exempel ska finansiera Förbifart Stockholm? Är det så att huvuddelen av finansieringen av Förbifart Stockholm ska ske via trängselskatten? I så fall, Christer Wennerholm, så blir det alltså regionens skattebetalare som står för fiolerna. Då har vi inte längre någon 25/75-princip som går ut på att 75 procent av finansiering ska ske med statliga medel; i så fall har vi någonting helt annat.

Detta är i alla fall min tolkning av tillämpningen av en sådan princip. Det är möjligt att du inte ställer dig bakom en sådan tolkning, men det vore ändå intressant för mig, och inte minst för regionens skattebetalare, att få höra om Christer Wennerholm tycker att det är okej att ersätta statligt ansvar för investeringar med en trängselskatt som innebär att regionens skattebetalare tvingas betala investeringar som man i andra delar av landet får finansierade med statliga medel. Jag avvisar ert tilläggsförslag och tycker att majoriteten ska snegla på förslag 45 i stället.

Det andra förslaget som redan finns i handlingarna handlar om våra taxor. Man säger att SL-styrelsen ska få i uppdrag att hantera övriga taxor. Det som är lite speciellt den här gången är att den enhetstaxa som tillämpas i dag ska ersättas av någonting annat efter den sista mars. Jag tolkar uppdraget som att SL-styrelsen ska få ett mandat att hantera det nya som ska komma. Det tycker jag är en lite väl långtgående delegation.

Det här är en stor och viktig fråga. Vi har diskuterat den mycket här redan i dag, den har diskuterats under valrörelsen och framför allt är det väldigt oklart vad som kommer i stället. Ska de tjugo kronorna i enhetstaxan ersättas av ett system där vi får betala 80 eller 90 kronor, eller hur hög blir avgiften? Blir det tre zoner som det står i ett tjänstemannaförslag eller blir det de fem zoner som vi hade tidigare?

Allt detta är skrivet i stjärnorna i dag, och jag tycker inte att det är rimligt att vi för bort den diskussionen från fullmäktige. Jag tror att det är viktigt att vi för den diskussionen här i fullmäktige och på det viset också kan ge SL-styrelsen ett tydligt ägaruppdrag när väl diskussionen är avklarad i stället för att SL-styrelsen blir ett slags arena för den här politiska fighten. Jag tycker att fullmäktige är ett bättre forum för det. Därför avvisar jag även det förslaget till uppdrag och yrkar avslag.

Flera personer i den nya majoriteten har gjort en politisk sak av hurdan vår budget är. I det sammanhanget skulle jag bara vilja understyrka jag håller med, visst är det skillnad, vi satsar inte lika mycket på SL-trafiken som ni gör i ert budgetförslag. Skillnaden är lite mindre än 150 miljoner kronor och huvuddelen, menar jag, kan förklaras med er avgiftshöjning. Vi har sagt att det enligt vår bedömning finns ett utrymme för att effektivisera kollektivtrafiken. Det är ett uppdrag som SL naturligtvis har att jobba med kontinuerligt. Men vi tycker att man skulle kunna ta lite större tag i det här och utifrån det faktiskt hitta en bättre och effektivare resursanvändning. Detta gäller inte minst innerstaden där vi har fått betydligt bättre försörjning via det nya stombussnätet, och det borde leda till konsekvenser.

Om man studerar förslagen till SL-budget så kan man konstatera att vi i vårt budgetförslag faktiskt föreslår en kostnadsökning på 15,1 procent medan den nya majoriteten föreslår en ökning om 16,7 procent. Då ska ni hålla i minnet den diskussion vi förde inledningsvis om sjukvården och som återkommer i morgon. Vi anser det vara ett stort bekymmer att kostnaderna ökar med 6–7 procent. I det här sammanhanget talar vi om kostnadsökningar på 15–16 procent. Det måste vi beakta när vi diskuterar dessa frågor. Vi har fler verksamheter, och vi måste också fundera över en rimlig balans när det gäller kostnadsökningar och vad vi faktiskt har råd med i samband med att vi fattar beslut här i fullmäktige. Jag yrkar bifall till vårt budgetförslag!

Anförande nr 110

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte hjälpa min blivande kamrat i presidiet i SL:s styrelse att göra något slags uppskattning. Om du nu säger att du ska avveckla respektive prioritera ett antal busslinjer det är lite svårt att förstå. Ditt besparingsbeting, som du nu försöker få att framstå som en nullitet, är nästan lika mycket som driften av blå linjen i tunnelbanan varje år. Dra in den så får vi väl se vad som händer! Avveckla trafiken på den blå linjen ur kollektivtrafiken i Stockholm så får vi se vad som händer – det är det socialdemokratiska offensiva förslaget: bort med blå linjen i tunnelbanan!

Anförande nr 111

Landstingsrådet **Dahlberg** (s): Jag förstår varför Christer Wennerholm hakar upp sig på det här, för det är naturligtvis det som han helst vill diskutera. Men vi har ännu inte fått några som helst besked om hur de ser på att enhetstaxan försvinner och hur man ska hantera de nya kontantkupongerna.

Vi har ännu inte fått något besked om hur majoriteten ser på det statliga ansvaret för stora investeringar, och vi får inga besked om hur majoriteten ska hantera frågan om Citybanan.

Anförande nr 112

Charlotte Broberg (m): Lars Dahlberg, vi får inte så många besked från dig heller.

Nu tänkte jag vända mig till Yvonne Blombäck från Miljöpartiet som i talarstolen kallade mig lögnare – ett starkt ord.

Tisdagen efter valet uppvaktades jag och övriga representanter i SL:s styrelse av hundratals SL-anställda. Vi stod på trappan till landstingshuset och de var fruktansvärt upprörda över den stora ökningen av kontanthantering med 300 procent. Det hade söndagsnatten innan begåtts ett väldigt brutalt rån, så de var naturligtvis väldigt upprörda.

Man kan läsa statistik på olika sätt men det står klart att det har blivit en väldig ökning av kontanthantering, de SL-anställda är väldigt upprörda och rånen i trafiken har blivit många.

Innan dess talade sig Yvonne Blombäck varm för regionstyrelsernas fortsatta vara. Sanningen är ju att dessa regionstyrelser inte har haft något att besluta om utom ett enda ärende varje år och det är utbudsplanen för busstrafiken. Ett enda ärende om året är inte mycket att ha på beslutsagendan. Några fler ärenden skulle man kunna önska.

Regionstyrelsernas roll och mandat har kraftigt kritiserats av revisorerna, en kritik som inte mildrats utan ökat, kan man väl säga, under den förra mandatperioden då det gavs en hel del löften om att saker skulle hända och man skulle göra en massa – men ingenting hände på regionstyrelsernas område, och på den tiden ingick även Miljöpartiet i majoriteten.

Från kommunernas sida vill man diskutera kollektivtrafiken men de vill inte enbart diskutera bussarna, de vill diskutera tunnelbanan och pendeltågen också. Därför har många gånger ledamöter i regionstyrelser tvingats säga att de kan tala om busstrafiken men att de inte har något mandat att tala om och ingenting att säga till om när det gäller pendeltågstrafiken och tunnelbanan. Detta har naturligtvis varit väldigt otillfredsställande. Nu kan det bli ändring på den saken.

Jag har under flera mandatperioder suttit i en av dessa regionstyrelser och är både stolt och nöjd över att äntligen kunna avskaffa dessa organ, jag avskaffar mig själv från ett uppdrag. Det känns väldigt bra. Det är kanske inte så många som hinner med att göra det.

Lars Dahlberg ställde en massa frågor. Pengarna från trängselavgifterna räcker inte till. Vi måste ha pengar till både vägar och kollektivtrafik från staten. Något annat är inte möjligt.

Och beträffande principen om att beslut om månadskortet och vissa andra taxor fattas av fullmäktige så är det så att vi alltid tidigare har gjort på det sättet medan andra taxor beslutas av SL:s styrelse. Det är ingen ny princip. Så har vi alltid gjort och vi ser ingen anledning att frånga den principen. Jag yrkar bifall till alliansens budgetförslag!

Anförande nr 113

Yvonne Blombäck (mp): Visst, det genomfördes ett rån alldeles efter, som du säger. Förarna var förtvivlade över den stora mängd kontanter som de fick hantera. Detta styrker det vi säger: ta bort kontanterna, öppna spärrsystemen, låt människor betala i automater innan de kliver på! Busschaufförerna ska köra bussen, de ska inte alls hålla på med visering. Det är ett helt felaktigt system.

När det gäller frustrationen kring beslutsfattande och regionstyrelserna och kommunerna så vill jag säga att jag också har suttit som kommunrepresentant i en sådan styrelse. Det var stor uppslutning vid varje möte och bra diskussioner. Men det är faktiskt så att även om hela SL-styrelsen är på plats ute i de enskilda kommunerna så kan styrelsen ändå inte fatta beslut på plats. Beslutsfattandet lär inte bli bättre.

Anförande nr 114

Charlotte Broberg (m): Yvonne, det är ändå lite skillnad mellan det faktum att man inte fatta besluten tillsammans med kommunerna och det faktum att man inte ens sitter i SL:s styrelse. Många av regionstyrelserna har inte ens haft någon representant i SL:s styrelse och har bara kunnat säga att de inte har någonting att göra med saken, att de inte har någonting som helst med det hela att göra. De kan inte ens ta upp frågan i huvudstyrelsen, möjligen kan de tala med en kompis som sitter i huvudstyrelsen. Det är väl ändå en väsentlig skillnad!

Nu får kommunen direktkontakt med dem som sitter i SL:s styrelse. Det tycker jag är mycket värt.

Anförande nr 115

Landstingsrådet Dahlberg (s): Charlotte, du talade om uppdraget beträffande taxorna. Jag delar uppfattningen att den här typen av delegation har skett tidigare, men det som är speciellt den här gången är att vi inte vet vad vi delegerar till.

Det ska alltså komma ett nytt system för hantering av kontantkuponger men vi vet inte hur det kommer att vara och därför finns det all anledning att låta fullmäktige ta ställning till det innan förändringen genomförs. Det är det som skiljer det här från den tidigare hanteringen.

Anförande nr 116

Pamela Ahumada (v): Jag jobbar inom SL och jag vet mycket väl vilket system som fungerar bättre än det andra.

Våra resenärer är mycket nöjda med enhetstaxan oavsett om de kommer från vänster-, center- eller högersidan. Alla är nöjda med det.

Just nu är det bara en av tio som plankar, tidigare var det fem av tio som plankade. Jag tycker att vi måste behålla enhetstaxan, vi måste tänka på dem som har det sämre, de som bor i Botkyrka, Salem eller Rinkeby och Alby. I förortererna har de också rätt att någon gång om året komma in i stan.

De som har små barn i förortererna kunde de aldrig komma in till stan, det finns resenärer som berättar det för oss. Sedan enhetstaxan infördes blev de mycket glada för det kostade bara 10 respektive 20 kronor för dem.

Så till frågan om extrabussarna. Ni tänker ta bort dem. Jag har en fråga: hur tänker ni klara trafiken under rusningstid om ni tar bort extrabussarna, för just nu klarar vi inte trafiken i rusningstid? Vad ska hända med mina arbetskamrater som kör bussarna? Ska de bli arbetslösa? Har ni tänkt på det?

Ni har lovat att minskat arbetslösheten, hur ska vi göra med bussförarna? Har ni tänkt på den saken? Tänk ordentligt!

Ni säger att kontanthantering på bussarna är ett stort problem för bussförarna. Placera automatmaskiner på bussarna, då! Det är en skandal att vi i Sverige, ett industriland, fortfarande har det gamla kontantsystemet medan länder i tredje världen har automater i bussarna. Där kör bussförarna bara bussen.

Anförande nr 117

Landstingsrådet Wenerholm (m): Herr ordförande! Jag tänkte bara säga några avrundande ord när det gäller SL-debatten.

Jag skulle vilja börja med att hälsa till Socialdemokraterna från Centerpartiet eftersom Centern inte har någon taletid kvar. Centern vill bara påminna Socialdemokraterna om att det är andra än Centerpartiet som har svängt i olika frågor, och trängselskattefrågan är en fråga som de tyckte att Socialdemokraterna skulle fundera särskilt mycket på när det gäller svängningar.

Och med alla önskemål är det ju så att om man har mindre pengar än alliansen i budgeten så kan man behöva några ord på vägen. Socialdemokraterna får Frödings ord på vägen.

Erk du!
Maja du!
Så ska vi ha't!

Erk du!
Maja du!
Var ska vi ta't!

Det är ju klart att det inte är lättare att få saker och ting gjorda om man har mindre pengar. Ni får argumentera för den saken väldigt mycket längre än vi har tid till i dag om ni ska få den ekvationen att gå ihop.

Jag yrkar bifall till allianspartiernas budgetförslag i enlighet med landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 118

Anders Johansson (s): Herr ordförande! Jag ska ställa mig i den andra talarstolen den här gången så att jag känner mig som hemma.

Om jag hade varit centerpartist och skulle be någon att föra min talan här i salen så skulle jag inte ha bett Christer G. Wennerholm, moderat trafiklandstingsråd att göra det. För i min exaltering över att lägga fram centerpartiförslagen så glömde jag något väsentlig förra gången.

Jag lägger på igen den overheadbild som jag tagit från hemsidan från Centerpartiet i Stockholms län. Jag ber er läsa det som står under rubriken Ökad trygghet, första stycket sista meningen. Där står det nämligen att Centerpartiet med hänvisning till chaufförernas säkerhet vill att biljettautomater ska användas i stället för dagens kontanthantering.

Det finns även ett sådant yrkande på bordet i dag, nämligen från Socialdemokraterna. Därför vill jag för egen räkning och å den socialdemokratiska gruppens vägnar yrka bifall till de förslag som handlar om att avskaffa kontanthantering och få till stånd fler försäljningsställen och automater för SL-biljetter.

Fullmäktiges ledamöter och särskilt centerpartisterna får gärna titta i bilaga 1 yrkandena 29, 30 och 31. Jag yrkar härmed bifall till dem! Även i detta fall har vi gått Centerpartiet i Stockholms län till mötes. Jag vet inte vad Wennerholm ska svara på det, om han nu begär replik. Detta är i alla fall gemensam politik för Centern och Socialdemokraterna. Vi hoppas naturligtvis på att få stöd för det, märkligt vore det ju annars.

Christer G. Wennerholm har talat om svek i den här debatten. Därför skulle jag vilja fråga Christer G. Wennerholm följande. Om det nu är så att Centerpartiet,

trots det som du ser på overheadbilden framför dig, inte röstar för det förslag som jag har lagt fram här, skulle du då kalla det ett svek eller inte?

När jag ändå är i tagen så kan jag berätta att Gustav Andersson från Centerpartiet har framlagt ett ändringsyrkande till yrkande 21. Det har inte Christer G. Wennerholm yrkat bifall till. Men även i det fallet vill jag å den socialdemokratiska gruppens vägnar yrka bifall till Gustav Andersson ändringsförslag som är att fortsätta att utöka andelen SL-trafik som drivs med förnybara bränslen enligt landstingets miljöprogram Miljösteg 5! Då har jag gått Centerpartiet till mötes i denna allmänna överenskommelse som jag antar att vi håller på med, och förväntar mig därför naturligtvis uppbackning från Centerpartiet på de förslag som vi har lagt fram.

Avslutningsvis. Det här inlägget och mitt förra kan anses som något raljant, men icke desto mindre läser jag bara innantill från Centerpartiets hemsida. Det ligger väldigt mycket allvar bakom detta.

Stockholms län är ett stort län med många invånare, en icke obetydlig del av vårt län är landsbygd. Norrtälje, Sigtuna, Vallentuna och Haninge har stora landsbygdsområden där SL-trafiken är oerhört viktig. När jag ska åka buss och pendeltåg från Sigtuna, där jag bor, in till Stockholm – en ganska lång sträcka på drygt fem mil och en del byten – så kostar det i dagsläget 20 kronor, men det kommer att kosta mig 60 kronor efter det att majoriteten har trummat igenom sitt förslag. Det kanske kommer att kosta något mer, taxan är nämligen också okänd eftersom man ska gå vidare med taxehantering i SL:s styrelse. Den hanteringen bör, som Lasse Dahlberg har sagt, ske här i landstingsfullmäktigesalen.

Avslutningsvis kan jag inte bara yrka bifall till Centerpartiets politik utan vill också yrka bifall till det socialdemokratiska förslaget i dess helhet!

Anförande nr 119

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter!
Allianspartierna är överens om Gustav Anderssons yrkande, det står vi bakom.

Möjligen kan man säga till det tidigare inlägget, att jag inte vet om det är raljant eller oansvarigt, om man står och läser innantill från Centerns hemsida samtidigt som man själv under en treårsperiod ska ta bort en halv miljard från kollektivtrafiken. Hur det är med den saken får väljarna och fullmäktige avgöra själva.

Anförande nr 120

J a n S t e f a n s o n (kd): Herr ordförande! Det är ändå märkligt hur man kan förutse debattens innehåll. I stället för att fokusera på bristerna som måste åtgärdas, fokuserar man på den rabatt som kom alldeles lagom till valrörelsen och som gjorde att man inte orkade ta betalt. Nu är det det som debatten ska handla om. Jag funderar först på om den 16-åring som såg att bussen aldrig kom hade varit beredd att betala några kronor till i vetskap att han kunde lita på att bussen skulle komma. Vågar man inte ta betalt därför att man tror att varan inte går att leverera, då är det rätt spår. Det är lite synd att debatten alldeles för lite handlar om hur vi ska komma till rätta med problemen i trafiken. Men jag tycker att vi

från alliansen har redovisat ett förslag som visar att vi både tror och vet att detta kommer att kunna bli bättre – det kan absolut inte bli sämre!

Regionstyrelserna har jag egen erfarenhet ifrån, inte från den senaste mandatperioden utan den innan. Jag måste säga att jag var frustrerad när vi vid ett tillfälle kom från SL för att träffa en kommun som ville prata om pendeltågsstation och vi inte fick lov att göra det. Regionstyrelsens roll var väldigt otydlig och outtalad. En del kallade det för busstidtabellsresonemang. Många kommuner ville mycket mera. Därför välkomnar jag en förändring av kommunikationen med kommunerna, för det är viktigt. Jag vill hävda att just samtalet med kommunerna inte får förspillas – men det måste bli mycket bättre, och det måste ske på ett sätt som gör att man vet att motparten kan göra någonting med den information den får. Här ligger en utmaning för koncernstyrelsen att nu ta tag i detta, inte tappa bort det utan göra någonting mycket bättre än det regionstyrelserna förmådde.

Mitt första anförande avslutades med ett önskemål men det borde ha resulterat i bifall, så det får bli nu i stället. Jag yrkar alltså bifall till det yrkande som Christer G. Wennerholm lämnade fram om att resurserna ska gå till kollektivtrafiken och att man ska uppvakta regeringen i den frågan. Jag ser det som en stor framgång här i dag att det förslaget kom.

En sista kommentar, om pendeltågstunneln. Jag måste säga att jag var förvånad över att man, när vi i fredags träffades till den kick-off som många har refererat till och lyssnade till Banverket, Carl Cederschiöld och många andra, kände en så stor oro över både projektets kostnadsutveckling och eventuella haveri. Det sades offentligt: Vi orkar inte med en ny Hallandsåsen i Stockholm. Det tror jag att alla här kan skriva under på. Om det tar några månader att ge sig bättre kunskap om att sådana risker inte finns och om tredje spåret skulle kunna vara en lösning eller inte, bli inte så vansinnigt oroliga över den utredningen! Det är nästan så att plikten säger att den *måste* göras, så jag tycker det är ett klokt beslut.

Anförande nr 121

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Från Vänsterpartiet vill vi korrigeras någonting som blev fel i voteringsbilagan. Vi yrkar bifall till yrkande 20 och även yrkande 45. Vi ansluter oss också till det nya yrkande 21, som det verkar som om alla kan bli överens om.

Sedan vill jag säga om det yrkande som Christer Wennerholm har lagt, att det är någonting som vi yrkar avslag på. Den första delen av texten är helt enkelt att man ska uppvakta regeringen för att få ökade resurser till den kollektiva trafiken, och det har vi sagt hela tiden – det kan vi gärna anta ett uttalande om. Men den andra delen är ju att vi samtidigt ska slå fast att trängselavgifterna ska gå till motorvägsprojekt, och jag tycker det är märkligt om Centern är med på det. I så fall är det ett av de större miljösviken vi har sett!

Anförande nr 122

A n n a S t a r b r i n k (fp): Ordförande, fullmäktige! För någon vecka sedan blev jag på bussen vid Karolinska sjukhuset, slog mig ned och började

dagdrömma. Men ganska snabbt rycktes jag tillbaka till verkligheten. En man har hjälpt sin vän i rullstol fram till bussen, och han ber artigt busschauffören: Skulle du kunna köra lite närmare trottoaren, så att jag kan kliva på? Hon svarade barskt: Nej, det kan jag verkligen inte göra! Bussen står där den står, och nu åker vi! Så stängde hon dörrarna och körde iväg.

Det behövs bara en liten gnutta fantasi för att förstå hur arga och ledsna de här personerna måste ha känt sig när de lämnades kvar på busshållplatsen. Men de kanske är luttrade. Är det så här vardagen ser ut för människor som sitter i rullstol? Självtänkt jag inte ens reagera förrän bussen var på väg. Nu, en knapp vecka senare, har jag av er valts till ordförande i färdtjänstnämnden. Jag vill tacka för det förtroendet, och jag lovar att bära med mig historien om min upplevelse där på bussen i mitt arbete i nämnden.

Kollektivtrafiken är en gemensam service för oss alla, som vi allihopa har – eller i alla fall borde ha – både rätt och möjlighet att använda. Högprioriterat måste därför bli att se till att den vanliga kollektivtrafiken ska bli bättre på att möta resenärernas behov, även om man råkar sitta i rullstol eller av något annat skäl behöver en stunds extra omtanke.

Förutom de rent praktiska lösningarna, med tillgängliga bussar och vagnar och annat, måste alla ha rätt till ett gott bemötande, att bemötas med respekt och få en god service. Därför är ett nära samarbete mellan färdtjänsten och SL helt nödvändigt.

Det bästa vore om alla människor kunde resa på lika villkor med den allmänna kollektivtrafiken. Ditåt ska vi sträva, väl medvetna om att vi aldrig kommer att nå målet helt och hållet för alla människor. När bussar, tunnelbana och pendeltåg inte räcker till måste vi ha annan service att erbjuda. Med närtrafiken, färdtjänsttaxi, specialfordon och andra former kan vi bort en del av de hinder som stoppar människornas rörelsefrihet. Inte minst närtrafiken blir viktig i det här sammanhanget. Därför tycker vi att succén med Flexen i Vällingby ska få efterföljare på flera håll i länet.

De som är i störst behov av färdtjänst måste få en bättre tillgänglighet än i dag. Jag hörde Miljöpartiets Lena-Maj Anding tala sig plötsligt varm för rullstolstaxi. Låt mig därför påminna om att det var ni som genomförde de försämringar under förra mandatperioden som drabbade många människor väldigt hårt. Jag undrar: Varför gjorde ni så?

Att rullstolstaxi åter ska kunna bli tillgänglig på rimliga villkor måste vi jobba för, och det är också alliansen överens om. Dessutom måste vi se över hur färdtjänsttillstånden bättre kan spegla enskilda människors olika behov. Jag tror att vi kan hitta lösningarna på många problem genom att föra en nära och bra dialog med brukarna själva genom deras olika organisationer.

För den man i rullstol som jag nämnde i början och hans vän vore det förstås allra bäst om de bara fick kliva på bussen och åka med som vem som helst av oss andra. Om så många som möjligt kan använda den vanliga kollektivtrafiken, betyder det inte bara att deras vardag blir enklare, mer flexibel och med ökad integritet och tillgänglighet, det betyder också att resurser kan frigöras att använda

för dem som inte har möjlighet att ta bussen utan faktiskt behöver andra insatser. Tyvärr tycks det vara en bit kvar innan det blir verklighet. Jag kan konstatera att jag och den nya ledningen i landstinget har ett stort arbete framför oss.

Jag yrkar bifall till alliansens budgetförslag.

Anförande nr 123

B j ö r n S u n d m a n (s): Ordförande, fullmäktige! I vårt förslag finns det en enhetstaxa i färdtjänsten om 70 kronor. Vi vill ju inte höja SL-taxan, som andra vill göra, så vi tycker också att högkostnadsskyddet ska vara kvar på 600 och 360 kronor. Vi tycker också det är viktigt att man arbetar mer för att utöka resetilldelningen.

Det var bra att Anna sade man skulle ta upp diskussionen om rullstolstaxi. Det kan man göra på många olika sätt. Jag tittar på en del svar som Folkpartiet gav, bland annat till DHR, där Folkpartiet sade att man ville införa rullstolstaxi i färdtjänsten och slopa avgiften på 50 procent av taxameterbeloppet. Likadant säger Moderaterna, de kommer också att återinföra detta. I flera andra undersökningar svarar man samma sak. Men i den här budgeten finns det inte en krona lagt på hur man ska göra för att få fram rullstolstaxi igen. Jag tycker det kan vara ganska sjyst mot den gruppen att berätta på vilket sätt man ska finansiera en sådan utredning och när man ska återinsätta den.

Jag kan inte låta bli att kort behandla något som diskuterades tidigare. Charlotte Broberg var nämligen jättestolt över att man inte ska ha några regionstyrelser. Jag har suttit i en regionstyrelse under den senaste fyraårsperioden, och jag har där träffat färdtjänsten och fått en insikt i deras resonemang. Jag tycker det är väldigt bra att kommunerna också får ta del i det. Vi har haft bra dialoger, och det har funkat på ett bra sätt.

Stefansson sade att han tyckte att man ska ha ett barn- och ungdomsråd till centrala styrelsen. Det där tycker jag låter väldigt avigt egentligen, för i dag finns det många barn- och ungdomsråd ute i kommunerna som mötte just regionstyrelserna och kunde få igenom sina förslag därute. Jag tänker på Österåker, Vaxholm och några kommuner till där man hade möjlighet att se till att ungdomarnas krav på busstrafiken kunde gå igenom.

Samma sak gäller självklart diskussionen om den övriga spårbundna trafiken. Ibland glömmar vi bort att det finns spårbunden trafik som halkar efter ganska ordentligt, som Roslagsbanan. Där har nu i alla fall Christer G. Wennerholm blivit uppmärksam på att kommunerna i nordöstra området inte tycker att det är speciellt bra att skjuta dubbelspåret framför sig utan att man bör försöka sätta fart på det. Det innebär då också att man får flera kollektivtrafikanter. Vi har en låg kvot i den norra sektorn, det är bara mellan 17 och 20 procent som åker kollektivt, och det är inte bra över huvud taget. Därför måste det till mera kollektivtrafik.

Jag gör så att jag yrkar bifall till vårt förslag om färdtjänsttaxan och färdtjänstavnittet.

Anförande nr 124

A n n a S t a r b r i n k (fp): Ordförande! Jag fick en fråga om finansieringen av rullstolstaxi. Man kan undra varför den avskaffades. Sedan det blev klart att jag skulle väljas in i färdtjänstnämnden har jag då och då fått höra från socialdemokrater hur stolta ni är över det enorma överskott som finns. Jag vet inte exakt hur många miljoner ni sparade på att försämlra så kraftigt för den här tämligen utsatta gruppen, men jag vet att det var en ganska liten summa jämfört med det överskott som ni nu skryter om. Jag är övertygad om att vi kommer att få ihop en budget i balans – självklart får vi det – och då finns det ju utrymme att göra en del förbättringar och återställa en del av era försämlringar.

Sedan gäller det att jobba vidare för att resurserna används rätt, det vill säga att de som kan åka i den vanliga kollektivtrafiken ska ha möjlighet att göra det. Då får vi pengar över till de allra mest utsatta. Det är faktiskt dem som det handlar om när det gäller rullstolstaxi.

Anförande nr 125

B j ö r n S u n d m a n (s): Mycket kort. Det är mera önskemål som speglas här. Ni berättar inte att ni ska *införa* rullstolstaxi, utan ni ska *utreda* rullstolstaxi. Ni har inte satt en krona på't, och ni ger heller inga löften. Det kan man faktiskt tolka som att det är blå dunster, som vanligt!

Anförande nr 126

A n n a M a n h a g (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Vi ser i dag att det är något färre än tidigare som reser med färdtjänsten. Naturligtvis är det glädjande att många äldre som har lättare att röra sig använder den allmänna kollektivtrafiken och SL i större utsträckning än tidigare. Vi blir friskare och rörligare, och tillgängligheten inom den ordinarie kollektivtrafiken ökar med låggolvsbussar, taktila stråk på perrongerna och så vidare.

I vårt arbete får vi varken glömma bort den grupp som använder färdtjänsten flitigt och behöver stor hjälp av färdtjänsten eller den majoritet som behöver en god och pålitlig uppbackning när det väl gäller: för resor till och från behandling, för fritids- och kulturaktiviteter eller vardagliga göromål. Båda grupperna måste få stöd och hjälp av färdtjänsten.

Vi har många utmaningar framöver, och jag vill peka på fyra av dem.

För det första måste samarbetet med kommunerna öka för att tillgängligheten lokalt ska öka. För det andra måste vi arbeta vidare med tekniska lösningar så att alla får hjälp snabbare och så att samordningen vid till exempel samåkning kan bli mer effektiv. För det tredje behöver vi se om vi kan öka kundvalsinslaget, så att det blir lättare att välja det taxibolag eller den chaufför man känner mest förtroende för utan en massa krångel. För det fjärde måste vi fortsätta att hela tiden se om vi kan förbättra taxesystemet så att våra färdtjänstresenärer kan få ut mer av sina resor.

Från moderat håll ser vi oerhört positivt på möjligheterna till utveckling inom färdtjänsten, och vi kommer därför att fortsätta att fokusera på kvalitetsfrågor

såväl gentemot resenärerna som internt för att förbättra de organisatoriska och tekniska förutsättningarna för att utveckla trafiken.

Bifall till majoritetens budgetförslag!

Anförande nr 127

L e i f K r o o n (kd): Ordförande, ledamöter! Tack för möjligheten att för första gången stå här. Jag är också ny i färdtjänstnämnden. Men jag känner mig som en erfaren kollektivtrafikresenär. Trots att jag bor i innerstan åker jag då och då till landet med en förträfflig busslinje som går ut till Värmdö–Stavsnäs. Jag spenderar väldigt mycket tid på kvällar och nätter i SL-miljön. Eftersom någon nämnde det kan jag väl tillstå, som en del av introduktionen, att jag leder någonting som heter Farsor och morsor på stan sedan många år tillbaka och var med om att starta Lugna gatan, också det ett välkänt varumärke vid det här laget. Så den miljön är mig bekant; däremot inte i lika stor omfattning färdtjänstmiljön.

Vi kristdemokrater vill gärna sätta människan i centrum i alla sammanhang. Så ska det självfallet vara – men vi får inte glömma bort vad det betyder. I det här fallet pratar vi om resenärer som har kanske svårare än vi andra att göra sig gällande, som inte kan välja lika fritt, som får lov att planera sin tid på ett annat sätt. De är väldigt utsatta, och jag tycker det är viktigt att man förstår det där ytterst.

Jag ser en del siffror som säger att vi har ungefär 75 000 kunder, att det är över 3 miljoner resor, att sju av tio är kvinnor och att 95 procent av beställningarna till taxi besvaras inom en minut. Varför 95 procent, ska det inte vara högre? Man kan tycka att 95 procent låter väldigt bra, men när man närmar sig tekniken är det inte så där lysande. Genomsnittlig kötid för specialfordon är 73 sekunder, ser man också. Ska det vara på det sättet? Ska det vara så att 93 procent av taxi kommer inom tio minuter från överenskommen hämttid och 91 procent av specialfordonen, är det bra? Varför är det inte 99 procent? Har man inte rätt att begära en ännu bättre service?

För vad menar vi med människan i fokus? Jo, vi menar väl att vi ska ha ett bra erbjudande, naturligtvis, att det ska vara valfrihet, bra bemötande och service – det har sagts förut – och att det ska vara prisvärt. Som det är nu lär det till exempel ta väldigt lång tid att behandla ett tillståndsärende över huvud taget. Är det "livskvalitet" eller vad vi ska kalla det? För den som ska iväg på ett vårdbesök, till utbildning, inköp eller vänner och bekanta eller vad man nu vill göra ska väl allt det här hända ganska snabbt – självklart tillståndet, men även alla andra kontakter.

Målet med färdtjänsten är ju att erbjuda kunderna en resa på så lika villkor som möjligt som alla andra som åker med SL, och det ska bygga på en individuell prövning. Det allra billigaste är naturligtvis om vi kan få dem att utnyttja SL:s normala utbud och att till varje pris sträva efter att personer med olika funktionshinder i större utsträckning kan göra det. Det betyder att nya vagnar som tas in, vare sig det är tåg, tunnelbana, pendeltåg eller spårbunden stadstrafik, handikappanpassas på ett helt annat sätt, så att det ger denna frihet och detta oberoende till de resenärer vi pratar om.

Det tycks ju vara så att resurserna är knappt dimensionerade. I många sammanhang, men inte minst här, borde det vara lika naturligt som i IT-sammanhang, för att ta något annat som jag har ägnat mig åt i många år av mitt liv, att man dimensionerar efter topparna. När man kommer rysligt nära dem blir det fruktansvärt dyrt, men man ska ändå kunna komma mycket närmare för att kunna leva upp till det serviceåtagande som jag tror att var och en känner för.

Vi vill att närtrafiken byggs ut nu. Vi vill att flexverksamheten utökas med hög prioritet. Det har man pratat om tidigare, så det behöver jag inte säga mera om. Vi vill naturligtvis att rullstolstaxi ska återinföras. Att det inte kan prissättas nu beror självfallet på att det just har utredningskaraktär. Det som en gång fanns kanske inte så lätt kan bara återupprepas i dag, utan att slutsatserna blir några andra.

Låt mig avsluta med att säga detta. Många har säkert sett brevet från Mairo, föraren på Samtrans, som var djupt förtvivlad när han en eftermiddag hamnade *in the middle of nowhere*, han fick inte kontakt med någonting annat än då och då sin växeltelefonist. I slutändan ser man en förklaring till varför det blev på det här sättet. Det var ett antal omständigheter i ett system som heter Nonstop, det vill säga det ska alltid rulla. I min erfarenhet måste sådana system nästan alltid vara dubblade, så att om det ena går ned funkar det andra ändå. Här säger man i avslutningen: Jo visst, vi ska öka ut kommunikationsdubbleringen, med början någon gång nästa år om jag minns rätt. Jag tycker att man borde fundera över om man inte ska skaffa sig bättre reservutgångar och verkligen leva upp till det som är en resegaranti för den som får vänta mer än 20 minuter. Till det behöver man tydligen marknadsföra telefonnumret till resegarantin. Låt oss hoppas att det kan ske och att den tekniska kapaciteten byggs ut. Allt har sitt pris, och det får man naturligtvis studera.

Med det hoppas jag att vi kan få den färdtjänst att lita på som vi pratar om.

Jag yrkar bifall till alliansens förslag.

Anförande nr 128

B o r i s v o n U e x k ü l l (m): Fru ordförande, fullmäktige! Som avgående ledamot i färdtjänstnämnden och i den gamla oppositionen vill jag ändå säga att den nya majoriteten har möjlighet att på ett helt annat sätt än den gamla se till att det som färdtjänstnämnden gör är uttryck för solidaritet med dem som har det svårast.

Det finns faktiskt gott om pengar kvar i årets budget, som hade kunnat användas för rullstolstaxi, så att man hade kunnat se till att alla kan resa på någorlunda samma villkor som de som är helt friska och färdiga.

Det finns möjlighet att se till att färdtjänstförvaltningen, som jag har fått ett intryck av ibland har ett myndighetsperspektiv, börjar se sig själv som ett serviceorgan mera än i dag.

Det är den viktiga sammanfattningen, tycker jag: mera solidaritet med dem som verkligen behöver det!

Anförande nr 129

M i k a e l F r e i m u t h (m): Fru ordförande, ledamöter! Så har vi kommit fram till ett nytt område, ytterligare en bland landstingets pärlor. Det är en verksamhet som är väldigt utåtriktad, och den är inte minst uppskattad av många – och då inte bara av länsborna utan av väldigt många övriga, både inom landet och från utlandet. Jag talar förstås om WÅAB och om Waxholmsbolaget.

Waxholmsbolaget har för närvarande ett eget tonnage på 25 fartyg. Under våren kommer driften att tas över av fyra nya entreprenörer, som upphandlades under hösten 2006. Beslut om konkurrensupphandling har dessutom tagits i bred politisk enighet, vilket jag tycker är en klar styrka. Nuvarande driftentreprenör, Stockholms Sjötrafik AB, avslutar därmed sin långa period som ansvarig för driften. De nya entreprenörerna ökar mångfalden inom verksamheten och kommer, är jag alldeles övertygad om, att utveckla verksamheten på flera områden.

Utöver de fyra nya entreprenörerna har Waxholmsbolaget entreprenad- och samarbetsavtal med ett drygt 30-tal entreprenörer som har egna fartyg. Under högsäsong är det ungefär 55 fartyg i drift. På vinterhalvåret är det naturligtvis betydligt färre, runt 15.

Alla fartyg som finns med i bolagets tidtabeller drivs av externa entreprenörer.

Inför julen kommer trafiken i vintertidtabellen att utökas med en tredje båt i Stavsnäs för att stärka upp trafiken på framför allt Sandhamn och Nämö på veckodagar. I helgerna kommer samma fartyg att gå på andra rutter i södra skärgården. Även Husarö, som ligger i norra skärgården, får förstärkt vintertrafik för att nå upp till den i Rufs skissade turstandard och för att klara de ökade godstransporterna.

Den nya trafik som startade i april i norra skärgården – Bromskär, Söderöra, Norröra, Gräskö och Furusund – har blivit väl så framgångsrik. Volymerna är inte speciellt stora i början men ökar hela tiden, framför allt som områdena tidigare inte haft resmöjligheter. Uppskattningen av den insatsen har varit mycket stor. Det finns också resurser för vintertrafiken i samma område genom att trotjänaren Kung Ring från 1902 och en modern svävare ska tas i bruk. Norrtälje kommun, som är en stor kommun med de flesta öarna i vår skärgård – jag har för mig att den har 12 000 öar inom sitt område – ser den här trafiken som ett aktivt medel för att utveckla sina skärgårdsområden.

Waxholmsbolaget ligger väl framme på miljöområdet. Förra året fick bolaget Sjöfartsforums miljöpris, i första hand för sin nya fartygsserie Söderarm, Sandhamn och Dalarö. Nästan alla externa entreprenörer har också gått över till miljövänliga bränslen av miljöklass 1. Under nästa år är ambitionen att tillsammans med SL pröva en ny, syntetisk diesel, helt gjord på förnyelsebara råvaror. Tillsammans med en finsk leverantör har man utformat ett EU-projekt där det nya bränslet kommer att prövas även i andra medlemsländer.

Samarbetet med SL kommer att utvecklas. Under nästa år kommer bolagen att ha ett gemensamt radiosystem, så båtar och bussar kommer att kunna prata med varandra. En gemensam reseplanerare håller också på att utvecklas.

Ångbåtarna, som ofta brukar vara föremål för debatt, är i toppskick. För Västan, som också har diskuterats här i salen vid ett antal tillfällen, genomförs ett uppdrag som kommer att redovisas för den nya styrelsen i början på nästa år. Budgeten innehåller inga taxehöjningar, som framgår av förslaget.

Med detta, fru ordförande, vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget, som är lika med allianspartiernas naturligtvis.

Anförande nr 130

Landstingsrådet **D a h l b e r g (s)**: Fru ordförande, fullmäktige! Som Mikael Freimuth säger är ju det här en av de mest välskötta verksamheterna vi har i landstinget, och vi har en bred politisk enighet kring hur Waxholmsbolaget drivs i dag och ska utvecklas. För vår del är det viktigt att man nu fullföljer de satsningar som är påbörjade: att utöka vintertrafiken, att fortsätta jobba med miljö- och tillgänglighetsarbetet som har varit så framgångsrikt nu under en tid och att de nya fartyg som har projekterats och planerats också inköps.

Med det vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 131

C a r o l i n e Å k e r h i e l m (fp): Ordförande, fullmäktige! Waxholmsbolaget har ju flera uppgifter. Den ena stora uppgiften är att frakta ut turister och fritidsboende i skärgården och se till att de också kommer tillbaka hem igen. Den andra är att se till att den bofasta befolkningen i skärgården har en god kollektivtrafik på vattnet. Det gäller de bofasta som har sina arbetsplatser i skärgården, men också den ökande andel familjer som bosätter sig permanent på öarna i framför allt innerskärgården och som pendlar till arbetsplatser, skolor och service på fastlandet. Hela resan ska fungera, och vi vill förbättra och utveckla samordningen av de olika trafikslagen.

Waxholmsbolaget har under en längre tid arbetat med att anpassa både fartyg och anläggningsplatser så att funktionshindrade kan ta sig ut i skärgården. I anpassningen av trafiken ingår också bemötandet som en viktig del. Vid fullmäktige i januari kommer vi att få ta emot landstingets bemötandepreis för att WÅAB har ett gott bemötande och en god tillgänglighet. Det är en stor glädje för oss att det är så.

Vi kommer att fortsätta arbetet med att utveckla skärgårdstrafiken för att på bästa sätt tillgodose de behov som finns.

Jag yrkar bifall till alliansens budgetförslag.

Anförande nr 132

M a g n u s A g e s t a v (kd): Ordförande, ledamöter och åhörare! Som nybliven värmdöbo och båtägare är det inte speciellt svårt att hävda att Stockholms skärgård står för unika naturvärden och utgör en oersättlig livsmiljö för såväl bofasta och fritidsboende som besökande. Det handlar om över 30 000 öar, kobbar och skär, som med sina fjärdar, vikar och kust bildar ett fantastiskt landskap med unik skönhet.

Antalet bofasta är inte speciellt många, cirka 10 000, i området från Arholma till Utö. Man lever i en miljö där avstånd, väderförhållanden och årstider har en avgörande betydelse. Samtidigt är det en underbar miljö och mål för hundratusentals som besöker skärgården för nöje och rekreation. Men för att dessa besökare ska ha något levande att åka till, någonstans att bo, äta och få service etcetera ifrån måste det finnas en åretruntboende befolkning som står för kontinuiteten. Genom Waxholmsbolaget har landstinget en kollektivtrafik på vatten, som ger skärgård-ens bofasta befolkning möjligheter att vidareutveckla boende, service och närings-liv året om. På sommaren är den kollektiva båttrafiken också omistlig för turist-näringen i länet.

Vi kristdemokrater anser att det är oerhört viktigt att arbetet för en än mer miljövänlig verksamhet fortskrider, inte minst med hänsyn till den känsliga skärgårdsmiljö som verksamheten bedrivs i.

I alliansens budget avseende WÅAB framhålls vikten av att funktionshindrade får tillgång till skärgården. Som kristdemokrat och avgående ledamot i färdtjänstnämnden gläder jag mig naturligtvis mycket åt den skrivningen och den ansatsen. Jag gläder mig också åt den utökade vintertrafiken.

Till sist vill jag understryka att det är oerhört angeläget att landstingets samlade kollektivtrafik samarbetet mellan SL, WÅAB och färdtjänsten utvecklas. I allmänhet är det förstås viktigt för skärgårdsbefolkningen, men för de funktionshindrade i synnerhet.

Jag vill med detta yrka bifall till landstingsstyrelsens och alliansens förslag till budget.

Anförande nr 133

Lennart Rohdin (fp): Fru ordförande! Det är kanske uttryck för lite orutin att ha tid kvar när inte de andra har det. Jag ska därför, vis av tidigare erfarenheter i den här debatten, avstå från att apostrofera någon.

Jag konstaterar ändå att trafikdebatten inledningsvis fokuserade mycket på två alternativ att få en bättre fungerande kollektivtrafik, som attraherar fler människor. Det handlade antingen om att göra det billigare eller att göra det mera tillförlitligt.

Jag tror nog att de flesta av oss ändå tänker sig att det i första hand är den väldiga anstormningen som vi har, både i kollektivtrafiken men även på våra vägar, i rusningstid på vardagar till och från arbete som är det som är allra viktigast att komma åt – inte det enda, men allra viktigast. Då är jag ganska säker på att bland dem som vi skulle vilja få över till kollektivtrafiken är det nog definitivt så att tillförlitligheten, förmågan att lita på trafiken, är det helt avgörande.

Det är säkert bra att kunna resa billigt. Billigare kan stå för olika saker: lägre kostnad, lägre pris. Då står det också för lägre intäkter. Lägre intäkter leder till lägre kvalitet, och jag befarar i alla fall att det inte leder till att fler känner sig hågade att resa som har andra skäl att inte göra det i dag.

Jag konstaterar också att på vänstersidan, som ju är rätt vanligt i den politiska debatten, både i budgetdokumenten och i talarstolen återfaller till ordet ”rättvisa”. Då har man sagt allt, då behöver man inte föra någon mer argumentation. Rättvisa är ett väldigt fint ord. Jag tror det är det ord i det svenska språket som har högst värde för de flesta människor. Samtidigt vet jag att det kan betyda nästan vad som helst. Jag minns från när mina barn var små att rättvisa var att tårtbiten skulle vara precis lika stor. Förmodligen var det så mellan mig och mina syskon också, men det har jag förträngt.

Men lika för alla säger fortfarande väldigt lite när det gäller kollektivtrafik, som jag ser det. Det är naturligtvis rättvisa på en retoriskt högre nivå än att prata om tillförlitlighet – det är mera prosaiskt. Men rättvisa när det gäller de brister vi har i dag, lika för alla, kan mycket väl tolkas till exempel som lika försenat för alla – och det är klart, rättvisa är det kanske i någon mån. Att hålla på tillförlitligheten i sammanhanget innebär att göra det allt mindre försenat i kollektivtrafiken, och jag kan för mitt liv inte förstå varför det skulle vara mindre rättvist att satsa på detta.

Så kommer jag tillbaka till en fråga som har ställts både i den allmänpolitiska debatten på förmiddagen och i den trafikpolitiska debatten, där vi inte har fått några som helst svar. Jag har förstått under debatten att man i majoritet har ett större ansvar för sitt budgetdokument än om man är i opposition, men jag konstaterar ändå det som har sagts flera gånger, att i ett av budgetdokumenten – det från det största oppositionspartiet – aviseras att man kan tänka sig att avsevärt reducera antalet bussavgångar med ytterst få passagerare. Det fördes en debatt om vem som tänker på glesbygden i den här församlingen. Jag är säker på att en hel del av de bussar som har ganska få passagerare just trafikerar glesbygden. Med tanke på de nedläggningsshot som vi upplevde så sent som för tre år sedan exempelvis hemma hos mig i Norrtälje är det klart man undrar: Vad står det där för för någonting? Jag tror i alla fall att min kära kollega Håkan Jonsson – som

inte är inne just nu – nog behöver mer råd om vad han ska svara väljarna i Norrtälje inför det här hotet än att säga att det innebär ökad rättvisa. Med det yrkar jag än en gång bifall till majoritetens budgetförslag och de tilläggsyrkanden som har kommit.

Regionplane- och trafiknämnden

Anförande nr 134

Erik Langby (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Ärade matgäster som ser debatten på monitorn i matsalen! Vi står nu inför ett lite kortare block, men fördenskull inte mindre viktigt. Det vi har att diskutera är regionens långsiktiga utveckling, eller rättare sagt vårt arbete för att bidra till den långsiktiga utvecklingen av Stockholmsregionen. Det handlar helt enkelt om hur vi på lång sikt skapar goda betingelser för människor att leva, bo och verka här.

Man ska kunna bo i en bra miljö. Man ska kunna ha ett arbete. Man ska kunna ta sig till jobbet på rimlig tid. Man ska ha en god livsmiljö. Man ska ha förutsättningar för en rik fritid, för kulturliv och så vidare. Det handlar om de lite bredare penseldragen i ett lite längre perspektiv – om att vi skapar goda levnadsbetingelser eller i alla fall försöker bidra till det.

Naturligtvis är Stockholmsregionens förmåga att konkurrera internationellt en väldigt viktig del i förutsättningarna för allas vår välfärd. Det gäller både den här regionen och – vilket vi inte ska förglömma – hela Sverige. Stockholmsregionen, huvudstadsregionen, betyder mycket för den samlade utvecklingen av hela landet. Därför är det viktigt att vi förmår ta vara på utvecklingskraft, skaparkraft och hela den branschbredd som finns inom näringslivet och arbetslivet i vår region, så att vi skapar förutsättningar för att detta kan växa och så att vi verkligen tar vara på alla möjligheter.

Det finns mer än 200 storstadsregioner i världen som befolkningsmässigt är större än Stockholmsregionen. Om vi ska kunna hävda oss i den konkurrensen måste vi vara lite vassare, lite alertare och ibland springa lite fortare än vad man förmår på annat håll. Det är viktigt att komma ihåg att Stockholmsregionen är liten i ett globalt perspektiv, men rätt hanterad har den alla goda förutsättningar. Det kan vi se på de rankingar som har gjorts. När det gäller potentialen i Stockholmsregionen finns det goda möjligheter att långsiktigt hävda välfärden.

Den basverksamhet som nämnden ansvarar för är ett regionplane- och trafikkontor med egna anställda, med hög kompetens och bra utbildning, och med ett stall av konsulter som kan bidra. Vi måste erkänna – och det tycker jag att vi ska vara stolta över – att regionplane- och trafikkontoret är en kunskapsresurs och en kompetens som inte har motstycke någonstans i det här landet eller ens i hela Norden. Det är väldigt viktigt att vi tar vara på den kompetensen och hela tiden bidrar till att man kan vassa sig i sitt arbete och att vi också på bred front utnyttjar de kunskaper, de erfarenheter och de kontakter som finns hos staben av medarbetare. Och till denna hör också ett stort nätverk av samarbetspartner, konsulter och andra.

Just eftersom vi internationellt sett är så små tror jag inte att man nog kan understryka behovet av att vi tar vara den höga kompetens som finns. Att vara den ständiga kunskapsbanken, delta i diskussioner, ligga före och spana på omvärlden och framtiden är ett viktigt uppdrag för regionplane- och trafikkontoret, och där måste nämnden hela tiden vara med och sparra.

Den andra basverksamheten är regionplanering och det regionala utvecklingsprogrammet. Där antog vi i bred politisk enighet en Rufs 2001, och nu jobbar vi med det som så småningom ska bli nästa Rufs. Det är spännande att se hur vi nu vidgar perspektiven. 2001 var det ändå rätt naturligt att huvuddelen av tankegångarna i Rufs handlade om Stockholms län, vårt eget landstingsområde. I det nya arbetet kommer vi att vara tvungna att spränga gränserna, och vi vet att de omgivande länen gillar det.

Vi har i dag en alltmer omfattande samverkan med omgivande län, med hela Mälardalen och ännu mer, för att ta oss an framtiden och utvecklingsfrågorna på bred front. Detta är spännande. Den nya Rufs kommer att innehålla mer av att vi i verkligheten nu har en storregion som sträcker sig långt utöver de administrativa gränser som drogs upp för många hundra år sedan.

En annan viktig del av det vi nu kommer att ägna oss åt är att vi ska bidra till de trafikförhandlingar som nu dras i gång i regionen. Vi kan vara stolta över att det kändes naturligt för Carl Cederschiöld att låna fem medarbetare från RTK till sitt arbete. Från att ha arbetat för samförstånd om prioriteringar kommer vi nu över till att också skapa förutsättningar för genomförande. Detta är en viktig del när det gäller att åstadkomma något.

Vi ska inte förringa att det har varit mycket snack i olika sammanhang. Det har varit mycket processande och många diskussioner. Men nu måste det bli lite verkstad. Nu måste vi kunna bidra till att det också ska finnas finansieringsförutsättningar. Där är nämndens långsiktiga arbete en viktig del när det gäller att skapa förutsättningar för att också genomföra det vi vill av trafikinvesteringar och övriga utvecklingsinvesteringar.

Jag vill härmed yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 135

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Regionplane- och trafiknämnden har ju haft en central roll sedan storlandstinget bildades 1971. Det gav oss en särart i förhållande till andra delar av landet. Precis som Erik Langby beskrev har vi byggt upp en gedigen kompetens i regionplaneringsfrågor och storstadsfrågor.

De senaste åren har arbetet i nämnden varit mycket positivt. Det är något vi hoppas ska kunna fortsätta den kommande mandatperioden. Vi ser fram emot nämndens arbete som en viktig strategisk fråga för hela regionen. Det gäller också att stärka nämnden i relationer med till exempel kommunerna och Kommunförbundet Stockholms län. Vi får nu en intressant situation där ordföranden i nämnden också kommer att vara ordförande i Kommunförbundet Stockholms län, såvitt jag känner till. Det samarbetet kommer att kunna utvecklas ytterligare.

Det är intressant att Erik Langby tar upp Cederschiölds utredning. På kort sikt är det absolut viktigast att nämndens och kontorets kompetens nu kommer att tas till vara både i Cederschiölds och i Rodhes arbete med centrala, strategiska infrastrukturfrågor. I och för sig kan jag väl hålla med Erik Langby om att det inte händer så mycket, men det har trots allt rört på sig lite de senaste åren.

Vi hade ju en överenskommelse om Citybanan. Jag vill ta upp detta också i den här debatten. Jag tycker att det är rimligt att den nya majoriteten i landstinget på ett mycket tydligare sätt agerar för att Citybanan ska fullföljas på det sätt som var planerat. Det är inte bra med dessa oklarheter, och det är inte bra för projektet och för dem som är involverade i det att det finns en osäkerhet när det gäller detta oerhört komplicerade projekt.

Projektet Citybanan har beskrivits som det tekniskt mest komplicerade som har gjorts i det här landet – att man bygger en bana mitt igenom centrala Stockholm. Ett sådant projekt behöver den absolut främsta kompetens vi har här i landet när det gäller ingenjörsteknik och annat, och man behöver till och med internationellt rekryterad kompetens. Man måste ha respekt för att det inte är så lätt att konkurrera om den absolut främsta kompetensen. Om det då blir osäkerhet om genomförandet får man också svårt att rekrytera de personer som behövs. Detta är bara ett exempel på vilken betydelse det får när man slänger grus i maskineriet på det här sättet.

Jag har naturligtvis respekt för att man är fundersam över de stora kostnaderna. Men detta är ett jättestorprojekt, och det är förknippat med stora kostnader. Det viktiga för oss är att vi kontinuerligt följer detta och att vi är beredda att föra diskussioner om saker och ting behöver korrigeras. Men vi ska inte skapa en osäkerhet om den politiska viljan att genomföra byggandet av Citybanan. Det måste fullföljas.

På samma sätt är det med trängselskatten, som jag tog upp i en tidigare debatt i dag. Även här har regionplane- och trafiknämnden en viktig roll. Christer Wennerholm tog tidigare upp att det som stod på valsedeln i folkomröstningen inte var så viktigt, för det var Stockholms valsedel. Det genomfördes ju folkomröstningar i några andra kommuner i Stockholms län, och där blev det ett ganska tydligt nej. Tycker den nya majoriteten att det är ett bättre besked att luta sig mot när regeringen nu ska införa trängselskatt? Jag vet inte om det är någon särskilt bra vändning att använda i en debatt som denna.

Oavsett hur det är med detta ska trängselskatten nu införas. Återigen vill jag understryka att det är oerhört viktigt att intäkterna från trängselskatten går till både kollektivtrafik och väginvesteringar. Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag till budget för regionplane- och trafiknämnden.

Anförande nr 136

Andres Käarik (fp): Ordförande! Regionplaneringens och regionplanenämndens paradox är att man är väldigt enig om det 30-åriga perspektivet men djupt oenig om de kommande tre månaderna! Jag ska försöka bidra till bägge delar.

Stockholmsregionen tar nu fart igen. Under den gångna mandatperioden har den rödgröna koalitionen i riksdagen, landstinget och en massa kommuner verkligen ansträngt sig för att göra livet surt för människor och företag i vår region. Det kan ju inte ha varit en tillfällighet att Stockholmsregionen åren 2003-2004 låg sist bland alla landsdelar i Sverige när det gällde tillväxt. Samtliga andra landsdelar ökade sin ekonomi och sin välfärd. I Stockholm gick det bakåt. Det krympte och sjönk. Inte att undra på med de rekordstora skattehöjningar som kom överallt där Socialdemokraterna fick chansen – och ovanpå allt detta kom höjda fastighetsskatter och trängselavgifter. Det var ingen tillfällighet att gratistidningen City just under dessa år drev kampanjen ”Sluta jävlas med stockholmarna!”.

Alliansen innehåller, till skillnad från den rödgröna koalitionen, inga Stockholmsfientliga partier. Det kan vara förklaringen till att medborgarna nu har gett oss uppdraget att trygga den långsiktiga tillväxten i vår region. Jag vill nu nämna några viktiga arbetsuppgifter som vi från Folkpartiets sida ser att vi har att ta oss an.

Det första är att åstadkomma en långsiktigt hållbar strategi för investeringar i infrastrukturen, i vägar, järnvägar, hamnar och flygplatser. Regionen har i många årtionden manifesterat en nästan häpnadsväckande stor enighet om hur man ska prioritera vägprojekt och spårprojekt, med ett väljarstöd på 75-80 procent bakom prioriteringarna. Allt tal om att den här regionen skulle ha varit splittrad är felaktigt och djupt okunnigt. Nu gäller det att med statsmakterna åstadkomma en ny hållbar uppgörelse, ett avtal, om de nya projekten och om deras finansiering. Detta är en viktig uppgift.

Det andra jag vill nämna är integrationsarbetet i länet. Det måste få nya ambitioner och en ny inriktning. Stora förortsområden där invånarna varken har jobb i rimlig omfattning eller kan äga sina bostäder är verkligen monument över socialdemokratiskt feltänkande. Årets valresultat ger många människor i långvarigt av socialdemokrater misskötta kommuner nytt hopp och nya möjligheter. Där bör vårt planeringsorgan kunna hjälpa till.

Något som gäller oss alla – inte bara nämnden – är att vi måste åstadkomma en rättvis ekonomisk utjämning mellan landsdelar. Vår egen skattekraft har stor betydelse om vi ska åstadkomma någonting. Den tidigare socialdemokratiska ledningen för landet erkände, rätt uppochned och cyniskt, att det låg politiska överväganden bakom att de högre kostnadsnivåerna i Stockholm inte skulle räknas in i skatteutjämningen över huvud taget. Regeringsskiftet lägger grund för en ny syn på dessa saker, som inte längre är Stockholmsfientlig.

Nämndens viktigaste uppgift de kommande åren blir den nya regionala utvecklingsplanen. Landstingets ansvar är att analysera välförhållanden på sikt för det kommande 20-30 åren och att skapa förutsättningar, men utan att binda upp kommunerna i deras arbete. Regionplanearbetet betyder att en rad

viktiga prioriteringar kan och kommer att göras. Det kommer att vara Folkpartiets strävan att i det arbetet finna breda lösningar – politiskt mellan partierna och mellan landstinget och kommunerna. På det sättet når vi en långsiktighet som verkligen skapar utvecklingskraft i vår region.

Till sist vill jag nämna en uppgift som inte heller bara berör nämnden. Den handlar om att åstadkomma en ny och bättre regionstruktur för hela landet. Ansvarskommittén kan ge Sverige chansen att äntligen komma loss från Axel Oxenstiernas administrativa uppdelning. Den allsmäktiga enhetsstaten var kanske en nödvändighet under det 30-åriga kriget, men den är det knappast under det tjugoförsta århundradet. Nu får det vara slut på statligt sektortänkande och revirpinkande! Utveckling lokalt och regionalt kan bara ledas på demokratisk grund av lokala och regionala förtroendevalda med ett uppdrag direkt från medborgarna. Något sådant uppdrag kommer landshövdingarnas klubb för inbördes beundran aldrig att få, och den kan heller inte skaffa sig det!

Storstockholm har nu 36 års erfarenhet av att fungera som en storregion. Det är unikt i det här landet. Det är möjligt, när man diskuterar hela riket, att Stockholms län även i framtiden kommer att vara en fungerande region. Det är ganska osannolikt att Storstockholms gränser kommer att gå någonstans vid norska gränsen. Det kartritandet kan kanske vänta. Däremot kan vi inte och får vi inte vela när det gäller att diskutera med våra grannar i Mälardalen om hur man kan åstadkomma nya former för regional samverkan, integration och demokratisk förankring. Regioner är framtiden i Sverige och Europa. Framtiden kan inte vänta.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 137

Landstingsrådet Dahlberg (s): Andres Käärik! Den borgerliga kritiken mot skatteutjämningsystemet är välkänd. De förändringar som har skett de senaste åren har ändå medfört att utjämningseffekten för Stockholms läns landstings del har lindrats något. Vi har haft flera förändringar, och för 2007 får vi ett utfall som är lite lindrigare än det har varit tidigare år.

Den utredning som ligger till grund för en kommande proposition om att räkna med lönekostnadsläget i storstäderna på ett bättre sätt är också iscensatt av den tidigare socialdemokratiska regeringen. Vi i den gamla majoriteten har inte varit överksamma när det gäller dessa frågor.

Men jag tycker att det är intressant att Andres Käärik engagerar sig så starkt i dessa frågor, som rör relationen mellan staten och landstinget. Därför vill jag gärna fråga honom: Tycker du att det är okej att införa en trängselskatt vars intäkter ska gå till en väginvestering som staten borde betala, nämligen Förbifart Stockholm?

Anförande nr 138

Andres Käarik (fp): Ordförande! Lars Dahlberg är helt felinformerad om skatteutjämningen. Han har fullständigt fel. Inte ett enda kommtecken i systemet har ändrats under de gångna åren. I själva verket är det bara på grund av att den ekonomiska utvecklingen i den här delen av landet har varit sämst som notan i kronor och ören räknat har blivit mindre.

Om det nu verkligen är så som det ser ut och utvecklingen tar fart igen så kommer också notan att precis som i början av 2000-talet öka kraftigt varje år. Av varje hundralapp som vår tillväxt ökar med i förhållande till tillväxten i landet i övrigt får vi behålla fyra-fem kronor i det nuvarande systemet. Där har Lars Dahlberg inte lyckats åstadkomma någon förändring alls. Inte ett enda kommtecken i systemet har flyttats.

Till det här budgetfullmäktige har vi nu lagt fram förslag om att man ska uppvakta regeringen om det orimliga i det här systemet. Då röstar Socialdemokraterna och Lars Dahlberg nej! Det är det mest häpnadsväckande. Lars Dahlberg erkände ju nästan att det nuvarande systemet inte funkar, men ändå röstar han nej till att man ska stöta på regeringen om en ändring. Det är verkligen häpnadsväckande.

Pengar som kommer in genom trängselskatter ska användas till investeringar i regionen som kommer stockholmarna till del fullt ut.

Anförande nr 139

Jan Strömdahl (v): Jag vill först säga att jag instämmer i allt vad Erik Langby sade. Det visar kanske att Erik Langby är en försiktig general som inte säger mer än nödvändigt.

Jag vill uppehålla mig lite vid det som är kontroversiellt och väsentligt när det gäller Stockholmsregionens utveckling. Det handlar om ett vägval som är avgörande för vår regions framtid och för kommande generationer. Det handlar om ifall vi ska fortsätta att bygga ut 1950-talets bilstad med följande ohälsa, ökad dödlighet, miljöförsämringar, växthuseffekt och så vidare, eller om vi, bestämt och definitivt, ska växla spår här och bygga den moderna staden på miljövänlig, snabb och pålitlig kollektivtrafik ihop med goda förutsättningar för hälsofrämjande gång- och cykeltrafik.

Alliansen har nu markerat sin inriktning väldigt tydligt. Man ifrågasätter den absolut nödvändiga förstärkningen av pendeltågstrafiken och säger att Förbifart Stockholm ska byggas ut med alla medel. Den ska prioriteras.

För att man ska slippa förstärka kollektivtrafiken när ökta trängselavgifter för bilar nu införs, inför man också en trängselavgift i kollektivtrafiken i form av taxehöjningar och zontaxor. Det kommer att fungera som en trängselavgift i kollektivtrafiken.

Jag vet att starka krafter lobbyar för Förbifart Stockholm. Jag vill hävda att de som kapitulerar för denna lobby är superpopulister. All kunskap och alla fakta talar för att förbifarten och Österleden ökar biltrafikandelen, försämrar klimat och miljö,

sprider stadsstrukturen och gör staden långsiktigt ohållbar. Det har också länsstyrelsen visat, och då fick man på tafsens.

Jag förstår varför alliansen ifrågasätter Citybanan. Man är rädd för att pengarna då inte räcker till förbifarten och Österleden. Jag är övertygad om att det vore en välgärning om pengarna inte räckte. Då kunde de i stället helhjärtat komma kollektivtrafiken till del.

Vi måste välja väg nu. Vi kan inte fortsätta tro att vi kan stå med en fot på förbifarten och den andra på spåret. Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 140

Björn Sigurdsson (mp): Herr ordförande! Ärade ledamöter! Det är en liten spridd skara som är här i salen så här på kvällen när vi nu diskuterar en av de viktigaste frågorna för vårt län, nämligen regionalplaneringen.

Jag hade en känsla av att det var oss Andres Käärik syftade på när han talade om ett Stockholmsfientligt parti. Vi gick framåt i valet, och det kan inte gärna innebära att vi är särskilt Stockholmsfientliga. Väljarna verkar uppskatta vår politik för trängselavgifter, utbyggd kollektivtrafik och ett mer hållbart län för bättre livskvalitet.

Däremot kan vi emellanåt tycka att en hållbar utveckling i Stockholm och i länet inte ska ske på bekostnad av en ohållbar utveckling i andra delar av landet eller i världen. Ett bidrag till att mota Olle i grind är att vi är positiva till ett samarbete i Mälardalsregionen och till de internationella kontakter som vi har här i landstinget, både med länder i vår närmiljö och längre bort.

Vi tycker att det är glädjande att den nya regionala planen ska utgå från hållbar utveckling som grundläggande princip. Det är nämligen vår grundläggande ideologi i Miljöpartiet. Vi välkomnar detta, och vi ska med spänning följa utvecklingsarbetet, där kanske nya verktyg tas fram av vårt kompetenta kontor.

Vårt vackra län har stor potential med resurseffektiva städer och storstadnära landsbygd, men utvecklingen går n åt rätt håll. Energi, transporter och bebyggelseutveckling ska ha fortsatt stor tyngd och stor betydelse i den nya regionplanen för att ge goda förutsättningar för en hållbar utveckling. Tyvärr går det inte åt rätt håll.

Infrastrukturen måste få än större betydelse framöver med tanke på växthuseffekten. Det är vår tids största utmaning. Det är med förvåning jag noterar, trots all medieuppmärksamhet kring klimatfrågan i höst, att klimatfrågan inte nämns med en enda rad i majoritetens förslag. Den nämns inte heller i Socialdemokraternas olika förslag. Däremot har Centern talat väl om klimatfrågan under debatten här, men jag har redan tidigare noterat ihålligheten i Centerns partiarbete här.

En eloge går till Vänstern, som tydligt tar ställning i klimatfrågan. Jag hoppas dock på ett yrvaket och nymornat intresse för klimatfrågan från Moderaterna och

övriga partier när vi tar oss an regionplanen till våren. Från Miljöpartiets sida menar vi att klimatfrågan måste bli central i planeringsarbetet. Vi yrkar därför bifall till att landstinget får ett övergripande klimatmål. Jag noterar att både majoriteten och s yrkar avslag på detta.

Jag ska inte uppehålla mig så mycket mer vid trafikplaneringen. Det har redan sagts mycket om den. Men, kära Centerpartiet och Gustav Andersson, all forskning och vår egen planering och utredning visar att trafiken ökar med Förbifart Stockholm på samma sätt som den gjorde med Södra länken. Den planerades för 60 000 bilar men byggdes för 90 000. Det är klart att det nu kör 90 000 bilar där.

En sak som vi inte har tagit upp särskilt mycket i debatten är vad det kostar i andra änden om vi nu får pengar till Förbifart Stockholm. Vad blir hälsokostnaderna för landstinget med hälsoeffekterna från biltrafiken?

Majoritetens argumentation är ihålig. Man säger att kollektivtrafikresandet ska öka. Det är bra, men samtidigt yrkar ni avslag på vårt förslag om att kollektivtrafikens andel av de totala persontransporterna ska öka. Det är klart att kollektivtrafikresandet med automatik ökar när vi blir fler människor, men det är andelen som måste öka om vi ska ha någon trovärdighet i vår miljöpolitik. Det gäller samtliga partier i salen.

När Förbifart Stockholm och Österleden, som i slutändan kostar kanske 50 miljarder, är byggda – hur mycket pengar finns det då kvar till de stora investeringar i kollektivtrafik som majoriteten förslår?

SL:s marknadsandel kommer att minska med den vägpolitik som majoriteten avser att driva. I vår vision om en positiv Stockholmspolitik lever stockholmarna ett gott liv i ett rikt stads- och kulturlandskap och inte i ett fattigt, sterilt och kostsamt motorvägslandskap.

Till sist vill jag ta upp en annan aspekt av regionplanen. En del som behöver utvecklas är näringslivspolitik. Majoriteten pekar ut sjukvården som en bransch för framtida tillväxt. Det är gott och väl. Men ni missar helt och hållet miljöteknikbranschen. Jag kan berätta en hemlighet: Miljö ger jobb!

Sedan i somras har Miljöpartiet tagit fram en rapport som visar att samhällets miljöomställning ger möjlighet till sammanlagt 200 000 nya arbetstillfällen fram till 2020. Det är mycket tack vare den affärsutveckling som Miljöpartiets politik ger möjlighet till. Vi har för avsikt att driva en sådan politik här i landstinget, både i samband med den nya regionplanen och i övrig landstingspolitik.

Det är min förhoppning att vi med en ny regionplan som verkligen bygger på hållbar utveckling kan lämna över vår del av planeten lite bättre än vad den nuvarande negativa utvecklingen ger för handen.

Vi i Miljöpartiet utgår från hållbar utveckling som vision och motor i den regionala planeringen. Det ger stockholmarna ett godare liv och ett dynamiskt, framgångsrikt näringsliv. Vi ger stockholmarna ett vackrare län, bättre hälsa och god miljö.

Anförande nr 141

Jan Stefansson (kd): Herr ordförande, ledamöter! Stockholm fungerar som importhamn inte bara för varor utan också för idéer från andra länder. Nästan vart tredje svenskt importföretag finns i Stockholmsregionen. Forskning i regionen spelar också en viktig roll för Sveriges idéutbyte med andra delar av världen och för hela landets innovationsförmåga.

Flera stora japanska och amerikanska företag har förlagt hela eller delar av sina europeiska forsknings- och utvecklingsavdelningar inom till exempel mobil kommunikation till Stockholmsområdet. Läger man därtill Karolinska Institutet, som i en internationell rapport rankats som ett av Europas tio bästa universitet, ett av landets främsta teknologicenter KTH och den främsta ekonomiutbildningen i Norden, Handelshögskolan, med dess unika japaninstitut, förstärks bilden av Stockholmsområdet som den starkaste och viktigaste utvecklingsmotorn i svensk ekonomi.

Kristdemokraterna vill föra en politik som svarar mot de speciella villkor som gäller för vår region. Vi vill bland annat se en bättre fungerande yrkesutbildning och en utbildningspolitik som ökar tillgängligheten till högre studier i Storstockholm. Vi vill också se en bostadspolitik med starkare incitament för bostadsbyggande i storstäderna och ökad konkurrens inom byggbranschen, liksom en trafikpolitik med för storstäder ändamålsenliga beslutsformer och ökade investeringar i infrastruktur.

Det finns många utmaningar för Stockholms län. Jag tror att RTN ska utgöra en viktig arena i detta arbete och att det politiska arbetet där ska kunna präglas av en gemensam vilja att arbeta för Stockholms bästa.

Otillräcklig kapacitet i trafiken hotar en positiv utveckling. Samtidigt innebär varje fysisk investering ett intrång som kan ge negativa effekter som buller, minskade grönytor och luftföroreningar. Det är nödvändigt att bygga ut trafikkapaciteten på ett miljömässigt hållbart sätt. Planeringen för regionens fortsatta tillväxt måste därför inriktas på att skapa fler kärnor för boende och arbete. I den planeringen måste attraktiv kollektivtrafik samplaneras.

Hela Stockholmsregionen är beroende av ökad framkomlighet. Det krävs mer och bättre kommunikationer och att vägar och järnvägar byggs ut. Trängsel, köer och bristande framkomlighet medför sänkt livskvalitet och åsamkar samhället och enskilda stora förluster.

Som motor för hela Sverige måste Stockholmsregionen få en större andel av de samlade infrastrukturinvesteringarna. Internationella erfarenheter visar att projekt i partnerskap med det privata näringslivet kan genomföras snabbare, billigare och med bättre kvalitet genom en mer ändamålsenlig fördelning av ansvar och risktagande samt ökade krav på god planering. Stockholmsregionen bör därför vara öppen för offentlig-privat finansiering, så kallat PPP-samarbete, för utbyggnad av kommunikationerna.

I stort sett alla aktörer har ställt sig bakom kravet på bättre järnvägskapacitet genom Stockholm. Utbyggd och väl fungerande spårtrafik är av central betydelse för att öka kollektivresandet i Stockholm.

Bland arbetsuppgifterna för RTN finns att utarbeta regional utvecklingsplan, alltså det vi kallar för Rufs. Detta ska bli intressant. RTN:s inriktingsmål är att öka regionens kapacitet, att stärka regionens innovationsmiljö, att vidga och hålla ihop regionen, att utveckla regionens system och strukturer samt att internationalisera regionen.

Herr ordförande! Jag vill yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 142

T a g e G r i p e n s t a m (c): Ordförande, fullmäktige! Vi lever i region som består av en mångfald av förutsättningar där människor, kommuner, landsting och stat har olika ansvar och roller för sitt enskilda liv eller för de mångas förutsättningar för ett gott liv.

Vi lever i en region som ständigt utvecklas och förändras, en utveckling som måste ske utifrån människors och företags initiativ och entreprenörsanda. I denna mångfald har landstinget en roll som samlande kraft på ett antal områden.

Stockholms län består av 26 egna och olika kommuner. Vi har en levande skärgård som är alldeles unik, och vi finns i en region som är beroende av oss och vi av den. Vi har en mångkulturell sammansättning av invånarna, och vi kan konstatera att behoven skiljer, även när det gäller sådana saker som vård, transporter och kollektivtrafik.

Vi har en alltmer gemensam arbetsmarknad i Mälardalen, en väl fungerande kollektivtrafik, ett taxesystem som underlättar boende i hela regionen, vägar som är funktionella – det är några gemensamma frågor som vi måste lösa tillsammans, om regionen ska fortsätta ha tillväxt och internationell konkurrenskraft.

Just nu pågår ett arbete i regionen i regi av Mälardalsrådet i de så kallade stråkbereidningarna för att vi ska kunna presentera en plan för infrastrukturutvecklingen i hela regionen för regeringen och då vara lika framgångsrika som Östra Götaland har varit tidigare när det gäller att få anslag till de nödvändiga investeringarna.

Ett exempel är naturligtvis Citybanan, som flera nu uppmärksammar runt om i Mälardalen och förstår är väldigt viktig för att få en fungerande tåg- och spårtrafikering, eller en motsvarande lösning som är lika bra. Kan vi samla hela regionen bakom den prioriteringen ökar chanserna avsevärt för att den genomförs. I det perspektivet kanske investeringen inte blir lika stor.

Vi har gemensamma problem och möjligheter i Östersjöregionen, där miljöproblemen är viktiga att arbeta med, inte minst när det gäller Östersjön, där problemen är stora och allvarliga och håller på att växa oss över huvudet. Här krävs ett samlat arbete där både kommuner och landsting i Stockholms län måste vara aktiva och ta ansvar för ett framgångsrikt arbete. Här finns också stora

utvecklingsmöjligheter för företagande och tillväxt som gynnar alla länder runt Östersjön. Samarbete i olika former kring vård är ett exempel, och miljöområdet är ett annat.

Inom länet växer det fram nya handels- och regioncentra. Flerkärnigheten förstärks och kräver infrastruktuursatsningar. En övergripande planering för hur hela länet bör utvecklas är en viktig uppgift, också i relation till den omgivande regionen, Mälardalen.

Vår levande skärgård kräver särskilt arbete för att de människor som gör skärgården till vad den är ska ha möjlighet att leva, bo, verka och utvecklas. Att på olika sätt underlätta och göra vardagen möjlig är ett ansvar som landstinget delar med berörda kommuner. Här är miljö-, trafik- och kommunikationsfrågorna av största vikt men också till exempel ett aktivt arbete för att utveckla turistnäringen.

Andra viktiga uppgifter är att försöka bidra till att fler företag startar. Här kan landstinget enligt oss i Centerpartiet – det är inget majoritetsförslag – ha en roll tillsammans med andra aktörer vid startande av till exempel kreditgarantiföreningar, som hjälper till med riskkapital till exempelvis mikrokrediter. Det kan bland annat underlätta när vi ska genomföra avknoppningar i våra egna verksamheter.

Alla dessa uppgifter samlas i huvudsak under regionplane- och trafiknämnden, där de stora uppgifterna är att fullfölja de regionala utvecklingsplanerna, förnya dem och arbeta med trafik- och transportsystemen, där hamnar, flyg, tåg och vägar är viktiga för att klara den förväntade utvecklingen.

Det regionala och det internationella arbetet är ett måste för att åstadkomma förutsättningar för en levande miljö med väl fungerande arbetsmarknad i ett klimat för tillväxt och nya företag.

Björn Sigurdsson! Möjligtvis kan det vara en hemlighet för oss att Miljöpartiet inser att miljön ger jobb. För oss har det varit känt under en längre tid, fast det möjligtvis varit okänt för Miljöpartiet.

Centerpartiet arbetar för en regional utveckling där läns- och nationsgränser får allt mindre betydelse. Vi menar att det är viktigt att landstinget ser sin aktiva roll i detta och blir en kraft i den utvecklingen.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 143

Landstingsrådet Dahlberg (s): Vi står egentligen inför fyra ganska spännande år i regionen och för den delen i hela landet. Om vi tar det nationella perspektivet håller jag med dem som har tagit upp Ansvarskommitténs slutbetänkande, som kommer i början på året. Det är ett oerhört viktigt, strategiskt arbete.

För min del hoppas jag att vi får se mer av statlig samordning och bättre förutsättningar för regionen att prata med staten. I dag är det väldigt splittrat med de olika statliga myndigheterna, och vi har dåliga förutsättningar för att föra en dialog, eftersom det är så pass många man måste få tag i och de har lite olika ansvarsområden och geografiska områden.

Men det är naturligtvis också viktigt att man börjar diskutera delar av det statliga ansvar som borde kunna delegeras ner på regional nivå, så att man på det sättet kan stärka möjligheterna till regional utveckling. Det är en spännande process, och där tycker jag att regionplane- och trafiknämnden självfallet har en viktig roll att spela i landstingets arbete.

Ett annat område är bostadsförsörjningen, där vi nu ser framför oss ett antal år med ganska omfattande utförsäljningar av allmännyttiga bostadsföretag. Det är många i den nya majoriteten som har signalerat precis en sådan inriktning. Regionplane- och trafiknämnden har, tycker jag, en uppgift också när det gäller att följa upp detta. Vilka konsekvenser får det för bostadsförsörjningen? Hur går det för våra ungdomar? Får de någonstans att bo? Och hur påverkar en omfattande förändring av bostadsstrukturen i vårt län möjligheterna att skaffa sig ett bra boende till en rimlig kostnad? Det är något som jag tycker att regionplane- och trafiknämnden ska jobba med.

Arbetskraftsförsörjningen är ett tredje område som i allra högsta grad kommer att aktualiseras de närmaste åren, i och med att pensionsavgångarna ökar mer och mer, inte minst inom offentlig sektor. Då måste vi se till att det finns kompetent personal att rekrytera, att offentlig sektor kan konkurrera med privat sektor om den bästa arbetskraften men också att vi i kommuner och landsting tar ansvar för att det finns en utbildning som ger den kompetenta arbetskraften.

Jag vill återigen, Andres Käärik, ta upp trängselskattefrågan. Du hade inget klart besked, tyckte jag. Min uppfattning är att en trängselskatt som införs i vår region innebär att regionens medborgare betalar in pengar som ska användas för att göra investeringar. Det tycker jag är fullt rimligt. De kan också användas till drift, vilket vi har gjort till exempel i fråga om de trängselbussar som vi har haft i SL-trafiken.

Men tycker du att det är rimligt att man inför en trängselskatt där regionens medborgare betalar in pengar för investeringar i vägtrafik i vår region som staten borde betala? Är det en riktig politik? Det skulle jag bra gärna vilja veta.

Anförande nr 144

Andres Käarik (fp): Ordförande! Oavsett om det handlar om kollektivtrafik eller vägar är det en statlig uppgift att betala de tunga investeringarna och landstingets uppgift att finansiera driften av kollektivtrafiken. Då frågar Dahlberg om jag tycker att staten ska hålla sig till sin uppgift när det gäller investeringarna. Själv tycker han att staten ska ta över landstingets uppgift när det gäller att driva kollektivtrafik.

Jag säger: Det får väl bli en förhandlingsfråga med staten. Investeringarna är faktiskt den svåra biten, att åstadkomma tillräckligt med kapital både från den budget som vi har och från den som staten har, och där finns det anledning att samverka.

Jag tror också att det är en viktig pedagogisk uppgift att för dem som verkligen betalar in pengar – som enda bilister i hela landet, när man har gått ifrån den statliga principen att vägar är gratis – redovisa att de pengar som de betalar in faktiskt leder till minskad trängsel. Minskad trängsel på vägarna är ett oerhört kraftigt medel för att åstadkomma en bra utveckling och en bra tillväxt i regionen. Det är också därför Miljöpartiet är emot dessa avgifter.

Finns det Stockholmsfientliga partier, frågade jag lite allmänt. Det är vi, det är vi, säger Miljöpartiets företrädare. Kul, kul!

Anförande nr 145

Landstingsrådet Dahlberg (s): Jag vill börja med att säga: Vårt parti tycker naturligtvis att Förbifart Stockholm är oerhört viktig att bygga. Det är en av de strategiskt mest viktiga investeringarna, precis som Citybanan. Vi kommer att göra vad vi kan för att medverka till att detta blir genomfört.

Men den principfråga som du, Andres, nu inte har möjlighet att bemöta är: Hur ska man beteckna trängselskatten? Min uppfattning är att det är något som regionen själv står för. Även om du inte har möjlighet att komma med något bemötande nu måste jag tolka ditt svar så att du tycker att det är okej att man oavkortat använder intäkterna från trängselskatten, den här regionens pengar, för att betala investeringar som staten borde stå för.

Detta tycker jag är väsentligt, för jag vill hävda 25-75-principen. Jag tycker alltså att trängselskatteintäkterna som högst kan användas till 25 procent av investeringskostnaden. Då borde man också få ett utrymme för att avsätta pengar för investeringar i kollektivtrafik. Men släpper man det och bara låter det hela liksom rulla på, då får vi inga pengar. Det är problemet, Andres Käarik!

Anförande nr 146

Björn Sigurdsson (mp): Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets budgetförslag gällande regionplane- och trafiknämnden, så är det gjort.

Tage Gripenstam! Jag förstod inte riktigt din logik beträffande det okända att miljö ger jobb. Men det är ju glädjande att Centerpartiet känner till det. Då är det

desto mer förvånande att det inte finns ett enda spår av det i majoritetens förslag, när ni nu har möjlighet att lyfta fram det.

Jag har uppmärksammat en lång rad annonser i samband med valet från en närstående organisation, LRF. De uppmärksammar de möjligheter som de har till minst 25 000 jobb på kort sikt i en klimatomställning.

Jag känner ett visst behov av att upprepa det jag sade tidigare: All forskning visar – det gjorde också Stockholmsberedningen, fast det inte fanns några politiker från övriga partier som drog några slutsatser av det – att hur många vägar vi än bygger ut blir det inte mindre trängsel. Fler vägar ger mer trafik och mer trängsel. Vi måste hitta andra lösningar!

Det handlar om en kraftigt utbyggd kollektivtrafik, och det handlar också om – det har vi förslag på från Miljöpartiet – om det nya sättet att ta sig fram i det 21:a århundradet, nämligen med spårbilar för både gods och transporter. Det är ett smartare sätt, där man gifter ihop fördelar från kollektivsidan med det individuella sättet att ta sig till staden.

Anförande nr 147

Tagge Gripenstam (c): Ordförande, fullmäktige! Du förstod inte det jag sade, och det kan jag förstå. Det skulle vi kunna ägna oss åt att diskutera.

När det gäller de gröna jobben, de gröna näringarna och LRF kan det vara värt att kommentera att det handlar om en fristående, partipolitiskt obunden organisation som har sin värdering av vad de gröna näringarna kan ge.

Vi tror att den gröna sektorn kommer att kunna utveckla en mängd olika tillväxt- och arbetstillfällen. Det har vi hävdat under lång tid, och det visar sig också att det stämmer – det är bara att titta på hur hela energiproduktionen har förändrats under åren. Det har den gjort med hjälp av taxor och avgifter. Det har gett ganska många nya jobb, och det kommer säkert också oerhört många fler jobb inom miljösektorn – det är jag helt övertygad om.

Att vi inte har med så mycket av detta i landstingets majoritetsbudget i dag beror på att vi har valt att lägga oss på en nivå där vi inte har med alla detaljförslag. Vi i Centerpartiet känner oss också ganska nya i sammanhanget. Vi har inte ännu kunnat påverka vare sig majoriteten eller oppositionen i alla delar. Men jag lovar att vi kommer att anstränga oss för att göra det.

Med det bemötande som vi har fått av majoriteten, när vi har kommit hit, och med bibehållandet av den miljöprofil som man ändå fortsätter att arbeta med, känner jag att vi kommer att nå framgång i arbetet. Vi är övertygade om att alla är intresserade av tillväxt även på miljöområdet – också våra allianskamrater.

Anförande nr 148

Jan Stefansson (kd): Herr ordförande! Jag skulle bara vilja ställa en fråga till Lars Dahlberg. Han har uttryckt frustration när det gäller både pendeltågstunneln och den utredning som är väl motiverad men också när det gäller uppvaktningen av regeringen.

Jag förstår ärligt talat inte varför du inte ställde dig bakom vårt yrkande, om du tror att vi kan agera gemensamt med kraft för att få regeringen att bidra med statliga medel till alla de investeringar som vi själva inte orkar med eller kanske till och med inte ska stå för själva. Varför ställde du dig inte bakom det, om du menar allvar? Eller är det bara någon låtsaspolemik mot Centerpartiet eller Folkpartiet det handlar om?

Anförande nr 149

Landstingsrådet Dahlberg (s): Jan Stefansson! Jag ställde mig inte bakom det förslaget eftersom jag tyckte att vi hade ett bättre förslag. Vårt förslag var att vi skulle uppvakta regeringen för att diskutera hur vi ska få mer pengar till investeringar i kollektivtrafik från trängselskatten. Jag tycker att det är en bättre inriktning för en sådan uppvaktning. Att regeringen avser att avsätta pengar från trängselskattens intäkter till väginvesteringar är ganska klart, för det har man redan uttryckt.

Återigen: Jag har en väldigt stark önskan – det är rätt att det handlar om frustration – att vi inte ska släppa iväg detta. Enligt överenskommelsen för Citybanan står regionen för drygt 25 procent. Jag tror att det till och med är 28 procent, som stad och län tillsammans bidrar med. Men om man betraktar trängselskattens intäkter som statens insats, då är vi illa ute, för trängselskattens intäkter är regionens insats – det är så vi måste se det.

Anförande nr 150

Jan Stefansson (kd): Herr ordförande! Du läser bara halva delen av att-satsen – inte den första delen. Det som är Stockholms problem är att vi inte kan släppa prestigen och se att det blir betydligt kraftfullare om vi går fram med ett gemensamt yrkande om en uppvaktning – det skulle bli en stark signal.

I att-satsen står det faktiskt att pengar ska användas till kollektivtrafiken, precis som du efterfrågar. Jag förstår fortfarande inte varför du inte ställde dig bakom den att-satsen. Det kanske var just därför att det inte var er egen skrivning.

Kultur- och utbildningsnämnden

Anförande nr 151

Karin Wästberg (fp): Herr ordförande, fullmäktige! Det är en stor glädje för mig att presentera majoritetens budgetförslag för kulturnämnden 2007. Vi höjer anslaget med 16 miljoner kronor, och det är faktiskt den historiskt sett största kultursatsningen i landstingets historia.

Vi gör den satsningen därför att vi tycker att kultur är viktigt. De olyckskorpar som har kraxat om att en ny majoritet inte skulle vilja ha kvar något kulturstöd har nu satt i halsen. Till skillnad från den förra majoriteten håller vi dessutom vad vi lovade i valrörelsen.

För mig som folkpartist känns det givetvis extra kul att få så starkt gehör för en stor höjning av kulturanslaget. Kulturnämndens budget återkommer vi till, med de specifika satsningar som vi avser att göra.

Kulturnämnden är huvudansvarig och huvudman för sju länsuppdrag med statligt stöd. Det är Film Stockholm, Länsmusiken, Mångkulturkonsulenten, Dans i Stockholms stad och län, Stockholms läns museum, Regionbibliotek Stockholm och hemslöjdskonsulenterna. De verksamheterna ska i huvudsak riktas till barn och unga i länet.

Kulturnämnden driver också projektet Kultur i vården, som vänder sig till personer som vistas en längre tid på våra vårdinstitutioner. För oss är Kultur i vården en prioriterad verksamhet som kommer att utvecklas under mandatperioden.

Nämnden är också huvudfinansiär för Stockholms konserthus. Vi kommer att skapa och goda och långsiktiga villkor för den kungliga filharmonin att verka i staden och i länet.

Ordförande! Kulturlivet och näringslivet måste föras närmare varandra. Det finns många goda exempel på samarbeten att hämta inspiration från, dels från Konserthusets samarbete med företag om bland annat ledarskapsfrågor, dels från Folkoperan, som har ett mycket fruktbart samarbete med en reklambyrå. Det finns andra exempel från fristående grupper, som den ambulerande filmverksamhet som stöds av och samarbetar med en biltillverkare.

På statlig nivå kan Kungliga operan kanske inspirera. SAS och Operan har ett samarbete där konserter spelas i flygets *inflight*-system. Flygbolaget får nöje och avkoppling för otåliga passagerare, och Operan når en ny och kanske inte tidigare tillgänglig publik.

Det är några exempel på samarbeten där båda parter är vinnare. Den nya majoriteten vill gärna uppmuntra kulturliv och näringsliv att söka sig över varandras gränser. Vi tror att det leder till spännande möten, vitalitet, nya idéer och ökade resurser.

Under 2007 ges kulturnämnden två viktiga uppdrag när det gäller huvudmannaskap. Det handlar om att utreda förutsättningarna för att överföra Circonova och Film Stockholm till en annan huvudman.

Under den gångna mandatperioden har jag blivit uppvaktad av flera aktörer som gärna ville vara med och utföra hälsofrämjande verksamhet i länet. Många har frågat: Varför har landstinget en förvaltningsanställd cirkus? Jag har aldrig hört något bra svar på den frågan. I stället väljer vi nu att stödja det hälsofrämjande arbetet och inriktningen på verksamheten, men vi öppnar upp för andra fristående

aktörer att vara med och utföra den. Huvudmannaskapet för Circonova utreds under året.

När det gäller Film Stockholm har arbetet bedrivits med stor framgång av en privat entreprenör. Efter det att den tidigare majoriteten beslutade att föra tillbaka verksamheten till förvaltningen ser vi i dag resultatet: verksamheten når inte sin fulla potential. Därför utreds också huvudmannaskapet för Film Stockholm.

Till sist, herr ordförande: Ingen tror väl att just landstingets förvaltningstjänstemän är de som är bäst på att diagnostisera, ordinera och operera. På samma sätt menar majoriteten att kulturverksamhet bäst utförs av aktörer som har det arbetet som profession. Vi tycker också att kulturnämndens uppgift är att skapa schysta villkor för dessa aktörer och verka för att nämnden ska följa upp resultaten. Kulturförvaltningen ska därför inte vara kulturutövare utan i stället skapa goda förutsättningar för kulturen att verka i länet.

Slutligen vill jag också peka på en lite obsolet formulering i kulturnämndens budget när det gäller naturbruksskolorna. Det står att kulturnämnden har i uppdrag att se över huvudmannaskapet för skolorna. Men egentligen är det landstingsstyrelsen som ska se över det huvudmannaskapet, och det står också på flera andra ställen. Det hittar ni även i lathunden, bilaga 9, uppdragen 6, 7 och 8.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget för kulturnämnden 2007.

Anförande nr 152

Gizela Sladic (s): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Stockholms län är snart uppe i 2 miljoner invånare, fördelade på 26 kommuner. Befolkningen är mycket ung. Närmare 600 000 personer är under 24 år. I Stockholms län finns ca 20 procent av landets skolelever. Här finns ca 600 grundskolor och 75 gymnasieskolor.

Film och media utgör en stor del av ungas vardag. Den framtida kunskapsorienterade arbetsmarknaden förväntas utvecklas alltmer inom och via medier och annan informationsteknik. Därmed måste stimulerande insatser på området gentemot barn och unga i länet vara mycket viktigare ur ett demokrati- och sysselsättningsperspektiv.

Antalet elever med utländsk bakgrund är 27 procent i Stockholms län, vilket är nästan dubbelt så mycket som riksgenomsnittet på 16 procent. I stort har var femte invånare i länet en annan kulturell eller etnisk bakgrund än den svenska.

Denna unga och mångfaldspräglade befolkning äger en enorm potential men präglas samtidigt av problem i fråga om att integreras i samhället och få fäste på arbetsmarknaden.

Den högteknologiska och allt kostsammare sjukvården kommer att ifrågasättas. Trots snabbt stigande sjukvårdskostnader kvarstår många hälsoproblem. Aids och tobaksrelaterade sjukdomar är exempel på problem där förebyggande insatser är den enda möjligheten till framgång.

Den sjukbaserade vården är inte särskilt lämplig för att möta ett sjukdomspanorama där levnadsförhållanden och levnadssätt är viktiga orsaksfaktorer. Här vill jag som ett gott exempel nämna Circonova. I den förebyggande processen har kultur en viktig och självklar roll att spela. Det är en naturlig del i förändrings- och utvecklingsprocessen.

Kulturen ska röra och oroa, skapa debatt och diskussioner. Ett livskraftigt kulturliv är en av de bästa förutsättningarna för en livskraftig region. Kulturens viktiga drivkrafter lyfter fram kunskap och upplevelser. Med kulturen som viktig form utformas människor både som individer och som samhällsvarelser. Fantasin och konsten i alla former ger stoff till upplevelse och eget skapande. Samtidigt bidrar kulturen till skapandet av identitet och delaktighet, till social och ekonomisk förnyelse. Öppenhet, möte och utbyte förutsätter en beredskap att ta emot det nya och att lyfta fram regionens bidrag till den gemensamma utvecklingen.

Jag tycker därför att det resurs- och produktionscentrum som finns i Stockholms län är en framtidskraft som ska vara en regional motor för att driva på utvecklingen inom film och media, som kultur och näring. Det är viktigt att behålla och utveckla detta resurs- och produktionscentrum så att Stockholms län fortsätter att vara Sveriges obestridda centrum för de så kallade kreativa näringarna.

Därför har vi socialdemokrater i vårt budgetförslag anslagit 5 miljoner kronor till "Film capital of Scandinavia".

Det andra området inom kulturnämnden som jag vill lyfta upp är idrott. Det konstateras i den hittills största kartläggningen av svenska skolbarns rörelsevanor att hälften av alla skolbarn rör sig för lite. Fysisk aktivitet är en viktig skyddsfaktor mot ohälsa och ger förbättrad fysisk och psykisk hälsa, motverkar övervikt så att man behåller en idealvikt, ger bättre koncentration och inlärningsförmåga, bättre självuppfattning och självförtroende samt stimulerar barnens sociala och mentala utveckling. Fysisk aktivitet är helt enkelt en bättre livskvalitet. Om vi vill ha klokare ungar ska vi skicka dem till idrottsplatsen.

Därför har vi socialdemokrater i vårt förslag till kulturnämndens anslag avsatt 2 miljoner kronor till höjt grundstöd till Stockholmsidrotten.

Sammantaget kan alltså sägas att kulturen är en avgörande framgångsfaktor. Jag ser kulturnämnden och kulturförvaltningen som navet i ett rikt kulturliv för hela länet. Kulturpolitik är inte transferering av pengar. Kulturpolitik är att ge människor möjlighet att vara både glada och kunniga kulturkonsumenter och kulturproducenter.

Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.
Anförande nr 153

Morgan Lindqvist (m): Ordförande, ledamöter! Inledningsvis vill jag säga att kultur är viktigt för alla. Kulturen är en dynamisk kraft i samhällsutvecklingen som behövs. Kulturen ska också vara tillgänglig för alla. Detta gäller naturligtvis även de som är sjuka, och det innebär att Kultur i vården är ett viktigt område att jobba inom.

Alla områden behöver utvärderas och utvecklas. Detta gäller naturligtvis även Kultur i vården. Helt i linje med alliansens linje för arbete kommer vi också att stödja och uppmuntra entreprenörskap inom kulturen, för att på så sätt få nya arbetstillfällen och få en långsiktig och stabil kulturverksamhet.

Vad som också är viktigt när man hanterar och delar ut skattepengar är att man är noggrann med vad de används till och ser till att de används på ett bra sätt. Vi behöver säkra detta och se till att bidragen inte missbrukas av de olika föreningar som ansöker om dem.

Med anledning av detta är det också bra att alliansens budget på kulturområdet fokuserar på ett ökat samarbete med näringslivet och att bidragsreglerna ses över.

Jag yrkar bifall till alliansens budgetförslag.

Anförande nr 154

Agne Bostrom (mp): Ordförande, ledamöter! Stockholms län behöver en sammanhållen och långsiktig kulturpolitik. De verksamheter som stötts av landstinget är en viktig och vital del av detta. Jag skulle säga att det är en kärnverksamhet.

Jag ska villigt erkänna att det inte var med särskilt stor tillförsikt som jag öppnade det borgerliga budgetförslaget. En viss lättnad kan jag erkänna att jag kände när det stod klart att kulturverksamheterna i alla fall i den här budgeten slipper ekonomiska bakslag, vilket jag hade befarat att det skulle bli. Men det finns orosmoln – jag kommer till dem.

I Miljöpartiets budgetförslag anslår vi 8,7 miljoner kronor mer än vad alliansen föreslår. Vårt långsiktiga mål är att 1 procent av landstingets budget ska gå till kulturverksamheterna.

Miljöpartiet står som bekant upp för mångfald i alla lägen – så även inom kulturen. Vi har därför ingenting att erinra mot de borgerligas ambition att öka samverkan mellan kulturen och näringslivet, framför allt vad gäller möjligheterna för kulturutövarna att stå på egna ben, att skapa fler företag i regionen. Det är något som är en stark främjandefaktor för hela regionen.

Men glöm aldrig att det finns viktiga verksamheter som alltid kommer att behöva ett starkt och långsiktigt stöd, eftersom de aldrig kommer att kunna stå på egna ben och finansiera sig själva. De behöver stödet från det offentliga. Det är verksamheter som är oerhört viktiga för att alla – och då menar jag verkligen alla – ska ha tillgång till det vida område som begreppet kultur och kulturupplevelser innebär. Det handlar om verksamheter som är en nyckel till delaktighet,

utveckling och integration, sådant som vi alla oavsett partifärg menar är ett mål för politiken – i alla fall vad jag har hört i den här salen.

Det är inte tillförsikt som vi i Miljöpartiet känner när vi ser att kulturnämndens uppdrag för nästa år till stora delar handlar om att utreda hur många av verksamheterna som i dag finns inom nämndens verksamhetsområde som ska kunna överföras till andra huvudmän.

Kultur i vården har vi hört ska vara ett kärnområde för landstingets kulturverksamhet. Men hur går det ihop att landstinget ska utveckla den verksamheten, samtidigt som vi får signaler om att den forskning som sker inom detta område inte får fortsätta? Ett klargörande vore ganska önskvärt. Att utveckla området innebär också att det behövs mer forskning.

Men vi är glada att ni avser att utveckla området, eftersom det är något som vi i Miljöpartiet har pratat om i många år och sagt att det ger positiva effekter.

Det finns de som har rimmat fint från talarstolen här i dag. Jag har inget sådant rim. Jag har däremot en önskelista så här inför julen, med det nya verksamhetsåret runt hörnet.

Det är

- att landstinget i samverkan med kommunerna tar ett fortsatt ansvar från Circonova och inte överför den verksamheten till annan huvudman,
- de teater- och dansgrupper som arbetar för att stärka barns och ungdomars fysiska och psykiska hälsa kan räkna med ett fortsatt stöd för sin verksamhet även långsiktigt,
- att landstinget tillsammans med branschen och kommunerna tar ett fortsatt ansvar för Film Stockholm,
- att landstinget behåller ansvaret för naturbruksgymnasierna och utvecklar verksamheten till ekologisk drift och
- att landstinget ökar – inte minskar – medlen till forskning kring Kultur i vården, förutom att naturligtvis jobba för att införa de metoder som har visat sig ge positiva resultat.

Till sist vill jag påpeka att vi menar att fokus på kulturverksamheterna ska handla också om jämställdhetsfrågor, utan att det för den skull ska minska fokus på barn och ungdom, som vi har i dag.

Med det yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 155

Kerstin Pettersson (v): Ordförande! Vänsterpartiet ser kulturen som en av landstingets kärnverksamheter. I alla stora, kulturbärande nationer och i alla tider har kulturen haft ett starkt offentligt stöd, vilket har gett prestige åt det enskilda landet. Det gäller såväl den gryende demokratin i Athen 400 år f.Kr. som vårt eget 1700-tal under en enväldig Gustav III.

I dag har kulturen i Sverige en demokratisk struktur, där det offentliga stödet inte längre beslutas av en enväldig monark utan står på tre ben: staten, länet och kommunen. Det är en struktur som innebär att kulturen är alla medborgares angelägenhet. Det är en bra konstruktion som har gett Stockholm både stora, prestigefulla institutioner som Konserthuset och lokalt profilerad kultur, som de så populära clownerna på Astrid Lindgrens barnsjukhus.

Stockholms läns landsting har också ett extra ansvar genom att länet rymmer landets huvudstad. Stockholm är en tillväxtmotor på kulturområdet, och Vänsterpartiet anser att vårt landsting ska ha en självklar och positiv roll i detta.

Därför vill Vänsterpartiet öka kulturbudgeten med 5 miljoner kronor redan i år, för att på sikt ge kulturen 1 procent av landstingsbidragen. Vi säger också nej till en utveckling där kulturen blir än mer beroende av sponsorer. Om vi vill ha ett brett kulturliv måste vi våga satsa. Vi kan inte låta starka kulturaktiviteter växa mer på bekostnad av de svaga som inte klarar av att få sponsorpengar. Med den politik som borgarna föreslår befarar vi en utveckling där bara Hamburger Börs kommer att finnas kvar.

En grundlig översyn av bidragsregler och administration har redan gjorts i nämnden. Vi är därför rädda för att den översyn och externa utvärdering som man nu föreslår för Kultur i vården bara är ett led i att skära i kulturverksamheten.

Vi vill i stället att landstinget vidareutvecklar sitt åtagande. All forskning visar dessutom att kultur starkt bidrar till bättre hälsa. Vem i den här salen vill inte vara för ett befrämjande av hälsa? Vad är viktigare för landstinget än befrämjande av hälsa?

Bifall till Vänsterpartiet förslag!

Anförande nr 156

Aram El Houry (kd): Ordförande, ledamöter! Kulturen är en omistlig del av livet eftersom den tillför människan och samhället något mer än ett materiellt perspektiv. Ett liv utan kultur förminskar människans livsbetingelser. Utan kulturellt skapande av exempelvis musiker, författare, konstnärer och skådespelare skulle världen ha varit mycket fattig.

I den människosyn som kristdemokratin bygger på betonas vikten av att anlägga ett helhetsperspektiv på människan där hennes andliga och själsliga dimensioner tas på djupaste allvar.

Genom kulturen får vi rötter till vår historia, mening i nuet, visioner för framtiden och möjlighet att ingå i ett sammanhang. Vårt arv och vår samtidskultur berikas

ständigt av människor med annan kulturell bakgrund än den svenska. Det är en central uppgift för kulturnämnden att stödja minoritetens egna insatser för att behålla och vidareutveckla de kulturella drag som de själva anser viktiga. Målet måste vara att skapa ett samhälle där enskilda och gemenskaper ges frihet att få utlopp för just sin kreativitet.

För oss kristdemokrater är några områden som kulturnämnden har ansvar för av särskilt stort intresse. Stödet till kultur- och föreningsliv för barn och unga har hög prioritet. Kännedom om kulturarvet, både det materiella och det icke-materiella, är en förutsättning för att bygga sin identitet och för att kunna respektera andras kultur och värden.

För barn och ungdomar fyller kulturen en viktig funktion som en demokratifostrare och ett verktyg för att tillgodogöra sig historien. Det är viktigt att dörrarna för barn och ungdomar öppnas.

Kultur i vården är en annan mycket uppskattad verksamhet. Utöver utsmyckning av vårdmiljöer kan nämnas flera lyckade projekt, som Glädjeverkstan på Astrid Lindgrens barnsjukhus, som har visat att skratt är läkande. Det gillar vi starkt. Ett annat exempel är musikterapi för dementa, som är ett intressant projekt. Mer musik gav mindre piller.

Vid sidan av Kultur i vården är landstinget engagerat i Konserthuset, som är ett mycket väsentligt område. Det är viktigt med ett långsiktigt ansvar från landstingets sida för att ge Konserthuset stabilitet och förutsägbarhet samt skapa möjligheter att vidmakthålla och utveckla dess attraktionskraft, som ger vår region lyskraft även i ett internationellt perspektiv.

Mångkulturellt centrum är en annan viktig verksamhet som landstinget stöder. Centret är ett forum och en mötesplats för olika estetiska uttryck, forskning, kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring migration, social och kulturell mångfald. Vi kristdemokrater ser kulturnämndens ansvarsområde som viktigt och finner det stimulerande och intressant att vara med och utforma riktlinjer för nämndens verksamhet.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för 2007.

Anförande nr 157

Christine Chambay (c): Jag vill börja med ett litet ordspråk från Afrika: Den som inte har någon kultur är som ett träd utan rot. Vi måste jobba hårt, så att vi kan vårda vår kultur. Jag vill påminna er om att gårdagens kulturarv är dagens kultur.

Landstinget har ett stort ansvar för kultur, kulturaktiviteter, aktiva föreningar och folkrörelser. De bidrar mycket till en dynamik, att skapa en god grund för en utveckling av demokratin, den demokrati som vi pratar om varje dag.

Det börjar med en individ. Det går från en individ till en grupp, som blir förening, studieförbund och mycket annat. Det skapar en mötesplats som är mycket viktig.

Det finns ett behov att stärka demokratin. När vi ser att folk träffas i ett förbund ska det vara rum för samtal där människor växer. Levande kultur skapar många mötesplatser, med ny kunskap och erfarenhet. Tusentals människor träffas varje dag inom idrott, olika sång- och dansaktiviteter, föreningsarbete med mera. Det är bra.

Jag som kan sju språk – sex språk och den lilla svenska jag kan – känner att jag har berikat mig. Jag kommer från Afrika, har kommit till Sverige, har lärt mig mycket om svensk kultur, som jag tycker om. Första gången jag gick på teater var i Sverige. Jag tycker om det. Men man får inte glömma att jag bor i Botkyrka, där vi har skolor där det inte finns några svenskar eller kanske bara 2–3 procent svenskar. Vi vill komma in i det land där vi bor i, den tredje generationen som kom på 70-talet. Men man känner utanförskap. Det är 16 miljoner kronor som det gäller. Vi har bestämt att vi ska arbeta mycket med ungdomar.

Jag kan gå ett steg tillbaka. Talaren före mig pratade om att vi måste se till att de människor som kommer med andra kulturer bemöts med respekt. Det håller jag med om. Men samtidigt: Vi som kommer från andra kulturer måste också bemöta svenskar med respekt. Det krävs två personer för att dansa tango, så vi måste hjälpas åt tillsammans.

Kultur bygger broar. Kulturupplevelser berikar invånarna. Jag stöder alla förslag om att vi måste jobba mycket med kultur och näringslivet. Det är bra när vi pratar om producenter av kultur som skaffar många arbetstillfällen. Men vi får inte glömma att vi som kommer från en annan kultur kan skapa jobb med den kultur som vi har kommit med till Sverige.

Jag kan berätta för er: Jag är affärskvinna, även om jag jobbar heltid inom Botkyrka kommun. När jag skulle starta eget var jag på arbetsförmedlingen med min egen kultur och affärsidé. Folk sade till mig att det inte skulle lyckas. Jag med min lilla köksbordsekonomi har startat en butik i Alby centrum och anställt en person. Vi måste bemöta också dem som har ny kultur, måste vara öppna för att träffa dem, så att de kan skapa. Vi ska inte stänga dörrar.

Samarbete mellan kultur och näringsliv är bra. Vi har pratat lite om utredningarna. Jag har läst Miljöpartiets, Socialdemokraternas och alla andra partiers budgetförslag. Det verkar som om andra inte vill ha de här utredningarna. Vi vill sätta fokus på något och förbättra det som finns. Vi vill veta om det är bra, varför det är bra och hur det är bra. Vi ska inte bli rädda. Om vi utreder det som finns kan vi spara pengar eller jobba bättre.

Jag yrkar bifall till alliansens förslag.

Anförande nr 158

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska bara ägna ett par minuter åt att konstatera att det är glädjande att det finns en bred enighet, även om det är en läpparnas bekännelse från Moderata samlingspartiet, som i alliansen har fått igenom alla förslag som har att göra med utredningar och att se över huvudmannaskapsfrågor – det är det pris som de övriga mittenpartierna har fått betala. Men låt det komma i andra debatter – jag tänkte inte fokusera på det nu.

Jag tänkte fokusera på det faktum att Stockholmsidrotten för något år sedan utmanade samtliga kommuner i landstinget på ett handslag för idrotten, som en del i att befrämja folkhälsan. Jag vet att Erik Langby, som jag såg här tidigare i dag, och den stora insats som man har gjort i Solna i de här frågorna har rönt mycket stor uppskattning inom idrottsrörelsen.

För vår del har vi inom Socialdemokraterna tagit höjd för att vi från och med nästa år och fram till 2010 ska öka anslagen till Stockholmsidrotten just i samarbete med folkhälsofrågor från 17 till 25 miljoner kronor.

Jag vet att man inom Stockholmsidrotten är mycket oroad över hur den nya borgerliga majoriteten i landstinget ska leva upp till det. Jag tror att det vore glädjande för alla de föreningsaktiva, ungdomar och ledare som arbetar på fritiden och alla andra som är engagerade i Stockholmsidrottens alla olika idrotter att få ett klart besked av den borgerliga alliansen, om ni tänker stå för det handslag som vi var beredda att ge – och som man har varit beredd att ge i flera olika kommuner runt om länet – eller om ni tänker svika Stockholmsidrotten.

Anförande nr 159

Karin Wästberg (fp): Jag ska ta tillfället att besvara en fråga och bemöta två repliker, det blir som ett kinderägg.

Agnetha Boström från Miljöpartiet frågade om Kultur i vården och vården som kultur, det forskningsprojekt som har pågått i två gånger fem år, alltså tio år. Alla partier i kulturnämnden var överens om att utvärdera de tio år som gått och ta ställning till hur man kan utveckla forskningen om hur kultur främjar tillfrisknande i vården och hur vården också kan vara en form av kulturutövning. Det var vi alla överens om, jag hoppas att vi också kan vara överens om att forskningen är en viktig uppgift för ledamöterna i den nya kulturnämnden.

Till Kerstin Pettersson från Vänsterpartiet., Jag bli lite förvånad när vi gör den största satsningen i landstingets kulturpolitiska historia så säger du att vi gör en översyn för att göra nedskärningar. Så är det ju inte alls. Samtidigt borde jag kanske inte bli förvånad, för när jag läser oppositionens budgetförslag så ser jag att det inte direkt är några nya visionära idéer som beskrivs utan snarare förslag om att behålla det som har varit och att inte göra några förändringar. Man kan undra vilka som är de konservativa i den här salen när det gäller kulturpolitiken.

Så till sist, Ingela Nylund Watz, du vet ju hur man lägger budget; vi antar ramar här och så gör kulturnämnden en budget. Vilka prioriteringar vi gör diskuterar vi i kulturnämnden när vi har tillträtt den 1 januari.

Anförande nr 160

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande! Karin som ska bli ny ordförande i kulturnämnden vet väl att alla gruppledare i landstinget har fått ett brev ganska snabbt efter valet där just detta har påtalats från Stockholmsidrottens företrädare.

Jag förutsätter att ni har haft tillfälle att fundera över ifall ni ska svika Stockholmsidrotten eller om ni ska gå dem till mötes och höja anslagen från Stockholms läns landsting eftersom vi är det absolut sämsta landstinget i hela Sverige på det här området. Nog borde du kunna ge Stockholmsidrotten ett tydligt besked, detta är ju ändå årets budgetdebatt!

Anförande nr 161

Agnetha Boström (mp): Det låter ju betryggande att forskningen Kultur i vården ska fortsätta. Men då kanske jag vågar föreslå alliansens företrädare att bifalla Miljöpartiets yrkande om att öka forskningen om kultur i vården och samtidigt införa de metoderna.

Anförande nr 162

Morgan Lindqvist (m): Ingela Nylund Watz talade om att idrottens företrädare tycker att Stockholms läns landsting är det sämsta av alla i Sverige. Vem har sett till att det blivit så?

Jag förstår inte varför folk är så rädda för att genomföra utvärderingar och försöka göra saker och ting bättre. Inte heller förstår jag varför huvudmannen för verksamheterna absolut måste absolut vara landstinget. Spelar det någon roll vem som utför det hela så länge det är bra? Jag antar att det är en ideologisk skillnad det handlar om, men jag tycker att så länge verksamheterna utförs bra så spelar det ingen roll vem utför den.

Anförande nr 163

Kerstin Pettersson (v): Att Vänsterpartiet skulle bli kallat konservativt trodde jag aldrig!

Nu är det så att de pengarna som går till utredning och översyn av bidragsregler och administration kan sparas eftersom det arbetet redan har gjorts. Pengarna kan läggas på annat.

Anförande nr 164

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Morgan, jag kan förklara för dig att skälet till att vi har halkat efter så förskräckligt är att er föregående borgerliga majoriteten lämnade efter sig en ekonomisk ryggsäck, så att säga, på 10 miljarder.

När vi nu har näsan över vattenytan och går med överskott i landstinget tycker vi att en av de viktigaste åtgärderna är att gå Stockholmsidrotten till mötes och se till att Stockholms läns landsting inte är sämst i den här frågan. Upp till bevis! Tänker ni svika Stockholmsidrotten eller tänker ni stå för det löfte som i alla fall vi var beredda att ge och höja anslagen till 25 miljoner kronor senast 2010?

Anförande nr 165

Morgan Lindqvist (m): Så vitt jag förstår har ni fått näsan över vattenytan genom att höja skatten. Var det så svårt?

Anförande nr 166

Staffan Sjöden (m): Ordförande, fullmäktige! Vi är alla överens om att kulturen, den mänskliga odlingen, är väldigt viktig för vår identitet och även för en stads framväxt, en regions framväxt. Vi vet alla varför människor ofta vill åka till Paris, London, Tokyo och andra spännande städer – det beror bland annat på att det finns museer, musikevenemang, filmfestivaler, opera. Det innebär också att det kommer att ha stor betydelse för Stockholmsregionens tillväxt att vi har ett levande kulturliv i regionen.

Det har talats mycket om de 400 miljoner kronor som går till kulturbudgeten, och det har talats om friska människor. En liten del av dessa 400 miljoner kronor, en så liten del att den knappt syns för det finns inte alls angivet i budgeten, ungefär 1 procent, 2-3 miljoner går till en liten verksamhet som har ett väldigt pampigt namn, konstnämnden. Det är ingen nämnd utan ett beredningsorgan, något som ni kanske inte känner till.

Detta beredningsorgan, konstnämnden, har under det gångna året bedrivit en mycket aktiv verksamhet. Några få tjänstemän från kulturförvaltningen tillsammans med konstrådgivare och ett antal entusiastiska förtroendemän har verkat för att vi, när och om vi blir sjuka, också kan få hjälp när vi vistas på sjukhus.

Vi ska få inte bara medicinsk vård utan också andlig vård genom att kunna betrakta vackra konstverk eller installationer i de rum som vi vistas i. Det kan vara på Radiumhemmet eller på en centralintensiv. När vi vaknar upp så kan vi se fina konstverk. Men ibland inträffar tragiska händelser, en patient vaknar inte upp utan anförvanter får komma och ta ett sista farväl. Då är det viktigt att avskedsrummen smyckas att ställs i ordning på ett sätt som visar respekt för människan. Det är sådan verksamhet som konstnämnden arbetar med.

Jag hoppas att de som får glädjen och förmånen att arbeta i denna konstnämnd under kommande år också kan fortsätta detta viktiga arbete för de sjukas och allas vårt bästa.

Jag vill betona en sak i utredningsuppdraget. Det är oerhört viktigt att vårt län kan samverka och uppvakta regeringen i syfte att få till stånd ökade möjligheter till avdragsrätt inte bara för företag utan också för enskilda människor. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 167

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Som avgående ledamot av kulturnämnden vill jag först konstatera att det är under de borgerligt styrda perioderna under senare år som de stora satsningarna på kulturen har gjorts. Under den förra borgerliga mandatperioden och under det här alliansstyrets tid görs de stora satsningarna. Nedskärningarna kom under förra mandatperioden då vi verkligen fick svettas i kulturnämnden med att fortsätta de viktiga satsningarna.

Jag vill också nämna, vilket några redan har berört, den oerhörda betydelse som ett rikt kulturliv har för den regionala utvecklingen i en region. Det finns forskning som talar om betydelsen av kreativa miljöer etcetera och hur det främjar en urban utveckling, och det är precis det som vi vill ha i den här regionen.

Dessutom är det så att om man vill ha mer resurser till kulturell utveckling så måste man ju inte bara förlita sig till skattemedel, man måste också ta hjälp av de krafter som finns i form av sponsring och annat. Därför blir jag faktiskt lite fundersam när Kerstin Pettersson uttalar sig negativt om sponsring. Det är ju ett oerhört viktigt komplement för att få till stånd kulturell utveckling i en region som vår. Det är viktigt att man kan sponsra olika aktiviteter, såsom Konserthuset och Folkoperan. Jag vill verkligen slå ett slag för fortsatt sponsringsverksamhet.

Anförande nr 168

Gizela Sladic (s): Carl-Anders, det stämmer att vi har svettats i fyra år, men det är inte tack vare Socialdemokraterna eller den usla ekonomin som vi fick ståda upp i. Det är dagens majoritet eller snarare den majoritet som satt under den förra borgerliga mandatperioden som lämnade efter sig en otroligt dålig ekonomi. Att kulturen blev hårt drabbad var vi väldigt medvetna om.

Det är sant att folk glömmer, men vi har inte glömt.

Det som vi har gjort är att skriva en historia som vi bara kan vara stolta över.

Det fria kulturlivet är nödvändigt och det är fritt inom alla discipliner, vilket är väldigt viktigt. Det betyder inte att det är fritt att konsumera, det är de fria kulturarbetarna som vi behöver. Dem kan vi inte sponsra. De är jätteviktiga för våra barns framtid.

Anförande nr 169

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Jag vill påpeka att det inte bara genomfördes nedskärningar i största allmänhet under den förra socialdemokratiska perioden här i huset. De största nedskärningarna av alla verksamheter gjordes inom kulturområdet som alltså drabbades hårdast av alla verksamheter. Det är värt att notera.

Anförande nr 170

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Jag ber att till protokollet få noterat att Socialdemokraterna inte har någon möjlighet till ytterligare replik fastän vi apostroferades.

Anförande nr 171

Kerstin Pettersson (v): Jag har inte sagt att kulturen inte ska kunna sponsras, men vi säger nej till en utveckling som leder till ännu större beroende av sponsorer. Det är skillnad. Alla verksamheter måste få möjlighet att utvecklas.

Jag tror att sponsorerna riktar in sig på de verksamheter som är stora och breda, som man säger. De här små verksamheterna ute i länet, som riktar sig till invandrare och till barn och ungdomar, tror jag blir lidande.

Ordföranden: I dag ska vi först gå igenom hälso- och sjukvårdsnämnden, och i det blocket har vi också tandvårds- och patientnämnden, sedan tar vi landstingsstyrelsen och därefter blir det avslutning. Eftersom det är Lucia bjuds det mellan klockan 17 och 20 på en buffé i matsalen, som ni kan inta när det passar er beroende på ärendena. På skärmarna här på väggen anges talaren som står i talarstolen, kommande talare och den tid som är kvar för talarens parti. Ute i foajén finns en skärm där de 15 närmaste talarna anges, och kvarvarande partitid för varje parti.

Hälso- och sjukvårdsblocket omfattar ganska många timmar. Gruppledarna har inte önskat att vi delar upp det i ämnesområden på annat sätt än att tandvårdsnämnden och patientnämnden behandlas för sig. De som önskar tala under de båda områdena bör därför ange det, så att vi bättre kan sortera här i presidiet. I övrigt kommer vi att i huvudsak följa den ordning som anmälningarna kommer in.

Vi börjar med en gruppföreträdarunda, med repliker efteråt.

Sjukvård

Anförande nr 172

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Fru ordförande, landstingsledamöter, åhörare, stockholmare! Till att börja med vill jag bara säga att det känns väldigt spännande att få vara med och leda utvecklingen av hälso- och sjukvården i Stockholmsregionen. Jag vill rikta ett stort tack till stockholmarna, som har givit oss i alliansen möjlighet att få vara med och utveckla vården.

Vi i alliansen har lagt fram en gemensam budget med förslag och inriktning, som handlar om att sätta människor och deras olika behov i centrum. Jag vill förstås yrka bifall till vårt budgetförslag, så är det gjort.

Vi vet att stockholmarna upplever problem och har svårigheter att nå fram till vården. Jag har genom åren lyssnat in många människors upplevelser av hur vården fungerar, och min ganska enkla utgångspunkt för det arbete vi nu har att göra framåt är att vi här inne i salen faktiskt kan bidra ganska mycket till att göra människors vardag lite enklare. Att äldre, barnfamiljer, sällanvårdsbesökare, sådana som jag mitt i livet, stockholmare med kroniska besvär, ungdomar med funderingar om sex och smitta och människor som under kortare eller längre perioder i livet behöver stöd eller vård av psykiatrin upplever och känner medinflytande, förtroende och egen makt i vården. Att mina val som människa spelar roll. Att jag som anhörig kan känna mig trygg i att sjukvården och de som organiserar sjukvården i kommunen inte låter min gamla mamma eller pappa ramla mellan stolarna. Att jag som småbarnsmamma vet att vården finns nära mig och tillgänglig – lokalt och på rätt vårdnivå – för min treåring när jag hämtar honom på dagis lätt febrig och med snuva, men att jag som småbarnsmamma också vet att det finns en fri lejd för barn som kommer med blåljus in på akutsjukhuset, om man skulle ha oturen att behöva uppsöka den vården.

För mig är ambitionsnivån klar. Det handlar om att förtroendet för sjukvården i Stockholm måste bli på topp igen. Att vi som är valda att företräda stockholmarna ser till att följa upp, kvalitetsgranska, ställa krav, börja mäta och se till att vi får rätt vård för våra gemensamma skattepengar. Att människor återigen kan känna att vi jobbar för att deras skattekonor används på allra bästa sätt. Att vi får så mycket vård som möjligt för stockholmarnas skattepengar, att vi får bort köerna och att vi får bort väntetiderna, eftersom vi alla vet att plånbokspolitiken blir aktuell när människor upplever att det finns köer och väntetider – det är då oron uppstår och människor börjar fundera: Om inte den gemensamt finansierade vården finns här tillgänglig för oss som har betalat skatt, ska vi då tvingas köpa oss försäkringar vid sidan av? Det är först när köer och väntetider finns, som det många gånger har funnits under socialdemokratiskt styrda majoriteter här i landstinget, som intresset finns för plånbokspolitik. Det är just därför vi ska jobba på att det inte ska finnas några köer i vården.

Kvalitet handlar, vid sidan om kloka beställningar, kvalitetsgranskningar och rankingmodeller, också om patientupplevelser. Det handlar mycket om att få göra egna val och om att vi som människor vill vara med och bestämma över sådant som är viktigt för oss. Få saker är väl så viktiga när det handlar om att bekämpa ohälsa som att se till att människor får eget inflytande och kan påverka sin egen tillvaro.

Parallellerna finns att hämta hem från många andra människonära välfärdsområden. Tänk er bara in i den här situationen:

Just ditt barn segar runt hemma på morgonen innan skolan börjar. Du försöker hasta på: Det är bråttom, snabba på nu, kom inte för sent! Du känner dig tjugig som förälder, som vanligt. Så där håller det på, dag efter dag, vecka efter vecka. En kväll är det lite lugnare hemma, lite avstressat, och ni har faktiskt tid att prata med varandra. Du börjar lite trevande: Hur känns det? Trivs du i skolan? Går det bra? Har du kompisar? Det var länge sedan dina gamla kompisar var med hem, har det hänt något?

Då först kommer allting på en gång – popp! Jo, pappa, jag vill byta skola. Jag orkar inte längre! Hela historien repas snabbt upp. Pappan får höra om ensamheten i skolan, hur alla tystnar när hon närmar sig. Ingenting har egentligen hänt – det har bara blivit tystare och tystare. Jag har ingen att vara med längre! Det är ingen som ser mig, ingen i klassen, ingen av de gamla kompisarna, och egentligen känner jag inte att någon lärare ser mig heller.

Hon känner sig inte trygg när hon går till skolan. Hon har svårt att koncentrera sig på det som skolan egentligen handlar om: att ha fått lära sig något nytt varje dag när man kommer hem, någon ny kunskap, någon ny erfarenhet eller någon ny färdighet. Hon vill börja om på ny kula, pröva någon annanstans, få bli sedd.

Jag tror att de allra flesta här i landstingssalen i dag tycker att det är självklart att elever ska kunna välja skola. Man ska kunna välja till någonting, men man ska också kunna välja bort någonting när man inte känner sig trygg.

För mig är det självklart, och jag tror att det är det för er och för de allra flesta stockholmare. Men för inte så många år sedan var det inte möjligt. Ni minns säkert också att det var många år av ideologiska debatter, där det fanns de som tyckte att hur eleverna mådde var det mindre viktiga, utan det viktiga var att se till att alla gjorde precis som de blev tillsagda och gick i den skola och i den klass som de blev tillsagda, för annars skulle det bli svårorganiserat och rörigt. Helt plötsligt skulle det kunna börja ställas krav från elevernas sida, att de ville ha en tryggare skola, att de ville ha inflytande. Då hade man liksom glömt bort vem skolan var till för. I dag, 15–16 år senare, är det mer eller mindre självklart för oss alla att trygga barn gör bättre ifrån sig.

I dag är det också självklart för de flesta av oss att våra äldre ska kunna välja till och välja bort, när de blir beroende och i behov av hemtjänsten. Tänk vad förskräckligt, om en gammal skör, bräcklig kvinna som är i behov av stöd och hjälp av en främmande person, kanske till och med olika personer som kommer hem till henne varje vecka, hon behöver hjälp med avklädning och påklädning, och däremellan behöver hon kanske hjälp med en dusch och lite skrubb på ryggen – och så uppstår inte den goda personkemi som vi önskar ska uppstå i det integritetsnära mötet. I många kommuner runt den här regionen jobbar vi med kundval. Det handlar om att den äldre i behov av hjälp ska kunna känna sig trygg, att man kan välja till någonting men också ska ha egen makt att kunna välja bort någonting.

Att jobba med kundval eller patientval inom sjukvården handlar inte om att politiken släpper allting, utan om att politiken börjar göra rätt saker. I alltför många år har politiker – här också – sysslat med saker som vi inte är professionell-la på. Tack och lov har utvecklingen gått lite framåt, men vi har ägnat många debatter här, förr om åren, åt att räkna sängar på vårdavdelningar, åt att diskutera vilja scheman medarbetare i vården ska jobba efter, vilken mat som ska serveras på vårdavdelningarna och ibland har det nästan känts som att vi har varit nere på räkna-plåster-nivån. Det kan inte vara vår uppgift! Vår uppgift är att sätta patienten i centrum, och det jobbet börjar nu.

Vår uppgift är att se till att nytänkandet, alla goda idéer från våra medarbetare och även från vårdpersonal som inte jobbar i landstinget lyssnas in, att vi tar till vara goda idéer.

Vår uppgift är att se till att det finns en mångfald av utförare för stockholmarna att välja mellan, där konkurrensen går ut på att vårdgivarna vill göra sig attraktiva för att möta stockholmarnas behov. Där husläkarmottagningen väljer att ha öppet torsdagskvällar och söndagsförmiddagar, om det är det de människor som valt den mottagningen helst vill. Där man kan lista sig hos en geriatiker på en annan mottagning därför att det är det som möter mina behov bäst. Där en familj kan lista sig hos en barnläkare därför att man då snabbt får hjälp med öronbarnen, vilket underlättar hela familjens tillvaro.

Parallellt med att stockholmarna ska få mycket större inflytande och patienträttigheter ska vi också se till att fler medarbetare får en chans att själva ta över och driva sin verksamhet.

Mina vänner, vården håller på att bli en framtidsbransch, och vi ska inte försöka stoppa den utvecklingen. Vi ska snarare se till att ge våra medarbetare i vården instrumenten att vara med och ta för sig och leda den utvecklingen.

Vi i politiken ska se till att jobba fram ersättningsmodeller, ungefär som en skolpeng, som följer med patienten till den mottagning han eller hon väljer. Sedan ska vi följa upp. Beslut dag ett – dag två börjar uppföljningen! Det handlar om kvalitetsgranskning. Det handlar om ranking. Vi har ett uppdrag att se till att stockholmarna får den vård de betalar för. Vi ska inte acceptera att människor med lika behov får olika vård i olika delar av Stockholms län.

Snart kommer Dag Larsson att gå upp i debatten och säga att de satsar mera pengar i sin budget. Låt mig därför säga att det finns bara en pott med pengar, vi har alla lika mycket att röra oss med.

Dag Larsson, ni lägger besparingskrav på sjukhusen med 150 miljoner. Frågan ställdes till er flera gånger under gårdagens allmänpolitiska debatt, men jag vet fortfarande inte vad det är som sjukhusen ska spara på. Ni undvek noga att svara på den frågan.

Och Dag Larsson, om man gör precis som man alltid har gjort kommer det att gå precis som det alltid har gått.

Vi har en budget på nära 37 miljarder kronor, och åtminstone jag är inte alls tvärsäker på att varje krona används optimalt i dag. Därför är det väldigt märkligt när diskussionen går ut på att det var de sista 100 miljonerna som vårdens kvalitet stod och föll med. Det handlar naturligtvis om att se till att vi får ut så mycket god vård som möjligt för *hela* summan, 37 miljarder kronor.

Fokus kommer att ligga på dessa 37 miljarder kronor de kommande åren. Fokus kommer att ligga på att se till att pengarna används så effektivt som möjligt, på att vi är sparsamma och noggranna och på att vi mäter. Fokus kommer att ligga på att stödja människor i att göra sina egna val. Fokus kommer att ligga på att stödja medarbetare att vara med och utveckla vården, att själva eller tillsammans med andra få en chans att bedriva verksamhet på entreprenad.

Vi vill bjuda in, vi vill öppna upp. Vi vill kvalitetssäkra, och vi tänker granska.

Vi måste inse att gamla tider är förbi. Det är nu vi har chansen att vara med och vända det politiska arbetet, så att vi inte stoppar den utveckling som faktiskt sker ute i verkligheten, på sjukhusen, på vårdmottagningarna, så att vården får en chans att bli den attraktiva kunskapsbransch som den faktiskt har potential att bli.

Vården ska framåt präglas av mångfald. Människor ska känna och veta att vården är tillgänglig, att köer och väntetider ännu en gång ska arbetas bort av alliansen här i landstinget så att stockholmarna får känna sig trygga i att vården finns där – i tid och utan köer!

Anförande nr 173

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Ordförande, fullmäktige! Jag måste säga att jag tycker det är fantastiskt kul att få för Socialdemokraternas del inleda den sjukvårdspolitiska debatten. Det är en spännande debatt, och det är ju oerhört viktiga frågor som engagerar medborgarna i vårt län – landstingets kanske viktigaste politiska fråga, skulle jag vilja säga.

Det kommer att vara en ganska hård debatt i dag, tror jag, där skillnaderna mellan de politiska partierna kommer att framhållas och där vi kommer att tydliggöra varför det ena partiet är bättre än det andra. Det tillhör liksom politikens spelregler.

Samtidigt tycker jag att det är viktigt att understryka för dem som eventuellt på debatten, att vi politiker naturligtvis inte krigar om allt i sjukvården – det finns väldigt mycket som vi faktiskt är sams om. Särskilt vill jag understryka uppslutningen kring planeringen av det nya sjukhuset i Solna. Jag tror att det är viktigt, både för sjukvården, för forskningen, för undervisningen och för Stockholmsregionens framtida tillväxt. Jag tycker det är glädjande att det finns en så bred samstämmighet om att vi ska försöka konstruera den nya sjukhusanläggningen i Solna.

Men så sprang jag förbi Folkpartiets kansli, och där hittade jag en dammig bok i ett hörn: "Instruktionsbok för oppositionspolitiker". Där stod det att man ska skälla på allt, man ska vara förbannad och man ska måla Fasiken, förlåt Belsebub på väggen och tala om att allt är åt – riktigt, riktigt illa. Nu tänker jag inte använda mig av Folkpartiets oppositionshandbok, för jag tycker den är ganska trist.

I själva verket tänker jag faktiskt tala om att jag är stolt och nöjd över mycket. Jag tycker svensk sjukvård är fantastisk. Den är kostnadseffektiv. Den är ganska rättvis. Det finns många skäl för alla svenskar och för oss stockholmare att räta på ryggen.

Ni känner till många basala grundfakta, som att vi har världens lägsta spädbarnsdödlighet, att vi har hög överlevnad i hjärt-kärlsjukdomar, att vi har låg dödlighet i cancer och att den här fantastiska sjukvården dessutom är kostnadseffektiv. Till en mycket låg andel av vår bruttonationalprodukt producerar vi en sjukvård som internationellt är rättvist fördelad och högkvalitativ.

Jag känner en stor stolthet och glädje över det som sjukvårdens personal producerar. De gör fantastiska arbetsinsatser, och de förtjänar en eloge ifrån den här församlingen!

Men min slutsats blir den, att om man nu vill förändra det här sjukvårdssystemet så har man bevisbördan på sig. Om man föreslår dramatiska förändringar av världens kanske bästa sjukvårdssystem måste man kunna förklara att det blir bättre, att det blir effektivare och att det blir rättvisare.

Jag är ganska nöjd med mycket i svensk sjukvård, men trots att jag är nöjd med mycket finns det ju saker och ting som jag är missnöjd med. Självklart borde tillgängligheten vara bättre. Självklart finns det skäl att kritisera bemötandet i stora delar av svensk sjukvård. Det förekommer felbehandlingar och onödigt lidande. Som socialdemokrat känner jag också en stor frustration över att jag känner att sjukvården inte är rättvist fördelad. Det finns faktiskt goda skäl att fundera på om sjukvården når till dem som är sjukast, där de största behoven finns.

Karolinska Institutet kom med en rapport i förrgår, som jag tyckte var skakande. Den visar att cancersjukdomar, hjärt-kärlsjukdomar samt depression och rygg- och nackbesvär slår oerhört mycket hårdare gentemot arbetare och låginkomsttagare än visavi tjänstemännen. Om alla var lika sjuka som tjänstemännen så skulle en tredjedel av sjukdomsbördan i vårt land försvinna!

Sjukdomsbilden i Sverige är klassmässigt fördelad. Sjukvårdskonsumtionen däremot är det inte, snarare tvärtom. I dag erbjuds exempelvis det största primärvårdsutbudet till de rikaste, friskaste medborgarna, fast det borde vara tvärtom. Vi har en bra sjukvård i Sverige, men den är inte tillräckligt träffsäker.

För några månader sedan hade vi valrörelse. Jag vet ju att ni deltog i valrörelsen. Det var en rolig valrörelse. I den mån sjukvården diskuterades var det i fråga om brister att leva upp till sina löften. Tillgänglighet och bemötande togs upp. Riktiga och felaktiga misslyckanden i sjukvården debatterades när vi pratade sjukvårdsfrågor.

Vi socialdemokrater försökte hävda att om det blev maktskifte så skulle det inledas ett systemskifte i sjukvården. Då skulle man börja sälja sjukhus, då skulle man införa pengsystem, då skulle man försöka privatisera så stora delar av sjukvården som möjligt. Vi möttes av en sällan skådad dementimaskin. Folk sade: Ni överdriver, ni tar i för mycket! Systemskiftet står inte alls för dörren, var det

besked som väljarna fick. Mer resurser utlovades. För väljarna var det här ett viktigt besked.

I dag har vi facit på vårt bord. Vad är det för någonting som majoritetspartierna föreslår? Jo, de öppnar för att sälja och avknoppa delar av akutsjukhusen. De lägger förslag om att hela sjukvården i hela vår region ska läggas ut på entreprenörer. Politikerna, medborgarföreträdarna, ska dra sig tillbaks. Så när medborgarna blir upprörda över vårdcentralen är det inte längre en politiker som är ansvarig, utan då är det någon entreprenör som har tagit hand om exempelvis hela sjukvården i södra Stockholm som ska träda i demokratins och medborgarnas ställe. Man ska privatisera det demokratiska ansvaret för sjukvården!

Man inför utmaningsrätt och avknoppningsrätt. Man kräver ökade inslag av tvång i den öppna psykiatrin, samtidigt som man säger att den ska öppnas upp för privatiseringar. Oerhört förvånande, tycker jag.

Och så kommer man med ett nytt ersättningssystem, en sjukvårdspeng, som antagligen kommer att ointetgöra alla fördelningspolitiska ambitioner vad gäller primärvården.

Det här, i kombination med regeringens signaler om att det ska vara tillåtet att blanda skattebetalande patienter med försäkringspatienter, det vill säga öppna upp för gräddfiler i sjukvården, och Centerpartiets hejdlösa förslag om att privatisera folktandvården, är en särskild politik – det är ett systemskifte som står för dörren.

Jag vågar hävda, mina vänner, att ni som tillhör majoriteten inte har mandat för den politiken. Det var inte det ni gick till val på. Det var inte det här som stod på våra valaffischer, snarare tvärtom. När vi socialdemokrater sade att det är var det här ni skulle göra, sade ni: Ni överdriver, ni viftar med högerspöket, ni ljuger, det är inte alls det här som är aktuellt. Det var det budskap som väljarna fick. De fick en annan politik. Tre månader efter får de en annan politik, en politik som ni inte vågade stå för inför valmanskåren.

Som socialdemokrat måste jag säga att jag inte är främmande för privata och kooperativa inslag i sjukvården. På många sätt kan de berika och utveckla verksamheten. Men sammantaget sett är era förslag allvarliga. De är fördelningspolitiskt sett orättvisa, och de är antagligen dessutom kostnadsdrivande utan att de som är i störst behov av utökade sjukvårdsinsatser kommer att kunna få de insatserna. Oerhört allvarligt!

I valrörelsen sade ni faktiskt också: Mera pengar till vården, röstar man på något av allianspartierna så kommer allt att lösas sig. Vi tycker köer är oacceptabla, och vi har alla resurser i världen. Hur blir det då? Ja, inte är det vallöftet om stora pengar till vården, som var det stora budskapet egentligen, som präglar ert förslag. Snarare tycker jag att ni är snåla. Ni lägger mindre pengar än vad den avgående landstingsdirektören föreslog. Ni lägger 300 miljoner kronor mindre än vad vi föreslår.

Och låt mig på en gång ta upp de där 150 miljonerna som ni höll på och pratade om i går. Jag blev faktiskt lite förvånad att ni tog upp det resonemanget. Vad är det fråga om? Jo, det är det beräknade underskottet på akutsjukhusen nästa år. Vi säger att man inte ska ha underskott. Allianspartierna säger: Vi återkommer. Ni ska göra vad ni kan för att det inte ska bli underskott. Så det är ett eventuellt underskott som är den ”stora satsningen” från allianspartiernas sida! Bluffpengar vill jag påstå, pengar som egentligen inte finns! Det är inte alls så att ni har några 150 miljoner kronor extra till akutsjukhusen – ni försöker mörka ett underskott. Det har ni dåliga historiska traditioner på, om man säger så.

För att maskera det pinsamma faktum att det inte blir så mycket mer pengar till vården utan att det i själva verket är en snål sjukvårdsbudget som ni lägger fram, pratar ni om satsningar som redan är beslutade. Ni slår er för bröstet om cancerplanen. Ni slår er för bröstet om vårdgarantin. Det beslutades av Sveriges riksdag och av den här församlingen redan i maj och augusti i år, men ni tar repriserna en gång till. Jag har inget emot det, för det är bra förslag och jag röstar gärna igenom dem en gång till – men inte är det några storslagna nya sjukvårdssatsningar! Det är en dimridå för att dölja att ni är snåla med sjukvården.

Vi socialdemokrater lägger mer pengar till sjukvården än vad ni gör. Vi lägger 75 miljoner kronor mer för att klara vårdgarantin. Vi lägger 100 miljoner kronor mer för att vi har en högre ambition vad gäller närsjukvården – ”sällanvårdsbesökarna”, som Filippa talade om. Vi lägger 15 miljoner kronor mer till äldresjukvården, 37 miljoner kronor mer till barnsjukvården – och inte minst för barnen som det är så synd om, som Filippa talade om, barnen i fattigfamiljerna ska inte behöva känna att mamma och pappa tvekar att uppsöka akutsjukvården därför att Filippa, som gillar barnen, kommer att återinföra avgiften för ungar vilket kommer att slå hårt mot fattigfamiljernas barn i den här regionen. Vi lägger 35 miljoner kronor mer till cancersjukvården.

Det är en avsevärd skillnad mellan er och vår sjukvård. Vi socialdemokrater tänker ta strid mot ert systemskifte i sjukvården. Ni har inget folkligt mandat för den, och det är avsevärda skillnader mellan ert valbudskap och den budget som ni presenterar inför den här församlingen. Ni kan ju alltid hoppas att medborgarna har dåligt minne och kommer att glömma bort det. Jag tror det inte.

Anförande nr 174

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Ingela Nylund Watz har ställt ut löftet att hon varje dag ska ägna sig åt att bekämpa privatiseringar. Mot bakgrund av det tydliga löftet skulle jag vilja passa på att lämna ett eget löfte, ett löfte som är lika starkt förankrat i min liberala övertygelse som Ingelas uppenbarligen är i den socialdemokratiska. Jag lovar att ägna varje de kommande fyra åren åt att se till att vi får en sjukvård som på ett så effektivt sätt som möjligt ger alla invånare vård av hög kvalitet och med hög tillgänglighet. Detta är för mig långt viktigare än vem som utför vården.

Dag Larsson har hållit en del intressanta inlägg. Han pratar om någon oppositionshandbok som han tydligen har hittat och som tydligen var väldigt intressant. Han tycks ha lånat ut den till sin partikamrat gruppledaren Ingela Nylund Watz – det pekade gårdagens debatt på. Men man kan väl bara konstatera att när Dag Larsson

gnäller på oss vet vi att vi har hamnat rätt. Tack, Dag! Du kan behålla fp:s oppositionshandbok, som måste vara väldigt gammal och dammig för jag känner inte igen den. Vi tänker i alla fall inte använda den på många, många år! Fp:s handbok tror jag i stället nere hos er har bytts ut till Larssons lustifikationer – en bok om mytbildning, halvsanningar och exempel på kreativ bokföring. Ordförande! Viktigast i alliansens budget är att de svårast sjuka prioriteras. Dödligheten i hjärtoperationskön ska inte tillåtas fortsätta öka som den gjort under socialdemokratiskt styre. Den ska minska. Nu, när de inte längre har ansvaret för sjukvården, försöker de peka ut oss som nyss har tillträtt – och den nya sjukvårdsnämnden tillträder först vid årsskiftet – som skyldiga för att människor dör i onödan. Var fanns det engagemanget de gångna fyra åren? Det är dags att man vänder den nedåtgående rödgröna trenden.

Utöver hjärtsjukvården är naturligtvis cancersjukvårdens tillskott välbehövliga. Att vi blir först i Sverige med screening mot tjocktarmscancer – där varannan patient dör på grund av sen upptäckt – är betydelsefullt för att rädda fler. Screening mot tjocktarmscancer är en viktig förebyggande insats. Men det är också viktigt att det finns resurser för att vi ska kunna satsa på nya, effektiva läkemedel och ta bort köerna till strålterapi.

Ledamöter, lyssnare! Alliansens förslag till budget för nästa år innehåller också viktiga förslag för att öka patienternas makt i sjukvården. Folkpartiet känner en djup tillfredsställelse över att bekämpande av vårdköer, en utvidgad vårdgaranti, en utbyggd husläkarverksamhet och ett ökat fokus på vårdresultat och kvalitetsjämförelser blir verklighet. Vi är också särskilt engagerade i att psykiatrin blir föremål för utvecklingsarbete för att få kvalitetsförbättringar.

Förebyggande insatser med förankring i sjukvården kan åstadkomma bättre stöd för att hindra insjuknande, men också för att få fler patienter att ta ansvar för att med egen kunskap kunna hålla hälsan god. Inte minst kan primärvården med fler fasta husläkare och distriktssköterskor göra mycket. Jag är väldigt nöjd med att vi utökar vaccinationsprogrammet redan nästa år så att vaccination mot pneumokocker för barn under två års ålder blir tillgänglig för alla. Det är en viktig förebyggande insats, eftersom man kan få hjärnhinneinflammation, öroninflammation eller lunginflammation av denna bakterie. Barns skydd mot sådana svåra infektioner ska inte bero på föräldrarnas plånboks tjocklek.

Ett av våra huvudmål för alliansen är tillgänglighet i vården. Vården ska vara lätt att nå och alla ska erbjudas en egen doktor och distriktssköterska. Husläkartanken har stöd i alliansen, som nu i budget förstärker med 100 miljoner redan nästa år till primärvården. De allra äldsta och de allra yngsta, men också kroniskt sjuka, behöver kontinuitet mer än alla andra. Tryggheten att ha en egen doktor och sköterska att kontakta, en doktor man får tag i och som har tider när man behöver, men också möjlighet att få hem doktorn. Husläkardrivna jourmottagningar som ska tillkomma kommer att ha kapacitet att ge snabb medicinsk service av hög kvalitet, och detta i kombination med hembesök av doktorn gör att gamla människor kan slippa köa på akuten.

Vi kommer också att kunna utöka kuratorer och psykologer i primärvården för att personer som har psykisk ohälsa ska kunna få mera än ett läkemedelsrecept när det gör ont i själen.

Ordförande och ledamöter! Här finns en av de största utmaningarna i vården: att ställa om sjukvårdens insatser så att den blir lika bra på att behandla stressrelaterad och psykisk ohälsa som vi i dag är duktiga på att behandla kroppsliga tillstånd. När en tredjedel av alla sjukskrivna har en psykiatrisk diagnos och när nära hälften av patienterna som söker husläkarna har psykisk ohälsa, måste vi bli bättre på att få ett vårdinnehåll som möter dessa behov.

Psykisk ohälsa är vanligt bland befolkningen, medan kroniska psykiska sjukdomar är betydligt mera sällan förekommande. Men de som har stora psykiska problem är beroende av att psykiatrin förbättras. Jag tänker därför nämna något om de utvecklingsuppdrag som vi ser framför oss.

Patienternas rättigheter inom psykiatrin behöver stärkas. Vårdgarantin ska förtydligas och utvecklas. Man har väldigt begränsade rättigheter som psykiatrisk patient. Det vill vi ändra på.

Det behövs en bättre följsamhet till vårdprogrammen, för den är inte tillräckligt hög, så att alla patienter får en likvärdig vård var man än söker psykiatrisk vård. Det ska vara en effektiv vård enligt de senaste forskningsrönen, effektiv, bevisat utvärderad vård i möjligaste mån.

Vi vill ha ersättningssystem som främjar kvalitet, vårdresultat och samverkan.

Det behövs fler vårdalternativ. Vi har öppenhet för fler privata utförare med landstingsuppdrag. Vi tror att det kan föra med sig nya sätt att utforma vården, så att vi får bättre kvalitet. Konkurens om vårdidéer är bra. Pengarna ska följa patienten.

Det behövs uppföljning av vad som utförs inom psykiatrin och vilka effekter och resultat det ger.

Det behövs också en ökad tillgänglighet, som kan åstadkommas med fler besök. Det är för låga besöksantal, när vuxenpsykiatrin bara möter fyra patienter om dagen och barnpsykiatrin bara träffar två patienter per dag och behandlare.

Sedan har vi den stora gruppen som har ökat under de senaste åren, de unga vuxna, som både söker psykiatrin i större omfattning, som enligt folkhälsorapporten har mera psykisk ohälsa än för tio femton år sedan men som också har missbruksproblem i större omfattning.

Jag vill också peka på vikten av att vi lyssnar på företrädare för patienterna och brukarorganisationer och utifrån deras erfarenheter utvecklar vården.

Kära åhörare! Kvinnor och män får i dag inte lika bra vård. Traditioner och bristande analys av kvalitetsregisterdata leder till felbehandling på grund av kön. Det verkar som att det ofta är till nackdel för kvinnor, eftersom mannen som norm är så stark. All statistik som tas in – och det är en hel del – och hamnar i pärmar måste analyseras och värderas, också könsuppdelat, för att slutligen leda till att behandlingsmetoder förbättras. Ibland ska det vara skillnad på hur man behandlar män och kvinnor. Vi behöver gå ifrån prat till handling.

Vi kommer att stödja det uppdrag om fortsatt arbete med utbildning och certifiering för jämställdhet hos chefer och personal som ligger under landstingsstyrelsen, som vi behandlar senare i kväll. Vi kommer också att stödja ett uppdrag under landstingsstyrelsen om fortsatt analys av könsuppdelad statistik, vilket i majoritetens budget ligger som text under hälso- och sjukvårdsnämnden som vi nu behandlar. Som ni ser på era bord gör vi en förändring av texten till ett uppdrag som handlar om regionala vårdprogram och ett könsperspektiv. Skillnader ska ibland finnas, men då ska det vara grundat på medicinsk forsknings resultat. Man måste värdera vad som är rätt för kvinnor och vad som är rätt för män beroende på vad forskningen visar, inte beroende på att mannen är norm.

Arbetet med att utveckla omhändertagandet för kvinnor som har utsatts för våld kommer att fortsätta, helt i enlighet med det eniga landstingsfullmäktigebeslut vi har. Det förutsätter en kunskapspridning men också att vi får en bättre skaderegistrering, som också ger oss en bättre kunskap om mörkertalet.

Ordförande! Jag har från Folkpartiets sida lyft fram några av de viktigaste frågorna i nästa års budget. Det handlar om husläkarutbyggnad, trygghet för äldre, patientmakt, ersättningssystem som främjar kvalitet och vårdresultat och vården för de svårast sjuka. Jag har betonat vikten av att stärka kvalitet i vården mot psykisk ohälsa och förbättra för dem som är långvarigt psykiskt sjuka. Jämställd och jämlik vård liksom förebyggande insatser från sjukvårdens sida är utvecklingsområden.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 175

Landstingsrådet **S e v e f j o r d** (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Det var med stor förväntan jag gick till dagens debatt, faktiskt. Jag tänkte: I dag ska det bli spännande att höra vad det ansvariga sjukvårdslandstingsrådet har för tankar och idéer om hur man ska utveckla sjukvården i vårt landsting. Så satt jag och lyssnade. Jag lyssnade och lyssnade, och så tänkte jag: Hon måste ha tagit fel manus! För det handlade om kommunalpolitik, större delen av talet. Skola och hemtjänst har ju inte vi i landstinget någonting med att göra, här jobbar vi med sjukvårdsfrågor och trafikfrågor. På slutet kom det några minuter, men det var så ytligt och ingenting handlade om vårdens innehåll utan om vem som ska äga och styra vården. Det var ett mycket märkligt anförande, måste jag säga!

Men vi kommer att diskutera vårdens innehåll under många timmar i dag, och det ska bli spännande att höra vad Filippa Reinfeldt kommer att säga framöver. Någon gång måste du väl ändå tala om vad du själv vill med innehållet i vården? Det har jag ännu inte förstått.

Hälso- och sjukvården innehåller många viktiga ideologiska dimensioner. För oss i Vänsterpartiet är det absolut viktigaste att vård ska erbjudas på lika villkor och fördelas efter behov. Vem du är, var du bor, vad du har för kön, ålder eller etnisk bakgrund ska inte spela någon som helst roll. Det är det som är själva kärnan i det

politiska uppdraget när det gäller hälso- och sjukvården, att vården ska ges på lika villkor.

Vi anser också att ingen ska kunna köpa sig förbi andra för att snabbare få sjukvård. Det systemskifte som ni nu på den borgerliga kanten vill genomföra gör att vi nu kan se att försäkringsbolagen ligger i startgroparna för att sälja försäkringar till grupper i vårt samhälle för att man snabbare ska få tillgång till vård. Ni vill ju att vården ska bli en ”galleria” – det var faktiskt en framträdande företrädare för Moderaterna som sade det för lite sedan: Vården ska vara som en galleria, och där kan vi gå och shoppa med våra pengar och köpa det vi vill ha.

Därför vill jag fråga ansvarigt sjukvårdslandstingsråd, Filippa Reinfeldt, som vill att patienten inte ska vara medborgare utan kund och att valfriheten ska råda och vara överordnad allt annat: Vad har du då att säga till de distriktsläkare vid Vårby vårdcentral som har skrivit brev till både dig och mig. De säger att områdesansvaret måste vara överordnat det fria valet. Vad har du att säga till dem? Du måste ju svara när de skriver till dig som ansvarigt sjukvårdslandstingsråd.

Vi vill slå vakt om det solidariska hälso- och sjukvårdssystemet. Med det menar vi att de olika delarna inom hälso- och sjukvården ska samverka, samarbeta, inte i första hand konkurrera med varandra. Vi anser *inte* att vinstintressen ska styra vårdens utveckling. Vi anser också att det demokratiska inflytandet över hälso- och sjukvården är absolut fundamentalt för att vi ska upprätthålla en rättvis fördelning av sjukvårdens resurser.

Vi menar att den demokratiska insynen och inflytandet för medborgarna minskar, när vården privatiseras och den politiska makten koncentreras till ett fåtal, mycket välbetalda, heltidspolitiker på den borgerliga kanten.

Vi vet ju att Moderaterna inte vill att politiken och politiker ska lägga sig i sjukvården och dess utveckling. Ni kommer kanske ihåg att i deras budgetförslag 2005 skrev man just att politiken måste stå tillbaka. Man sade att politiker är galjonsfigurer utan makt och beslutanderätt, och man föreslog också då att man skulle dra ned den här församlingen, som i dag består av 149 ledamöter, till 101 ledamöter.

Tyvärr har de övriga borgerliga partierna i majoriteten hängt på den här synen på politiken och på politikernas roll. Ni talar föraktfullt om de sjukvårdsberedningar vi hade under den förra mandatperioden som ”pratberedningar”, där fritidspolitiker lade ned både själ och tid för att förbättra vården i Stockholm.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är positivt att många fritidspolitiker ges möjlighet att delta i utvecklingen av Stockholms läns landsting.

Ordförande! Vårdens resurser är orättvist fördelade – det har flera sagt – mellan kön, sociala grupper och beroende på var vi bor. Vi vet att människor med låga inkomster och låg utbildning ofta har sämre hälsa än människor med höga inkomster och hög utbildning, men det är människorna med höga inkomster och hög utbildning som i större utsträckning än andra använder sig av vårdens resurser. Det är här vårt politiska ansvar ligger, det är här vi politiker ska träda, säga ifrån att så här får det inte vara och styra vårdens resurser.

Det finns många mått man kan ha på den där orättvisan i vårt landsting. Ett skrämmande mått är medellivslängden. Vi vet att män som bor i Danderyd kan förvänta sig att leva drygt 80 år, samtidigt som män som bor i Kista har en förvänta medellivslängd på 75 år. När det gäller barn finns det också många mått vi kan använda som visar på den ojämlikhet och orättvisa som faktiskt finns i vårt landsting. Titta på tandhälsan bland barnen. 98 procent av treåringarna i Danderyd har kariesfria tänder, samtidigt som bara 77 procent av treåringarna i Kista har det.

Det är därför vi som politiker måste ta ett aktivt ansvar för prioriteringar och fördelning av resurser. Vi måste styra resurserna dit där de gör störst nytta. Och vi får inte, som ni i den borgerliga majoriteten vill, träda tillbaka och låta marknaden styra. Vi känner stor oro för att den fria etableringsrätt och den utmaningsrätt som ni nu inför kommer att förstärka de skillnader som vi i dag har i Stockholms läns landsting, inte minska dem.

Vi vill också, precis som flera har sagt tidigare, att välfärden naturligtvis ska omfatta alla barn som lever i Stockholm. De flesta barn har det faktiskt väldigt bra, och de mår också bra. Men det finns en stor grupp barn som lever i väldigt utsatta familjer, i familjer med låga inkomster. Ofta är det ensamstående, ensamstående kvinnor. I min hemkommun Nacka lever 15 procent av barnen i familjer med låg köpkraft. I Södertälje är det 28 procent av barnen. I Rinkeby är det 63 procent av barnen. De här barnen kan inte delta i samhällslivet på samma villkor som andra barn, och därmed ökar risken för ohälsa hos de här barnen.

Det här är fakta som ni i alliansen inte tar hänsyn till, när ni bland annat föreslår att man ska återinföra avgift på barnakuten. Föräldrar som redan lever under svåra ekonomiska förhållanden ska nu tvingas att betala när man åker in till barnakuten med sitt barn.

De flesta av de här familjerna har naturligtvis inte heller tillgång till bil utan de är beroende av kollektivtrafiken. Genom att avskaffa enhetstaxan, tian och tjugan, försämrar ni ytterligare för den här utsatta gruppen, och det är en stor grupp. Därför vill jag vända mig särskilt till dig, Pia Lidwall i Kristdemokraterna. Hur kan du försvara den här politiken? Du som alltid brukar stå upp för barnens bästa, du som också brukar lyfta fram vikten av barnkonventionen. I den står det att i alla beslut som rör barn ska barnens intresse sättas i främsta rummet. Tycker du att du sätter barnens bästa i främsta rummet när du inför en avgift på 120 kronor på barnakuten?

Psyisk ohälsa har vi pratat om många gånger. Det har jag också gjort. Vi vet att den ökar, och den har ett könsperspektiv. Den drabbar i väldigt stor utsträckning kvinnor och unga tjejer.

Ett annat perspektiv på den psykiska ohälsan är just självmord, som jag också nämnde i går. Självmord är den vanligaste dödsorsaken för män mellan 15 och 44 år och den näst vanligaste dödsorsaken för kvinnor i samma åldersgrupp. Därför anser vi i Vänsterpartiet att vi nu måste ta till kraftåtgärder för att vända den här utvecklingen. Vi vill satsa 100 miljoner kronor utöver den borgerliga budgeten just på psykiatrin. Det är vår stora satsning i den budget som vi lägger fram.

Vi säger också att vi vill att landstinget ska införa en nollvision när det gäller självmord. Vi har det när det gäller trafiken. Men det dör faktiskt tre gånger så många människor av egen hand som det dör i trafiken. I Stockholms läns landsting dog år 2003 över 200 män och 100 kvinnor för egen hand. Det finns i dag metoder för att motverka det här, för att rädda de här människorna och ge dem ett fortsatt liv. Därför vill vi starta ett arbete tillsammans med skola, polis och räddningsverk för att få ned antalet självmord i Stockholms läns landsting. Vi har en att-sats om detta i vår budget och jag hoppas att ni vill stödja den att-satsen.

Vi vill förstärka barnsjukvården med 30 miljoner kronor utöver den borgerliga budgeten. Det vi i första hand vill använda de här pengarna till är just att satsa på kroniskt sjuka barn. Det är en grupp som ökar i vårt landsting, dels därför att det föds så många fler barn, och det är ju oerhört positivt, dels för att vi har en neonatalvård i världsklass som gör att vi kan rädda alltför väldigt mycket för tidigt födda barn. Konsekvensen av det är att en del av de här barnen kommer att ha kroniska, livslånga handikapp. Vi måste göra en rejäl satsning för att de barn som blir räddade till livet också får ett så bra liv som möjligt genom att sjukvården får mer resurser. Därför tillskjuter vi 30 miljoner kronor.

Jag vill säga några få ord om förlossningsvården, för det är intressant läsning i borgarnas budgetförslag. När jag tog över ansvaret för förlossningsvården 2002 kan man väl inte säga att jag kom till ett dukat bord. Det var ganska kaotiskt i förlossningsvården av flera olika skäl. Jag har jobbat idogt i fyra år och nu fungerar det faktiskt ganska bra, inte perfekt, men det fungerar faktiskt ganska bra. Valfriheten är stor och 95 procent av alla födande kvinnor, och det är rekordantal födande kvinnor de senaste åren i Stockholms läns landsting, får i dag föda vid den klinik de har valt. När jag tog över var det ungefär 90 procent av kvinnorna. Det är en kraftig förbättring. Vi har också infört ett antal familjevårdsenheter inom neonatalvården där föräldrar kan bo tillsammans med det väldigt mycket för tidigt födda barnet så att de tidigt kan knyta an.

Ni i alliansen föreslår en platsgaranti när det gäller förlossningsvården. Det är jättepositivt att säga det. Jag vill också ha en platsgaranti. Men jag förstår inte riktigt hur vi ska kunna genomföra det, åtminstone inte med de ekonomiska resurser ni har avsatt i er budget. Jag har pratat med många som är kunniga på det här området och de säger så här: Om vi ska kunna ha en platsgaranti inom förlossningsvården behöver vi ha en överkapacitet på ca 10 procent. Det skulle med dagens penningvärde innebära att vi måste tillskjuta ytterligare 100 miljoner kronor till förlossningsvården. De pengarna hittar inte jag i er budget. Därför vill jag fråga dig, Filippa Reinfeldt: Hur tänker du finansiera denna platsgaranti?

Psykiatrin har vi pratat om jättemånga gånger, och mycket av det Birgitta Rydberg sade håller jag med om. Jag tror att vi på många områden när det gäller psykiatrin kommer att kunna ha ett bra samarbete. På andra områden kommer jag att kritisera, självklart kommer det att vara så. Men jag respekterar dig för din stora kunskap när det gäller psykiatrin.

Men jag blir orolig också när jag läser borgarnas budgetförslag när det gäller psykiatrin. Det handlar väldigt mycket om yta och väldigt lite om innehåll. Ni pratar väldigt mycket om nya översyner, organisationsförändringar och ändringar av ersättningssystemet men väldigt lite om vad ni egentligen vill uppnå inom psykiatrin. Ni säger också att ni vill privatisera stora delar av psykiatrin. Därför vill jag fråga dig, Birgitta Rydberg: Vilken sektor av psykiatrin tänker du privatisera först? Och varför vill du ta bort ersättningssystem som vi beslutade om under innevarande år i Stockholms läns landsting och som faktiskt har lett till oerhörda förbättringar inom psykiatrin? I dag tar man emot väldigt många fler patienter än tidigare. Det ersättningssystemet är just ett sådant incitament. Varför vill du ta bort det?

Vi i Vänsterpartiet vill ha fler vårdplatser för psykiskt sjuka, både inne på sjukhusen och gärna också utanför sjukhusen. Vi vill inte bara lyssna på brukarorganisationerna, som du sade Birgitta Rydberg, vi vill också att de aktivt ska få delta i vården och vårdens utveckling. Vi vill ge de anhöriga mer stöd. Vi vill att den socialpsykiatriska forskningen ska ha ett genusperspektiv. Psykiatrin i dag är helt könsblind.

Avslutningsvis vill jag säga att när ni i alliansen bestämmer ska politiken stå tillbaka och ekonomismen träda in på scenen. Politiker gör som bekant större skada än nytta, enligt Moderaterna. All offentligt driven vård ska ersättas med privat vård. Då löser vi alla problem. Medborgarna blir i stället för patienter kunder. Men det här har ju väldigt lite med verkligheten att göra. Fritt utrymme för ekonomismen, som ni säger, innebär att kostnaden inom sjukvården kommer att öka. Och vilka är det som kommer att få betala de kostnaderna? Inte många av oss som sitter i salen, som är friska, välutbildade och har höga eller mycket höga inkomster. Nej, det är naturligtvis de sjuka, de som har svårt att ta för sig, de som har svårt att skrika högt, de som har svårt att ställa krav.

Den nya moderatledda politiken i Stockholms läns landsting är inte något annat än gammal klasspolitik. Spöket har möjligen en ny kostym eller kanske en ny festblåsa. Men under kläderna döljer sig samma gamla högerspöke och högerpolitik som tidigare.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 176

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, ledamöter, medarbetare och medborgare! När andra pratar sjukvård pratar Miljöpartiet hälsa. Hälsa är ett mycket vidare begrepp som innefattar alla samhällsinsatser som vi anser ska bidra i det viktiga arbetet att skapa så goda livsförutsättningar för invånarna i Stockholms län som möjligt genom att i största möjliga utsträckning förebygga ohälsa. Detta löper som en grön tråd genom hela Miljöpartiets budget. Därför är vi

till exempel emot Förbifart Stockholm och för en kraftigt utbyggd kollektivtrafik i länet.

Vi vill skapa förutsättningar som ökar människors livskvalitet och gynnar en ekologiskt hållbar tillväxt. Vi menar, och så även Carin Jämtin läste jag nyligen, att det är både ekonomiskt och socialt lönsamt och framför allt hållbart för framtiden. Miljöpartiet är för olika driftformer i vården men anser att akutsjukhusen, för att långsiktig hållbarhet ska kunna uppnås, ska vara samhällsägda. Vi anser att vården ska vara finansierad genom skattemedel. Men vi tycker inte att skattemedel ska gå till vinst hos enskilda aktieägare i vården.

Privata entreprenörer med en vårdidé däremot, som låter vinsten gå tillbaka till vården, både till personal och patienter, ser vi som goda inspiratörer och nödvändiga i en solidarisk hälso- och sjukvård där patienten har rätt att välja vårdgivare. Entreprenörer ska självklart kunna vara fristående eller integrerade i sjukhus eller andra vårdlokaler.

Miljöpartiet vill att patienterna ska ges ett större inflytande över sin egen behandling. Hälso- och sjukvården ska bidra till att öka människors självständighet och präglas av respekt för den enskildas integritet och självbestämmande. Insatserna ska vara lätt tillgängliga och ges utifrån människors olika behov och individuella förutsättningar. Det är viktigt att läkare och specialister ger allsidig och korrekt information om vård- och behandlingsmetoder och ger tillräcklig tid för patienten att välja. Det kräver att hälso- och sjukvårdspersonal får tid för kontinuerlig fortbildning.

Att patienten är delaktig i sin egen behandling är viktigt. Det ger tydliga signaler om att människor har ansvar för sin egen hälsa, och jag vågar påstå att det gör människor mer aktiva och i förlängningen friskare. Vi tycker att patienternas val av vårdform i större utsträckning än i dag ska styra vart pengarna går. Samtidigt måste förbättringar av patienternas situation genomföras praktiskt i vården med bättre bemötande och tillgänglighet, större lyhördhet för patienternas önskemål om information och till exempel egenvård.

Inom hälso- och sjukvården innebär detta en utveckling där de förebyggande vård- och behandlingsmetoderna och samarbetet mellan olika vårdgivare måste öka. Resurserna måste i ökad utsträckning styras mot förebyggande insatser och till områden med höga ohälsotal. Trots att förebyggande vård och behandling ligger i vårdcentralernas uppdrag har de inte lyckats genomföra detta på ett tillräckligt medvetet och fokuserat sätt. Uppdragen har troligen varit för många och inte tillräckligt tydliga. Vi tycker att uppdraget ska definieras tydligare och att en ny enhet i hälso- och sjukvården får uppdraget att utveckla folkhälsoarbetet i landstinget, en enhet som bara fokuserar på att arbeta förebyggande och behandlande. Den enheten vill vi kalla hälsocentraler.

Hälsocentraler ska vara motorn i det förebyggande arbetet. På hälsocentraler ska samarbetet mellan olika yrkesgrupper som har just den förebyggande och behandlande inriktningen utvecklas. De ska också arbeta konsultativt med fortbildning och utbildning i närområdet. Yrkesgrupper som vi ser bedriver ett tydligt arbete med att förebygga ohälsa är till exempel kiropraktorer, naprapater, hälsopedagoger, sjukgymnaster eller fysioterapeuter, arbetsterapeuter, friskvårds-

konsulenter, näringsterapeuter, massörer, akupunktörer, kuratorer, sjuksköterskor, men även läkare med intresse och utbildning i hälsofrågor. Det finns säkert fler. På hälsocentralerna tycker vi också att det ska finnas ett fördjupat samarbete med utövare av komplementär- och alternativmedicin.

Vi vet i dag att många livsstilssjukdomar och miljörelaterade sjukdomar kan förebyggas. Många vänder sig i dag till komplementär- och alternativmedicinska utövare. Det gör man därför att man anser att de har större kompetens i detta. Så många som 77 procent av 1001 tillfrågade i Stockholmsstudien 2000 om komplementär- och alternativmedicin önskade att dessa behandlingsmetoder skulle vara tillgängliga inom den vanliga vården och vissa av dem finansieras med skattemedel.

För att patienternas önskemål om komplementär- och alternativmedicin bättre ska kunna tillgodoses och kunskap om detta område utvecklas måste personalen erbjudas fortsatt vidareutbildning. Samverkan mellan skolmedicinen och komplementär- och alternativmedicinen tycker vi ska få möjlighet att utvecklas lokalt så att patienternas behov tillfredsställs och vårdutbudets inriktning mot mer integrativ medicin ökar.

Ett integrativt förhållningssätt är speciellt viktigt för de människor som är särskilt miljö känsliga. Mottagningar med särskild kompetens för att möta deras behov, där okonventionella metoder för diagnostik prövas måste skapas. Vi jämför dessa människor med dåtidens kanariefåglar som togs ned i gruvorna för att bedöma luftkvaliteten. Överlevde kanariefågeln var luften bra. Dog den gick man inte ned i gruvan. Vår livsstil och miljö leder till alltfler kanariefåglar som mår dåligt. Alltfler reagerar på den miljö vi lever i, luften vi andas, det vi äter och dricker. Detta måste landstinget vara mer lyhört för och möta med aktiv kunskapsutveckling, ödmjukhet och respekt.

I övrigt vill Miljöpartiet värna den närsjukvårdsreform som den tidigare majoriteten beslutat och som innebär en bättre tillgång till allmänläkare, specialister och andra behandlare lokalt och ökad samverkan med kommunerna och andra vårdaktörer. I de fem medicinska programberedningarna ökade kunskapen om sambandet mellan hälsa och miljö. Professionen och politikerna hade möjlighet att fatta gemensamma beslut om vårdens innehåll, som lade grunden för att hälso- och sjukvården skulle kunna utvecklas positivt. Arbetet i de nio geografiska beredningarna, med analys av behov och lokala förutsättningar, skapade goda möjligheter för bättre vårdkedjor, samarbete och utveckling mellan olika vårdutövare. Vi tror inte att nuvarande sjukvårdsorganisation, med bara tre sjukvårdsstyrelser kommer att klara denna omfattande uppgift.

Ordförande! Landstingets medel måste användas för att långsiktigt uppnå bästa möjliga hälsa för länets medborgare. Det kräver prioriteringar av landstingets resurser och att försiktighetsprincipen används oftare. Alltför ofta upplever Miljöpartiet att andra partier vill lägga resurser på fler och fler osäkra screeningsmetoder och vaccineringsprogram, ett förhållningssätt som kan leda till att alltfler bakterier blir resistenta då man behandlar för att förebygga att sjukdom bryter ut. Förebyggande bör i stället genomföras på ett mer naturligt sätt. Var och en kan påverka genom bra kost och motion och genom att bygga upp sitt eget

immunförsvaret så att motståndskraft mot infektioner skapas. För vissa grupper kan också ett och annat kosttillskott bidra positivt.

Landstinget bör däremot öka sina insatser till framför allt barn, ungdomar och vuxna med psykisk ohälsa, psykiatriska, neurologiska och andra kroniska sjukdomar och till personer med funktionshinder. Miljöpartiet tycker att landstingets handikappolitik behöver fortsätta att utvecklas med inriktning på att förbättra både bemötande och tillgänglighet. Jag vill ta ett exempel som jag har jobbat med i många år men där det ännu inte har hänt någonting. Det är bristen på en texttelefon vid våra sjukhus. Den bristen har funnits länge, alltför länge. Hälso- och sjukvården måste visa att man tar sitt ansvar för detta på allvar. Slutligen tror Miljöpartiet att ett ökat patientdeltagande och inflytande på det sätt vi beskrivit stärker medborgarnas villighet att fortsätta betala för det offentligt drivna hälso- och sjukvårdssystemet. Förhoppningsvis kan det också leda till en ökad demokrati i vården.

Med detta vill jag yrka bifall till Miljöpartiet de grönas förslag till budget för 2007 som innebär 217 miljoner mer än majoritetens förslag. Jag kommer att specificera detta närmare i hälso- och sjukvårdsnämnden. Jag vill också säga att vi stöder attsatsarna 108, 109 och 129 utöver det som vi har sagt tidigare.

Anförande nr 177

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Rösterna är något brutna idag, därför ägnar jag mig åt egenvård de närmaste dagarna.

Jag ska börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget i det här hänseendet.

Det finns en del bemärkta personer inom såväl industri som hälso- och sjukvård som brukar använda ett citat. Jag ska upprepa det. Jag har gjort det förut i den här församlingen, nämligen: "Varje system är perfekt utformat för att uppnå precis det resultat det får." Är man inte nöjd med resultatet måste det bli systemskifte, om citatet är rätt. Men jag börjar luta åt att det ligger mycket tänkvärt i detta citat.

Sedan har jag en kommentar innan replikrundan efter att ha hört Dag Larsson och Birgitta Sevefjord. Om det är på det sätt ni påstår måste det absoluta idealet när det gäller hälso- och sjukvård finnas i de landsting som aldrig har styrts av andra än socialdemokrater och vänsterpartister. Jag skulle önska att vi kunde göra en enkät. Ni som tror att det är på det sättet reser er upp. Jag tror att ingen med lite eftertanke reser sig upp. Det är ju inte på det sättet.

Sedan har ni det ganska enkelt när ni ska driva politik. Ni behöver aldrig tänka nytt. Man upprepar samma manus år efter år, och allt är bra bara ni sitter vid makten. Det är ju inte så.

Den stora frågan, vänner, är: Hur stimulerar vi drivkrafterna som skapar en bättre sjukvård? Man kan göra det på traditionellt vänstersätt. Vi har hört ett par inledningsanföranden som visar på det. Och så finns det andra svar. De är nu nedtecknade i ett budgetförslag som landstingsstyrelsens majoritet står bakom. Svaren på frågan hur vi stimulerar drivkrafterna som skapar en bättre sjukvård

måste ju finnas i de dokument som vi har lagt på bordet i dag. I annat fall har vi gjort ett allvarligt misstag. Men jag påstår att från landstingsstyrelsens majoritet finns det en mängd utomordentligt goda förslag.

Till den här frågan hör hur man bäst skapar utrymme för att utföra arbetet inom den egna professionen och i samverkan med andra. Vet ni, jag kan inte tro, och jag tror inte att någon annan i salen heller har någon annan mening än att sjukvårdens anställda, allihop, arbetar utifrån en professionell självrespekt. Jag har aldrig mött någon annan typ av medarbetare i vården nämligen. Det kan rimligen inte vara någon skillnad mellan dem som är anställda i ett privat vårdföretag eller de som är anställda i landstinget. Jag är övertygad om att alla vill känna den meningsfullhet som ligger i att göra ett bra jobb. Då är det vår uppgift, en politisk uppgift, att servera bästa tänkbara verksamhetsförutsättningar. Det är ingen nyhet eller överraskning för någon av oss att det här finns en politisk skillnad. Ibland säger man att den är ideologiskt betingad, ibland kan vi hänvisa till evidens, det vill säga erfarenheter från politik som har förts i landstinget.

I de skrivna förslagen till budget från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet liksom i de inlägg vi har hört här talar man med emfas om att privata vårdföretag eller vinstdrivande vårdföretag hotar kvaliteten i vården. I annat fall skulle ni aldrig framföra detta som ett argument i den här debatten. Jag tror att det inte alls är på det sättet. Bristerna, där de finns, måste emanera från de avtal eller överenskommelser som vi tecknar med utförarna, det vill säga antingen erbjuder vi ideala och bra förutsättningar eller också erbjuder vi sämre förutsättningar. Brister det i kvalitet ska man först titta på vilka förutsättningar landstinget har erbjudit och sedan börja jaga skalper. Då är det ju ett otvetydigt faktum att kvalitet, säkerhet och tillit i relation till patienterna för de privata utförarna är en överlevnadsfråga. Här råder inte konkurrensneutralitet, om uttrycket tillåts. Det påståendet är evidensbaserat däremot.

Valfrihet, patientmakt och etableringsfrihet är en sammanhållen enhet. I någon annan kombination är inte valfrihet möjlig, nämligen. Det skulle bli en chimär. Alla talar om valfrihet, men frågan är mellan vad. Man kan välja mellan det ena och det ena, vilket är en traditionell vänsterpolitik, eller mellan det ena och det andra, som är en annan politik, som vi står för.

Det är viktigt, påstår jag, att erbjuda utrymme för nya impulser och nya initiativ inom hälso- och sjukvården. Få områden i samhället är i behov av större inslag av entreprenörskap än hälso- och sjukvården. Det som har förundrat mig de senaste åren är att man, i synnerhet från socialdemokratiskt håll, inte tycks ta något som helst intryck av sina engelska partivänner. Ingenting fångas upp, ingenting levereras vidare. Det provas uppenbarligen heller inte. Det är en framgångsrik politik. Blair har via NHS och sitt hälsodepartement börjat bedriva en politik som i väldigt långa stycken har sin inspiration, sin kunskap och sin erfarenhet från Stockholms läns landsting. Ni kanske tycker att jag tar i, men jag har ju mött dem. De har varit här på studiebesök. Jag har varit inbjuden under en tidigare period i majoritet för att berätta om hur vi gör i Stockholm. Sedan prövade man det på olika områden. Dessutom använder de numera en av Europas mer betydande privata aktörer som också finns hos oss, nämligen Capio AB.

Oppositionens förslag till budget innehåller inga som helst överraskningar. Det är alltså 300 miljoner mer, och så kan vi hålla på och prata om dem och glömma de 36 431 miljonerna som jag tror att budgeten består av. Det finns heller inte, som jag kan iaktta, några ordentliga ambitioner som skulle leda till förnyelse eller utveckling på detta det viktigaste välfärdsområdet.

Rädslan för entreprenörskapet, rädslan för utveckling, rädslan för nya grepp gör ju att det blir en ständig upprepning av gamla teser. Men nu, vänner, åhörare, värderade presidium, inleds en ny epok i svensk hälso- och sjukvård. Med en nationell alliansregering öppnas för nytänkande. Ett bevis fick vi härom måndagen med en remiss om hur det går till att stoppa stopplagen. Med en borgerlig allians i landstinget kan utvecklingen börja ta fart igen. Under de perioder vårt landsting har haft borgerliga majoriteter – jag kan räkna tillbaka till dem jag har varit med om själv, från början av 90-talet och fram till nu – har epokgörande reformer initierats. Nu ska jag säga något som är förebyggande för den fortsatta debatten. Om detta senaste påståendet skulle mötas av motsägelser med hänvisning till de ekonomiska effekter som utjämningsystemet haft eller har på vårt landsting visar det att debattören inte har förstått någonting.

Den nyligen tillträdde borgerliga landstingsalliansen har det nödvändiga modet, tålamodet, idéerna, visionerna och uthålligheten att leda hälso- och sjukvården till nödvändiga förändringar och utveckling. Jag är övertygad om det. Jag har varit med om det förut, och nu ska vi ta nästa nödvändiga steg.

Den borgerliga alliansen har också modet att möta de personer vi har i uppdrag att hjälpa, det vill säga patienterna, deras närstående och andra intressenter som gärna vill höja sin röst och bidra till ambitionen att arbeta på ett nytt sätt. Många talar om förnyelse, men man talar väldigt sällan om förändring. Det ena går inte att genomföra utan det andra. Den borgerliga landstingsalliansen har också modet att möta vårdens medarbetare och ledare i en öppen och ärlig dialog och söka lösningarna i vårdens vardag, det vill säga tillsammans med dem som möter patienterna dagligen. Där finns kreativiteten, där finns idéerna. Jag har mött alldeles för många under de senaste åren som menat att det inte funnits utrymme för någon dialog över huvud taget, definitivt inte med den politiska ledningen. Var är de? Var finns de? Vad gör de? Ring dem, säger jag. De svarar inte.

För oss kristdemokrater har patientsäkerheten varit i fokus i några tidigare budgetförslag i opposition. Nu kan vi fullfölja stora delar av detta genom det budgetförslag vi nu är överens om i den borgerliga landstingsalliansen. Här finns en medvetenhet om beslutsamma åtgärder, vad som behöver göras, och nu har äntligen en patientsäkerhetskommitté konstituerats sedan några veckor tillbaka. Arbetet är i gång.

Låt mig ta upp en detalj som har nämnts vid ett par tillfällen, pneumokockvaccineringen. Om man tittar ut över världen ser man att detta har genomförts som ett obligatorium i en del länder i vår närhet. I Amerika får man inte sätta barn på dagis om de inte är pneumokockvaccinerade. Jag tror att alternativet att avstå från den här vaccineringen när det gäller konsekvenserna på dagis inte är ett alternativ som vi skulle välja. Och vi har mött så många positiva reaktioner på det här initiativet och förslaget att det ligger alldeles rätt i tiden. Det är en förebyggande sak. Det är en patientsäkerhetsfråga i högsta grad, därför att

här berörs inte bara barnen utan deras föräldrar, farmor, mormor, farfar och morfar i den mån de är med.

Några ord till om patientsäkerheten. Jag har en vision i det här avseendet. Jag har mött en person några gånger, närmare bestämt tre. Han heter sir Liam Donaldson. Han besökte Sverige i september 2005 och var föreläsare på den andra nationella patientsäkerhetskonferensen. Jag har hört honom en gång i London och jag har hört honom en gång i Köpenhamn. Han är ordförande i WHO:s alldeles speciella patientsäkerhetskommission eller kommitté, vad det nu heter. Honom skulle jag vilja bjuda hit efter sommaren 2009. Så där lagom ett år före valet skulle vara lämpligt. Gärna i någon av de här talarstolarna där han tillsammans med oss då kan konstatera att i den här regionen där vi verkar och vi har det politiska ansvaret för hälso- och sjukvården kan man just nu iaktta Europas högsta patientsäkerhet. Dessutom ska vi kunna visa upp en tillgänglighet i hälso- och sjukvården som inget europeiskt land eller ingen annan europé har kunnat iaktta fram till dess. Då ska också de flesta av de mål som vi beskriver i vår budget vara genomförda. Det är vårt uppdrag, men det är samtidigt en vision.

Inga väntetider, utom de som är medicinskt motiverade. Ett tag till behöver vi vårdgarantin som pedagogisk utgångspunkt för vårt tänkande om korta väntetider. Men egentligen är en formulerad vårdgaranti en eftergift för att vi lever och verkar i ett system som vi nästan inte kan påverka. Nu har vi en nationell vårdgaranti. Den är så konstruerad att den snarare har kunnat medverka till förlängda väntetider, för den är så till den grad generös. Först en vecka innan man får träffa doktorn, sedan tre månader för diagnos, därefter tre månader för behandling. Sedan då? Jo, sedan kan man välja en annan vårdgivare i ett annat landsting med samma vårdgaranti. Så kan det rulla på. Det är klart att vi inte kan ha det.

Jag tror att jag vid någon tidigare debatt här har berättat om en rysk delegation som besökte oss för ett år sedan, vårdgarantin är inte mycket äldre. När man fick höra detta sade de: Hur i all världen vågar ni vänta längre än en vecka med diagnos och behandling omedelbart? Och det är ett land som jag tror att vi inte betecknar som det tydligaste framgångslandet när det gäller tillgänglighet och säkerhet i vården.

Vi vill tillsammans med våra allianskamrater åstadkomma en situation där det så småningom, gärna inom tre år, inte finns några andra väntetider än de som är medicinskt motiverade. Dem måste vi ha. De tillhör avsnittet om patientsäkerhet. Jag har snarare intrycket att väntetiderna de senaste åren har förlängts. Det finns några mycket bekymmersamma och påtagliga exempel i vårt eget landsting. Om jag säger thorax eller hjärt-kärloperationer vet alla vad jag menar. Ni ska inte från den nyttillträdde oppositionen försöka inbilla mig att vi på något sätt har medverkat till de förlängda väntetiderna inom thoraxkirurgin i det här landstinget. Vi har ju inte tillträtt än. Ja, i landstingsstyrelsen har vi gjort det men inte med hälso- och sjukvårdsnämnd och de andra enheterna. Det skulle vara klädsamt om någon från er sida, exempelvis det sjukvårdslandstingsråd som hade ansvaret under de senaste fyra åren, gav en förklaring till hur det kommer sig att de nya 7 miljarderna årligen sedan ni började höja skatten inte har gett några som helst avtryck annat än med längre väntetider när det gäller hjärt-kärloperationer till exempel.

Vi talar gärna om och använder gärna uttryckssättet ”hälso- och sjukvården ska bli en framtidsbransch”. Jag påstår att det är en framtidsbransch. Men den kan bli ännu bättre och ännu tydligare som framtidsbransch. Varför? Inte därför att vi är ute och jagar ännu fler röster till nästa val. Det är visserligen ett vällovligt syfte i en demokrati, men det handlar framför allt om att åstadkomma detta för patienternas skull, för vårdens medarbetares skull, för skattebetalarnas och befolkningens skull och för välfärdens skull. Alltid när man frågar ”vilken sektor inom välfärden är för dig den mest angelägna?” svarar nästan alla hälso- och sjukvården och tryggheten i att det finns en doktor när jag blir sjuk.

Mångfald och entreprenörskap ska prägla vårt landsting. Nya driftformer för vården ska prövas. Hittills har de allra flesta, för att inte säga praktiskt taget alla visat sig vara utomordentligt lyckosamma. Varför avstå nu när möjligheten finns att fortsätta på den vägen? En framgångsrik väg ska man naturligtvis använda eftersom man vet att den visserligen innehåller hinder men är inte hindren värre än inläggen från oppositionen kommer det här att gå alldeles utmärkt. Jag är övertygad om det.

Stockholms läns landsting ska vara en modern, öppen och attraktiv arbetsgivare, där dialog och det konstruktiva samtalet ska vara välkommet. Inte nog med det, när vi talar om mångfald i vårt landsting ska vi också se till och arbeta för att de enheter som är och bör vara landstingsdrivna fortsättningsvis blir mer konkurrenskraftiga. Vi lägger ned för lite möda på det. Jag har mött privata aktörer, stora och små, som säger: Jag begriper inte varför ni inte skärper konkurrensen med det ni äger och driver själva. Där har vi en intressant liten utmaning. Det leder sammantaget till en alldeles utomordentlig hälso- och sjukvård om vi skärper villkoren och förutsättningarna för vår egen verksamhet och den som vi erbjuder entreprenörer med goda avtal.

Men, gott folk, för att det över huvud taget ska bli någon utveckling, för att vi ska ta steg framåt krävs det en alliansledning av Stockholms läns landsting. Ni anar inte hur tacksam jag är för att den finns här.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 178

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Fru ordförande! Jag ska börja med att yrka bifall till majoritetens budget.

Om dagens DN skriver att jag berömde den tidigare majoriteten för det miljöarbete som under lång tid bedrivits här i landstinget och om Dag Larsson möjligen hoppas att detsamma månede vederfaras även honom vill jag be honom att redan nu spetsa öronen, för så kommer icke att ske. Inom det här politikområdet känner vi i Centerpartiet en stark anledning att både rikta kritik mot det tillstånd i vilket vården befinner sig efter fyra år av vänsterstyre och kraftfullt försvara den nya inriktning som Centerpartiet och de andra partierna i alliansen nu lägger upp för vårdpolitiken.

Om vi börjar med på vilka punkter tillståndet behöver förbättras efter de här fyra åren är förstås frågan om tillgänglighet den absolut viktigaste; tillgängligheten som både har en geografisk dimension och en social dimension, precis som Birgitta Sevefjord, möjligen med ett visst inslag av självkritik, påtalade så skickligt. Det är just bristen på tillgänglighet som under de senaste åren, när Socialdemokraterna har regerat i landet och Socialdemokraterna och de andra partierna har regerat i landstinget, har öppnat för försäkringsbolagens expansion, som det tidigare har talats om här, när det gäller att skapa gräddfiler i vården. Det är just vänsterstyrets bristande förmåga att möta medborgarnas berättigade krav på en snabb, säker och tillgänglig vård som har lett till att antalet privata försäkringar så snabbt har expanderat till i dag kanske 250 000–300 000 och som skapat de gräddfiler som man försöker skylla på oss. Det är just det som vi i majoriteten både i landet och här i landstinget ser som så angeläget. Man ska inte behöva en privat vårdförsäkring för att få bra vård i tid.

Jag delar som sagt var uppfattningen att vården ska fördelas rättvist socialt och geografiskt. Det är en viktig fråga för Centerpartiet, har alltid varit. Det sätt som vården har drivits på hittills har inte löst de här problemen. Till och med i Stockholms län, där vi har mindre problem med läkarbrist och större tillgång till personal än på många andra håll, är bristen på allmänläkare ett stort problem på åtskilliga vårdcentraler. Det gäller både inom förortsområdena, till exempel Kallhäll, och en del av vårdcentralerna längs röda tunnelbanelinjen i söder. Men det gäller också i de norra länsdelarna, till exempel Hallstavik och delar av Norrtälje kommun.

Hur ska vi då lösa detta? Man kan ställa sig frågan, som vänstersidan gör: Blir det inte så om vi skapar en fri etablering och patientval att det kommer att förvärra problemen? Då kommer läkarna att skockas till de mest attraktiva områdena. Men så är ju redan fallet i dag. Svaret är ju: Nej, det kommer att vara tvärtom. Med ersättningssystem, patientval och fri etablering skapas förutsättningar för bättre effektivitet. Det kommer att bli fler patientbesök per läkare. Vem som helst som ser sig om i verkligheten vet att det är stora skillnader mellan olika läkares kapacitet att ta emot patienter. Jag vet från Värmland exempel på läkare som tar emot fem patienter per dag i genomsnitt, andra som tar emot 20. Det är de här sakerna vi måste förstärka. Får man de läkare som redan finns i primärvården att ta emot fler patienter är en ganska stor del av bristproblemet löst. Med fri etablering kommer också fler läkare att söka sig till primärvården. Sammantaget innebär det att möjligheterna att bara etablera sig där läkaren själv vill inte kommer att finnas. Tvärtom kommer man att vara tvungen att följa patienternas behov och etablera sig där de bor.

Men det finns också skäl, tycker jag, att i det mångfaldsarbete som vi nu ska bedriva lägga in komponenter i ersättningssystemen som gör att man också främjar en geografisk spridning. Det är ingenting som på något sätt är uteslutet. Det är sådant som vi får titta närmare på.

Jag tror att det tenderar att gå troll i debatten om privat och offentligt. Socialdemo-kraterna bedriver ju en ideologiskt riktad retorik mot privatiseringarna. Ett av skälen till det är att det låter farligt. Men de flesta som har vågat sig till den privata vården, oavsett om det är patienter eller personal, tenderar gärna att komma tillbaka. Här är en ganska stark kontrast mellan den

ideologiskt färgade beskrivningen av mångfaldens konsekvenser och de erfarenheter som väldigt många faktiskt har. Vi kan ta några exempel: S:t Göran sjukhus måste ändå sett ur ett historiskt perspektiv ses som en stor framgång. Brommageriatriken vände på bara ett halvår en stor och mycket problematisk verksamhet till en framgångssaga av nationella dimensioner som Ylva Johansson har prisat. Debatten om vårdcentralerna har det funnits ett antal reportage om i Dagens Nyheter. Ena dagen fick man se att privata vårdcentraler gick med vinst. Andra dagen fick man se att offentligt drivna vårdcentraler gick med förlust. Åtta av tio av de vårdcentraler som har bäst tillgänglighet drivs som privata initiativ. Åtta av tio med sämst tillgänglighet drivs offentligt. De privata gör visserligen vinster, men de offentliga går med stora underskott. Jag vill fråga, Dag Larsson: Är det så orimligt att läkare och vårdpersonal som gör ett bra jobb och betjänar många patienter också får bättre betalt än de som gör ett sämre jobb och betjänar färre patienter?

Jag tycker också som centerpartist att mångfalden har den poängen att på det hela taget styr patientens val och personalens och entreprenörens sätt att organisera sig till enheter med överblick och mänskligt format, medan politisk och byråkratisk styrning tenderar att gå mot hierarkier och storskalighet. Det är en tendens, men jag tror att den finns och jag tror också att den skadar arbetsmiljön inom vården.

I går pratade Ingela Nylund Watz om privatiseringshysteri och tvångsprivatiseringar. Men saken är den att det vi gör är att öppna dörren. Jag beklagar att inte Dag och Ingela och de andra partierna i vänstermajoriteten har tagit tillfället i akt att någon gång pröva på det som vi nu gör. Det som man också gjorde för åtta år sedan. Man öppnar dörren. Man säger: Vi är intresserade av att fler personer bland vårdpersonalen prövar möjligheten att driva i egen regi. Hade ni gjort det hade ni också haft erfarenheten av att nästan ha telefonkö till ert landstingskansli. Det här väcker stort intresse ute i verksamheten. Jag kan säga att sedan artikeln om tandvården var införd har jag fått väldigt många samtal från tandläkare. Jag kan säga att de absolut flesta av dem handlar om tandläkare som är intresserade av att ta över verksamhet, därför att man ser problem med den offentliga driften.

Det är någonstans här som jag tror att socialdemokraterna har en sko som skaver. Låter man personalen själv välja är tendensen att den röstar med fötterna om vilken driftform som är bäst. Sakta men säkert vågar sig vårdpersonalen ut genom den öppnade dörren, ut på trappan, ser sig omkring och finner att världen som fri entreprenör, där man själv får lägga upp mötet med patienterna, erbjuder många möjligheter till ett roligare arbetsliv. Man slipper sådana saker som man inte finner meningsfulla i kontakter uppåt. Dessutom får man kredit för att man gör ett bra jobb.

Det kanske är så att ett av skälen till Socialdemokraternas rädsla för de privata alternativen – det är en lite konspiratorisk tanke av mig – är att när vårdpersonalen vågar sig ut genom den öppna dörren, vågar sig också ganska många väljare ut från det socialdemokratiska röstunderlaget. Jag kan faktiskt tänka mig att det är en del av förklaringen.

Jag vill återigen yrka bifall till majoritetens förslag till landstingsbudget.

Anförande nr 179

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Fru ordförande! Nja, Birgitta Sevefjord, vi har pratat om patienternas inflytande över vården, vem som ska bestämma, politikern eller medborgaren, så många gånger att jag faktiskt bara försökte hjälpa dig lite på traven. Jag har någonstans på känn att under alla de debatter vi har fört i de här frågorna i landstinget under många år har du inte riktigt förstått vad jag säger. Du har liksom inte begripit att det handlar om patientmakt. Då tänkte jag så här: Kanske förstår du om jag pratar om ett barn som inte vill gå i skolan eller om någon äldre som faktiskt söker en tryggare äldrevård. Det spelar egentligen inte så stor roll och är egentligen ganska ointressant i diskussionen om det handlar om en verksamhet som lyder under primärkommunerna eller om den lyder under Stockholms läns landsting. Det som det handlar om är ju att medborgarna, stockholmarna, måste få mer inflytande över sin egen vardag. Det var bara ett försök att hjälpa dig. Om det inte gick hem var det kanske någon annan som fattade signalen.

Sedan är jag lite förvånad. Får jag säga det, jag är lite förvånad över att Birgitta Sevefjord inte har läst alliansens budgetförslag, eftersom det väl i dag ändå finns en del som talar för att landstingsfullmäktige kommer att fatta beslut i enlighet med den.

Dag Larsson ser jag fram emot att jobba med de kommande åren. Han verkar vara en pragmatisk person som inte tycker att vård på entreprenad är så farlig.

Anförande nr 180

Landstingsrådet Larsson (s): Det finns väldigt mycket att säga, men jag ska ta upp en fundering och en fråga som jag fick med mig från första omgången. Först hörde vi schablonuttalandet om att det alltid är köer när Socialdemokraterna styr. Det var Filippa som sade det. Det gör mig lite fundersam, för om det nu vore hemska köer och köerna ökade, enligt de borgerliga allianspartierna och Filippa, borde resultaten i Vårdbarometern gå ned. Men resultaten i Vårdbarometern går ju upp. Stockholmarna är mer nöjda med sjukvården. De positiva siffrorna har ju ökat under de senaste fyra åren, trots de otäcka socialdemokratiska köerna. Stockholmarna säger att det är lättare att nå sjukvården via telefon, trots de socialdemokratiska köerna. Jag får inte riktigt det där att gå ihop.

Det andra är en ren fråga. Jag har faktiskt läst ert budgetförslag vid det här laget så jag har förstått att ni tänker privatisera, avknoppa, ha utmaningsskatt och allt möjligt, men ni har ju inte skrivit någonting alls i er budget om hur ni vill utveckla egenregin. Har ni inga ambitioner för den sjukvård som landstinget självt bedriver? Det är en fråga som jag gärna vill ha svar på.

Anförande nr 181

Lena-Maj Anding (mp): När du i det första inlägget från talarstolen pratade om framtidsbransch, Filippa, och om utveckling av vårdmetoder var jag helt med. Men vi tycker att det är viktigt att förebygga ohälsa. Därför tycker inte vi att man ska skapa onödiga sjukvårdsbehov. Kan man inte som förälder ta hand om lätt febriga barn med snuva måste man nog gå på kurs, antingen hos barnavårdscentralen eller hos mödravårdscentralen och där få lära sig om egenvård. Det är

oerhört viktigt att man inte belastar sjukvården med lätt febriga barn med snuva, om det är det de har, utan får lära sig ta hand om det hemma så att man känner sig trygg med det i lugn och ro som förälder. Det tycker vi att man i sådana fall ska ha kurser i på barnvårdscentralen och mödravårdscentralen.

Att skapa sjukvårdsbehov tror inte vi i Miljöpartiet på. Vi tror på att man ska förebygga ohälsa. Det är jätteviktigt.

Anförande nr 182

Landstingsrådet Rydberg (fp): Dag Larsson ondgör sig över att vi vill fullgöra det vi har gått till val på och säger att det är ett problem. Han påstår att vi inte har något mandat. Jag kan bara visa den broschyr som vi har haft i alla våra valstugor och delat ut i portar. Vi gick till val på tio punkter för bättre sjukvård. I en av punkterna står det att fler vårdgivare ökar valfriheten och ger bättre vård.

Jag är personvald. Vårt andra landstingsråd, Maria Wallhager, är också personvald. Vi har ett mandat av väljarna. Hur ditt mandat ser ut, om du är personvald eller inte, tror jag att du vet själv.

Anklagelser om att vi privatiserar det demokratiska ansvaret visar ju att du, Dag Larsson, inte har förstått att det inte är fritt valt arbete att utföra sjukvård med landstingsavtal. Man kan befara att du tycker att det är du som ska styra vad Vårby vårdcentral ska hålla på med. Vi tycker att vi ska ge ett ramavtal. Sedan är det patienterna som får välja om de tycker att det här fungerar bra.

Hur är det då med pengarna? Du säger att det inte är några reala tillskott. Man kan ha lite proportioner. 5,7 procent, 2 miljarder, är det inga pengar? För mig är det ganska stora pengar.

Anförande nr 183

Landstingsrådet Larsson (s): Ungefär en vecka innan valet var Birgitta ute och sade till Stockholms väljare: Det blir inga massiva privatiseringar. Den som läser Birgittas budget kan själv göra bedömningen om det blir massor av privatiseringar eller inte. Jag vågar påstå att så är fallet. Hela havet öppnas upp för massiva privatiseringar.

Det andra, Birgitta, är att ni faktiskt går ett steg längre den här gången. Ni säger att ni ska privatisera ansvaret för hela sjukvården i delar av vår region. Då bygger ni upp ett filter mellan medborgarna och medborgarföreträdarna. Du och jag är sådana. Vi är valda av medborgarna för att ta emot deras klagomål, synpunkter och önskemål om hur sjukvården ska utvecklas. Ni bygger upp ytterligare ett filter. Säg att ni privatiserar hela sjukvården på Södermalm och lägger över den på ett privat bolag som ska ta hand om den. Medborgare på Södermalm som är missnöjda med sjukvården där ska inte gå till Södermalms sjukvårdspolitikerna i framtiden och klaga över hur sjukvården är organiserad. De ska gå till entreprenören som tar över det demokratiska ansvaret för Södermalm. Ni suddar ut det demokratiska ansvaret för sjukvården med ert befängda förslag på den punkten.

Anförande nr 184

Landstingsrådet Rydberg (fp): Du är välkommen, Dag Larsson. Jag vet att du blir ny i hälso- och sjukvårdsnämnden på beställarsidan. Men det är faktiskt inte fritt valt arbete för entreprenörerna. En entreprenör som missköter sig kan bli av med sitt avtal. Vi kan också se väldigt tydligt att patienter som är missnöjda kommer att få möjlighet att rösta med fötterna när pengarna följer dem till den vårdgivare de har valt. Så är det inte med er modell. Ni levererar extra pengar till många vårdenheter som har riktigt dålig vårdkvalitet, som inte bara kostar stora pengar utan också går back, i stället för att underlätta för de enheter som patienterna väljer och där pengarna ger effekt. Men självklart finns det en demokratisk kontroll. Det är inte så att man kan leverera dålig sjukvård och fortsätta att ha ett samarbete med landstinget. Då har du missuppfattat den demokratiska styrningen.

Anförande nr 185

Landstingsrådet Sevefjord (v): Först kort, Filippa Reinfeldt, måste jag erkänna att jag inte anade att du satt hemma och knåpade ihop ett tal just för att jag skulle förstå vad du menade. Det är nästan lite rörande, måste jag säga.

Stig Nyman påstod att vi är emot den förändring som ni vill genomföra när det gäller fri etableringsrätt och utmaningsrätt därför att vi anser att det hotar kvaliteten i vården. Nej, det är inte det jag har sagt i alla fall. Jag tror att det kommer att leda till att klasskillnaderna inom vården kommer att öka. Det är det vi kritiserar och det är det vi är rädda för.

Birgitta Rydberg! Jag är jätteglad att du lyfte fram jämställdhetsfrågor.

Slutligen vänder jag mig till Gustav, som sade att om vi privatiserar tar läkarna emot fler besök. Det kanske de gör. Men det är inte det som är måttet på kvalitet. Frågan är: Vilka är det som går till läkarna? Är det de som har störst behov? Det är det vi måste granska. De undersökningar som vi gör i dag visar att det inte är de som har störst behov som utnyttjar vårdens resurser i störst utsträckning. Det handlar om rättvisa.

Anförande nr 186

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Minns ni 2005? Då tecknade Ingela Nylund Watz vårdavtal med Capio – eller var det Dag Larsson eller Birgitta Sevefjord – om att bedriva vården på S:t Görans sjukhus. Det är ett jättevårdavtal med en privat entreprenör som sträcker sig till, är det 2011 eller 2012? Det var ju inte så illa. Jag undrar lite grann, Dag: Vad tycker du om det avtalet i dag? Vad tycker Ingela om det avtalet i dag? Och vad tycker Birgitta Sevefjord om det avtalet i dag?

Det var till och med så att man valde att lyfta ut – och har man bara skyggglappar klarar man nästan vad som helst – en del av avtalet och teckna ett separat avtal med Artrokliniken, som både säljer vård till försäkringspatienter och har avtal med Stockholms läns landsting. Dubbelmoralen är hög, eller kan det helt enkelt vara så att ni är lite rädda för den vårdutveckling som kommer? Och, Dag, de 150

miljoner kronorna som sjukhusen ska spara, är det på barnen, på cancerpatienterna eller var någonstans?

Anförande nr 187

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Jag måste säga att Filippa Reinfeldt ånyo visar sin stora okunnighet när det gäller hälso- och sjukvården. Skälet till att avtalet ser ut som det gör är att det nu är synkroniserat med det avtal ni slöt när det gäller tillgänglighet till byggnaderna. Man kan inte bedriva hälso- och sjukvård om man inte har tillgång till byggnaderna. Nu är de här två avtalen synkroniserade.

Anförande nr 188

Landstingsrådet *Larsson* (s): Precis, det var nämligen en av de saker som var mest uppseendeväckande med ert avtal med S:t Görans sjukhus och Capio, nämligen att ni hade ett vårdavtal till 2006 och ett lokalavtal till 2008. Det var ett mycket effektivt sätt att slå undan fötterna på medborgarna i regionen. Om man ville säga farväl till Capio fanns den valmöjligheten inte i praktiken. Det var ett sätt att underminera demokratin som jag verkligen tycker att ni ska begrunda.

En dålig lögn blir inte bättre av att man upprepar den. Det är inte så att ni har 150 miljoner kronor mer till akutsjukhusen. Var och en som är intresserad av detta rekommenderar jag att titta i den borgerliga budgeten under respektive sjukhus. Där står det att man prognostiserat ett samlat underskott på 150 miljoner kronor. Sedan står det: Vi vet inte hur man ska göra. Vi tycker att sjukhusen ska fundera på hur man får in de pengarna. Sedan återkommer vi. Nu i debatten låtsas man som om man har 150 miljoner kronor mer. Det är en fantastisk bokföring.

Anförande nr 189

Landstingsrådet *Reinfeldt* (m): Men, Dag, ska man tolka det som att ni faktiskt ville säga upp avtalet med Capio om att driva vården på S:t Görans sjukhus? Det har inte jag uppfattat tidigare i debatten. Var det så att ni faktiskt inte ville fortsätta ha ett vårdavtal med den vårdentreprenören? Är det det du säger?

Anförande 190

Landstingsrådet *Larsson* (s): Jag ville att medborgarna skulle ha en valfrihet. Jag ville att landstingsförsamlingen skulle ha en valfrihet att antingen återta sjukhuset i egen regi, välja en annan entreprenör eller fortsätta med Capio. Men på grund av det beslut som ni hade fattat hade ni bakbundet medborgarna inför ett val och sett till att det inte fanns något annat val än att fortsätta. Det är det som är problemet, inte att fortsätta med Capio.

Anförande nr 191

Landstingsrådet *Nyman* (kd): Dag Larsson är måltavlan. Hur som helst, Dag Larsson, tack för avtalet med Capio AB, tack för att ni rättade till vår försyndelse i det här avseendet. Det blev ju ännu bättre. Någon annan avsikt hade ni naturligtvis inte.

Det jag hängde upp mig på i Dag Larssons inledningsanförande förut var att sjukvården är bra och att vi ska ge en eloge till personalen. Absolut! Men jag tror aldrig att vi kom fram till om det är tack vare eller trots politiken det är på det sättet.

Orättvisorna finns i samhället. Självklart är det på det sättet. Det märkliga är, och det återkommer jag ofta till i mina funderingar när jag lyssnar på socialdemokrater, hur i all världen klasskillnaderna kan vara så till den grad tydliga när ni är i opposition Ni har ju regerat landet i 70 år och ändå är det som det är. Förlåt, vi ska inte föra in nationell politik i den här debatten. Men det tillhör så att säga den miljö vi verkar i.

När Birgitta Sevefjord sade att ni inte var rädda för att kvaliteten skulle bli sämre utan för att klasskillnaderna skulle öka förstod jag vad resan bestod i. Tänk om borgerlig politik minskar klasskillnaderna. Vilket öde för en vänsterpolitik! Men håll ut! Du ska få se att det kommer att ordna sig även klasskillnadsmissigt. Det blir bättre. Det blir bara bättre med borgerlig ledning av landstinget.

Anförande nr 192

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag tycker att Stig är en trevlig person att diskutera och debattera med – det måste jag säga. Men jag är socialdemokrat, och jag tror inte på att man bara genom ett enkelt beslut i någon politisk församling kan uttradera alla klasskillnader. Jag vet att man i Sovjetunionen en gång i tiden tog beslut om att man skulle uttradera alla klasskillnader till 1970, men jag tror inte att det är så enkelt, utan det är betydligt mycket svårare än så.

Det jag säger är: Er politik riskerar – sammantaget, med fri etableringsrätt och med sjukvårdspeng – att förstärka de klassmässiga problem som vi har i sjukvårdsutbudet. Det är det som gör mig bekymrad.

Anförande nr 193

Landstingsrådet N y m a n (kd): Nu ska jag vara väldigt frank och tydlig: Jag tror att du har helt fel, Dag Larsson. Det problem som ni har är att klasskillnaderna fortfarande – sedan ni trots allt har regerat landet i nästan 70 år, nästan oavbrutet – är så stora att de får plats i vår debatt här i dag. Det måste väl ändå vara ett uttryck för ett hyggligt misslyckande.

Låt mig också kommentera det du sade om Vårdbarometern. Om jag inte är alldeles felunderrättad handlar Vårdbarometern mest om synpunkter från dem som har kommit till vården och mäter väldigt sällan synpunkter från dem som inte kommer till och som får vänta för länge. Den ger alltså en dålig bild, även om man kan ta den till intäkt för det ena eller det andra. Hur som helst finns det en fantastisk utvecklingspotential, och den ska vi ta vara på.

Anförande nr 194

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): En av många skillnader mellan mig och Stig Nyman är att jag erkänner att det finns klasskillnader, medan Stig Nyman inte vill

prata om dem. Jag tror inte att klasskillnaderna minskar genom att man låter fria marknadskrafter styra. Titta på hur hälso- och sjukvården ser ut i till exempel USA!

Anförande nr 195

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag inser att det finns klasskillnader. Det har ju varit grunden för ett par inlägg alldeles nyss.

Det handlar inte om fria marknadskrafter, men vad ska vi ha hälso- och sjukvårdsnämnden till? Jo, för att reglera användningen av hälso- och sjukvårdsresurserna, styra och ställa efter kvalitetskrav, policyprogram och allt annat vi har.

Vad är du rädd för? Du måste vara rädd för att personalen ska få en gnutta mer frihet att styra sin vardag: det är livsfarligt – det ökar klassklyftorna! Nej, det är precis tvärtom! Fråga varenda en som har blivit vårdentreprenör under de senaste 10–15 åren, och du får evidens för mina påståenden!

Dina påståenden grundar sig på en felaktig syn på hur du lägger till. Det handlar inte om några fria marknadskrafter, utan de ska styras av hälso- och sjukvårdsnämnden. Och tänk, jag har stor tilltro till de nya ledamöterna där, i varje fall de ledamöter som utgör majoriteten. Sedan får de andra prövas i god ordning.

Anförande nr 196

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Ett problem är att den organisationsmodell som ni har sjösat har minskat det politiska inflytandet när det gäller hälso- och sjukvårdens utveckling i vårt landsting. Det är, som jag sade tidigare, en liten grupp mycket välbetalda heltidspolitiker på den borgerliga kanten som kommer att styra hela utvecklingen. Medborgarnas inflytande kommer att minimeras.

Anförande nr 197

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Jag ska börja med en kort kommentar till Birgitta Sevefjord angående frågan om karies, det förebyggande arbetet och klassklyftorna i tandvården.

Det är riktigt att det är stora skillnader mellan Danderyd och Kista – inte riktigt så stora som enligt de siffror du angav jämfört med dem jag har, men de är ändå alltför stora. Det är en viktig uppgift för oss som ska arbeta med tandvårdsfrågorna att inom ramen för den allmänna översynen av tandvårdsarbetet också se på hur vi kan få ett bättre arbete för att också få en förebyggande tandvård som fungerar och klara av den nödvändiga tandvården för bland annat äldre, psykiskt sjuka och så vidare bättre än vad man har klarat av detta under de tidigare åren. Där finns det en förbättringspotential, vilket har visats nyligen.

I fråga om vårdköerna och de privata försäkringarna: Även där, Birgitta Sevefjord, får man intrycket att ni från vänstersidan tycker att vårdköer och

läkarbrist fördras med jämnmood om det delas av alla. Jag får återkomma till vad vi i alliansen gör, eftersom talartiden är slut.

Anförande nr 198

Lena - Maj Anding (mp): Som tidigare ansvarig för tandvården kan jag inte låta bli att gå upp när man pratar om att den förebyggande tandvården för barn har varit dålig, för det har den verkligen inte varit. Vi har haft ett behovstillägg för barn i olika socioekonomiska områden och har skjutit till extra pengar för deras tandvård. Vi har också genomfört en mängd olika förebyggande insatser som har haft jättestor effekt, så att de barn som inte har samma möjligheter som andra också får en god och fin tandvård.

I övrigt anser vi att tandvården ska vara tillgänglig för alla. Den ska inte vara en klassfråga, utan politiska beslut ska medverka till att så många som möjligt kan sköta sin munhygien. Det är därför viktigt att priserna hålls så låga som möjligt, eftersom folktandvårdens priser i praktiken utgör referenspriser gentemot privattandläkarna.

Jag vill bara kort kommentera och säga att Miljöpartiets förslag är att folktandvårdens priser ska vara oförändrade år 2007. För att finansiera detta föreslår vi att avkastningskravet på folktandvården minskas med 8 miljoner kronor till 4 miljoner kronor.

Anförande nr 199

Landstingsrådet Andersson (c): Det finns ingen som helst skillnad mellan majoriteten och oppositionen i synen på det förebyggande arbetets vikt. Skillnaderna mellan olika grupper är trots allt väldigt stora, även om framsteg kanske har nåtts. Det är något som vi tar med oss och kommer att arbeta vidare med.

Sedan måste jag fortsätta där jag var sist. Det vi i alliansen gör när det gäller tillgängligheten är att vi skapar nya och starkare drivkrafter som faktiskt gör att tillgänglighetsarbetet sätts i fokus. Det handlar om att patienter får reella möjligheter att söka andra vårdgivare om man inte klarar vårdtiderna. Därigenom skapar vi också ett ekonomiskt incitament för vården att prioritera tillgänglighet.

Det har sagts att ohälsan är klassmässigt fördelad. Det är riktigt. Så är det. Men har inte Socialdemokraterna och Vänsterpartiet – inte minst här i landstinget – ett ansvar för att den politiskt styrda vården har skapat ett låglöneproletariat av kvinnor med den högsta ohälsan och det högsta personalmissnöjet?

Anförande nr 200

Lena - Maj Anding (mp): Det sista vet jag inte ens om jag begrep. Jag undrar om lyssnarna gjorde det.

Det finns inga ”kanske” när det handlar om det förebyggande arbetet i tandvården för barn och ungdomar. Vi har delat upp det i fyra behovsområden, och vi har skjutit till medel i de behovsområden där behoven är störst.

Vi ser en bra utveckling kring de åtgärder som vi har vidtagit. Vi har dessutom fört in olika förebyggande åtgärder i samverkan med kommunerna. Det är väldigt glädjande att det är på det viset. När du kommer in i de här frågorna ska du se hur bra det är, för ur statistiken kan man läsa ut hur det är ända ner till kvartersnivå i fråga om den förebyggande tandvården också för barn och ungdomar.

Kring det här området finns det alltså inga ”kanske”, utan här har vi faktiskt lyckats väldigt väl.

Anförande nr 201

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag tror mig begripa vad Gustav Andersson sade, även om formuleringen var lite slängig. Det handlade självfallet om sjukvårdens personal, som har låga löner och som dessutom har ohälsa.

Gustav Andersson får gärna följa med mig på ett studiebesök ute på handelns arbetsplatser. Det är små, lokala arbetsplatser med privata arbetsgivare. Sedan kan vi diskutera låga löner och hur det i den gruppen står till med hälsan, som är bedrövlig.

Det har inte att göra med hur den organisationen ser ut, utan det har att göra med helt andra drivkrafter som berör jämställdhet och mycket viktiga saker.

Gustav! Jag tycker att du ska ta dig en funderare till. Du är ju centerpartist, och du tycker att detta med fri etablering inte är något problem över huvud taget. Jag kan förstå att du som är anhängare till och deltagare i Stureplanscentern inte tycker att det är något problem med den fria etableringen. Men jag skulle vilja påstå att just landsbygdens folk kommer att drabbas hårt av den fria etableringen. Det blir inte mer vårdcentralverksamhet i Nynäshamn av det!

Anförande nr 202

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Först och främst är det inte klart hur systemet med fri etablering ska se ut. Det är något som vi naturligtvis kommer att bevaka. Men den viktigaste frågan att komma till rätta med, för att det ska finnas läkare på alla vårdcentraler, måste vara att det finns tillräckligt många läkare och att de läkarna tar emot tillräckligt många patienter.

Det är naturligtvis inte bara i vården som det finns lågavlönad personal. Men det finns ett stort politiskt ansvar för att den offentliga sektorn står för den största delen av de grupper i samhället som har dåliga arbetsvillkor, låga löner och dålig trivsel på arbetsplatserna.

När det gäller tandvården: Det var Birgitta Sevefjord som tog upp de här siffrorna. Det var hon som pekade på att det är stora skillnader mellan olika kommuner när det gäller hur många av barnen som har plack. Det är drygt 3 procent i Danderyd och nästan 18 procent i Kista. Det är något som vi vill göra något åt!

Anförande nr 203

Pia Lidwall (kd): Birgitta Sevefjord! Det var värst vad mycket prat det var om avgifterna! Jag vill bara påminna fullmäktige om att ni år 2002 lovade att ni skulle ta bort avgifterna. Ni lyckades inte med det förrän under mandatperiodens sista skälvande timmar. Och nu slår ni på stora trumman ur ett klassperspektiv. Tydligen gäller det bara i opposition.

Avgifter kan man använda genom att styra. Det går bara om man utvecklar andra verksamheter. Nu inför vi vaccination i fråga om pneumokocker, vilket innebär att barnen blir friskare. Vi ska se till att barnläkarmottagningarna har jourtider. Vi kommer att få en ny närakut på Astrid Lindgrens barnsjukhus, allt detta i syfte att man inte ska behöva uppsöka akutmottagningen på Astrid Lindgrens barnsjukhus. Så mycket var det med er dubbelmoral!

Anförande nr 204

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag förstår inte ditt resonemang om dubbelmoral, för vi gjorde ju det vi lovade i valrörelsen. Vi tog bort avgifterna på akut barnsjukvård. Det dröjde innan vi kunde göra det, men det var mycket på grund av att ekonomin var så vansinnigt dålig. Vi gjorde det när vi hade råd.

När det gäller närakuten på Astrid Lindgrens barnsjukhus var det faktiskt jag som såg till att den drevs igenom och att den kom på plats. Ni försenade öppnandet av den genom att ni ville privatisera den i stället för att låta Astrid Lindgrens barnsjukhus sköta den i egen regi.

Anförande nr 205

Pia Lidwall (kd): Ni tog bort avgiften de sista skälvande timmarna. Det var bara valfläsk!

Anförande nr 206

Landstingsrådet Sevefjord (v): Vad spelar det för roll? Ni återinför ju avgifterna nu. Det är ni som försämrar det vi har förbättrat!

Anförande nr 207

Landstingsrådet Rydberg (fp): Miljöpartiets inlägg i debatten visar att ni står för flum i sjukvården. Ni vill inte sortera ut metoder som inte är verksamma. Ni vill i landstingsfinansieringen ta in vård – det rabblades upp ett antal verksamheter – som man inte vet om den har effekt och utan att den är beforskad. Det är en livsfarlig utveckling, och det strider mot en patientsäker vård.

Den här majoriteten kommer att satsa på kvalitetsmätning och öppna jämförelser och bekämpa att metoder som saknar effekt används. Vi kommer att samarbeta med Karolinska Institutet om forskning när det gäller komplementär medicin, så att vi inte inför ineffektiva metoder.

Vi pratade i går lite grann om julklappar. Jag har inte berättat vad Miljöpartiet har under granen, men jag tänkte att jag skulle berätta om ett paket som vi har hittat under granen till alla patienter.

Vi är mjuka och biodynamiska, vi.
Vi gillar till och med kristallterapi.
Ett och annat alternativ är nog bra
även om v och s aldrig vill ha.
Här får du lite Salubrin
i stället för gammal skolmedicin.

Anförande nr 208

Lena - Maj Anding (mp): Vi i Miljöpartiet de gröna tycker att det är jätteviktigt att vi bedriver forskning i Stockholms läns landsting. Men att införa metoder för screening som inte är tillräckligt beforskade tycker vi inte om. Socialstyrelsen går till och med ut och säger att vi inte ska göra det, utan vi ska försöka koppla forskningsmetodik till de metoder för screening som vi ska införa i landstinget. Men det vill inte Folkpartiet göra.

Forskning tycker vi ska bedrivas. Vi ska inte införa några metoder som inte är beforskade eller som inte är kopplade till forskning.

Anförande nr 209

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är häpnadsväckande att höra att Miljöpartiet är emot att vi ska ha ordentliga vaccinationsprogram som skyddar barn från allvarliga sjukdomar. Effekterna av det är väl kända. Smittskyddsinstitutet har avgivit sina rekommendationer.

Problemet i vårt län är att det finns en del föräldrar som har blivit rädda för att vaccinera sina barn, vilket gör att vi kan få kraftiga utbrott av mässling. Det tycks inte bekymra er. Men för de barn som får hjärnhinneinflammation och blir skadade är detta ett problem.

Sedan hör vi att ni inte vill införa screening för tjocktarmscancer. Det är något som EU har rekommenderat och som har införts i flera europeiska länder. Att vi gör det i Stockholm under ordnade former och också utvärderar det tycker jag är ett bra sätt att införa det. Det är sorgligt att ni är emot det. Med tanke på att hälften av patienterna med coloncancer dör av sin sjukdom är det oerhört viktigt som en förebyggande insats att vi får in screening, så att vi får kunskap om vilka grupper det handlar om och hur tätt screeningundersökningarna ska göras.

Anförande nr 210

Lena - Maj Anding (mp): Jag har fått lite fakta om tjocktarmscancer. Screeningmetoder för tidig upptäckt i all åra – Miljöpartiet stödjer gärna screening om metoderna är säkra, av hög kvalitet och ger lika eller bättre resultat som förebyggande arbete.

Det behöver inte vara antingen-eller, utan det kan vara både-och. Men då gäller det att metoden inte ger ett stort antal falskt positiva svar, det vill säga signalerar misstänkt cancer hos en frisk person, eller ett stort antal falskt negativa svar, det vill säga signalerar att man är frisk trots att man har cancer.

Den metod som nu föreslås för screening för tjocktarmscancer, med mätning av blod i avföringen, är inte tillräckligt bra, och de negativa effekterna är inte tillräckligt belysta. Det är detta som ligger bakom att varken Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, eller Socialstyrelsen förordar denna screening på det sätt som Stockholms läns landsting nu står i begrepp att införa den. Det gör inte vi heller, förrän vi har kopplat forskning till det.

Anförande nr 211

Landstingsrådet Rydberg (fp): Dödligheten i tjocktarmscancer är 50 procent. Detta faktum kan man inte bortse från. Onkologiskt centrum har rekommenderat hur man ska gå till väga med den här screeningen. Det är inte vi politiker som snickrar på det.

Att sätta screening mot förebyggande arbete: Det ena utesluter inte det andra. Men 50 procent av patienterna med tjocktarmscancer dör, och en hel del av dem skulle kunna räddas till livet om man upptäcker deras cancer i förväg.

Metoden ska utvecklas, men patienter ska inte behöva dö i onödan därför att vi inte törs göra det man gör i en del andra länder. Vi blir först i Sverige. Jag är stolt över det.

Anförande nr 212

Lena-Maj Anding (mp): Jag skulle vara stolt över det om vi kunde koppla forskning till det. Då tycker jag att det skulle vara väldigt bra. I Finland har man infört screening med den här metoden, men det sker som ett forskningsprojekt med kontrollgrupp.

Det finns ingen kontrollgrupp i det förslag som ligger här. Vi brukar vara väldigt noga med att hävda forskning innan vi inför nya behandlingsmetoder. Det gäller tydligen inte här.

Anförande nr 213

Landstingsrådet Nymann (kd): Fru ordförande! Jag tänkte kommentera rädslan eller oron för demokratibrist i vår organisation. Den modell vi har valt för att utöva hälso- och sjukvårdspolitiken i landstinget kommer i högre grad än den modell som vi just har begravt att tillgodose rimliga krav på demokrati, inflytande och dialog. Det påstår jag eftersom det är evidensbaserat. Vi använde nämligen den här metoden fram till år 2002, i lite olika varianter.

Det hör till saken att Vänsterpartiet och dina företrädare aldrig har varit på modellerna i opposition men ställt upp på dem i majoritet. Någonting måste ha hänt när du upptäcker den här rädslan.

Det är naturligtvis också mycket lättare att recensera innan föreställningen än efteråt. Prova och se, och så kommer vi igen om ett år. Då får du se om det har varit någon demokratibrist eller inte. Jag vågar ha tilltro till den här modellen. Den har många år på nacken och har fungerat väl hittills.

Anförande nr 214

Landstingsrådet Sevefjord (v): Självfallet kommer vi att följa utvecklingen. Vi markerar bara nu den oro som vi känner inför den modell som ni har lagt fram.

Men detta vill jag också säga att jag inte kommer att gå upp i talarstolen mer i frågan, eftersom det finns många i min grupp som vill prata och de tycker att jag redan har pratat väl mycket.

Anförande nr 215

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Fru ordförande! Jag ville replikera till Birgitta Sevefjord när hon var uppe och pratade om klasspolitik och avgifter inom akutsjukvården för barn. Jag vill bara påminna landstingsfullmäktige och Birgitta Sevefjord om att den skattehöjning som ni genomförde under förra mandatperioden motsvarar en ökad skattekostnad för ett vanligt hushåll i regionen med nästan 1 000 kronor i månaden.

Den drabbar de människor som har de lägsta inkomsterna mest, eftersom det är de som inte betalar statsskatt som är mest beroende av att ha låg kommunal- och landstingsskatt. Jag tycker att man ska ha det lite i bakhuvudet, när man diskuterar avgifter och andra skattehöjningar. 1 000 kronor mer i månaden i skatt – det lade du i knät på stockholmarna!

Anförande nr 216

Landstingsrådet Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Filippa var väldigt positiv till Dag Larssons inledningsanförande. Själv skulle jag vilja jämföra det med sista satsen i många symfonier, som från en relativt mjuk inledning ökar successivt och avslutas i ett crescendo, när Dag Larsson säger att den nya majoritetens politik i Stockholms läns landsting inte har någon folklig förankring.

Herr ordförande! På denna punkt, liksom på många andra punkter, har Dag Larsson fel. Det var i årets val inte minst sjukvårdsfrågorna, de långa köerna och våra idéer om hur man ska lösa detta som stod i fokus. Vi mörkade inte.

Nu vill jag liksom Dag Larsson ändå säga att mycket fungerar väldigt bra i sjukvården, med god vård och engagerade medarbetare. Det är när tillgängligheten till den goda vården brister som man som sjuk, anhörig eller vän blir orolig och missnöjd. Det är då det inte är bra.

Det är detta som är utmaningen: Ingen ska med egna pengar eller med sina arbetsgivares godhet behöva köpa sig ur köer. Vi måste se till – där är vi överens – att denna vård alltid är gemensamt och solidariskt finansierad.

Jag vill också understryka att ingen kan köpa sig förbi en kö – man köper sig ur en kö, med egna eller någon annans pengar.

För att föregripa ett inlägg från Dag Larsson eller någon annan i oppositionen i denna fråga jag vill säga att jag inte känner någon oro för att stopplagen avskaffas och att skattefinansierade patienter kommer att stå tillbaka för privatfinansierade

patienter. Detta är en fråga som man reglerar genom avtal, och vi har bevis på att det har fungerat när "Artroskopianheten" låg på S:t Görans sjukhus.

I det bästa av samhällen ska det över huvud taget inte behöva finnas privatfinansierade patienter. Alla ska ha tillgång till den gemensamt och solidariskt finansierade vården. Det är den förra majoriteten i Stockholms läns landsting som har skapat nya vårdköer och en marknad för privatfinansierad vård – inte den nya majoriteten.

Herr ordförande! Det var inte utan att jag blev både glad och ledsen när jag i morse läste en artikel i Dagens Industri om den tidigare socialdemokratiska näringsministern Björn Rosengren. Rubriken på artikeln är: "Succé i sjukt Sverige – Rosengren vårdentreprenör i ett sjukt Sverige". Jag blev glad för att en tidigare aktiv socialdemokratisk politiker insett potentialen av att utveckla svensk hälso- och sjukvård, ledsen för att vi med våra gemensamma skattepengar inte kan erbjuda långtidssjukskrivna vård och rehabilitering.

Det är inte utan att våra varningar om den förra majoritetens kraftiga nedskärning inom bland annat sjukgymnastiken nu sätter sina spår. Långa köer och eftersatt rehabilitering skapar en ojämlik vård för dem som inte har en arbetsgivare som bryr sig och har råd att hjälpa sina anställda med vård och rehabilitering vid sidan om de gemensamt och solidariskt finansierade systemen.

Det är ni socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister som har skapat denna ojämlika vård, med beslut på såväl nationell som lokal nivå.

Jag vill citera några rader ur artikeln. Så här säger Björn Rosengren: "Med den metod vi använder kan vi halvera företagets kostnader för sjukskrivna. Det handlar om extremt stora vinster för företagen och för samhället." Jag måste då fråga Dag Larsson eller Inger Ros: Är detta jämlik vård?

Herr ordförande! Sedan mitten av 60-talet, när jag arbetade som sjukvårdsbiträde på Allmänna sjukhuset i Malmö, har jag från olika utgångspunkter kunnat följa en fantastisk utveckling inom svensk sjukvård, såväl mänskligt som medicinskt och tekniskt. När jag för någon vecka sedan deltog i ett seminarium på Karolinska universitetssjukhuset i Solna talade jag bland annat om behovet av logistik och incitament inom vården. Efter mitt anförande var det flera som kom fram och sade att det var just detta som de saknade: logistik och incitament.

I alliansens budget skriver vi om sjukvården som en framtidsbransch. Detta tog också Filippa Reinfeldt upp i sitt inledningsanförande. Det har vi all anledning att ta på stort allvar. Hur ska vi kunna locka ungdomar att välja vårddyrken i framtiden? A och O i all verksamhet är att man har medarbetare som känner sig sedda och blir uppskattade, som känner att de kan påverka och ha medinflytande. Det vet jag väl från mina ekonomiska studier, mina beteendevetenskapliga studier och mina år i svensk industri och dess organisationer.

Att bli sedd och uppskattad minskar dessutom – det är inte minst viktigt – såväl personalomsättning som sjukfrånvaro på en arbetsplats. Det är här de privata entreprenörerna skapar sina vinster: låg personalomsättning och medarbetare som trivs och sällan är sjuka. Då är det viktigt att vi inte har alltför stora enheter och

arbetsplatser, där man riskerar att inte bli sedd – storleken har betydelse i sjukvården.

Ordförande, fullmäktige! Jag vill till sist kort kommentera förra veckans artiklar i Dagens Nyheter om vinst hos entreprenad drivna husläkarmottagningar men även underskotten på flera landstingsdrivna. Det har lämnats in en interpellation med anledning av artiklarna som jag kommer att besvara vid januarisammanträdet.

Låt mig i dag bara säga: Hellre vinst i vården än underskott! Jag minns så väl 1994, när jag efter tre år som ordförande i Centrala Stockholms sjukvårdsstyrelse fick gå efter valet. Då hade vi skapat ett överskott och ett eget kapital på 93 miljoner kronor. Det var inte jag som ordförande eller mina kolleger i styrelsen som hade skapat detta överskott, utan det hade alla medarbetare ute i vården gjort.

Men vad hände? Jo, i juletid 1994 utgick ett påbud från finanslandstingsrådet Bosse Ringholm om att sjukvårdsstyrelser med överskott skulle bege sig till Landstingshuset för att skattskrivnas. Denna skattskrivning innebar att Centrala Stockholms egna kapital över en natt minskade från 93 till 3 miljoner kronor. Vilka signaler tror ni att detta sände till sjukvårdens medarbetare? Spara inte en krona – ni blir ändå av med dem!

Ordförande, fullmäktige! Vi måste skapa incitament för att alla inom vården ska göra ett bra jobb, såväl landstingsanställda medarbetare som alla som arbetar på entreprenad för landstinget. Det ska vi göra bland annat genom att införa kundvalsmodeller och transparenta avtal. Alla ska behandlas lika, och alla ska med – och ingen ska behöva betala vården två gånger. Så enkelt är det!

Anförande nr 217

Inger Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Först vill jag yrka bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget. Vi tror nämligen att Dag Larsson glömde det. Men det ska inte råda något tvivel om att vi står bakom vårt eget budgetförslag.

När man har lyssnat på diskussionen i dag kan man fundera: Allt var av ondo den gångna mandatperioden, och allt kommer att bli av godo den kommande mandatperioden. Tänk om det vore så enkelt! Men jag tror inte att det är det.

Jag tänker beröra tre saker i det inlägg jag ska göra, även om det finns mycket att säga om sjukvården.

Att man ska ha god och tillgänglig vård oavsett var i länet man bor är en rättighet som det verkar som om vi från alla partier är helt överens om. Här finns fortfarande brister – det är vi också överens om. Men jag och Socialdemokraterna ser stora risker när den fria etableringsrätten åter gör intåg i vårt landsting.

Varför gör vi det? Det är synd att Gustav Andersson, som kanske inte riktigt har historien klar för sig, inte är inne nu. Men historien har visat att detta leder till att de flesta läkare etablerar sig i innerstaden och att våra ytterstadsområden riskerar att bli tomma.

Jag har sagt det förut i den här talarstolen, och jag gör det gärna igen: Under den förra borgerliga mandatperioden genomförde man försök med fri etablering i Järva. Inte en enda läkare tillkom. Nu har det åtminstone kommit lite fler läkare till Rinkeby och några andra ställen. Vi vet också att läkare som etablerar sig via den nationella taxan etablerar sig i innerstaden.

Från den borgerliga talarstolen sade man så sent som i dag, från Filippa, Stig och några till – och det brukar ni säga – att vi socialdemokrater backar in i framtiden. Men hur ska då det gamla receptet med fri etableringsrätt och med dåliga resultat kunna se till att det blir jämn tillgång på läkare runt om i hela länet? Här tycker jag faktiskt att ni är svaret skyldiga, att berätta hur det ska bli fler läkare i våra ytterområden.

En annan fråga som jag skulle vilja ta upp är: Både i går och i dag har det pratats om vikten av långsiktighet i politiska beslut. Vi kan hålla på att käbbla om hur mycket vi lyssnar på varandra och samförstånd och annat. Men det finns de facto något som kom till 2005: ett nytt ersättningssystem i närsjukvården. Det hade föregåtts av ett i stort sett enigt beslut här i fullmäktigesalen. Jag hade hoppats att det skulle gagna en kontinuitet.

Vi har nyligen sett en utvärdering av det nya ersättningssystemet. Den har visat att det har lett till en mer rättvis fördelning av närsjukvården, bättre spelregler för vårdgivarna, fler besök och ökad tillgänglighet. Hembesöken har också ökat, och framför allt har de äldre stått för den största ökningen. Det var precis det vi ville.

Därför tycker jag att det är konstigt att hela havet nu ska storma och att vi inte fortsätter att utveckla det ersättningssystem som stimulerar till fler besök och också stimulerar till att våra äldre kommer till sjukvården. Jag trodde att vi var tämligen överens om detta.

Det sista jag skulle vilja ta upp är en av våra käpphästar: närakuterna. Filippa! Jag läste i en artikel i förra veckan att du var stolt över att det skulle öppnas en närakut vid Astrid Lindgrens barnsjukhus nästa år. Det är jag också. Det är bra att du är stolt över det. Närakuterna är en bra idé. De har gett mer tillgänglig vård på tider som passar folk mitt i livet och folk som söker vård bara ibland.

Jag tycker att det är mycket otydliga budskap som den nya majoriteten sänder ut när det gäller närakuterna. Mitt i brinnande valrörelse gjorde ni moderater – du, Filippa, och Christer – en kovändning och sade att närakuterna är bra och är ett viktigt komplement. Var det valfläsk? Birgitta Rydberg har varit väldigt tydlig: Närakuter är en styggelse. Så sent som i ett radioinslag förra veckan sade Birgitta att närakuterna ska försvinna. Står Moderaterna bakom det?

Jag skulle avslutningsvis vilja citera en text ur den borgerliga budgeten: ”Patienter som är mitt i livet prioriterar ofta god tillgänglighet. Äldre, multisjuka eller kroniskt sjuka patienter kan tycka att det är viktigare med kontinuitet och närhet till vården.”

Därför vill jag gärna fråga: Vad menar ni med den skrivningen? För att nå det målet spelar faktiskt närakuterna en mycket viktig roll. Jag undrar också om 20 000 patienter i månaden åter ska trängas på vårdcentralerna och putta undan våra äldre och kroniker, som har behov av kontinuitet och som i större utsträckning har fått vård, även om det fortfarande är en bit kvar.

Därför hoppas jag verkligen att närakuterna inte läggs ner. Filippa! För att använda lite av en retorik som många moderater, inte minst du, använder: En nedläggning av närakuter är väl knappast en fråga som har diskuterats vid köksborden, för det var väl dit besluten skulle flytta?

Nej, jag tycker att vi ska låta Folkpartiet vara det enda parti som tror att stockholmarna i alla lägen kräver en fast husläkarkontakt.

Anförande nr 218

Landstingsrådet Rydberg (fp): Du kommer nog att bli besviken, Inger, för vi kommer inte att vara det enda parti som gillar husläkare. Problemet är väl varför ni fortsätter att neka länets medborgare att få en fast läkare och fortsätter att hävda att det är bra att man inte har en egen fast läkare.

Jag blir ännu mer häpen när du fortsätter att tala om närakuterna som en succé. Det är en verksamhet där varje besök kostar mellan dubbelt och fyra gånger så mycket som ett besök hos husläkaren. Det borde ju vara en succé, en världsrevolution på vårdområdet. Men det har visat sig att folk i stället åker in till akutmottagningarna.

Om vi gav primärvården motsvarande resurser som ni har gett närakuterna, då skulle vi kunna bjuda varje patient på champagne, gåslever och kaviar i väntrummen.

Jag blir också väldigt förvånad över att ni tycker att detta är en så god lösning, när patienterna inte får bättre vård, när det inte är bättre ekonomi och när sjukhusen inte har haft någon glädje av detta.

Anförande nr 219

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Jag tror också att närakuterna kan ha ett värde. Vi vet ju att behoven ser olika ut. Olika människor i olika åldrar har olika behov – så är det.

Vi diskuterade den här frågan på senaste fullmäktige, och i den budget som vi ska besluta om i dag har vi också sagt att vi vill göra en översyn av de närakuter som finns innan vi går vidare. Det har naturligtvis att göra med att vi vill veta vilken vård vi får för de insatta pengarna. Vi vill veta att vi får tillräckligt med vård för skattebetalarnas pengar.

Det kommer i dagarna en första utredning som vi ska kika på. Vi vet också att kostnaderna för besök skiljer sig enormt mycket mellan de olika närakuterna. Då måste man, om man ska föra en ansvarsfull politik, ställa sig frågan: Hur kommer det sig att kostnaden för ett besök är ungefär 600 kronor på den ena mottagningen och nästan 1 100 kronor på den andra mottagningen? Har vi gjort fel? Har ni tänkt fel? Är det något som ska ändras?

Innan man går vidare och fortsätter tycker jag att man ska göra en ordentlig översyn. Det är också det vi har sagt i budgeten.

Anförande nr 220

Inger Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det blev ännu mer tydligt att det inte är enighet i majoriteten när det gäller närakuterna. Birgitta vill använda pengarna till en hälsomatsedel, och Filippa vill göra en utvärdering.

Jag tycker självfallet också att man ska se över kostnaderna. Det ska man alltid göra. Det är inte det diskussionen handlar om, utan det är vårdformen närakuter det gäller. Jag tycker också att det är en konstig och ytlig slutsats om man tror att ökningen inom akutsjukvården beror på närakuterna. Besöken har ökat också i närsjukvården, på vårdcentralerna. Jag tror att det finns många orsaker till det, och vi behöver en djupare analys av varför det har skett en ökning av besöken inom akutsjukvården.

En enkätundersökning som närakuterna på Södermalm, i Huddinge och i Farsta har gjort ger vid handen att över 30 procent av dem som besökte närakuten skulle ha besökt akutsjukvården om inte närakuten fanns. Jag tycker att även sådant ska tas med när man gör en utvärdering.

Anförande nr 221

Landstingsrådet Rydberg (fp): Sanningen, Inger, är att skälet till att människor tvingas söka närakuten är att det inte finns tillgänglighet på vårdcentralerna. Med fler husläkare och med jourmottagningar som husläkarna driver kommer mycket fler patienter att ha tillgång till en mottagning nära sig som har kvälls- och helgöppet men också ha en egen fast läkarkontakt.

Närakuterna tar emot bara ett besök. Sedan hänvisar de till vårdcentralerna. Det innebär att patienten ständigt ska snurra i systemet i stället för att få en fast punkt. Den fasta punkten är vi i alliansen eniga om att försöka erbjuda patienterna. De väljer själva om de tar emot erbjudandet.

Anförande nr 222

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande, landstingsledamöter! Vi har under förmiddagen hört mina kolleger inom alliansen betona viktiga delar av budgeten för 2007 men också hört kollegerna från oppositionen. Jag ska börja med att ägna några minuter åt frågor eller påståenden från Dag Larsson och Inger Ros.

Självfallet, Dag, ska vi också lägga stor energi på att utveckla egenregivården, den verksamhet som finns på många sjukhus och vårdcentraler och inom geriatriken och psykiatrin. Självfallet måste även de få möjlighet att utveckla en bra vård och möjlighet att ha ett decentraliserat styre och kunna påverka och känna arbetsglädje, kunna gå hem klockan 17 och vara nöjda med sin arbetsdag.

I går sade jag: Samma skyldigheter, samma rättigheter. Det gäller också i dag.

Inger Ros! Beträffande den fria etableringen på Järva: Vi provade väldigt många saker på Järva, eftersom de vårdcentraler som ni hade styrt inte fungerade så bra. Fri etablering kom till, och väldigt många var intresserade. De valde dock att inte hoppa på, eftersom de ville ha långsiktiga avtal och befarade att ni skulle komma till makten förra mandatperioden, vilket ni också gjorde. Därför vågade de inte hoppa på – de visste att ni skulle riva upp avtalen.

Jag tänker fokusera på det som står i budgeten från vår sida, från alliansen. Det handlar om några mycket viktiga saker: att öka patientens makt i sjukvården, att säkerställa att de svårast sjuka prioriteras, att bekämpa vårdköer via en utvidgad vårdgaranti och att förebyggande insatser måste ges större utrymme för att hindra insjuknande och lidande.

Tillgängligheten måste öka per telefon men också för besök, såväl på mottagningen som i hemmet av husläkare. Lika viktigt som det är att skapa tillgänglighet för de svårast sjuka i sjukvården, lika viktigt är det att lotsa patienter som inte behöver sjukhusets avancerade vård till andra vårdgivare.

Ska det fungera kan det inte bara bli ord i en budget, utan det krävs också en utvecklad ägarstyrning, en dialog mellan beställare och producent och en fördjupad dialog mellan vårdproducenterna och det kommande produktionsutskottet. De specifika ägardirektiven behöver definitivt utvecklas. Det kommer

att ske i samråd med berörda verksamheter tidigt under 2007, för att de sedan ska utvärderas årligen och vid behov revideras.

Herr ordförande, mina vänner! Utmaningarna är många. I framtiden måste avtalen mellan beställare och producenter bli klara i god tid före årsskiftet, så att verksamheten kan lägga sin budget före verksamhetsårets början. Avvikelserna mot budget måste analyseras och följas upp utan fördröjning. Delårsbokslutet måste komma den här församlingen till del mycket tidigare under året, för att kunna ge utrymme för beslut som påverkar resultatet och inte komma in för sent.

Det revisorerna konstaterar i höstrapporten för 2006 – att de ”i flera fall noterat att lokalt ansvariga hänvisar till informella besked från ägaren” – är oacceptabelt, tycker jag och mina vänner i alliansen. Därefter säger revisorerna att sådana informella besked ska bekräftas formellt. Att det inte har skett är helt oacceptabelt.

Beskedet från alliansen är: Vi stänger baddörren. Man ska inte kunna slinka in bakvägen och på det sättet få extra pengar. Ska vi klara av det måste landstinget bli en betydligt bättre beställare, med tydliga beställningar som ges till utförarna och med bättre förutsättningar att hantera sin verksamhet och sin ekonomi. Inte bara dialogen mellan landstinget-beställaren och vårdgivaren måste förbättras, utan även dialogen mellan olika vårdgivare har en stor förbättringspotential. Jag tycker inte att det är acceptabelt att långa köer bildas på vissa enheter utan att samtal förs med patienterna om att de rekommenderas till andra vårdenheter. Det är en skyldighet att informera patienterna om vårdgarantin.

Informationen till och respekten för patienterna måste också stärkas. Det är oacceptabelt att patienter på den planerade operationsdagen får reda på att operationen är inställd. Sker det av andra skäl än medicinska ska patienten kompenseras ekonomiskt.

Detta i sin tur ställer ökade krav på framför allt sjukhusen på en förbättrad logistik och – som Lars Joakim Lundquist påtalade – på att det bli bättre incitament. Det gäller att utnyttja befintliga resurser, såsom operationssalar och röntgenutrustning, på ett betydligt bättre sätt än i dag. Vi har ett ansvar för att göra vården mer tillgänglig, att höja kvaliteten och att säkerställa bästa utväxling för varje skattekrona. Det är inte acceptabelt att dyr, avancerad utrustning inte används fullt ut.

Det har talats mycket om Karolinska universitetssjukhuset under de senaste åren, inte minst nu i höst. Vi i alliansen konstaterar att problemen med Karolinska universitetssjukhuset har fördjupats sedan sammanslagningen, vilket vi har påpekat gång på gång under det gångna året. Det står vi också fast vid. Sjukhuset har ett prognostiserat underskott i år på 300 miljoner kronor. Det är 100 miljoner kronor mer än prognosen vid delårsbokslutet. Det kräver en fördjupad analys, minst sagt.

En strukturell, organisatorisk genomgång kommer att genomföras vid Karolinska universitetssjukhuset, och den ska sättas igång snarast. Resultatet av denna genomgång kommer att ligga till grund för de åtgärder som vi sedan kommer att vidta.

Samtidigt som detta pågår måste arbetet avseende nya Karolinska sjukhuset fortsätta. Den frågan hanterar min kollega Stig Nyman. Resultatet, när man kommer fram till vårdinnehållet för nya Karolinska sjukhuset, kommer med stor sannolikhet att påverka hela sjukvården i Stockholms läns landsting. Det kommer att bli konsekvenser för hur alla resterande sjukhus ska hanteras.

Vad som också är oerhört viktigt är att öka jämförbarheten mellan sjukhusen, för att underlätta för patienternas aktiva val. Därför kommer vi i alliansen att införa en modell med rankning av sjukhusen samt kvalitetsredovisning.

En översyn och utveckling av DRG-systemet ska göras. Ett skäl är att öka jämförbarheten mellan sjukhusen även i detta avseende. I den översynen ska konkurrensneutralitet eftersträvas i så stor utsträckning som möjligt. Det är självklart: Samma skyldigheter, samma rättigheter.

Samtidigt ska ersättningssystemen styra och underlätta den förändring som är eftersträvansvärd. I dag står inte ersättningen i paritet till insatserna vid behandling av de mycket svårt sjuka, och det omvända förhållandet råder avseende de mindre vårdkrävande. Man kan också uttrycka det så att sjukhusen i viss mån tar igen på gungorna vad de förlorar på karusellen.

Herr ordförande, ledamöter! Alliansen har lagt en stark budget där huvudmålen är ökad tillgänglighet i vården, förbättrad tillförlitlighet i kollektivtrafiken och en ekonomi i balans.

Bifall till Folkpartiets och alliansens budget!

Anförande nr 223

Håkan Jörnehed (v): Herr ordförande! Både Inger Ros och Maria Wallhager pratade om den fria etableringsrätten på Järva, så jag skulle vilja börja med att säga något om det. Jag satt ju då i Norra Stockholms sjukvårdsstyrelse.

Om man vore patient på Järvafältet skulle man väl uppskatta den politik som ser till att det blir läkare, inte den politik där man pratar om det. Jag kan sammanfatta hela debatten: Mycket av det ni föreslår provade vi för fyra år sedan, och det tog en ända med förskräckelse.

I går sade någon i debatten: Vi vill göra det enklare. Jag skulle vilja säga att vi från Vänsterpartiet också vill göra det enklare – för alla. Vänsterpartiet vill bekämpa orättvisorna inom hälso- och sjukvården. Vi vill ändra på det faktum att de som har sämst hälsa i länet får tillgång till minst resurser och sjukvårdsutbud, för när man smakar på det låter det ju rätt absurt – eller hur?

Vi inledde det arbetet under förra mandatperioden med att försöka omfördela resurser från innerstaden, med sina 550 specialister, till ytterområden som inte hade en enda specialist. Den borgerliga alliansen motsatte sig varje beslut som gick i den riktningen. Det är kanske inte så konstigt, när man nu ser deras budget: fri etablering, utmaningsrätt. Det är liksom en politik som hela havet stormar, så det är kanske inte så konstigt att de inte stödde oss i de här förslagen.

Något som oroar mig är också att ni pratar om att ni vill försöka införa Hallandsmodellen. Enligt den information som jag har provade man den modellen i Halland, och då tog man 4–5 år på sig för att införa den. Här ska man tydligen ha ett år på sig, och här är det mycket mer komplicerat.

När man läser alliansens budget tycker jag annars att det är väldigt lite nytt, när man ser på innehållet. Många av de förslag som finns när det gäller vad sjukvården ska göra är sådant som vi redan har påbörjat, eller också handlar det om nya utredningar.

Däremot lägger ni självfallet in en extra växel när det gäller privatiseringspolitiken. All offentlig verksamhet är av ondo, och ont ska med ont bekämpas. Ibland känner jag: Tänk om man vore lite borgerlig, då skulle det vara så himla lätt att få generalisera, men så ser ju inte verkligheten ut!

Jag tycker att ni för fram en politik som tydligare än i något annat landsting riskerar att öppna upp för ett nytt sjukvårdssystem med gräddfiler och privata försäkringslösningar. Marknaden ska styra i stället för behoven.

Jag skulle gärna vilja få svar under den här debatten på frågan: Varför tecknar någon en privat sjukförsäkring? Jo, det är därför att man vill ha en förmån gentemot någon som inte har tecknat en sådan. Är det ett sådant system vi får är det inte behoven som styr, utan det är den som kan teckna en försäkring som får styra.

När det gäller närsjukvården vill vi utveckla den modell som påbörjades under mandatperioden, med 3S-utredningen och så vidare. Vi tycker att det är oerhört viktigt att betona att närsjukvården ska bygga på teamarbete. Det är fler än läkarna som ska tas till vara som resurs. Det är teamet som ska stå i fokus.

Man blir lite orolig när man hör Folkpartiet, som bara pratar om husläkare. En del tror till och med att husläkare är någon som har hand om hus, någon vaktmästare eller rörmokare! Vi tycker i alla fall att teamet ska stå i fokus.

Vi tycker också att närakuter har varit ett bra komplement, för det har ökat tillgängligheten. Jag tror att man måste komma ifrån att sjukvården ska ges bara på kontorstid, eftersom människor i olika faser av sitt liv och med olika behov har olika behov av sjukvård. En del tycker att det är absurt att man måste beställa tid hos läkaren mellan klockan 8 och 9, för de allra flesta ska lämna barn på dagis eller ska iväg till sina arbeten då. Där har närakuterna varit fantastiska, som har kunnat ha öppet mellan 8 och 22 varje dag. Det har varit lätt att hitta in i systemet.

Vi känner tyvärr oro över att ni ska se över detta. Men jag blev kanske lite lugnare när Filippa Reinfeldt ändå sade att närakuterna var rätt bra. Vi hoppas att ni inte ska privatisera dem.

I Vänsterpartiets budgetförslag säger vi att barnen är en jätteviktig resurs och är framtiden. Jag måste säga till dig, Pia Lidwall, att jag ofta uppskattar din passion för barnkonventionen och för att du lyfter fram barnen. Därför har jag svårt att förstå varför du nu medverkar till att införa avgifter på barnakuten, även om du har haft ett replikskifte med Birgitta Sevefjord om det. Jag hade nog inte trott att du skulle göra det.

Tyvärr finns det föräldrar som på grund av den ekonomiska situationen tvingas avstå från att gå till läkare, gå till akuten. Jag tycker inte att vi över huvud taget ska ha ett sådant system. Om det finns några som avstår därför att de inte har råd måste vi se till att undanröja det bekymret.

När det gäller barn och ungdomar anser vi också att det förebyggande arbetet är jätteviktigt, särskilt i fråga om den psykiska ohälsan, som ökar bland barn och ungdomar, och när det gäller övervikt och fetma hos barn. Det absolut bästa sättet att använda skattemedlen är till det förebyggande arbetet, att se till att inte så många blir sjuka. Det svåra med det förebyggande arbetet är att det kanske genererar vinster först ett par år efteråt.

Jag tycker tyvärr att ni i den borgerliga alliansen intar en försvarsställning när det gäller folkhälsoarbetet – nu ska policyn för folkhälsoarbetet ses över och revideras. Uppenbarligen är det Moderaterna som har fått genomslag för sin folkhälsopolitik, där allt ska vila på den enskilda individen. Vi glömmer väl inte den moderatpolitiker som undrade: Varför ska vi ha en folkhälsopolicy – det räcker väl om man går ut med hunden på promenad? Vänsterpartiet delar inte den synen på vad folkhälsopolitik handlar om.

Några andra saker i vår budget är att vi är väldigt oroade över att de sexuellt överförbara sjukdomarna, i synnerhet klamydia, ökar så kraftigt trots att man gör insatser. Därför föreslår vi att den nyligen öppnade och oerhört framgångsrika mottagningen Sesam City ska tillföras ytterligare resurser, så att öppettiderna kan förlängas.

Vi tycker också att vi i landstinget borde ta fram en hivstrategi, på grund av att vi är en storstadsregion och ligger där vi ligger. Fortfarande på 2000-talet diskrimineras hivpositiva i primärvården. Vi föreslår därför att landstinget ska ta fram en hivstrategi för att motverka detta och sprida kunskaper om denna infektion.

Det Maria Wallhager läste ur alliansens plattform om diskriminering tycker jag är väldigt bra. Det läste du i går. Jag tycker det är trevligt att du nämner att det inte ska förekomma att homosexuella trakasseras. Däremot blir jag lite förvånad över att ni i er allians inte har med HBT-begreppet – kanske särskilt från Folkpartiets sida, som jag tycker har lagt en jättebra regnbågsmotion. Ni utestänger ju transpersoner och bisexuella på det sättet.

I förra majoriteten har vi alltid haft med HBT-begreppet i våra budgetar. Vi har för första gången haft HBT-utbildning för personalchefer. Jag tror att den har genomförts åtta gånger. För första gången på nio år hade vi också ett seminarium om lesbisk hälsa.

Därför föreslår vi att landstinget nu ska ta ett kliv i den här frågan och skapa en HBT-policy. Just HBT-begreppet tycker jag är viktigt att fånga upp, för det arbetar försvaret med, och det arbetar polisen med – jag hoppas att ni någon gång får höra Carin Götblad berätta om HBT-frågor. Till och med Fredrik Reinfeldt hade med HBT-begreppet i sin regeringsförklaring. Då tycker jag att det är lite tråkigt att det inte finns med i alliansens budget.

Vi föreslår också – nu när det föds fler barn i regnbågsfamiljer – att mödravårdscentralerna ska ha HBT-kompetens. Men här i alliansens Stockholm har man inte med HBT-begreppet. Då kan man tänka sig: De är väl stockkonservativa där, precis som i synen på sjukvården, för det handlar liksom om att man ska privatisera, att alla ska bli kunder och så vidare.

Med det yrkar jag bifall till det bästa budgetförslaget, som jag tycker är Vänsterpartiets budgetförslag.

Det verkar finnas en trend med julrim, så jag tänkte avsluta med att säga:

Kunder, privatisera, kundvalsmodell,
det var inget nytt, det var inget speciellt,
Filippa Reinfeldt!

Anförande nr 224

Landstingsrådet **L u n d q u i s t** (m): Ordförande, fullmäktige! Det är härligt med Håkan Jörnehed!

Ni som är nya i salen vet inte det, så därför berättar jag att när jag var ordförande i Norra Stockholms sjukvårdsområde åren 1998 till 2002 så var Håkan ledamot där. Varje gång det var dags för entreprenadupphandling eller personalövertagande så skrev Håkan en reservation och sade att de i Vänstern hellre hade sett att denna verksamhet bedrevs i landstingets egen regi med alla fördelar det innebär för personalen. Det var ingen i personalen som tyckte så, men Håkan tyckte det och har tycker likadant fortfarande.

Du säger att du har fixat till det ute i Västerort. Vad har du ordnat med? I varenda läkartidning finns det annonser om att man ska anställa läkare i Rinkeby och på en massa andra ställen. Uppenbarligen är det fortfarande så att det blir väldigt dyrt att ni inte får folk på fasta tjänster utan hyr in tillfälliga läkare i stället till höga kostnader.

Senast hörde jag att man i Kalhäll har en verksamhetschef och tre ST-läkare. Tidigare hade man ingen chef och några inhyrda läkare. Det är väl ingen bra verksamhet med en verksamhetschef och tre ST-läkare? Vilken handledning får de läkarna, Håkan? Du kan inte ha fått till stånd något speciellt bra där ute.

Omflyttning, nämndes också. Ja, Håkan lade ned en husläkarmottagning på Östermalm och så anställde han två eller tre nya läkare. Det var väl ingen omflyttning, det innebar enbart ökade kostnader för Östermalm.

Anförande nr 225

Marie Ljungberg Schött (m): Ordförande, landstingsledamöter och Håkan Jörnehed! Det är märkligt att höra dig stå här och varna för privata försäkringar som skapar gräddfiler i vården, som du kallar det. Jag undrar: är du, Håkan, medveten om att det som jag anser är den allra största gräddfilen i Sverige har fungerat under ert styre och i landstingsdrift, nämligen vid S:t Eriks ögonsjukhus.

I uppdraget som ni gav dem 2004 sade ni att endast landstingsfinansierade patienter skulle kunna erbjudas vård vid sjukhuset, alltså S:t Eriks ögonsjukhus.

På sjukhusets hemsida kan man emellertid läsa att sjukhuset erbjuder patienter vård för sådant som kallas icke medicinskt motiverad behandling, och för att betala enligt gällande prislista ska man öppna sin egen plånbok. Men samtidigt är det kö till gråstarrsoperationer, ögonbottenfotografering för diabetiker och så vidare. Hur går detta ihop utan dubbelmoral?

Faran är inte att patienterna erbjuds att betala vården själva, faran är att ni inte har följt upp det tecknade avtalet och att ni har använt kvalificerad landstingspersonal till att leverera sådan här vård samtidigt som det är kö till annan vård som borde ges.

Anförande nr 226

Håkan Jörnehed (v): Marie Ljungberg Schött, jag kan bara beklaga. Jag kan säga att allt vi lämnar efter oss inte är bra även om rätt mycket är bra. Det där exemplet var inget trevligt. Därför får vi motarbeta det, självfallet.

Anförande nr 227

Landstingsrådet Rydberg (fp): Håkan, läs i vår budget på sidan 29 om ökade förebyggande insatser mot de stora folksjukdomarna. Då tror jag att din oro minskar.

Jag förstår din oro över Hallandsmodellen för den innebär att det är patienten som väljer var hon vill lista sig och att Halland utökar antalet allmänläkare. Ja, vi ska granska Hallandsmodellen och vi ska låta oss inspireras, men vi ska kanske inte kopiera den helt och hållet.

Jörnehed säger också att Vänstern vill göra det enklare för alla. Intet nytt under solen, här inte! Självklart blir det enklare om man inte får någonting att välja mellan. Äntligen förstår jag Vänsterns hatiska inställning till mångfald och valfrihet – man vill förenkla.

Men i så fall vill jag komplicera. Jag vill ha ökad mångfald och valfrihet. Det är något positivt och inget att vara rädd för även om det komplicerar världsbilden.

Anförande nr 228

Håkan Jörnehed (v): Birgitta, varför handlar valfriheten bara om att välja driftsform? Du är motståndare till närakuter exempelvis. Det handlar ju om att välja vilken typ av vård jag behöver, och ta hänsyn till vad jag tycker. Jag kanske inte ens vill bli listad hos en husläkare. Sådant tar du inte med i ditt valfrihetsbegrepp. Du är fixerad vid driftsformen. Kan vi inte försöka prata om innehållet?

Anförande nr 229

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är helt enkelt så att den lösning som ni har prackat på Stockholms läns landsting är väldigt dyr. Vi får mycket mer valuta för pengarna genom att ha fler allmänläkare dagtid och fler jourmottagningar som är öppna kvällstid.

Vi låter faktiskt patienterna välja. Till skillnad från er är vi motståndare till remisstvång. Ni införde ju ett misslyckat remisstvång som ni tvingades avveckla. Vi kommer att låta patienterna välja om de vill gå till husläkarmottagningar, till jourmottagningar eller till andra läkare ute på stan.

Anförande nr 230

Landstingsrådet Wallhager (fp): Håkan Jörnehed! I våra papper, som jag bland annat läste ur i går, står det att diskriminering *i alla dess former* ska motverkas. Jag tror att vi kan inkludera HBT även i alla dessa former. Vi har inte räknat upp allt, vi har exempelvis inte räknat upp barn heller. Vi har skrivit att diskriminering *i alla dess former* ska motverkas. Självfallet inkluderar vi HBT.

När det gäller de privata sjukförsäkringarna vill jag säga några ord. Man måste ställa sig frågan: Varför växer antalet? Varför är det allt fler som väljer att teckna privata sjukförsäkringar? Jo, därför att människor känner otrygghet, människor upplever att det är brist på information och de ser köerna. Därför växer den marknaden. Hade sjukvården varit bra så hade inte behovet funnits.

Anförande nr 231

Håkan Jörnehed (v): Maria Wallhager! Det kan inte vara på det sättet eftersom ni sitter vid makten nu. Då öppnar de privata försäkringsbolagen verksamheten och knackar på dörren precis som de gjorde under förra mandatperioden. Det är ju därför marknaden kan växa. Då kan man ju välja att bejaka den utvecklingen eller motverka den, vilket jag gör.

Jag vill bara säga att HBT-frågor inte bara handlar om diskriminering. Det handlar om kunskap, att man känner till levnadssätt. Bifall förslaget att ha HBT-kunskap på mödravårdscentralerna! Till exempel privata Mama Mia har ett fantastiskt regnbågsprojekt. Varför ska vi inte ha det på alla mödravårdscentraler nu när allt fler lesbiska par kan föda barn efter IVF-behandling. Självfallet måste man utveckla dessa verksamheter.

HBT handlar inte bara om diskriminering! Det handlar om livssituation.

Anförande nr 232

Landstingsrådet Wallhager (fp): Det är alldeles riktigt, Håkan, men du berörde frågan som om vi skulle ha glömt HBT när vi talade om diskriminering i går. I övrigt håller jag helt med dig.

Det är jätteroligt att du nämner Mama Mia som är en privat vårdgivare och som också ger bra vård efter efterfrågan. Jag tror kanske inte att samma vård hade kommit till under landstingets egna verksamheter.

Men ställ dig också frågan om de privata sjukförsäkringarna. Det är möjligt att det är många som knackar på vår dörr, men de kan inte sälja något om det inte finns en kund. Om kunden tycker att sjukvården tillgodoser behoven då finns det ingen marknad för försäkringar och andra alternativ. Marknaden finns där på grund av att ni har misslyckats med sjukvården.

Anförande nr 233

Håkan Jörnehed (v): Maria, du måste ju också höra när jag berömmar dig. Jag sade ju att det var väldigt bra det som ni skrev i er plattform, men ni har glömt HBT-begreppet i ert budgetförslag. Ni har skrivit en jättebra motion och jag ser fram emot att ni ska genomföra de förslag som ni har i den. Ni i Folkpartiet är jättebra, se bara till att få med er hela alliansen! De förslagen tror jag att ni återkommer med nästa år. Ni kommer nog aldrig att glömma den här debatten.

Så till frågan om privata försäkringar. Partiernas åsikter skiljer sig åt och det är bra att det framgår så tydligt. Du ser medborgarna som kunder, och nu ska vi alla ut och shoppa på en marknad. Jag vill att det är behoven som ska styra oavsett om man klarar av att teckna en försäkring eller inte.

Jag är lite orolig för det där med valfrihet. Om jag nu är så sjuk att jag behöver bli omhändertagen, ska jag inte bli det då om jag inte förstår språket och vet hur man ska göra? Det är detta som skiljer er syn från vår.

Anförande nr 234

Pia Lidwall (kd): Det är glädjande, Håkan Jörnehed, att du har upptäckt en av mina passioner – men det är bara en av dem. Den handlar om avgiftsfri sjukvård för barn. Jag upprepar åter en gång att ni hade avgifter under nästan hela förra mandatperioden. Ni avvecklade avgifterna under de sista skälvande minuterna som rent valfläsk.

Förra gången som barnsjukvården på ALB var avgiftsfri ökade besöken med 25 procent. Personalen sprang benen av sig och hann inte ta hand om de svårast sjuka barnen. Det är ju ändå för dem som sjukhuset är till. Det är de svårast sjuka barnen som ska komma till det stora akutsjukhuset.

Däremot ska vi se till att patienterna kan komma till rätt vårdnivå, och det gör vi åter en gång genom de åtgärder som vi föreslår nu, en närakut för barn, jourtider på barnläkarmottagningarna och vaccinering mot pneumokocker.

Anförande nr 235

Håkan Jörnehed (v): Pia, jag hann inte beröra alla dina passioner i mitt inlägg, men det kan jag säkert återkomma till.

Jag undrar bara en sak Pia. Om vi hade infört avgiftsfri barnsjukvård år 2005, hade du stött det då? Ska jag tolka dig så?

Anförande nr 236

Viviann Gunnarsson (mp): Ordförande, ledamöter! Nu ska vi tala om styrning. Vi ska tala om styrning av stora organisationer, för det är väldigt svårt. Jag tror att alla som sitter i den här salen åtminstone någon gång har berört frågan om hur svårt det är att styra just sjukhusen. Det är svårt för en politiker att få fram underlag som speglar behoven och framför allt är det svårt att göra prioriteringar och komma rätt och nära intill, om ni förstår vad jag menar. Det är långa hierarkier och styrelser emellan.

I går gjorde alliansen ett stort nummer av att ni minskar på resultatkraven på Karolinska Universitetssjukhuset, på Danderyds sjukhus och på Södersjukhuset. Ni tillåter dem att gå med ett underskott på tillsammans 150 miljoner kronor. Tycker ni att detta är en bra ägarstyrning när vi egentligen behöver få tydligare kontroll över kostnadsutvecklingen?

Ni uppdrar bland annat åt landstingsstyrelsen att utarbeta förslag på förtydligade ägardirektiv som styr mot mål. Det tycker vi också att man ska göra. Det är bra att ni har ett sådant uppdrag, vi tycker att det är väldigt viktigt, men nu förstår vi inte längre vad ni menar att detta betyder. Det blir otydligare och otydligare ju längre debatten förs. Vi kräver därför en förklaring på detta.

Sanningen är väl snarare den att ni abdikerar från all beställarstyrning redan från början genom att sänka resultatkraven. Ni skriver så här på sidan 45 i er budgettext: Karolinskas budgeterade underskott för 2007 är 100 miljoner kronor. Åtgärder vidtas under året för att komma i balans. Ett slutligt avtal med beställaren är ännu inte klart men ska inrymmas i det resultatkrav som Karolinska har.

Motsvarande texter finns också för Södersjukhuset och då handlar det om 20 miljoner kronor, och Danderyds sjukhus där det handlar om ett underskott på 30 miljoner kronor. I listan över resultatkrav kan man läsa att resultatkravet har minskat till minus 100 miljoner kronor respektive 20 och 30 miljoner kronor. Det betyder att ni accepterar hela det underskott som de här sjukhusen har budgeterat med och ger därmed order till beställarna att teckna avtal med underskott.

Vilka verktyg har ni då kvar för att leva upp till det som ni skriver om att vidta åtgärder under året för att få ekonomin i balans? Vad menar egentligen alliansen med detta?

Jag vill också höra vad Filippa Reinfeldt menar om detta?

Vi har inte fått speciellt många svar från majoritetens eller alliansens sjukvårds-landstingsråd så jag skulle verkligen vilja ha ett svar direkt från henne. Vad menar

hon? Detta är ju ett av de största problemen som vi har inom sjukvården, styrningen av akutsjukhusen.

Anförande nr 237

Landstingsrådet Wallhager (fp): Ibland blir man något häpen, men jag ska overse det sagda med Vivianns korta tid i landstinget hittills.

Du säger att vi i alliansen tillåter sjukhusen att gå med 150 miljoner i underskott. Vi markerar i vår budget att sjukhusen har de här underskotten, och vi säger också att de ska vidta åtgärder under året för att få ekonomin i balans.

Vad har då ni gjort? Sjukhusens verksamhet kommer troligtvis att sluta med någonting runt 350–400 miljoner i underskott det här året, trots att ni satsade minst 198 miljoner extra i augusti september, om jag minns saken korrekt. Ni lade 70 miljoner på vårdgarantin. Är det det som ni kallar ägarstyrning? Jag läste precis ur landstingsrevisorernas höstrapport där de säger att ni har gett informella besked, kanske underhandsbesked. Tala om brist på ägarstyrning!

Anförande nr 238

Viviann Gunnarsson (mp): Det finns ju förutsättningar att förbättra ägarstyrningen. Vi skulle ha gjort det ifall vi hade behållit majoriteten. Då skulle ägarstyrningen ha förbättrats. Man måste ju täcka underskottet.

Det ni gör nu är att tillåta dem att fortsätta att gå med underskott utan att de kommer med några som helst förslag till förändring.

Jag tror inte att det handlar om min korta tid i landstinget. Jag kommer tillbaka till landstinget från ett tolvårigt politiskt uppdrag i en annan församling men jag har följt landstinget ganska väl under den perioden.

Jag är fortfarande väldigt intresserad av att få veta vad ni egentligen menar med målstyrning och skärpt ägarstyrning. Jag tycker inte att vi har fått några förslag över huvud taget på den punkten, framför allt inte av det moderata landstingsrådet i sjukvårdsfrågor.

Anförande nr 239

Landstingsrådet Wallhager (fp): Om det är så att du inte vill hänvisa till att du inte har suttit i landstinget så länge så tar jag tillbaka och tänker inte ha något overseende.

Det är rörande att höra oppositionens engagemang för ägarstyrning så fort de har kommit just i opposition. Det engagemanget var inte lika tydligt uttalat när den nuvarande oppositionen hade majoriteten, skulle vilja hävda.

Det står tydligt på sidan 54 i budgeten att åtgärder ska vidtas under året för att få ekonomin i balans. Jag tror inte att man kan uttrycka saken mycket tydligare.

Viviann, jag vet inte vilka uppdrag du kommer att få under nästa år, men välkommen till produktionsutskottet så kan vi arbeta tillsammans med de här frågorna.

Anförande nr 240

V i v i a n n G u n n a r s s o n (mp): Det är just bristen på precisering av vilka åtgärder ni skulle kunna tänka er som jag påtalar. Om ni nu har suttit så länge i landstinget så borde ni väl ha fått något slags idé om det batteri av åtgärder som ni skulle sätta i gång den dag ni kom i majoritet. Jag kan inte se några som helst åtgärder, utan ni ska återkomma i den frågan.

Vi har föreslagit ett antal åtgärder, bland annat kan vi tänka oss att man för ned en del av kostnadsuppföljningen till en lite lägre nivå så att den kanske ligger på klinikinivå, centrumnivå eller divisionsnivå. Vi kan också tänka oss att få till stånd en bättre styrning genom att de olika enheterna får i uppdrag att komma tillbaka till produktionsutskottet i händelse av att de skulle behöva föra över medel från en enhet till en annan i sjukhusen.

Det är sådana typiska saker som man måste ta till när man har en stor organisation och där många nivåer säger sin sak i det hela. Då måste man kanske ta till ett skarpare sätt att gå till väga. Vi måste få större insyn i verksamheterna.

Anförande nr 241

P i a L i d w a l l (kd): Herr ordförande och ledamöter! Mitt och majoritetens främsta mål under den här mandatperioden är att förbättra äldresjukvården. Det låter sig lätt säga, men sjukvården till äldre är faktiskt inte särskilt liten. Förresten är det så att vi alla blir äldre och då ser vi fram emot att den vård vi behöver ska ges snabbt och elegant.

Det sägs ibland att hälften av sjukvårdsbudgeten innehåller pengar som går till den vård som vi människor behöver de tre sista åren i livet – när nu än de tre åren infinner sig. Därför bör vi ägna en hel del kraft och tid till att se till att den vården är den allra bästa, att den organiseras på ett smart sätt och att ingen faller mellan stolarna. Att ingen faller mellan stolarna är oerhört väsentligt, och det målet ska vi intensivt arbeta för de här åren tillsammans med kommunerna.

Visst finns det mycket som fungerar bra i dagens äldresjukvård men det finns ändå mycket utrymme för förbättring. Framför allt tycker jag att bristen på helhetsperspektiv är ett viktigt område för förbättring. Vården hänger liksom inte riktigt ihop. För att skapa en bra vård behöver man ta helhetsgreppen över åldrandets sjukdomar över tid.

Att som människa reduceras till en galla, en njure eller det brutna lårbenet på sal 3:1 tycker jag är integritetskränkande. Det är svårt att bedriva god vård om man inte ser patienten som helhet. Därför kommer vi att ägna mycket kraft till detta och till att specialanpassa vården till de multisjuka som inte är fler i vårt län än att vi faktiskt kan räkna dem som individer. Det här arbetet vill vi göra intensivt tillsammans med kommunerna.

Så här i budgettider är det lätt att hamna i den fälla där man säger att det blir bra om vi bara får mer pengar. Men det handlar också om att arbeta smart och skapa en del nya rutiner och genomföra omstruktureringar.

Vi har ett sådant förslag i vår budget och det handlar om trygghetskvitto. Ni har läst det förut och det har nu återkommit.

Det handlar ju egentligen om att se till att när en äldre patient är färdigbehandlad på sjukhuset så ska någon från husläkarteamet eller någon annan ringa upp och säga till att de tar hand om den fortsatta vården. Detta är ett konkret förslag till ändring av rutinerna som vi har fått från husläkarna själva. De säger att de kan ordna det här om de bara får göra några små ändringar, och det kostar inte särskilt mycket pengar. Nu ska detta levereras!

Ett annat led i tryggheten är att vi inte ska köra in äldre patienter till akutmottagningen i tid och otid. 40 procent av alla patienter på akutsjukhusen är över 65 år. Det är helt onödigt med akutsjukvård i de flesta fall. Det är snarare så att när man från början vet att en patient är i behov av en geriatriker så ska den personen köras till en geriatrisk avdelning. Det är mycket bättre. Det kan också vara så att man får ett hembesök under natten.

Jag har själv suttit med i ambulansen och besökt gamla som är helt förvirrade och inte förstår någonting och som körs till akutsjukhuset där de får ligga och vänta i korridorerna därför att de inte är prioriterade patienter. Det är helt onödigt.

Jag kommer själv att ta initiativ till en översyn av ambulansuppdraget för att göra det möjligt att se till att patienterna kommer till rätt vårdnivå.

De boende i Bromma har fått möjlighet att få hembesök de senaste fyra åren och därför vill vi fråga: varför bara de i Bromma? Varför ska inte de boende i hela länet kunna få hembesök eftersom det minskar lidandet och ökar tryggheten också för anhöriga?

Vi avsätter pengar till äldreteam. Och vi säger att det finns väldigt många människor som går till husläkare. Varför ska de då inte få tillfälle att träffa någon som är duktig på åldrandets sjukdomar? I synnerhet i de områden där det bor väldigt många gamla borde det väl vara en bra lösning. Detta ser jag som en väldigt framgång och som en utveckling bland husläkarna.

En annan viktig del av äldresjukvården är det förebyggande arbetet. I den bästa av världar ska vi inte behöva besöka sjukhuset. Därför finns också ett förslag om hälsosamtal för dem som är äldre än 75 år. I det fallet handlar det om att upptäcka sjukdomar som är under uppsegling innan de hinner bli allvarliga. Det är också ett förslag som vi vill bjuda in kommunernas intressenter till samarbete kring.

För mig är det också självklart att människor som är i behov av palliativ vård ska få det utan köer och tak. Ni har hört mig förut under senare år beröra den här frågan intensivt. Det ska inte spela någon roll var i länet man bor eller vilket boende man har när det gäller tillgången till palliativ vård när man snart ska dö. Men så är det faktiskt för närvarande, det är skillnad. De som bor på särskilda boenden får inte lika god tillgång till palliativ vård som andra. Därför kändes det väldigt naturligt att ta upp den frågan med socialutskottets ledamöter när vi träffade dem. Det finns konstiga regler på det här området som bara hindrar och inte underlättar för oss.

När så en anhörig dör förväntar man sig att den döde ska omhändertas med samma värdighet och omsorg som en levande människa, eller hur? Det är ju fortfarande någons mor, son eller älskade som har dött. Människovärdet slutar inte vid dödsögonblicket för mig och inte för er andra heller, hoppas jag.

Det är fullständigt obegripligt för mig hur situationen på våra bårhus har fått bli sådan som den är. Det händer att fel människor kremeras, det händer att människor ligger insvepta i gamla gardiner – om de ens ligger insvepta! Själv orkar jag inte ens tänka på att det skulle kunna drabba mig!

Många av er vet att dessa frågor har engagerat mig de senaste månaderna och jag kommer fortsättningsvis att engagera mig i dessa frågor så att vi får en rätsida på situationen. Ingen ska behandlas som ett paket. Värdighet och människovärde måste vara ledord.

Sverige anses som det mest jämställda landet i världen, och det är vi glada och stolta över, men det gäller inte riktigt inom vården och beträffande forskning rörande sjukdomar hos kvinnor, sjukdomar som drabbar alla människor. Kvinnor har levt i skymundan alldeles för länge, och därför tycker jag att det är viktigt att vi i den nuvarande majoriteten fortsätter det arbete som faktiskt påbörjades under förra mandatperioden, och att vi fortsätter det med lika stor intensitet som det bedrevs då. Läkemedel testas ännu inte på kvinnor, vilket man skulle önska. Åtta av tio läkemedel som ges till kvinnor inom hjärtsjukvården är inte testade på kvinnor. Intill dess att vi får en bättre tingens ordning så måste vi vara observanta på att symtom och biverkningar inte missas och negligeras.

Sedan till en annan fråga som också har engagerat oss. Det gäller ekonomisk kompensation för inställda operationer. Jag är väldigt glad över att vi nu kan fatta beslut om detta. Jag har nog uppfattat att Socialdemokraterna har varit positiva till detta förut, men nu vill ni avslå den att-satsen och jag tycker att det är lite synd för just det beslutet andas ett attitydskifte som går ut på att det är patienten som är huvudpersonen när vi ska planera vården.

En sista fråga till Birgitta Sevefjord som två gånger har berört frågan om den bristande vården till människor som begår självmord. Det är ett stort misstag i vårt samhälle att vi har så många människor som bestämmer sig för att ta livet av sig. Birgitta Rydberg kommer att beröra den här frågan i sitt anförande om ett tag. Vi kommer att ställa oss bakom Vänsterpartiets förslag till att-sats. Det känns oerhört viktigt och angeläget.

Lena-Maj Anding (mp): Ordförande! Jag ska göra ett försök att hålla ihop den här debatten lite grand och fortsätta att prata om äldre, närmare bestämt läkemedel och äldre.

Vi tycker att ämnet läkemedel och äldre i mycket handlar om patientsäkerhet, kvalitet och ekonomi. Vi vet att fallolyckorna har ökat med 20 procent på två år och att 20 procent av alla äldre som läggs in på sjukhus helt eller delvis läggs in på grund av läkemedelsbiverkningar. Låt detta sjunka in, det är ganska stora tal det handlar om!

Studier som visar sådana här resultat har gjorts både i Sverige och i andra länder, så det finns god kunskap om detta. De flesta av biverkningarna bedöms vara möjliga att förebygga eftersom de oftast beror på att den äldre har fått en alltför hög dos läkemedel i förhållande till förmågan att kunna utsöndra den.

Interaktion mellan olika läkemedel kan också oftast undvikas med bättre kunskap hos förskrivarna, och genom att tillämpa läkemedelsgenomgångar så kan de här problemen upptäckas och åtgärdas.

Men även underbehandling förekommer, och det kan bero på att patienten inte har förstått ordinationen eller har för många mediciner att hålla reda på. Det finns alltså kunskaper som inte tillämpas.

Den som förskriver läkemedel i dag har ett mycket stort ansvar i det här arbetet. Åtgärderna är förhållandevis enkla men måste genomföras. Det handlar om utbildning och utökad samordning, om att upprätta just de här läkemedelslistorna och att genomföra läkemedelsgenomgångar för varje person som behöver det.

Ett samordnat arbetssätt kring de äldre är också en fördel, och Miljöpartiet stöder den utveckling som har lett till att det utvecklats såväl äldreteam och äldrevårdscentraler som äldrelotsar och hälsosamtal för äldre. Det är mycket positivt att allt detta har kunnat utvecklas utifrån de lokala förutsättningarna.

Vi stöder också det faktum att det i större omfattning utvecklats en verksamhet med hembesök för äldre och en utökad palliativ vård. Vi har ju varit med om att avveckla taket i den palliativa vården, så det ska inte heller finnas längre.

Slutligen några ord om patientsäkerhet. Bara i vårt landstingsområde borde 40-600 dödsfall per år kunna undvikas. Det är väldigt många dödsfall som skulle ha kunnat undvikas. Viktiga förbättringsområden i detta avseende är läkemedelsanvändningen, hygienåtgärder, informationsöverföring och kommunikation; det finns många kommunikationsmissar som egentligen är helt onödiga. Man kan också medverka till att förebygga fallskador på ett helt annat sätt än fallet är i dag.

I april 2006 fattade vi beslut om att inrätta den centrala enheten för patientsäkerhet i vårt landsting. Den har, precis som tidigare sagts, nyligen kommit i gång med sitt arbete. Vi har också utarbetat ett särskilt handlingsprogram för säker vård som jag hoppas ska följas upp så småningom.

Miljöpartiet föreslår att det här angelägna arbetet ska få fortsätta, vi stöder det fullt ut.

Anförande nr 243

Kajsa Hansson (c): Ordförande och fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till majoritetens budgetförslag! En ovedersäglig sanning är att en kedja aldrig är starkare än sin svagaste länk. Det gäller förstås även vårdkedjor. I den hänger ett liv – individens, patientens, omsorgstagarens. Det kan också handla om utskrivningsklara personer inom psykiatri eller äldre medborgare. I det här fallen har landstinget och kommunerna ett delat ansvar.

Inom psykiatri har kommunerna ansvar för boende och sysselsättning medan landstinget har ansvaret för vård och behandling. När det gäller äldreomsorgen har kommunen ansvaret för äldre i egna boenden och i de särskilda boendena medan landstinget är ansvarigt för äldres sjukvård. När en individ flyttar mellan landstingets olika verksamheter och kommunens, uppstår med nödvändighet extra stort behov av goda och väl fungerande rutiner så att flyttningen inte medför negativa följder för de berörda som ofta är mycket sköra individer.

Detta ställer extra stora krav på exempelvis förståelse och kunskaper om och dialog med den andra huvudmannen. Kontinuerliga personalträffar mellan berörda personalkategorier och fungerande faxrutiner måste finnas. Om de inte finns riskerar vårdkedjan att brista.

Projektet TioHundra, en gemensam nämnd mellan landstinget och Norrtälje kommun, sätter medborgarna i fokus. TioHundra har hela ansvaret för äldreomsorgen och handikappomsorgen samt all hälso- och sjukvård inom Norrtälje kommun inklusive Norrtälje sjukhus – dock inte psykiatri. Personalen i TioHundra har fått möjlighet att ta på sig samma glasögon, så att säga. Problematiken med utskrivningsklara äldre medborgare finns inte längre, i alla fall inte på samma sätt.

Alla problem löses inte omedelbart, men angelägenhetsgraden att lösa dem blev betydligt större när de kunde definieras som våra gemensamma problem och inte längre betraktades som dina eller mina problem.

Jag önskar, utifrån erfarenheterna från TioHundraprojektet, att samarbetet mellan landstinget och länets kommuner på olika sätt och utifrån rådande förutsättningar ska diskuteras och kraftigt förbättras i syfte att ytterligare fokusera patienterna.

Anförande nr 244

Marie Ljungberg Schött (m): Ordförande, landstingsledamöter! Under budgetdebatten i dag kan man ställa sig frågan: Privata entreprenörer och valfrihet, behövs det verkligen i vården? På den frågan svarar jag förstås: Ja, absolut!

Hur man än vänder och vrider på fakta och enskilda medborgares synpunkter kan man konstatera att vården, tillgängligheten, bemötandet och frågan om hur nöjd man är har ökat i ungefär samma takt som det har tillkommit entreprenörer som har tagit över verksamheterna. Vakanserna bland läkare och sjuksköterskor har

minskat, och förbättringarna syns också inom den landstingsdrivna vården. Det är nämligen så att konkurrens fungerar.

Dag Larsson sade någonting i morse om bekymret att vi avhänder oss politiskt ansvar. Det förhållandet att privata bolag bedriver vård betyder inte alls att vi avhänder oss något politiskt ansvar. Vi har alltid en skyldighet att och ska alltid följa upp och ställa krav på verksamheter. Det som är intressant är att uppföljningen har blivit mycket enklare och lättare nu när vi har civilrättsliga avtal att luta oss emot, och vi måste vi fortsätta att göra uppföljningar.

Förutom att ta det politiska ansvaret så ger den nya majoriteten också större makt till patienterna att själva välja och välja bort. Det är det som är början på kvalitet, och det ger nya idéer och fler arbetsgivare, vilket också i slutändan ger ett högre mått av arbetstillfredsställelse.

Det är angeläget att fortsätta att arbeta för avknoppningar och nya privata alternativ, särskilt inom de områden där de privata alternativen och valfriheten än så länge har varit liten. I det sammanhanget tänker jag naturligtvis i första hand på den psykiatriska vården.

En del av er minns säkert när Maria Beroendecentrum AB bildades, då vändes ett blad i landstingets historia. Maria Beroendecentrum är ett privat bolag som framgångsrikt bedriver en stor del av landstingets missbrukarvård. Det betyder att missbrukarna har fått valfrihet. Nu tycker jag att de psykiskt sjuka måste få samma chans till valfrihet.

Om man sedan studerar hur läget är med samarbetet mellan kommuner och landsting så ser man att hur vi än i olika konstellationer arbetar med att flytta ansvaret från kommuner till landsting och vice versa så finns det alltid frågor och enskilda patienter som kommer i kläm. Den nya majoriteten kommer nu att ägna stor kraft åt att försöka samordna landstingets och kommunernas insatser så att enskilda patienter inte ska hamna mellan stolarna utan få bättre vård och bättre daglig tillvaro.

I arbetet med den här samordningen kommer de privata entreprenörerna väldigt väl till pass för de har ofta ett helt annat synsätt, de ser inte sina verksamheter ur snäva kommun- och landstingsperspektiv. De är ett bra komplement som kan komma med nya, fräscha idéer, och de kan utan vidare ha både landstinget och kommunerna som uppdragsgivare utan att tycka att det skulle vara något konstigt.

Med alliansens budget blir det möjligt att överbrygga de glapp som finns mellan kommunernas och landstingets ansvar. Med alliansens budget fortsätter vi arbetet med att ge patienterna full valfrihet, och med alliansens budget är de privata entreprenörerna en god resurs.

Anförande nr 245

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Marie Ljungberg Schött, låt oss vara osams om det som vi är osams om. Vi bråkar inte om huruvida vi ska ha en enskild entreprenör för en vårdcentral. Det är inte det som gör mig djupt upprörd eller konsternerad.

Det som är nytt i ert budgetförslag, om du läser det Marie, är ju att ni föreslår att hela områdesansvaret för stora delar av vår region ska övergå till en privat entreprenör. Låt mig som exempel ta Södermalm. I dag kan vi ha en privat vårdcentral på Södermalm, och den kan vara bra eller dålig. Men om medborgarna är missnöjda med den privata vårdcentralen på Södermalm så kan de bland annat vända sig till landstingspolitikerna på Södermalm och klaga över hur sjukvården är organiserad i deras del av Södermalm.

Det ni skriver i er budget är att ni nu ska inrätta ett nytt mellanled mellan demokratiskt valda företrädare – medborgarföreträdarna, politikerna – och verksamheterna. Det innebär att det i framtiden, med ert system, skulle kunna vara så på Södermalm att man har en privat driven eller landstingsdriven vårdcentral på Södermalm och ett helt nytt led, nämligen entreprenören som har ansvaret för all sjukvård på Södermalm. Därigenom fördunklar man det politiska ansvaret. Det är det som jag kritiserar.

Anförande nr 246

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Herr ordförande, ledamöter! För första gången sedan valet går jag upp i talarstolen så jag ska passa på att gratulera alliansen till valsegern! Man ska inte vara dålig förlorare så jag tycker att ni ska lyckönskas.

Men jag tycker fortfarande samma sak som under förra perioden, nämligen att majoritet och minoritet alltid har ett slags gemensamt ansvar. Eftersom vi i de båda blocken tenderar att skifta vid styret hela tiden är det här bara som en liten promemoria – jag är som en slav på vagnen som säger till er att ni kan hamna i oppositionställning igen.

Men något som är ännu värre än dåliga förlorare är dåliga vinnare. Därför tycker jag att ni ska fundera på att ni ska bedriva er politik på ett sådant sätt att den står i överensstämmelse med valresultatet. Det mandat som ni har fått den här gången är ganska tydligt, och det är att bevara och möjligen, med ert sätt att se det hela, utveckla välfärden – men något systemskifte har ni inte fått något som helst mandat för.

Jag får väl också lyckönska Centern till att ha kommit tillbaka i fullmäktige! Jag har samarbetat med Centern i tjugofem år, även om jag får säga att den ideologi som jag nu hör från Centerns företrädare verkar vara väldigt annorlunda än den jag är van vid. Det är väl en ny typ av Åsa-Nisse-liberalism som har kommit till. Jag ska inte kommentera den politiken på annat sätt än genom att säga att det finns goda möjligheter till förkovran och kunskapsinhämtning i landstinget.

I övriga landet finns det en viss oro för den här församlingen. Och det är alliansens partikamrater ute i landet som är rädda för att ni går för snabbt fram och går för långt, att ni inte förvaltar det välfärdsperspektiv som ändå var ett inslag i valrörelsen. Det gäller naturligtvis marknads- och konkurrensaspekterna. Det är klart att även jag faktiskt tycker att marknads- och konkurrensperspektiven har en plats i vården. Den är alldeles utmärkt när man vet vad man köper – till exempel elektiv kirurgi för upphandling, primärvård, till och med delar av geriatrik och en hel del annat –, men det gäller också att veta när marknadssyn och konkurrens inte passar i vården. I det avseendet konstaterar jag stora brister i den här budgeten.

Man kan säga att ni har en budget som vore den gjord av en grekisk cyklop. Det är en enögd betraktelse som sjunger marknadens lov men som inte ser de hot som ni faktiskt också inför. Jag ska återkomma till detta strax.

Till exempel passar inte marknadsstyrning eller konkurrensutsättning inom akutsjukvården för då vet vi inte vad vi köper och då vet vi att antalet insatser ökar i akutsjukvården. Det sägs att det blir högre effektivitet, och eftersom sjukhusen börjar vårda i huvudsak friska och i de fallen är effektiviteten väldigt hög. Det ger nämligen få biverkningar när man behandlar friska i jämförelse med behandling av sjuka.

Det som oroar mig allra mest är något som vi fick klara bevis för under förra mandatperioden. Det är framför allt Moderaternas syn på forskning och utveckling. Jag kommer ihåg att Christer G. Wennerholm förra perioden sade att sammanslagningen till ett Karolinska nog är bra för forskningen men den är dålig för vården.

Jag tycker att man med ett sådant uttalande visar att inte riktigt har förstått hur vård och forskning hänger ihop, som om man satt med några provrör i fem år och sedan lanserade ett piller som var färdigt att introduceras i vården. I själva verket är det på det sättet att det tar åtta till tio år av prövning inom vården, när man väl har fått fram ett ämne, för att få fram ett läkemedel.

Vill ni dessutom öka hälso- och sjukvårdens betydelse för svensk export så är det framför allt inte primärvårdsläkare som ni kan exportera. Primärvård är nämligen en lokal form av sjukvård. Det man kan sälja på en marknad är medicinteknik, läkemedel och högspecialiserad vård. Om ni hotar den högspecialiserade vården så går det definitivt inte utveckla hälso- och sjukvården till en ny stor exportprodukt för Sverige.

I detta sammanhang ser jag ett hot. Det här borgerliga budgetförslaget utgör i stort sett, som många redan har sagt, ingen större skillnad mot vår, det handlar om 300 miljoner kronor, men det finns ett par inslag som bygger på det grekiska cyklopiska synsättet, och det är er inställning till Karolinska Universitetssjukhuset och till den högspecialiserade vården och forskningen. Ett bra exempel på det är onkologin.

Jag vet inte hur många gånger vi i den här salen har fört debatter om cancersjukvården i Stockholm. Vi hade problem förra året, liksom många andra år, och ni minns att vi tillsköt pengar – men vi gjorde det inte villkorslöst. Vi gav pengar särskilt till läkemedel, till nya linjäracceleratorer och vi gjorde vissa andra sådana

insatser. Detta säger ni nu nej till, trots att vi i dag inte har en enda person i kö till strålning.

Det programmet var effektivt. Vi införde tvåskiftsmodell, som ni minns, det införandet påbörjades i september. De gamla linjäracceleratorerna byts ut. I er budget säger ni att det ska vara stopp med det, de sista två linjäracceleratorerna får inte bytas ut, i stället kommer man att satsa på en ny privat enhet för den vården, gissar jag. Det kommer att bli en enhet som dessutom har sagt offentligt att man inte tänker syssla med palliativ vård, det vill säga lindrande vård.

Ni satsar inte heller några pengar på att fullfölja tvåskiftsmodellen, som om effektivitet i den offentliga vården vore något dåligt. Det här gör att Radiumhemmet nu kommer att antingen tvingas att avskeda ett antal sköterskor, sjukhuset kommer att få en driftskostnad som är mer än 1,5 miljon kronor dyrare med de gamla acceleratorerna som dessutom ger dålig och farlig arbetsmiljö, men framför allt har Radiumhemmets företrädare själva sagt att Sverige på sikt, för att få till stånd en utmärkt cancerforskning, behöver ett befolkningsunderlag på 4 miljoner, inte bara de 2 miljoner invånare som är vårt underlag för närvarande.

Ni vill vara med om att bygga upp en ny privat cancerklinik, men i ett slag halverar ni grunden från 2 till 1 miljon. Jag lovar er att antalet utländska företag och andra som vill investera i forskningsprojekt – och det finns fyrtio sådana pågående projekt på Karolinska Universitetssjukhuset – kommer att minska. Ni minskar inflödet av utländskt kapital och möjligheten att framställa produkter för export, och dessutom försvårar ni forskningen och bidrar till att forskningsarbetet kommer att ta längre tid vilket i sin tur leder till försämrad vård.

Marknad får inte betraktas som ett Sörgården med utgångspunkt från primärvården. Slutenvården och den högspecialiserade vården är oerhört viktiga förutsättningar för kompetensutvecklingen inom hela sjukvårdssystemet, och detta missar ni i er budget.

En annan metod som ni inte vill utöka är brachyterapi inom såväl gynekologi och barnsjukvård som prostatacancervården. Varför det? Den passar väl inte i modellen, antar jag. Men det är framtidens nya metoder som ni säger nej till och detta borde vi alla vara bekymrade över.

Janne Stefansson sade i går att det bara kan bli bättre nu, för sämre kan det ju inte bli. Eftersom jag är optimistiskt lagd kan jag säga: Åjo, det kan bli mycket värre. Det är den vägen som jag är orolig för att ni har lett in Karolinska Universitetssjukhuset på.

Pia nämnde frågan om ofullkomlighetsprincipen. Mina vänner, jag kan konstatera att ofullkomlighetsprincipen har fått ett ansikte i alliansens nya budget. Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 247

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Jag vill gratulera Anders Lönnberg till hans fina nya jobb i läkemedelsindustrin! Det kommer säkert att bli spännande. Jag har själv jobbat inom läkemedelsindustrin, dock har jag inte forskat. Fem år är en ganska kort tid, det tog arton nitton år innan Nicorette var färdigt på Leo en gång i tiden då jag jobbade där.

Jag vill kommentera det som sägs om att vårda friska. Detta är ett mantra som vi har hört upprepas tidigare, men vi tror inte särskilt mycket på det. Om vi ska skriva in någonting i avtalen så ska vi skriva att man inte får vårda friska. Det fördes en sådan diskussion beträffande framfalls- och inkontinensoperationer häromåret, då man trodde att läkarna opererade i förebyggande syfte. Så tror jag inte att det är och så får det inte vara.

Jag känner inte igen någonting av det som Anders Lönnberg säger om cancersjukvården. Flera av oss har besökt Radiumhemmet. Den satsning som gjordes i den här salen för drygt ett halvår sedan, före valet, fick ju inte genomslag förrän efter valet. Nu får vi verkligen hoppas att de har kunnat rekrytera sköterskor. Verkligheten för Radiumhemmet var nämligen att Karolinska institutet inte levererade kurser i den omfattning som de borde – eftersom de inte haft fullt antal sökande – för att det skulle finnas arbetskraft på Radiumhemmet till att sköta strålningsapparaterna.

Anförande nr 248

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Jag är orolig över att du inte känner till det. Nu kommer man ju inte att kunna genomföra det beslut som fattades förra året därför att er budget inte tillåter det. Den tillåter inte heller att de två sista acceleratorerna byts ut. Om de hade bytts ut så hade vi varit fullt utrustade med accelerators för lång tid framöver i Stockholm. Det hade inte behövts några fler. Det är möjligt att det var ett av de problem som ni såg. Det som kommer att hända nu är att Radiumhemmet kommer att säga upp sköterskor som de just har anställt och som är under utbildning – de kommer ju inte att ha råd att behålla dem.

Jag lovar er alla att när vi möts här i mars då kommer vi ånyo att ha en kö inom onkologin. Köerna försvann så fort att de återkommer inom ett kvartal.

Anförande nr 249

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Jag fick just investeringsplanen för KUS. Där kan man läsa att det inte skiljer någonting i investeringsanslagen mellan våra budgetförslag, så uppenbarligen är det något som du har hört i dessa sammanhang som inte är sant.

Jag vill också säga att vi kommer att upphandla en stor, för Sverige gemensam, strålningsanläggning som kommer att etableras i Uppsala. Det handlar om avancerad strålningsbehandling. Upphandling pågår och anläggningen kommer att stå klar om några år. Vi kommer att få en stor central anläggning i Uppsala som sköts av Sverige gemensamt.

Anförande nr 250

Landstingsrådet Andersson (c): Anders Lönnberg, det är ju lätt att raljera över att Centerpartiet är nytt i landstinget. Det ger dock samtidigt den fördelen att vi får möjlighet att se verksamheten utifrån. Vi kanske är något mindre fast rotade i förutfattade meningar. Och vi kanske inte trampar ner oss lika djupt i vår egen retorik. Jag tycker att det finns mycket som tyder på att ni i Socialdemokraterna har gjort just detta, trampat ner er i er egen retorik, surrat er vid er egen mast.

Jag har tidigare här i dag redogjort för rader med exempel av privata alternativ inom vården, även inom sjukhusvården, som levererat bra resultat, som gett nöjdare personal och som gett nöjdare patienter. När ska fakta få tala, Anders Lönnberg?

Du hävdar att vi skulle ha skrivit det här budgetförslaget likt en cyklop, enögt. Ni kan omöjligen ha lyssnat på det som vi har sagt när ni försöker missförstå vår politik och hävda att vi skulle vilja avveckla välfärden när det egentligen handlar om att vi vill utveckla välfärden.

Anförande nr 251

Anders Lönnberg (s): Gustav Andersson, för det första har jag ingenting emot privat vård, vilket jag redan har sagt.

För det andra har jag ingenting emot fakta heller, jag brukar till skillnad från dig använda mig av dem.

För det tredje tror jag fortfarande att du kommer att ha stora möjligheter att lära dig av dessa fakta och få en mer nyanserad bild än den ur böckernas värld skapade världsbilden.

Och för det fjärde behöver du inte demonisera mig eller framställa mig som ingående i kollektivet socialdemokrater. Jag heter Anders Lönnberg och jag tar vilken faktadebatt som helst med dig.

Anförande nr 252

Olov Lindquist (fp): Herr ordförande! Det finns en lag som den gamla majoriteten inte brydde sig så mycket om. Det finns en lag som den gamla majoriteten mer eller mindre negligerade under hela mandatperioden. Det finns en lag som föreskriver vad man måste göra, men den gamla majoriteten gjorde i stort sett något helt annat.

Den lag jag talar om är den nationella handlingsplanen. Dess mål är ett utbyggt husläkarsystem motsvarande 1 500 patienter per husläkare. Detta mål skulle nås senast år 2008. Denna lag var inte så viktig för den gamla majoriteten, det var viktigare för socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att bygga ut dyra närakuter än att bygga ut husläkarsystemet. Jag är glad att jag tillhör en majoritet som prioriterar utbyggnad av fler husläkarteam och inte utbyggnad av fler närakuter.

Under den gångna mandatperioden har jag ställt en hel del frågor som berör äldre. Bland annat har jag haft flera diskussioner med förra landstingsrådet Inger Ros

om trygghetskvitto för äldre. Det som den gamla majoriteten försökte med, att få Webbcare att fungera som något slags trygghetskvitto, har så vitt jag förstår inte fungerat. Nu är majoritetens tanke att det ska införas ett trygghetskvitto värt namnet, och det ska framgå vem som ansvarar för vården och hur patienten och de anhöriga kan nå dessa vid överflyttningar eller hemgång.

Ytterligare en sak som är glädjande för de äldre är att det i budgeten har skrivits in att alla personer över 75 års ålder ska erbjudas hälsosamtal. Detta ville den gamla majoriteten enbart skulle genomföras i vissa utvalda områden i länet, men vi kommer att införa sådana i hela länet.

Jag är också glad över att vi kan utöka antalet demensutredningar. Demens är en elak sjukdom. Att tidigt upptäcka demens är av stort värde för den som drabbas.

Avslutningsvis är jag glad över att vi kan se till att husläkarna får resurser för att göra hembesök hos äldre och barnfamiljer. Jag minns hur skönt det var när doktorn kom hem till mig när jag var liten och jag slapp åka i väg någonstans, och jag unnar verkligen våra barn och äldre detta.

Allra sist. Ni som satt här i landstinget under förra mandatperioden har säkert noterat att jag gärna och mycket pratade om min hemkommun Södertälje. Detta kommer jag säkert att göra under den här mandatperioden också, även om jag nog kommer att nämna fler kommuner i den södra länsdelen också.

Men jag kan ändå inte i detta budgetanförande låta bli att avsluta med att nämna den psykiatriska vården vid Emyhemmet i Södertälje som nu kommer att bibehållas om än i kommunal regi. Det har funnits tankar, och jag ska villigt erkänna att de tankarna mest har funnits inom professionen, om att lägga ned Emyhemmet. Detta kommer nu inte att ske. Om jag minns rätt finns det till nästa sammanträde med landstingsstyrelsen ett ärende om att Emyhemmet ska övergå i kommunal regi medan landstinget behåller det medicinska ansvaret med läkarresurser och så vidare. I övrigt hänvisar jag till landstingsstyrelsens förslag som jag yrkar bifall till!

Anförande nr 253

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige! Olov, du och jag satt förra mandatperioden i samma medicinska programberedning. Du kommer väl ihåg att vi reste till Danmark där de har något som jag skulle vilja fanns i Sverige, nämligen förebyggande samtal om hälsa. Vi var överens om att vi skulle börja i liten skala, med åtta nio projekt som vi skulle följa upp och utvärdera. Jag är glad att alla partier tycker att det är bra.

Nu ställer du dig i talarstolen och raljerar över att alla inte skulle få sådana samtal medan vi satt i majoritet. Det var en ny metod som infördes i länet och vi ville därför börja det hela med att genomföra några försöksprojekt.

Anslagen till trygghetskvitto har funnits med i de tre sista budgetarna både från oppositionen och från majoriteten. I dag är de verklighet på många ställen. Vid någon rast kan jag tala med dig och inbjuda dig att besöka två tre ställen där den här verksamheten fungerar mycket väl i dag.

Anförande nr 254

Olov Lindquist (fp): Lagstiftning eller inte om förebyggande hälsovård är ju en fråga som man kan diskutera, men i den medicinska programberedningen var det ofta så att vi från den dåvarande oppositionen passade på de förslag som fanns och tog ställning högre upp i hierarkin, men i det här fallet som gäller hälsosamtal för de äldre tog vi faktiskt ställning i medicinska programberedningen. Redan då sade vi faktiskt att sådana skulle införas i hela länet. Ni hade en annan skrivning som innebar att ni ville införa förebyggande vård i vissa områden i länet, medan vi faktiskt redan då sade att vi ville att detta skulle införas i hela länet.

När det gäller trygghetskvitto skriver ni i er budget att trygghetskvitto vid utskrivningar ska införas, det betyder alltså att det inte finns trygghetskvitto i dag. Det är liksom kontentan av det hela. Ni försökte, och jag förde flera diskussioner med Inger Ros om att införa trygghetskvitto via Webbcare. Jag ställde frågade om det flera gånger. Det ansågs inte vara något bra system och således har inte något trygghetskvitto införts. Nu kommer det att införas.

Anförande nr 255

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige! Olov, jag tycker som du i den frågan, det bör gälla alla 75-åringar. Läser du vårt förslag så står det att vi helst skulle vilja börja vid 65 år.

Om vi i dag skulle erbjuda det till alla 75-åringar i länet, har Äldrecentrum beräknat att detta kostar 120 miljoner. Vad är det då ni budgeterar för att ge det? Om jag minns rätt är det 8 miljoner.

När det gäller trygghetskvitto så kommer det en inbjudan till dig att besöka ett, två eller tre ställen där det här fungerar väldigt väl i dag.

Anförande nr 256

Olov Lindquist (fp): Jag konstaterar bara det som står i budgeten, och det är att trygghetskvitto ska införas till alla över 75 år. Sedan får väl du tolka om vi har pengar till det, men står det så är det förstås så att vi faktiskt vill införa det.

Anförande nr 257

Landstingsrådet Wig (mp): Hej fullmäktige, ordförande och alla åhörare! Precis som Olov är jag glad över att Emyhemmet får fortsätta att arbeta med den viktiga mellanvården, det vill säga den vård som behövs när man inte är så sjuk att man behöver slutenvård utan kan komma in tillfälligt och avlasta familjen och sig själv för att sedan snabbt komma tillbaka till ett arbete igen.

Det tråkiga i kråksången är bara att det är Södertälje kommun som har fått ta ansvaret för att fortsätta driva Emyhemmet och inte landstinget. Det hade nog jag sett som en större vinst. Eftersom det handlar om en mellanvårdsform inom

psykiatrin tycker jag att det är landstinget som ska ta ansvaret, inte Södertälje kommun där jag själv sitter i majoriteten. Vi tar dock ett ansvar för det.

Men det var inte därför jag kom upp utan för att jag vill tala om Miljöpartiets syn på den förebyggande vården. Som vi har talat om vad det gäller miljön och många andra saker också, vill vi hellre komma in med åtgärder eller aktiviteter innan det är för sent, innan man har byggt upp sjukdomar, innan man har skapat sig en miljöskuld som gör att man måste ta till drastiska åtgärder, vilket vi ser på klimatområdet nu. Där vill vi lägga ett större fokus än vad man gör från majoritetens sida, och kanske från andra partier också.

Vi vill att man ska titta på vad man kan göra själv när man till exempel är lite sjuk. Vad kan man göra för sina barn? Vad kan man ha för egenvård? Där har vi faktiskt – jag och Olov – i Södertälje inrättat ett hälsotorg på apoteket, ett samverkansprojekt mellan kommun, landsting och Apoteket där vi även bjuder in vårdgivare i området, privata och offentliga, att delta och ge tips om hur man själv kan förebygga ohälsa.

Det är väl ändå lite symtomatiskt, när man tittar på majoritetens förslag till budget, att ordet folkhälsa inte ens nämns utan man har döpt om det till folksjukdomar. Ja, det är precis där man hamnar när man inte förebygger, när man inte jobbar med folkhälsan. Då leder det till så kallade folksjukdomar: många människor som drabbas av ohälsa som manifesteras i sjukdom.

Folkhälsa gäller både fysiskt och psykiskt. Fysiskt har vi vetat om övervikt och fetma, som kan leda till diabetes och hjärtsjukdomar. Det förebyggande arbetet mot droger är viktigt, för om någon fastnar i drogberoende är det oerhört svårt att komma ur det och kostar enormt mycket mer än om man hindrar människor att komma in i ett drogberoende. Sexuellt överförda sjukdomar vet vi också sprider sig mycket bland våra ungdomar nu, med nya sexuella levnadssätt, attityder och så vidare. Många tror att hela hiv/aidsproblematiken är löst i och med att det finns bromsmediciner. Vi har ätstörningar, vi har depressioner och ångest, med självmord som den yttersta konsekvensen av förspilda liv.

Jag har själv som ordförande i sjukvårdsberedningen, som inte bara pratade, varit ute och mött ungdomar. Vi kom i dialog med dem och använde teater som kommunikationsmedel. Både ungdomar och vuxna fick sitta på samma plats och prata om attityder, om levnadssätt och vilka förväntningarna på oss vuxna är från ungdomarna. Tycker de att vi ställer upp för dem, eller tycker de att vi sviker? Det var väldigt bra att få göra det, Olov, även om det kanske var i sin linda och inte helt perfekt.

Hela det sättet att arbeta kväver man nu genom att inrätta sjukvårdsstyrelser, där Olov ska sitta ordförande och jag ska vara ledamot i den södra sjukvårdsstyrelsen. Hur ska jag klara detta uppdrag med medborgardialog, nå både vuxna, äldre, barn och ungdomar och ta reda på vad jag som politiker behöver göra för insatser för att vi ska få en bra förebyggande vård och en bra vård när man väl blir sjuk, för det är också viktigt. Och hur ska vi, som jag kommer in på lite senare, jobba med rehabilitering? De som är sjuka ska ju också komma tillbaka och kunna vara verksamma, kanske inte fullt ut men säg 50, 75, 80 eller 90 procent. Där har vi också mycket att jobba med.

Här kommer jag in på samverkan. Samverkan mellan landsting och kommun måste öka, och det måste skrivas ned och formaliseras. Det kan inte ske på lösa boliner. Där har vi också kommit en bit på väg, men vi har också andra parter att samverka med, till exempel Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Vi har samordningsförbund, som också är i sin linda. Jag väntade länge på att samordningsförbundet för Södertälje skulle ta ansvar för rehabiliteringen vid Emyhemmet, till exempel. Det vore ju alldeles lysande, om ett samordningsförbund där Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, landsting och kommun sitter tillsammans och tar ansvar för rehabiliteringen, hur man kommer tillbaka till sitt arbete igen.

Men det där hanns inte med. Fördröjningarna i hela processen gjorde att det inte kom något förslag. För den skull vill jag inte slopa samordningsförbundet. Jag tycker det är en jättebra idé, och de måste få komma vidare med det.

Som jag ser det kan samverkan utgå från olika håll. Vi har MVC och BVC, och man har familjecentraler på den kommunala sidan. Där ser jag att vi i så hög grad som möjligt borde förlägga våra mödravårdscentraler och barnavårdscentraler i samma lokaler eller intilliggande lokaler som kommunernas familjecentraler, där det finns resurser från socialtjänsten och från öppna förskolan till exempel. Med en sådan samlokalisering kan man möta behov som finns hos befolkningen, stötta de familjer som inte klarar sitt uppdrag, föräldrar som av olika skäl inte orkar vara föräldrar. Det kan vara ekonomiska, sociala, medicinska eller psykiska skäl.

Jag vill också att vi ska öka ansvaret som landstinget tar på våra ungdomsmottagningar och även där samverka med kommunerna – jobba med Elevhälsan och lägga in psykologisk kompetens mer än vad vi har i dag på våra ungdomsmottagningar, jobba ihop med Unga vuxna, som är brobyggare mellan vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri.

Vi måste också se till att barn som har problem med till exempel dyslexi eller neuropsykiatriska funktionshinder blir tidigt identifierade och får snabba åtgärder, som helst ska sättas in i deras skolor eller i deras hem. Det är där hjälpen behövs, det är inte alltid som det är verksamt att komma in på BUP eller få prata med en terapeut.

Vi föreslår i vårt budgetförslag ett åtgärdsprogram i tio punkter mot psykisk ohälsa. Det är inget åtagande som vi kan göra ensamma, varken i den här salen eller hur stor landstingets personal än är, utan här måste vi samverka på alla nivåer, från de kommunala inrättningarna, mödravårdscentral och barnavårdscentral tidigt och hela vägen fram, men även med riksnivån, för att se vad som kan göras för att förebygga psykisk ohälsa. Vi har inte skrivit ned vilka tio punkter det ska vara, men jag tror det är ganska lätt att hitta minst tio punkter som är mest prioriterade.

Vad det gäller psykiatri måste man hitta alternativ till medicinerna. I dag är en form av terapi på modet som heter KBT, kognitiv beteendeterapi. Den har visat sig vara verksamt i ganska hög grad hos ganska många människor. Men den hjälper inte alla, och inte heller blir alla som den hjälper på kort sikt friska på lång sikt, har det visat sig. Man kan säga att det är som en rundsmörjning, och en del

människor behöver ”rundsmörjning” ibland, medan en del andra behöver komma djupare och gå längre med sin problematik. Därför får vi inte utesluta andra psykoterapeutiska metoder. Här behövs det en omsvängning i hela den psykiatriska sektorn, mellan medicinsk psykiatri och psykoterapi, och där måste vi ta ett större ansvar.

Jag tycker också att vi måste titta på de terapeuter som är verksamma och som människor betalar ur egen ficka i dag – det är inte heller jämlikt och rättvist.

Slutligen, vad gäller rehabilitering, har vi också en att-sats om att jobba med miljöterapi, vilket Emyhemmet är ett lysande exempel på. Man skulle kunna förstärka och utvidga den terapiformen. Det handlar om motion, naturvistelse och vad som kallas för rehabiliteringsträdgårdar. Projektet Kultur i vården – vården som kultur har visat att det är ett mycket verksamt sätt att nå de människor som har så kallad utbrändhetsproblematik.

Med det, herr ordförande och landstingsledamöter, tackar jag för mig för den här gången med att yrka bifall till Miljöpartiets förslag till budget.

Anförande nr 258

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Det är roligt att höra Raymond kritisera sin egen majoritets fyra år. Han har tagit upp ett par saker.

Egenvård är det ingen som har något emot. Vi tycker det är jättebra. Däremot ska man, när det inte räcker med egenvård, ha tillgång till sin husläkare. Det har visat sig att åtta av tio husläkarmottagningar som är entreprenaddrivna har hög tillgänglighet – de sämsta är de landstingsdrivna. Så den dag vi får förtroende för att man lätt når sin husläkare kan man också syssla med egenvård.

Apoteket är en annan egenvårdsinstans. Där berättar personalen att 90 procent av tiden går åt till att diskutera högkostnadsskyddet. Förslösad tid! Ägna i stället tiden åt att prata om läkemedlens inverkan på kroppen och mycket annat.

Och så till det tredje, organisationen. Ni har 13 ledamöter plus 9 ersättare. Alla behöver väl inte gå på alla möten samtidigt. Går ni två och två hinner ni med mycket mer än vad ni har gjort under den gångna perioden, när hela styrelsen eller hela beredningen skulle gå på samtliga möten. I Håkans beredning var vi tio tolv politiker, med en eller två åhörare som lyssnade på oss.

Anförande nr 259

Landstingsrådet W i g g (mp): Jag blir så glad att Lars Joakim och jag är eniga om det förebyggande arbetet – jättebra! Det tar jag till mig, liksom det du sade om vad apoteket kan göra. Det ska vi utveckla och komma med idéer, kanske gemensamt du och jag, Lars Joakim.

Jag har heller ingenting emot att man har tillgänglighet till sin husläkare. Miljöpartiet är inte emot privata alternativ i vården. Jag vet inte vilka dörrar du försöker slå in.

I vår beredning var vi faktiskt inte alltid ute i flock. Du kanske inte lyckades hålla i Håkan när han drog iväg med er allihop, men om jag hade varit du, Lars Joakim, så hade jag nog och sade: Nej, jag vill gå min egen väg, nu går jag och besöker den andra vårdcentralen.

Anförande nr 260

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Även om jag inte har varit heltidsarvoderad politiker förrän under den här mandatperioden så har jag ägnat en dag åt att göra sådana besök. Det finns snart sagt inte en klinik eller en husläkarmottagning inom de områden där jag har jobbat som jag inte har besökt.

Får jag passa på att ta upp en annan fråga som Raymond nämnde, rehabiliteringen. Varför gjorde ni så att ni sade upp så mycket sjukgymnaster under din tid i majoriteten? De hade behövts för att gå in och rehabilitera dem som var långtidssjukskrivna. Vi ville inte ha ett remisstvång, men det införde ni också. I valrörelsen sade Vänstern att man var emot remisstvånget. Frågan är: Hur står ni i den frågan nu när vi ska diskutera att ta bort det – är ni för eller emot remisstvånget till sjukgymnaster?

Anförande nr 261

Landstingsrådet W i g g (mp): Vi i Miljöpartiet har sagt att vi kan tänka oss ett fortsatt remisstvång inom sjukgymnastiken, därför att vi tycker att den kontakten behövs. Om man nu får gå åtta nio gånger till sjukgymnast, tycker vi att det är bra att man har någon form av kontakt med sin läkare därutöver.

Men vi säger också att det finns långtidsremiss för människor som har kroniska sjukdomar och så, som sträcker sig över en tvåårsperiod, och under den tiden vet jag att kroniker träffar sin läkare mer än en gång.

Anförande nr 262

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Vi hade en debatt, samtliga sex partier som då var med i landstinget, med sjukgymnasterna före valet. Jag tror att Lena-Maj företrädde Miljöpartiet. Då berättade sjukgymnasterna att inte någon patient som hade gått nio gånger och sedan kom till sin husläkare för att få fortsatt remiss nekades remiss – men ett extra läkarbesök kostar det. Ingen nekades remiss av sin husläkare efter nio behandlingar!

Anförande nr 263

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Apropå långtidsremiss för patienter med större behov så trädde det i kraft den 1 november 2005, och det var tänkt att vi skulle göra en utvärdering tre år efter det datumet.

Långremiss kan utfärdas för patienter med funktionshinder, långvariga eller frekvent återkommande behov av sjukgymnastisk behandling, kan utfärdas av läkare eller tandläkare och gäller i hela två år från första besöket hos sjukgymnasten. Det är viktigt, för man vill säkerställa en god medicinsk kvalitet. Läkemedel kan behöva skrivas ut eller andra åtgärder vidtas, och då kan det vara bra att träffa sin läkare åtminstone vartannat år.

Det ni efterfrågar i form av utredning finns alltså redan. Vi har ju gjort en sådan utredning, och vi kom fram till att långremiss var en bra väg att gå men att i övrigt behålla remisskravet – vi kallar det inte för tvång utan ser det som en möjlighet. Vi tycker att det ska kvarstå.

Anförande nr 264

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag anmälde mig till tandvårdsdebatten, så jag tackar presidiet för att jag får inleda tandvårdsdebatten.

När det gäller den borgerliga tandvårdspolitiken så som den kan utläsas ur budgethandlingarna, är det svårt att få grepp om vad det egentligen är man vill åstadkomma, men tittar vi på de konkreta yrkandena så avslöjas inriktningen.

Först och främst är det helt klart att man vill ha nya driftformer, och det står för privatisering – jag kan inte utläsa något annat.

Man vill inte uppvakta regeringen om att driva på för en nationell tandvårdsreform. Där har man ändrat sig. Först var man nämligen med på denna uppvaktning för regeringen, men vi har fått ett papper som visar att man har ångrat sig.

Man vill inte vara med om att bygga ut tandvården för hemlösa och psykiskt sjuka. Man vill inte vara med om att förbättra när det gäller uppsökande munhälsobedömningar, men däremot vill man ha avgiftshöjningar – trots att man samtidigt skriver om att man ska undvika prisstegringar.

Detta är alltså alliansens tandvårdspolitik i det nötskal som de konkreta beslutsförslagsmeningarna utvisar.

Allvarligast är naturligtvis privatiseringsidéerna. Vi har nu en folktandvård som fungerar väldigt bra. Den har 80 procent av marknaden när det gäller barntandvården, men bara 25 procent av marknaden för vuxentandvården. Det kanske också beror på att privattandläkarna inte är lika intresserade av barntandvården.

Folktandvården har dokumenterat hög kvalitet, och nöjdhetsundersökningar visar att 90 procent av dem som använder sig av folktandvården är nöjda med de insatser som de får där.

Nu vill man alltså privatisera denna 25-procentiga verksamhet för vuxentandvården. Vi har sett – och det är därför jag tyckte det var på sin plats att ta den här debatten – vad en sådan privatisering kan innebära inom trafiken.

Inom trafiken började man med att tala om behovet av mångfald. Den mångfalden har vi inom tandvården. Sedan pratade man om konkurrensutsättning. Den konkurrensen har vi inom tandvården. Sedan började man sälja ut den verksamhet som ändå fungerade bra och som inte gick att få bort ifrån landstinget via konkurrensutsättning.

Vad blev resultatet? Resultatet blev kortsiktiga sänkningar av kostnaderna, men också sänkningar av kvaliteten. Ni kunde alla avlyssna debatten i går, där man beskrev att kvaliteten inom trafiken upplevs som katastrofal. Det är just resultatet av den fullständiga privatiseringen på trafikens område. Gör inte samma misstag när det gäller tandvården! Låt stockholmarna få behålla sina friska tänder!

Anförande nr 265

I n g a - B r i t t B a c k l u n d (kd): Ordförande, ledamöter! Tandvårdslagen ålägger varje landsting att, som det heter, erbjuda god tandvård åt dem som är bosatta i landstinget. Folk tandvården har svarat för fyra områden: regelbunden och fullständig tandvård för barn och ungdom, specialisttandvård för vuxna, övrig tandvård för vuxna i viss omfattning som landstinget bedömer lämplig, och landstinget svarar också för att det finns särskilda resurser för patienter med behov av särskilt stöd. Det innebär bland annat uppsökande verksamhet och insatser som ett led i sjukdomsbehandling. Landstinget svarar också för att bekosta utbildning av specialister.

När det gäller barntandvården är det full valfrihet mellan folktandvården och privattandläkare, men privattandläkarna kan avstå från att behandla krångliga, sjuka och därmed olönsamma patienter och lämna över dem till folktandvården. När det gäller barnspecialister finns det inga privatpraktiserande över huvud taget.

Därför finns det många frågor och problem som måste lösas om en utförsäljning av folktandvården skulle bli aktuell. Vi kristdemokrater sätter därför upp en ordentlig varningsflagga.

Landstinget måste erbjuda kontinuerlig barntandvård till cirka 400 000 patienter. Klarar man det utan en egen organisation i ryggen?

Barntandvårdspengen är förhållandevis låg och har inte som vuxenpriserna ökat nämnvärt sedan 1999. Landstingets kostnader kan begränsas genom att man styr en egen organisation. Om man inte har någon vårdorganisation, kommer man att mötas av krav på ökning av ersättningen och har inget att sätta emot, då man måste erbjuda alla barn regelbunden tandvård. Bara en 100-kronorsökning av barntandvårdsersättningen per patient och år är 40 miljoner kronor per år.

Och sedan har vi det här med kontrakt på lokaler. Att bygga upp en egen organisation inom rimlig tid blir hart när omöjligt, menar jag, om man har sagt upp kontrakten och inte har lokaler.

Antalet tandläkare minskar snabbt, inom tio år från drygt 7 000 till 5 000. Efterfrågan på avancerad vuxentandvård ökar säkerligen, om subventionen inom tandvårdsförsäkringen ökas som regeringen har föreslagit. Vem vill då jobba med olönsamma barn? Men landstinget har vårdansvaret!

Patienter med särskilda behov är ingen eftertraktad patientgrupp precis, och som inte i allmänhet går hos privattandläkare – vem ska ta hand om dem, utan en styrande organisation? Kommer framtiden att visa ett scenario där privattandläkare tar sig an bara de ”friska”, medan de olönsamma och svårbehandlade lämnas i sticket?

Specialistutbildningen är dyr, och om man inte har någon organisation i ryggen kommer kostnaderna att skjuta i höjden. Det är Socialstyrelsen som godkänner specialistkompetensen. Det kan bli problem att upphandla specialistutbildning, då kraven på vetenskaplig kompetens måste vara mycket höga.

Priserna för vuxentandvården styrs i dag i princip av landstinget. Privattandläkarna följer de taxorna, med ett påslag på omkring 10 procent. Utan denna ”normering” kommer privattaxorna att öka, i synnerhet om ett högkostnadsskydd erbjuds som en hög andel av priset. Kanske det kommer att bli upp till 85 procent av priset. Det blir höga kostnader för staten!

Sammanfattningsvis menar vi kristdemokrater att vi allvarligt måste tänka igenom, om utförsäljning av folktandvården blir aktuell, framför allt detta: Hur ska landstinget kunna erbjuda barn och ungdomar och patienter med särskilda behov den vård som tandvårdslagen kräver, utan en egen organisation i ryggen? Hur ska specialistutbildningen säkerställas på sikt? Hur ska landstinget undvika kostnadsökningar, utan en egen organisation som norm? Det är frågor som tål att tänka på!

Med viss tvekan: Bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 266

Landstingsrådet Andersson (c): Eftersom det här är mitt ansvarsområde vill jag passa på och göra ett klarläggande. Det som vi ska göra under 2007 är en utredning.

Jag tycker det är bra att det hissas varningsflagg – det finns många olika synpunkter inom det här området – men jag tror att vi, just på grund av de problem som Inga-Britt Backlund tar upp här, som att vi kommer att möta en kraftigt ökad efterfrågan på tandvård, också måste fundera på hur vi kan öka kapaciteten. Från de tandvårdsbesök som jag har gjort, både innan den nya majoriteten tillträdde och efter, tycker jag att mycket tyder på att det finns aktörer som kan organisera tandvården på ett sådant sätt som gör att man får ut mera tandvård per tandläkare, mer tandvård för pengarna.

Hur kan vi erbjuda barn och ungdom tandvård? Ja, vår inställning är naturligtvis att vi ska klara alla lagstadgade uppdrag.

Hur ska vi klara specialistutbildningen? Det är en fråga som vi måste titta på.

Hur undvika kostnadsökningar? Just detta är ju det som vi har lagt fokus på, åtminstone i mina kommentarer.

Jag ber att få återkomma senare.

Ordföranden: Jag skulle också vilja göra ett klarläggande. Tanken är att tandvårdsavdelningen kommer sist i det här blocket, så vi hade nog sorterat fel när presidiet gav ordet. Nå, detta är nu gjort, men resten av dem som har begärt ordet och angivit tandvårdsavdelningen får vänta till senare.

Anförande nr 267

R e g i a n a H o r t i n (c): Fru ordförande! Att personalen är den viktigaste resursen i landstinget kan vi alla vara överens om. Den största andelen av landstingets personal jobbar inom vården. 80 procent av dessa är kvinnor. Jag är oroad över hur vi tar hand om denna resurs i dag.

Personalen inom landstingets vård har ett stort hjärta. Man känner en plikt. Deras engagemang är viktigt för att se till så att våra medborgare får en bra vård. Utan personal faller hela sjukvårdssystemet. Därför är det viktigt att personalen får största möjliga inflytande över den egna verksamheten, som alliansen föreslår i sin budget.

Dagligen möter jag inom mitt vårdyrke exempel på att verksamheter inte fungerar så bra. På många ställen är läget allvarligt. Pressen på personalen är stor, och kraven på kvalitet höjs samtidigt som man skär ned på personalen.

I dag vårdar man patienter, men omsorg finns det inte tid för i praktiken. Vården liknar mer och mer en industri. Personalen ska ta hand om både vård och omsorg, samtidigt som man har ansvar för köket, administrationen och för att svara i telefon.

Byråkrati och bristande ledarskap inom vården är slöseri med den personal som är så stolt över sitt yrke. Pressen och stressen på personalen leder till att många blir sjukskrivna. Detta är inte ett borgerligt fenomen, som uppstått nyligen efter valet, utan detta har pågått i flera år. Landstinget måste ha ett bra ledarskap, som tar hand om sin personal.

Vi måste vara öppna för en mångfald arbetsgivare som inom vård och omsorg ska skapa fler vägar till karriär och utveckla personalen. Sjukvårdens status måste höjas. Möjlighet för anställda att ta över och driva vård och omsorg i egna företag måste underlättas tillsammans med de offentliga. Kreativitet måste släppas loss.

Allt detta för att vi på bästa sätt ska kunna ta hand om människor som inte har det bra i vårt samhälle. Det är så att vi är dåliga på att ta hand om våra barn och ungdomar, våra äldre och våra nya svenskar. Hellre pratar vi om ekonomi än om ansvaret för medborgarnas välbefinnande. Samhället har blivit hårdare. Människor känner oro och rädsla inför framtiden. Det ställs högre krav i dag på människor. Strukturerna är gamla, medan problemen är nya.

Samarbetet mellan kommun och landsting måste bli bättre. Samtidigt måste vi på ett bättre sätt inkludera personal och patienter i att diskutera hur vi vill att vården ska vara. Vi måste tänka nytt. Vi ska inte leva i ett kunskapssamhälle och ha en vård som liknar industrialismens sätt att möta problemen. Vi kommer aldrig att lösa frågorna här inne. Vi kan fatta beslut om inriktningar, men det är personalen inom vården som har lösningarna.

Vi måste ge personalen möjlighet att utvecklas i sitt liv och i sin vardag. Jag vill att människor ska få större möjlighet att känna glädje inom vården och att personalen vill skratta och le mera. Den dag då personalen kommer till jobbet med ett leende kan vi vara nöjda!

Vården måste vara mänsklig. Vi måste på bästa sätt ta hand om våra patienter och människor som inte mår bra i vårt samhälle. I alliansens Stockholm finns medmänsklighet och omtanke för de utsatta. Jag yrkar bifall till alliansens budget.

Anförande nr 268

O l l e R e i c h e n b e r g (m): Fru ordförande, fullmäktige! Den nya majoritetens plattform och vårt förslag till budget innebär för sjukvårdens del att patienten sätts i centrum. Begrepp som mångfald, valfrihet, kvalitet, tillgänglighet och bemötande blir nu ledord för det kommande arbetet och för en utveckling av sjukvården. Vi kommer att motverka centralisering, byråkrati och politisering och flytta fokus från system och strukturer till människorna, till patienterna, till de anhöriga och till personalen.

Att det finns stora brister i tillgängligheten till primärvården har visat sig bland annat vid de telefontillgänglighetsmätningar som har genomförts de senaste åren. Här har vi tyvärr kunnat konstatera att den dåvarande majoriteten, det vill säga den nuvarande oppositionen, inte har tagit några kraftfulla initiativ i syfte att förbättra framkomligheten. Det *måste* gå att komma fram till sin vårdcentral på telefon, via mejl eller genom ett personligt besök. De mottagningar som i mätning efter mätning får underbetyg i telefontillgänglighet måste helt enkelt skärpa till sig! Om det är fråga om en landstingsdriven enhet, kanske det är dags att fråga en fristående entreprenör om de kan driva verksamheten bättre, och är det fråga om en enhet i fristående drift, handlar det om att uppföljningen gentemot skrivna avtal måste stramas upp – de ska följas.

Med system som bygger på auktorisation och kundval blir det i slutänden patienterna som väljer den mottagning de har förtroende för och rimligtvis väljer bort den mottagning som det inte ens går att komma fram till.

Över huvud taget måste kvalitetsarbetet med uppföljning och utvärdering bli bättre. För mig som också har arbetat mycket med skolfrågor de senaste åren är det häpnadsväckande hur lite tid vi i politiska organ här i Stockholms läns landsting har använt till att diskutera kvalitetsfrågor under den senaste mandatperioden. Som beställare av sjukvård måste landstinget sätta ambitiösa kvalitetskrav, som vi konsekvent och kontinuerligt utvärderar – och vi ska göra detta enligt samma principer oavsett verksamhetens driftform.

Här föreslår vi i den nya majoriteten flera angelägna åtgärder, som till exempel ökad patientmakt och införande av rankingsystem. Jag har själv i den här fullmäktigesalen motionerat om ett ökat inslag av benchmarking och kollegial granskning, och förhoppningsvis kan detta också bli intressanta verktyg att arbeta med framöver.

Mångfaldsarbetet ska återupptas. Den nya majoriteten, alliansen, välkomnar alla dem som vill bidra till en förbättring och utveckling av sjukvården i Stockholmsregionen. Vi dömer inte ut någon verksamhet bara därför att den har ”fel” huvudman. Nej, alla som är seriösa och som kan erbjuda en högkvalitativ verksamhet är välkomna att hjälpa till. De som ska döma är inte vi politiker, utan det är patienterna genom det fria valet.

Den landstingspersonal som vill överta ansvaret för verksamheter genom avknoppning ska uppmuntras. Som stöd för detta föreslås i budgeten att ett mångfaldskansli inrättas.

Våra patienter har olika behov och önskemål, och det är därför rimligt att all vård inte stöps i samma form. Detta ligger för övrigt i linje med alliansens positiva syn på egenföretagande i allmänhet och kvinnligt entreprenörskap i synnerhet. Mot bakgrund av den höga andelen kvinnor som arbetar i vården är arbetet för ökad avknoppning och fler privata företag inom vården en viktig fråga inte minst ur jämställdhetssynpunkt. Med fler arbetsgivare att välja bland kommer också löneutvecklingen att bli bättre för berörda yrkesgrupper.

Den tidigare majoriteten hade en centralistisk syn på sjukvårdens organisation. Det gick inte för sig att verksamheterna såg olika ut på olika håll. Tvärtom syftade många av de förändringar som genomfördes under förra mandatperioden till att likrikta sjukvården i länet. Ett av många exempel på detta är när vänstermajoriteten avvecklade det så kallade samrehab i Sollentuna, som var ett synnerligen lyckat och uppskattat rehabsamarbete mellan landstinget och Sollentuna kommun. Men se, det samarbetet passade inte in, för det var annorlunda. Det var unikt, så det lades ned, det avskaffades.

Likriktning och enhetlighet synes ha varit ledorden under den förra perioden.

Den nya majoriteten bejaktar i stället mångfalden. Alliansen tycker att mångfald är bättre än enfald. Vi eftersträvar en konstruktiv dialog med patienter, anhöriga och deras organisationer, med kommuner och med andra aktörer – ja, med alla dem som har intressanta synpunkter och kreativa idéer som kan bidra till en utveckling av hälso- och sjukvården i Stockholms län.

Fru ordförande! Majoritetens förslag till budget för sjukvården rymmer flera angelägna satsningar, men framför allt innebär budgeten en ny syn på hur sjukvården ska styras. I botten ligger det som vi alla är överens om, skattefinansieringen, men när det gäller styrningen vill vi i den nya majoriteten koppla bort så mycket som möjligt av politikernas klåfingrighet. Makten ska i stället så långt det är möjligt läggas i patienternas händer.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.
Anförande nr 269

J u a n C a r l o s C e b r i a n (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte prata om äldrevård. Samtidigt yrkar jag bifall till det briljanta förslag som Socialdemokraterna presenterar de här dagarna.

I går satt jag i lugn och ro här och läste en liten notis i Aftonbladet om att Lizzie Bolden – världens äldsta kvinna – dog i måndags i sitt hem i Memphis i en ålder av 116 år. Jag känner inte henne, och det gör nog inte ni heller, men jag tänkte ta upp det därför att det visar på något som blir mer och mer vanligt, i alla fall här i västvärlden, att vi kommer att leva många, många år – kanske inte alla, men många av oss, och som Lizzie får många av oss sjukdomar några år innan man avlider. Lizzie hade fått en stroke två år innan, och hon krävde mycket vård de två sista åren i sitt liv.

Landstingets roll när det gäller sjukvård är att lindra, att bota och att förebygga. Förebyggande har vi pratat en del om, och det har glatt mig. Förra mandatperioden var jag ordförande i en medicinsk beredning som hade hand om äldre frågor, och vi tog fram ett förslag att erbjuda alla äldre förebyggande hälsosamtal. I dag är jag glad att alla partier tycker att det är ett bra erbjudande till alla äldre i länet.

Pia Lidwall, som jag nu inte kan se i salen, sade för någon timme sedan: Nu ska den nya, borgerliga majoriteten leverera! Alla tycker vi väl det är bra att man levererar sjukvård till den viktiga grupp som de äldre utgör. Men när man sedan tittar på förslagen, vad är det de ska leverera för insatser för de äldre? Då ser jag att de flesta av förslagen – vilket också gläder mig – tagna från den medicinska programberedningen. Det mesta är saker som redan pågår. I stället för att ni påstår att ni levererar skulle jag föredra att ni fortsätter att leverera, att flera demensutredningar görs, att flera äldre fick komma in på geriatrisk klinik direkt och mycket annat.

Så jag tycker det ni skriver är bra. Det är det som ni inte skriver som oroar mig. Det är så att en av de mest innovativa och viktiga satsningar vi har gjort under förra mandatperioden var att bygga upp särskilda vårdenheter för äldre. I Hökarängen omvandlade vi en vanlig vårdcentral för alla till en som prioriterar de äldre. Solna kommun kom till oss och sade att de skulle vilja göra samma sak. Om vi socialdemokrater hade fått fortsatt förtroende så hade vi gått vidare, och vi lovade att vi i varje stadsdel och i varje kommun skulle bygga upp en äldrecentral eller ett äldreteam.

Men om det här står det ingenting i borgarnas förslag. Jag var med och invigde Hökarängen, och jag har besökt Solna. Nu vill jag fråga er: Hur ska jag tolka att ni inte har skrivit någonting om det här? Tänker ni lägga ned dem? Avtalet för Hökarängen går ut i december nästa år. Tänker ni bygga några nya? Att bygga äldrecentraler tycker jag verkligen är att prioritera äldregruppen.

Nu kommer Pia, och det är bra. Ni skriver i er budgettext att särskilda äldreteam kan organiseras inom närsjukvården. Det låter som om ni skulle ge tillstånd, som om ni skulle vara någon sorts polisiär organisation som säger: Ni kan göra det, men inte det.

Framför allt är verkligheten en annan. Det finns i dag i flera kommuner och stadsdelar äldreteam som fungerar utomordentligt bra. Då borde ni ha skrivit: Vi går vidare med det, vi vill se till att det över hela länet kommer att finnas äldreteam. Men det skriver ni inte.

En annan grupp som både ni och vi tycker är viktig är de äldre multisjuka. I vår text skriver vi att vi vill se att vi under den här mandatperioden, gärna gemensamt, skriver fram en handlingsplan för äldre multisjuka.

Avslutningsvis vill jag säga detta. Tiden medger det inte nu, men jag tycker att vi någon gång borde på ett bättre sätt uppmärksamma de anhörigas och närståendes insatser för många äldre.

Bifall till det socialdemokratiska förslaget!

Anförande nr 270

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Fru ordförande, fullmäktige! Det var kul att du tog upp Lizzie från USA, som blev 116 år. Det var ju någon som var så kritisk mot amerikansk sjukvård för ett tag sedan. Jag tror inte Lizzie var högingkomstagare, men hon fick kvalificerad vård i USA. Tack för det inslaget!

Jag tycker faktiskt att ni har satt rätt mycket käppar i hjulet för geriatriken under de senaste åren. När jag var ordförande i Norra Stockholm skrev vi avtal med geriatriker för att sköta särskilda boenden – dem sade ni upp. Vi hade två stycken husläkare på Gärdet som ni sade upp. Ni stängde och drog ned taket rejält på Nacka så att den valfriheten försvann. Ni satte käppar i hjulet för den personaldrivna Brommageriatriken. Så jag tycker inte att den avgående majoriteten har mycket att vara glada och stolta över inom den geriatriska vården!

Jag kan inte själv förstå varför man ska byta husläkare när man blir 65 eller 70 år. En väl fungerande husläkarmottagning skulle kunna ha flera typer av läkare. Jag vill framhålla en väldigt bra landstingsdriven verksamhet, nämligen husläkarmottagningen i Kista. Där har man också en geriatriker som sköter särskilda boenden – men den ville ni också slå sönder genom den upphandling som ni beslutade om för några månader sedan!

Skäms vad det gäller geriatriken, Juan Carlos!

Anförande nr 271

J u a n C a r l o s C e b r i a n (s): Att få in geriatrisk kompetens i närsjukvården vill vi väl alla, men vi vet alla att det kommer att ta många år. Äldrecentraler är en hjälp på vägen.

Sedan är det så, Lars Joakim, att i dag är du landstingsråd. Du pratar gärna om när du var i sjukvårdsstyrelse Norr, Söder, Väst och Öst, men det vi ska prata om i dag är din roll som majoritetsföreträdare.

Anförande nr 272

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Men jag måste väl få ösa ur min fatatur? Jag har nu under ganska många år haft olika uppdrag inom landstinget, och är det någonting som jag verkligen har värnat om så är det en bra vård för de äldre. Ni har ju raserat den!

Hökarängen i all ära, men senast jag var där fanns det två läkare varav en är geriatriker och en är allmänläkare. De har 950 patienter på två läkare. Hur många sådana mottagningar skulle vi ha råd att bygga upp med er budget?

Nej, få in geriatrikerna på de normala husläkarmottagningarna och ha en lång kontinuitet vid husläkarmottagningarna. Det tror jag är bättre än att bygga upp särskilda äldrevårdscentraler.

Anförande nr 273

J u a n C a r l o s C e b r i a n (s): Det behövs både–och. Det behövs geriatrisk kompetens vid alla vårdcentraler, och det behövs fler äldrecentraler.

Jag tycker det är fantastiskt att i Hökarängen kunna prioritera 1 200 äldre och säga till 15 000 yngre att de får gå till kringliggande vårdcentraler, en kilometer därifrån. Det är att prioritera de äldre. Det är inte att rasera äldrevård.

Anförande nr 274

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Då återupprepar jag min fråga. Varför sade ni upp de två geriatrikerna som fanns på Gärdets husläkarmottagning när ni tillträdde i majoritet förra gången?

Anförande nr 275

P i a L i d w a l l (kd): Fru ordförande! Jag ber om ursäkt att jag inte var i salen, men jag hörde ändå lite grann. Med reservation för att jag inte lyssnade fullt ut vill jag ändå säga att bara för att vi inte skriver om allt i budgeten betyder inte det att vi kommer att lägga ned någonting.

Det är väldigt bra initiativ, det som har gjorts både i Solna och i Hökarängen. Jag har själv varit på besök i Solna, och där jobbar man efter en metod: där träffar man inte patienterna på mottagningen, utan man åker hem till dem. Det är ett sätt att jobba på, vilket jag kan tycka är ett bra exempel på hur man kan göra när personalen kommer med nya idéer.

Nej, det vi har föreslagit i vår budget är också äldrevårdsteam. Det betyder att det kan vara äldrevårdscentraler, om man tycker att det är bra. Men det vi har förstått av att ha lyssnat på äldre personer från PRO respektive SPF till exempel är att man hellre skulle se att man fick gå till en vårdcentral och där träffa sin geriatriker, som jobbar på vårdcentralen. Det kan vara ett annat sätt.

Vi har inte låst oss. Däremot har vi satt ett starkt fokus på att få till äldresjukvården på ett bra sätt.

Anförande nr 276

M a t s S k o g l u n d (v): Fru ordförande, landstingsledamöter! I DN i dag kan vi läsa att mäns våld mot kvinnor inte enbart orsakar lidande utan också kostar samhället mycket, mycket pengar. Socialstyrelsen har beräknat att mäns våld mot kvinnor kostar 3 miljarder kronor, lågt räknat. Det är ett oerhört lidande och oerhört mycket pengar också.

I december förra året antog landstingsfullmäktige under stor enighet en handlingsplan för våldsutsatta kvinnor. Då tillförde vi också medel för att arbetet skulle kunna fortlöpa. Tidigare samma år inrättades även en mottagning för våldtagna kvinnor på Södersjukhuset, den första i sitt slag i Sverige. Det är en mottagning som tyvärr är oerhört efterfrågad.

Vi tillförde också pengar till Kris- och traumacentrum, så att det kan ta emot de mest traumatiserade kvinnorna. Där kan man nu berätta att de här kvinnornas reaktioner av mäns våld minst lika allvarligt som reaktioner man har sett hos krigsoffer.

På grund av det framgångsrika arbetet för kvinnor som utsätts för våld av de män de lever med har också Stockholms läns landsting den senaste veckan uppmärksamrats i medierna. Till skillnad från många andra län har vi ett professionellt mottagande.

Men det behövs mer. Oavsett var man söker vård, ska personalen ha kunskap om mäns våld mot kvinnor. Fortfarande är det så att det är en skam att bli utsatt för våld av den man lever med, och därför är det viktigt att all personal på både vårdcentraler, mödravårdscentraler och andra ställen vet hur man ska göra när man möter de här kvinnorna.

Ett av de förslag som fanns i handlingsprogrammet var att det skulle tas fram lokala handlingsprogram för omhändertagande och bemötande av våldsutsatta kvinnor inom både vården och trafiken. Därför hoppas vi nu att *alla* stöder Vänsterpartiets förslag om att så ska ske. Vi har även lagt förslag om att vårdens kompetens ska höjas. När vi ser siffrorna i dagens DN tycker vi att det skulle vara mycket märkligt om inte alla bifaller Vänsterpartiets förslag, yrkandena 47 och 48 i landstingsstyrelsens bilaga 9. Rösta på de yrkandena!

Jag skulle vilja säga några ord om att Chris Heister och Filippa Reinfeldt angriper oss för att vi höjde skatten 2002. Ni tycker att det är fruktansvärt att Stockholm har landets högsta landstingsskatt – men ni sänker ju inte skatten! Ni har precis samma pengar. Det är jättebra att ni använder pengarna till vården, men ni måste också ta ansvar för det och inte säga att det är någon annans fel. Ni måste ta ansvar för er egen politik. Statsministern säger att ni inte ska sänka skatten utan att den ska användas för vården, och det är kanske därför ni inte sänker skatten? Eller tycker ni att pengarna behövs i vården?

Anförande nr 277

E v a L a n n e r ö (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Först vill jag yrka bifall till den av landstingsstyrelsen föreslagna budgeten för 2007.

Vi lever i ett samhälle vars ambition är att vara barnvänligt. Sverige var faktiskt först i världen med att lagstifta om förbud mot barnaga, och vi var också väldigt tidiga med att ratificera FN:s barnkonvention.

Det är glädjande att det föds allt fler barn i Stockholms läns landsting och att fler mycket för tidigt födda barn överlever, men det kräver också en högspecialiserad vård. Därför planeras den kommande mandatperioden en utbyggnad av två intensivvårdsplatser på Astrid Lindgrens barnsjukhus.

För blivande mödrar, och naturligtvis även för fäderna, är det viktigt att kunna känna sig trygg och veta att det när det är dags finns en plats. Därför vill vi införa en platsgaranti.

En god tillgänglighet och högkvalitativ vård, som vi har talat mycket om i dag, är en stor trygghetsfaktor för familjerna med barnen genom att satsa resurser på den akuta barnsjukvården, dels vid Astrid Lindgrens barnsjukhus med en närakut i närheten, dels när den barnmottagning som finns på Danderyd ska byggas ut med ytterligare resurser och en motsvarande satsning ska ske på södra sidan för barnsjukvården i Södertörn.

Vår ambition är också att personal inom närsjukvården ska ha en högre kompetens vad gäller barn och erbjudas utbildning för att man där ska våga ta emot fler barn, som då kommer närmare hemmet och tillgängligheten ökar.

Undersökningar visar att trots att barns fysiska hälsa får betraktas som mycket god i vårt land har den psykiska hälsan inte utvecklats på samma positiva sätt. Man kan säga att det finns tecken som tyder på att svenska barn mår betydligt sämre än vad de egentligen har det.

Utredning och behandling av barn med neuropsykiatriska sjukdomar är mycket tidskrävande. Alliansen kommer nu att satsa på en utökning av neuropsykiatriska utredningar, och där kommer naturligtvis också tillgängligheten att öka.

Ungdomsmottagningarna fyller en mycket stor funktion i det förebyggande psyko-sociala arbetet bland barn och ungdom. I Nykvarn kommer en egen ungdomsmottagning att inrättas. Vi har också en ambition att utöka samarbetet mellan ungdomsmottagningarna och psykiatrin.

Jag tror jag hinner ta upp det som har nämnts om pneumokockerna. Jag måste säga att det är ett uttryck för handlingskraft att så snabbt vilja genomdriva pneumokockvaccination. Det är, som har sagts tidigare, bra inte bara för barnet och barnets sjukdom, utan det är bra även för de äldre i omgivningen. Men det kommer också att ha en positiv effekt på sjukvården. Färre behöver söka, därför att spridningen av pneumokocker kommer att bli betydligt mindre i barnkullarna, och vi får också en minskad risk för resistent bakteriestammar.

Sist men inte minst vill jag lyfta fram barnkonventionen. Landstingsfullmäktige har tidigare bifallit en handlingsplan för hur barnkonventionens intentioner, med barnets bästa för ögonen, ska ingå i all planering i landstingets olika verksamheter. Därför bör också all information och allt stöd till barnen vara

individuellt anpassade till det enskilda barnet och dess individuella behov vid alla kontakter med vården.

Anförande nr 278

Boris von Uexküll (m): Fru ordförande, ledamöter! Vår uppgift är att se till att stockholmarna får god vård. Det är det vi betalar med våra höga skatter. Men vad är god vård? Självfallet ska det vara den bästa tänkbara. Medicinska framsteg och nya bättre metoder ska tas till vara och komma alla till del. Vården ska ges med respekt för individen. Patienten, individen, ska inte vara ett objekt för sjukvårdens aktörer. Patienten ska stå i centrum och få den vård patienten behöver och vill ha på sina villkor. Patienten är i viss mening en kund som självklart har rätt att ställa krav.

Vad är god vård? Det är inte bara den bästa vården, given med respekt. Den måste också självklart ges nu när den behövs och nu när kanske oro och ångest är stor, inte om några veckor eller månader. Här finns det, som det heter så vackert, förbättringsområden, stora förbättringsområden. För det är, ordförande och ledamöter, obegripligt när en klinik har en konstant kö på kanske tre månader. När alla får behandling och kön är konstant kommer ett visst antal nya patienter till per vecka och lika många lämnar kliniken efter utredning och behandling. Det är klart att det går att lägga upp logistiken så att väntetiderna kortas högst väsentligt. Det finns ju köer på flera nivåer. Det tar tid att komma till doktorn på vårdcentralen. Om man behöver komma vidare tar det tid hos specialisten. Är man väl där får man vänta igen på röntgen och andra undersökningar. Det finns mycket att förbättra.

Dag Larsson, du som är så rädd för förändringar, systemet i dag fungerar inte så att vården är god i alla avseenden. Det krävs förbättringar, utveckling, eller om du så vill, ett skifte. Får jag ge dig ett exempel ur den nära verkligheten.

För några år sedan var det köer till operationer inom kvinnosjukvården, årslånga eller mer än så – inte till canceroperationer, förstås, men till operationer av andra tillstånd som har stor betydelse för livskvaliteten. Det kunde gälla framfall där mer än årslånga väntetider helt i onödan gjorde livet besvärligt, obehagligt och ofta smärtsamt att leva för många kvinnor. Det kunde också gälla steriliseringsoperationer, där det till och med finns en laglig rätt att få bli opererad. Dessa årslånga köer bestod år efter år. Det kunde gå så långt att man i praktiken aldrig blev steriliserad, trots den lagliga rätten.

Så startades då en konkurrent till i detta fall Karolinska sjukhuset. Det blev kvinnokliniken på S:t Görans sjukhus. Skickliga kirurger där startade en klinik där man opererade med högsta medicinska säkerhet och stor effektivitet. Köerna försvann. Och ledningen för Karolinska sjukhusets kvinnoklinik förvånades över att man kunde klara sig på så små lokalytor. Det är helt uppenbart, Dag Larsson, att det går att förbättra och att vi måste släppa fram nytänkande och konkurrens också inom sjukvården. Om du kallar det för systemskifte så låt gå, men förändringar och förbättringar är nödvändiga.

Birgitta Sevefjord framhöll tidigare att danderydsborna lever längre och att barnen i Danderyd mår bra. Jag håller med dig helt och hållet. Det är klart att vi måste sträva efter att alla stockholmare får samma goda villkor och goda möjligheter. Även om det inte går att skapa exakt lika förutsättningar för alla kan man väl åtminstone sträva efter att närma sig det hållet. Varför inte, Birgitta Sevefjord, titta på hur man i Danderyd organiserar offentlig service, äldreomsorg, skola och barnomsorg? Om du tittar utan skygglappar kommer du att se att man i Danderyd tillåter konkurrens mellan kommunens utförare å ena sidan och stiftelser och andra privata utförare å andra sidan. Kunden, antingen det är en äldre som behöver hemtjänst eller särskilt boende eller om det är föräldrar med barn i skola eller barnomsorg, väljer själv. Allt detta betalas med skattemedel, med en kommunal peng, lika för alla. Det betalas bara till av kommunen auktoriserade aktörer, och kvaliteten kontrolleras noggrant.

Den frihet till utveckling och förbättring, den tävlan som uppstår, har lett till mycket goda resultat, nöjda kunder om man så vill, och goda resultat i verksamheterna. Det har mätts på lika sätt av länsstyrelsen med salsatal i skolan och annat. Välkommen till Danderyd, Birgitta!

Landstingets anställda inom sjukvården ägnar sig till stor del åt forskning. Det är bra. Vi behöver forskning för att utveckla nya metoder och bättre mediciner. Det gynnar våra patienter. Men det gynnar också alla andra svenskar och människor utanför landets gränser. Det borde därför i första hand vara statens ansvar att stå för den offentliga delen av finansieringen av den forskning som utförs i vårt landsting, i all synnerhet som våra skattebetalare i Stockholm också bekostar vård runtom i landet via skatteutjämningsystemet.

Tyvärr är det ofta svårt att avgränsa sjukvård från forskning. Landstingets synliga kostnader för forskning är omkring ½ miljard. Det är mycket pengar. Till detta kommer stora dolda kostnader i form av läkarteam som används för forskning men som betalas med landstingsmedel avsedda för vård. En stor del, oklart hur stor del, av det svarta hålet på Karolinska universitetssjukhuset beror säkert på sådana effekter. Därför vill vi i alliansen tydliggöra både ansvaret och resursåtgången för vårdproduktion å ena sidan och forskning och utbildning å andra sidan. Därför bör vi inleda förhandlingar med staten för att diskutera ansvarsfördelningen inom forskningen. Ett ytterligare sätt att tydliggöra vad våra pengar går till är att betala just för vårdproduktion. Pengssystemet är ett utmärkt sätt att lösa det.

Ja, Dag Larsson, det här var några exempel på förbättringar för våra medborgare som vi vill genomföra. Medborgarna behöver inte vara rädda, inte du heller, Dag, jag lovar. Det stora skifte som dina vänner i den gamla rödgröna majoriteten

genomförde när ni slog ihop Karolinska och Huddinge har däremot skapat dålig arbetsmiljö och stort missnöje bland väldigt många anställda till höga kostnader i reda pengar. De som var emot eller till och med var rädda för den förändringen hade verkligen skäl för sina betänkligheter. Med vår politik behöver inte medborgarna, inte våra anställda och inte heller du, Dag, vara rädda. Fast det är klart, du kanske har anledning att vara rädd för nästa val.

Anförande nr 279

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Det är inte helt lätt att bemöta detta, för det var ett långt anförande med väldigt många påståenden. Men jag reagerade just på att jag skulle vara rädd för förändringar. Jag undrar om Boris och jag egentligen har suttit i samma landstingsal under förra mandatperioden. Då skällde åtminstone hans kompisar hela tiden på att Socialdemokraterna förändrar sjukvården alldeles för snabbt. De skällde på att vi satte 3S i sjön för snabbt. De skällde på sammanläggningen av de två sjukhusanläggningarna Huddinge och Karolinska. De skällde på taktén när vi drev fram arbetet med det nya universitetssjukhuset. De skällde på våra åtgärder för att få ordning på sjukvårdens ekonomi. Allt gick för snabbt. Det var väldigt mycket förändringar. Och nu är vi tydligen rädda för förändringar. Jag får det inte att gå ihop, Boris. Ursäkta mig, men satt vi i samma sal de senaste fyra åren?

Anförande nr 280

Boris von Uexküll (m): Fru ordförande, Dag! Det finns ingen anledning att gå in i en lång replik på det här. Jag grundade min tro om din rädsla på det du sade i morse om hur förfärligt det skulle vara med någonting som ens liknade ett systemskifte.

Anförande nr 281

Tove Sander (s): Ordförande, fullmäktige och Birgitta Sevefjord! Vi befinner oss visserligen i Stockholms läns landstings fullmäktige, men jag hälsar dig också välkommen till Danderyd. Jag kanske kan visa en annan bild än Boris.

Vi inom den tidigare majoriteten drev en bra politik under den gångna perioden. Det är glädjande att se att de borgerliga fullföljer den förstärkning av barnkompetens i närsjukvården som vi påbörjade och att man genomför vår satsning på en närakut i anslutning till Astrid Lindgrens barnsjukhus. Men varför är valet av driftform viktigare för majoriteten än att man får en väl fungerande verksamhet? När man utesluter de offentligt drivna verksamheterna från upphandlingen innebär det också att man utesluter Astrid Lindgrens barnsjukhus. Betyder inte det att både ekonomiska och kvalitativa samordningsvinster riskerar att gå förlorade?

Majoriteten väljer att föra en traditionell borgerlig politik. De som redan har mycket ska få mer. Vi införde den avgiftsfria barnsjukvården därför att det är vår fulla övertygelse att alla barn ska ha samma rätt till akutsjukvård. Att barn lever i familjer med olika materiell standard får vi leva med, men att barns hälsa och trygghet görs beroende av innehållet i föräldrarnas plånbok kommer vi socialdemokrater aldrig att acceptera. Men den borgerliga majoriteten väljer att

visa sitt rätta ansikte och avskaffar den avgiftsfria barnsjukvården samtidigt som man prioriterar verksamheten vid barnmedicinakuten på Danderyds sjukhus.

Nu ska varken jag eller Filippa Reinfeldt behöva passera över Stocksundsbron ens om våra barn blir sjuka på natten. Vi ska kunna vända oss till barnakuten på Danderyd, den som har i snitt 5,4 besök per dag med sin nuvarande öppettid mellan kl. 8 och 21. Och många av de besöken görs dessutom av barn som skulle kunna tas om hand i närsjukvården. Är det rätt använda skattemedel?

Men jag måste säga att när jag läser ert förslag till budget för förlossningsvården blir jag glad. Ni vill skapa en trygg förlossningsvård. Och jag tillhör dem som födde barn under den förlossningskris som ni ställde till med senast ni styrde vårt landsting. Det var då, ni vet, när kvinnors förlossningsoro var fokuserad på om man skulle hinna fram till en förlossningsklinik och om den skulle ligga i Stockholm, Uppsala, Linköping eller kanske Västerås.

Under den förra mandatperioden gjorde vi kraftfulla satsningar på förlossningsvården, och som redan sagts här i dag föder 95 procent av kvinnorna i Stockholms län på den klinik de önskar i första hand i dag. Men vi, liksom majoriteten, inser att det behövs mer pengar till förlossningsvården. Vi vill att alla kvinnor ska kunna garanteras rätten att föda på någon av länets förlossningsavdelningar.

Ni vill satsa på en platsgaranti. Men vad innebär egentligen den? När man garanteras något ska man faktiskt kunna lita på att man får det. Om så inte händer ska man kompenseras. Och det är så fint och spännande med livet att vissa saker styr vi inte över. En sådan är när barn ska födas. Det säger sig självt att med er platsgaranti kommer det att behövas en betydligt större överkapacitet på länets förlossningskliniker än det finns i dag.

Nej, i stället för en kostnadsdrivande platsgaranti vill vi socialdemokrater se att alla garanteras en trygg och säker förlossning i Stockholms län.

Anförande nr 282

Landstingsrådet Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Tove Sander är ganska ny i den här salen, tror jag. Det kanske finns anledning för dig att prata med dina kamrater som har varit med lite längre. Jag säger bara Nacka och Löwenströmska så vet de flesta ”gamla” vad jag menar. Det var ni som stängde de verksamheterna. Och de barnmorskorna följde ju inte med till Södersjukhuset och KS som tanken var. De försvann från förlossningen. Det var ni som skapade förlossningskrisen, inte vi. Det var vi som redde upp den.

Den avgiftsfria barnsjukvården – ja, jag tror att det är bra att man har en liten styrning av dem som gör besök. Jag har varit på Danderyds akutmottagning med mina egna tre barn, varav två har haft svåra kruppanfall. Vi har aldrig varit där förrän framemot tolv, halv ett på natten. Då skulle vi som alternativ ha suttit på Astrid Lindgrens barnsjukhus i stället. Jag tror inte att det är ett bra alternativ för oss som bor på Östermalm eller för dem som bor i Danderyd. Det har varit en bra verksamhet där ute.

Jag tror att man ska styra lite grann med små avgifter. Man ska inte vara emot att ha avgifter på akutsjukvården för små barn. Jag tror inte att vi vid något av de fall när vi har varit på barnakuten, vare sig på Danderyd eller på Astrid Lindgren, skulle ha gått till närsjukvården. Du kanske är kunnigare än jag inom medicin, men våra barn hade inte mått bra av att gå till närsjukvården klockan halv tolv på natten.

Anförande nr 283

T o v e S a n d e r (s): Lars Joakim Lundquist! Jag tror att varken du eller jag drabbas av att betala 120 kronor när vi besöker akutsjukvården med våra barn. Det är helt andra personer som drabbas av det.

Anförande nr 284

K e r s t i n P e t t e r s s o n (v): Fru ordförande, landstingsledamöter! Det blir ett väldigt kort inlägg. Äldrevården har debatterats. Det tycker jag är jättebra. Det finns många bra förslag. Men det förutsätter samverkan med kommunerna, och jag hoppas att den fortsätter att vara lika bra som den är i dag i vissa kommuner och blir bättre i andra.

Du sade förut, Gustav Andersson, att förra majoriteten inte lyckades ordna läkare och sjuksköterskor, personal till vården. Nu är det faktiskt så att vi såg till att utländsk sjukvårdspersonal kunde få legitimation snabbare. Men dina kamrater högre upp, alliansen i riksdagen, är ju på väg att dra in pengarna till det. Det ger inte förutsättningar för fler läkare till vården.

Dessutom sade du att läkarna skulle ta fler patienter. Äldre, multisjuka och kroniskt sjuka ska gå till vårdcentralen. Det blir ingen bra vård för dem om de får kortare tid hos läkarna. Det blir en kvalitetssänkning.

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 285

L a n d s t i n g s r å d e t A n d e r s s o n (c): När det gäller frågan om utbildningen för de utlandsfödda läkarna tror jag att vi från regeringshåll har fått ett klarläggande. Det är ingenting som hotas. Man kommer att hitta en lösning på det.

Anförande nr 286

K e r s t i n P e t t e r s s o n (v): Mycket positivt, de behövs inom vården med den mångfald av personal och patienter vi har.

Anförande nr 287

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Fru ordförande, fullmäktige! Just nu går man i de flesta stadsdelsnämnder i Stockholms stad igenom en rapport om hur unga människor mår. Det handlar inte bara om den drogvaneundersökning som genomförs vartannat år utan det som är alarmerande i den här rapporten är att unga människor mår psykiskt dåligt. Framför allt är det flickorna. Allt fler flickor

uppges att de har självmord i tanke. Man ägnar sig åt att skära sig och för att få det lite bättre mentalt ägnar man sig åt att dricka alkohol eller att använda sig av andra substitut.

Det var mycket av det jag tänkte på när jag lyssnade på Anders Miltons presentation den 6 december på Folkets hus. Ett nästan fullsatt Folkets hus lyssnade på en presentation av en statlig offentlig utredning.

I det arbete som har genomförts av den nationella psyksamordnaren har man genom det nya sätt de har arbetat på kunnat konstatera att vi här har ett stort svart hål. Det hålet heter samverkan, hur vi i landstinget och hur man på den primärkommunala nivån arbetar tillsammans. Förra mandatperioden fanns det ett embryo till samverkan mellan landstinget och kommunerna, KSL. Jag hade själv förmånen att delta och träffa de ansvariga landstingsråden i diskussioner om hur vi ska arbeta tillsammans när det gäller BUP, när det gäller barn som far illa och när det gäller andra gemensamma frågor.

Det som var sorgligt var att de tre första åren egentligen gick åt till att försöka hitta hur vi ska samverka. Jag var inte med i den här församlingen förra mandatperioden så jag har inte historien. Men jag har förstått av att ha lyssnat i två dagar att det var lite stökigt med alla de omorganisationer som genomfördes. Det märkte vi också i samverkansorganet, därför att det tog tid att försöka förklara hur ni som styrde ville organisera vården och omsorgen i landstinget. Ni hade ett antal presentationer där ni sade att så här tror vi att vi vill ha det.

I slutet däremot – det ska jag faktiskt höja en berömmande flagga för, jag hoppas att man får göra så i den här salen – lyckades vi komma till en del överenskommelser. Vi lyckades börja prata samma språk. Det här är en av de avgörande frågor som jag känner väldigt starkt att den nya majoriteten har med i sitt budgetförslag, nämligen att vi ska ha en samverkan. Vi får inte, precis som Anders Milton säger, låta de som lever i gränslandet mellan landstingets ansvar och kommunernas ansvar ta smällen av att vi inte kan samverka.

10 procent av den psykiska vården ges i dag av privata vårdgivare. För mig är det viktigt att vi även på det här området, eftersom den psykiska vården så mycket handlar om någonting som är svårt att ta på, skapar en mångfald av vårdgivare och att vi skapar en mångfald av idéer om hur vi ska lösa problemet att alltför unga människor mår sämre, att vi i det här samhället inte, trots vårt materiella välstånd, lyckas ge de unga människorna en tilltro till framtiden. Vi behöver mångfald och vi behöver samverkan. Om det talar vi, känner jag som företrädare för majoriteten, väldigt mycket i den budget vi lägger fram, och det kommer vi att arbeta för under den kommande mandatperioden.

Bifall till landstingsstyrelsen!

Anförande nr 288

Mikael Sundsten (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag är av övertygelsen att det är oerhört viktigt att man ständigt bedriver ett aktivt arbete för att få en både mer jämlik och jämställd hälso- och sjukvård. Under förra mandatperioden påbörjade den dåvarande majoriteten betydelsefulla åtgärder och insatser för att öka jämlikheten i sjukvården. Bland annat sjösatte vi ett nytt ersättnings-system, såg till att öka läkartillgången i underförsörjda områden, minska en del av den obalans som fanns inte minst när det gäller specialistläkarresurserna i vårt län.

Men det här arbetet måste naturligtvis fortsätta. Tittar vi då i det borgerliga budgetförslaget hittar vi orden ”jämlik och jämställd vård” i inledningsavsnittet. Det som sägs där är inget revolutionerande. Egentligen är det vad hälso- och sjukvårdslagen faktiskt säger att vi som sjukvårdhuvudmän ska göra. Men lite längre ned står det att ni avser att ta fram en strategi för att uppnå jämlik och jämställd vård. Jag skulle gärna vilja höra lite mer från den nuvarande borgerliga majoriteten om vad det här faktiskt innebär. Jag blir ju lite nyfiken, inte minst mot bakgrund av att ni nu tänker skrota de nuvarande ersättningsystemen och införa kundvalssystem med allt vad det kan innebära. Man kan faktiskt befara att mycket av vår strävan till ökad jämlikhet och jämställdhet under förra mandatperioden kan gå förlorad om ni går in på ett sådant här kundvalssystem. Det skulle vara kul att höra vad som menas.

Jag frågar också därför att landstingsstyrelsen under 2005 i full enighet fattade beslut om att sätta i gång ett arbete med en handlingsplan för ökad jämlikhet och jämställdhet. Under 2006 har en projektledare tillsatts, och det arbetet har påbörjats med en inventering. Tanken är att det arbetet ska fortsätta. Är det det arbetet som ni menar när ni säger att en strategi ska tas fram? Det skulle vara kul att höra någon utveckla det lite närmare.

Jag vill också passa på att i mitt inlägg säga någonting om en åtgärd som jag var med och jobbade för väldigt mycket under förra mandatperioden, screening av tjocktarmscancer. Jag var ordförande i den programberedning som hade till uppgift att titta lite närmare på detta och också komma med en rapport, som vi presenterade för HSU, där vi förordade screening. Därför tycker jag att det är glädjande att vi nu är så pass överens som vi är när det gäller att under nästa år påbörja screening av tjocktarmscancer. Det är också glädjande därför att alla som har följt Socialstyrelsens arbete med riktlinjerna för tjocktarmscancer vet att man så sent som i våras, tror jag att det var, var på väg att placera just den åtgärden på forsknings- och utvecklingslistan. Man tyckte helt enkelt inte att landstinget skulle ägna sig åt detta. Men tack vare bra insatser, inte minst från våra specialister i det här landstinget, fick vi så att säga Socialstyrelsen på andra tankar. Därmed kan vi nu genomföra det här. Det är också glädjande att screeningen nu kommer att genomföras i hela vår sjukvårdsregion med Gotland genom den överenskommelse som träffades redan i juni. Därmed kommer screening att genomföras i hela regionen. Det har också betydelse, tror jag, för möjligheten att den här typen av screening kommer att få många efterföljare i andra sjukvårdsregioner.

Anförande nr 289

Sverre Launby (v): Ordförande, ledamöter! Tiden är knapp så jag kan inte hålla något långt anförande. Jag ska bara ägna mig åt en liten sammanfattning av debatten i går och i dag.

Filippa Reinfeldt inledde sitt anförande i dag med att säga att om man gör som man alltid har gjort blir det som det alltid har varit. Det är precis det alliansen gör. Man kommer tillbaka med gammal skåpmat från förra perioden man satt i majoritet. Man privatiserar hej vilt i ett ideologiskt syfte. Det är inget nytt i det. Man inför någon sorts valfrihet som enbart kommer att innebära att de som har tid och råd och språkliga förutsättningar kommer att kunna välja sig bästa möjliga vård och genom det skapar man klassklyftor. Det är inget nytt i det.

Det enda nya i den här alliansens sätt att fungera är väl kanske att Moderaterna har fått ett gäng mycket ivriga *hang arrounds* som tävlar om att lägga sig så långt till höger som möjligt om det stora partiet.

Vi kan också konstatera att ska det delas ut Nobelpris i den här församlingen lär inte alliansen få det vare sig i ekonomi eller i medicin. Med tanke på Birgitta Rydbergs och Maria Wallhagers poetiska utsvävningar i går och i dag kommer de definitivt inte att få det i litteratur heller.

Ett och annat användbart korn finns dock och Vänsterpartiet yrkar bifall till punkt 159 i det framlagda förslaget och i övrigt bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 290

Landstingsrådet Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Filippa har fått chans att äta lite grann. Får jag därför bara säga för tredje gången: Det är inte fråga om privatisering. Det är en entreprenadutsättning av verksamheten. Det är entreprenörer som ska driva verksamheter på landstingets uppdrag, inte privatisering.

Klassklyftor handlar om en misstro från Vänstern. Ni förnekar stora grupper i samhället rätten att själva få välja. Ni misstror att de själva kan välja. Ni tycker att politiker ska göra detta. Det är gammal förlegad politik från långt bort på andra sidan Östersjön. Den ska vi inte ha hit.

Förste vice ordföranden: Vänstern har inte någon talartid kvar i detta block.

Anförande nr 291

Gunilla Thorsson (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag är bara här som ersättare i dag, men jag är väldigt glad åt att kunna yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag. Det beror på att många av mina önskningar under förra mandatperioden nu har en chans att bli uppfyllda.

Jag har värnat främst om frågor som rehabilitering, psykosociala insatser i primärsjukvården och ökat stöd till ungdomar och unga vuxna inom den psykiatriska vården. Det handlar i alla dessa frågor om risken för människor att hamna mellan stolarna, som man säger. Inom rehabiliteringsvården har jag mött otaliga människor som under lång tid fått kämpa för att få vård. De har hänvisats vidare och skickats mellan olika specialiteter där ingen tycker att det är deras bord. Alla kan lätt förstå hur det påverkar en individ att behandlas på det sättet. Att slutligen komma till en verksamhet inom rehabiliteringen där man blir hörd, sedd, bekräftad och framför allt delaktig i sin vård ger en ny möjlighet att komma igen så att de resurser man har kan utnyttjas i stället för att man ska behöva känna sig utanför och överksam. De insatser som görs av patientföreningarna är ovärderliga. Jag har främst erfarenhet av strokeföreningen, men jag vet att många av de andra också betytt mycket för både patienter och anhöriga. De senare har ofta fått kämpa utan stöd av sjukvården. Och jag är glad att deras behov har uppmärksamats i alliansens budget.

När det gäller den psykosociala vården är det fortfarande många människor som skulle behöva en kortare stödkontakt när de befinner sig i en krissituation som lämnas utan möjlighet att få detta, inom den offentliga sjukvården vill säga. De som inte har råd att söka den hjälpen privat lämnas alltså helt utan stöd. Satsningen på psykologer och kuratorer i primärvården ökar möjligheten för många människor att få hjälp att bearbeta problemen innan de blir svårare att hantera. På så sätt kan många klara sig utan att behöva uppsöka psykiatrin som har svårt med sina resurser ändå.

Den ökade fokuseringen på övergångar mellan barn- och ungdomspsykiatrin kommer förhoppningsvis att bidra till att vi mer sällan kommer att höra skrämmande berättelser om ungdomar som förlorar mycket av de framsteg som de nått inom barnpsykiatrin genom att det inte fungerar när de går över till vuxenpsykiatrin, där man har helt andra behandlingsformer och där det tar lång tid innan de kommer till rätta och hamnar på rätt stol.

Sammanfattningsvis ser jag alltså med tillförsikt fram emot de kommande åren. De förbättringar som införs kommer att ge möjlighet för många grupper som tidigare haft svårigheter att få den hjälp de behöver. Jag noterar att Raymond Wigg hade många kloka inslag i sitt anförande och hoppas att det kommer att bli en bred samverkan i de här frågorna i hela fullmäktige.

Anförande nr 292

Lena - Maj Anding (mp): Nu förstår jag att vi snart börjar bli klara med hälso- och sjukvårdsdebatten eftersom vi inte har några fler på talarlistan. Det var ovanligt i dag.

Jag ska avsluta med att prata om våra hälsocentraler som är en fråga som självklart ligger oss miljöpartister väldigt varmt om hjärtat. Det finns uppgifter om att sjukdomar som kan förebyggas utgör ca 70 procent av befolkningens totala sjuklighet. 70 procent av befolkningens totala sjuklighet, jag säger det igen. Den uppgiften kom fram 2005 i ett föredrag på KI, på Nobel Forum. Det var faktiskt doktor Fries från Stanford som kom med den uppgiften.

Möjligheterna att minska behovet av sjukvård är jättestora och det är det vi ska göra i första hand, helt klart. Men vi måste hitta rätt pedagogik och rätt arbetssätt. Trots många år av politiska ambitioner har folkhälsoarbetet inte drivits med den kraft och det helhetstänkande som behövs. Därför föreslår vi i Miljöpartiet nu ett konkret och jordnära arbetssätt i närsjukvården, eller snarare närhälsovården, som vi vill kalla den. Vi ser behov av att införa just den här nivån före vårdcentralen, nämligen hälsocentralen.

I början av 80-talet döptes sjukvårdslagen om till hälso- och sjukvårdslagen. Men hälsovårdsdelen lever faktiskt fortfarande på marginalen, även om vi har gjort väldigt många insatser. Det är ett politiskt ansvar att se till att de rätta verktygen som kan stödja friskvård, hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande utvecklas, och vi tror på hälsocentralen som detta verktyg.

På några års sikt räknar vi faktiskt med att investeringen i hälsocentraler blir lönsam i form av minskade sjukskrivningar, större välbefinnande, minskad övervikt hos befolkningen, färre fall av åldersdiabetes, färre fall av kärlsjukdomar och stroke, färre cancerfall, det vill säga förbättringar inom de flesta av de stora folksjukdomarna. Det är det jag tycker att vi i den här salen verkligen ska sträva efter. Vi kan också få minskade läkemedelskostnader, ja faktiskt, om vi kommer åt de livsstilsrelaterade sjukdomarna. Människor kommer genom hälsocentralernas arbetssätt att bli mer delaktiga i sin egen hälsa och ges förutsättningar att ta ett större egenansvar.

Ordförande, landstinget, alla medarbetare och medborgare! Budgeten för 2007 i Miljöpartiet har ett klart förebyggande perspektiv. Det är vår övertygelse att landstinget behöver ta ett större ansvar för förebyggande sjukdomar och skador än som görs i dag.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 293

J a n e t M a c k e g å r d (s): Ordförande, fullmäktige! Alla i den här salen vet att vårt landsting inte är lika i alla delar. Det ser väldigt olika ut, bland annat socioekonomiskt. Hur kommer det sig då att ingenting av det syns i den borgerliga budgeten? Blundar ni för skillnaderna i vårt län? Vården blir inte jämlik därför att man inte vill se ojämlikheten. Det krävs särskilda åtgärder, styrning av resurser, för att utjämna olikheterna. Styrning tycks ni vara rädda för. Och jag förstår det efter Olle Reichenbergs inlägg där han säger: Koppla bort politisk klåfingrighet.

Chris Heister sade i sin inledning i går att rinkebyborna var missnöjda med barnsjukvården och därför röstade på alliansen. Vi hörde också i går att 67 procent av barnen i Rinkeby bor i familjer med låg köpkraft. Alliansens lösning för en tillgänglig och jämlik vård blir då att barnen får betala för besök vid barnsjukhuset och man öppnar för fri etablering för läkare, trots att det finns erfarenhet av att innerstaden är målet för dem som vill etablera sig och att ytterstaden får titta i stjärnorna efter nyetableringar.

Ordförande, fullmäktige! Det blir dålig tillgänglighet om man inte kan läsa och tillgodogöra sig information. Alliansen verkar inte vilja se och göra något för de människor som anstränger sig för att förstå vården och få ett värdigt bemötande. Vad tänker ni göra för att underlätta för dem som inte förstår informationen? Ni verkar tycka att det får medborgarna lösa själva genom att erbjuda varsågod-och-välj-självmetoden. Ni tar inte det politiska ansvaret utan lägger det på individen. Det är ert förslag till jämlik vård. Under vår rödgröna period har vi fördelat resurser efter behov och därför ökat antalet läkare i ytterstaden, öppnat närakuter och därmed tillgängligheten.

Ordförande, fullmäktige! I Socialdemokraternas förslag till budget finns flera skrivningar som syftar till att utveckla närsjukvården i socioekonomiskt svaga områden. Alliansens förslag kommer för förortsborna att innebära att de får ta t-banan eller tåget till city och då får de betala med den taxa som alliansen nu vill höja. Det är deras pris för att få den här jämlika vården.

Bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 294

Landstingsrådet Larsson (s): Jag vill tacka för en bra och spännande sjukvårdsdebatt. Jag tycker att den har varit tydlig och klargörande, spännande och rolig dessutom. Jag tror att de som eventuellt har lyssnat på den här debatten har fått klart för sig hur de olika politiska partierna ser på sjukvårdens utmaningar i Stockholmsregionen. Tack alla som har bidragit, även de av er som inte håller med i era argumentationer.

Sedan finns det saker och ting som jag önskar skulle kunna utvecklas mer. Jag efterlyste det tidigare i diskussionen. Det står ingenting om hur man från den borgerliga majoritetens sida vill utveckla egenregin, den egenproducerade sjukvården. Stig Nyman har nämnt det lite grann i ett inlägg. Men i övrigt finns det inget skrivet. Jag tycker att det är en mycket dålig ambitionsnivå.

Det som jag tyvärr tror är budskapet till dem som jobbar i egenregi är att det som kan hända om ni förbättrar er verksamhet är att det kommer någon med utmaningsrätt och säger att nu ska vi köpa upp er, nu ska ni bli privatiserade eller övertas av en entreprenör. Egenutveckling av egenregin är inte något som direkt står högst upp på dagordningen.

Jag ställde en fråga i början och jag tycker att det är ett stort ansvar för den som vill förändra vårt sjukvårdssystem avsevärt att man ska kunna leda i bevis att det blir billigare, att det blir bättre och att det blir rättvisare. Jag tycker att de frågorna fortfarande kvarstår väldigt tydligt. Vi socialdemokrater har inte fått något svar på de frågorna. Vi har ju hört i debatten att det finns uppenbara saker att diskutera i allianspartiernas kamrar där det finns lite olika besked från de borgerliga partierna. Det framstår inte riktigt vad som är allianslinjen när det handlar om närakuterna. Uppenbarligen vill vissa allianspartier gärna lägga ned närakuterna medan andra säger att de ska utvecklas. Vi väntar med spänning på vad ni kommer att komma fram till som allianspartiernas gemensamma linje i denna fråga. Vi tycker att närakuterna är bra. De är ett uttryck för modern sjukvård för stockholmarna.

Vi noterar också att det uppenbarligen svajar betänkligt rörande privatiseringen av tandvården, som aviseras från Centerns sida. Uppenbarligen pågår någon form av omtänkandeprocess på denna punkt. Jag hoppas att den kommer att leda rätt så att ni inser att de andra borgerliga mittenpartierna, Kristdemokraterna och Folkpartiet, tidigare har haft rätt när de har avvisat privatisering av folktandvården.

Jag känner mig mycket oroad över vad som kommer att hända med cancervården. Vi har inte fått svar på om tvåskiftet i cancervården på Radiumhemmet är säkrad eller om det kommer att avvecklas. Den frågan kommer vi att fortsätta ställa till er å alla stockholmarnas vägnar.

Å Socialdemokraternas vägnar skulle jag vilja säga att vi ser en framtida förändring av sjukvården som nödvändig. Vi menar att 3S-arbetet borde stå i spetsen för det. Vi menar att det är viktigt att utveckla sjukvården i modern riktning och se att det bor storstadsmänniskor här och att storstadsmänniskor är olika. En del ska ha en allmänläkare, en del ska ha tillgång till fungerande effektiva närakuter. Alla är inte stöpta i samma slev, som vissa av de borgerliga partierna tror. Vi vill ha en modern sjukvårdsmodell som fungerar för storstadens medborgare. Vi vill utveckla ersättningssystemen i syfte att se till att kvalitetsarbete lönar sig. Det finns sådana modeller man kan använda sig av snarare än de modeller som nu aviseras, som jag tror kommer att förstärka orättvisorna vad gäller sjukvårdens produktion. Vi vill rikta mer av sjukvårdens, i synnerhet närsjukvårdens produktionsresurser till de grupper som i dag har för lite sjukvårdskonsumtion. Det finns grupper som borde ha mer sjukvårdskonsumtion. Där tror vi att vi har bättre lösningar än ni aviseras.

Inte minst menar vi att det borde finnas anledning att utveckla personalarbetet. Det är liksom inte en slump att ni väljer att avskaffa landstingsstyrelsens personalutskott. Det är liksom inte en slump att det är väldigt tyst om hur man kan utveckla personalens medinflytande i sjukvården. Den enda vägen till fortsatt medinflytande i sjukvården är privatiseringar och avknoppningar. Man borde ha en större ambition för vårdens personal.

Anförande nr 295

Landstingsrådet Rydberg (fp): Jag har fått några frågor tidigare under dagen som jag tänkte att jag skulle försöka besvara. Nyss var frågor om strategin för jämställd vård uppe. Jag tycker att väldigt många frågetecken har blivit ännu fler frågetecken genom det mycket framgångsrika projekt som har bedrivits under de senaste tre åren kring jämställd och jämlik vård. Jag tycker att det har varit oerhört intressant att vi har fått upp i ljuset en hel del av de kunskaper som vi borde ha haft men faktiskt inte har. Det gör att många av oss drar slutsatsen att det säkert finns väldigt mycket mer som vi borde gräva i. Frågan är vem som ska göra det. Vilka personer ska göra det, och hur ska vi få till det här på ett metodiskt sätt?

Det handlar naturligtvis om beställarpolitiker. Det handlar om beställarkontoret. Det handlar om verksamhetschefer. Men det handlar också om enskilda medarbetare och patientföreningar. Jag tror att vi behöver ägna lite mer kraft åt det här, för det får inte vara en slump om någon är vaken och tar tag i att granska om vi behandlar kvinnor och män utifrån deras villkor på ett jämlikt sätt. Det kan

innebära att det ibland ska vara lika behandling, ibland ska det vara olika behandling.

Det handlar naturligtvis inte bara om att analysera statistik, även om jag tror att det är en väldigt viktig ingång. Vi kommer att kunna få fram väldigt mycket mer kunskap om vi ställer frågor som vi har förstått i dag att vi ska ställa men som vi inte förstod för ett par år sedan. Det är en fortsättning på det arbete som har bedrivits och som jag tycker har varit en mycket viktig start för den fortsättning som ska ske.

Sedan var det en del frågor om psykiatri tidigare i debatten. Vilken del av psykiatri ska privatiseras först? Det finns ingen kölista på några som ska privatiseras. Det finns en erfarenhet av att vi har svårt att få in nya idéer när vi har enbart en driftform. Exemplet ätstörningar tycker jag talar sitt tydliga språk. Vi hade 1992 ett stort svart hål som vi stoppade in pengar i för ätstörningsvård. Vi hade köer, och patienterna fick inte det de behövde. Efter att vi fick in entreprenörer har vi fått en metodutveckling och en kunskapsutveckling som har gagnats av att det har varit flera utförare som har fått utveckla olika verksamheter. Jag tycker att det är intressant för många vårdgrenar inom psykiatri att få det här nytänkandet.

Vad vi ska göra inom psykiatri beror ju på vilka goda idéer som kommer. Det är viktigt att man inte privatiserar en verksamhet som vill slippa förändring. Det kommer inte att vara det som är tillåtet. Vi måste i så fall skriva avtal så att vi får en utveckling, ett mervärde. Det kan handla om att mervärdet är att både bedriva landstingsdelen och kommundelen i ett samlat paket, om det finns en utförare som skulle önska detta. Det kan handla om att kommuner och landsting gör en gemensam upphandling av vissa delar eller har en gemensam nämnd. Vi har av tradition en del privata utförare. Det är läkare som jobbar på nationella taxan. Det finns psykologer som också har avtal med landstinget. Men det är en ganska begränsad del. Får vi in nya idéer som ger ett mervärde ska vi naturligtvis vara mycket intresserade av att granska det.

Tony Blair är inte så feg som Socialdemokraterna i Sverige. För den tyngre vården som inte fungerade i Storbritannien, bland annat vård av personer med tunga personlighetsstörningar som varit inne i kriminalvård, missbrukarvård, alltså gravt störda personer, sådant man inte klarade i statlig regi, valde Tony Blair att testa en annan driftform, och man har fått bra resultat. Det tycker jag väcker lite eftertanke.

Våra ersättningssystem saknar incitament till stora förändringar. Det är en marginell del i psykiatriens ersättningssystem som hänger ihop med att man gör saker på ett nytt sätt, på ett annat sätt eller får ut bättre resultat. Naturligtvis saknar vi en del kunskap om vad de gör, för vi mäter inte det på ett bra sätt. Men jag är övertygad om att ett vettigare ersättningssystem kan stimulera kvalitetsutvecklingen, speciellt för de svårast sjuka patienterna.

Slutligen skulle jag vilja kommentera att-sats 69 som handlar om nollvision när det gäller självmord. Vi kommer att rösta för den från alliansens sida. Det finns, som ni känner till, ett riksdagsbeslut om att ta fram en handlingsplan med inriktningen att minska självmord med förhoppning om att kunna nå en nollvision.

Vi kanske inte kan nå ända fram till noll, men det vi kan göra inom landstingets egen regi är att bli bättre på att ta hand om patienter med nyupptäckt schizofreni och nyupptäckt bipolär sjukdom. Man vet att det är första åren efter diagnos som självmordsrisken är väldigt mycket större än senare. Vi vet också att det fortfarande är en underdiagnostik och en underbehandling av depressioner som tyvärr ibland kan leda till självmord. Det finns en del vi kan göra i egen regi-verksamhet och hos våra entreprenörer för att bättre rusta vården för att upptäcka riskfall och kunna stötta patienterna.

Sedan finns det naturligtvis många andra områden som ligger utanför sjukvårdens del. Men där kan vi med stöd av vårt suicidpreventiva centrum som vi startade 1992 sprida kunskaper till andra verksamheter i samhället om vad man kan göra för att minska risker och skapa sådana miljöer som hindrar risker. Jag vill med det lite grann tala om tankarna bakom. Vi kanske inte når nollvisionen nästa år. Men ambitionen att alla självmord som går att förebygga ska förebyggas delar vi helt med dem som skrivit den här att-satsen. Alliansen ställer upp på den.

Tandvård

Anförande nr 296

Landstingsrådet *Andersson* (c): Herr ordförande! Vi har redan tjuvstartat diskussionen om tandvården lite grann. Men jag tycker att det är på sin plats, med tanke på den debatt som har varit, att ägna lite tid åt att klargöra läget.

Höga kostnader och brister på ett offentligt försäkringsskydd har inneburit att tandvården varit välfärdens blinda fläck i Sverige. Det har varit ett område där plånboken styrt och där personer med låga inkomster kanske till och med tvingats avstå från tandvård. Bortsett från barn och ungdomar och på senare tid äldre har vanliga människor stått i stort sett utan offentlig hjälp när det gäller tandvårdskostnader, tandvårdskostnader som vi vet ofta har varit väldigt höga.

Det här problemet har dessutom förstärkts under den senaste tioårsperioden genom att priserna i tandvården stigit ganska kraftigt. Den föregående regeringen tog ett första steg när man införde ett högkostnadsskydd för äldre. Det var bra för många naturligtvis. Många äldre fick tillgång till protetik och andra ingrepp. Men sättet man genomförde det på var inte så lyckat. Det visade sig att det ledde till långa köer och en mycket besvärlig byråkrati. Det ledde också till stegrade kostnader för tandvården.

Men den nya borgerliga regeringen planerar nu att göra det som Socialdemokraterna och Göran Persson lovat att göra under nästan hela sin föregående regeringstid, det vill säga införa en ordentlig tandvårdsreform för att också ge vanliga människor ett skydd för tandvårdskostnader. Då måste vi se till att det går bättre.

Jag vill först nämna några ord om vad den nationella tandvårdsreformen består av. Det handlar om införandet av ett högkostnadsskydd som börjar verka vid 3 000 kronor. Tandvårdskostnader över 3 000 kronor kommer man själv att betala 50 procent av. Sedan blir det en större subvention när man kommer högre upp i tandvårdskostnader. Men det är fortfarande betydande belopp som man kommer

att betala själv. Det finns ett marginellt avvikande socialdemokratiskt förslag. Det är i princip samma förslag.

Tandvårdsreformen innebär också en tandvårdscheck. Med den får människor, oavsett ålder, en möjlighet att betala en del av ett tandläkarbesök vartannat år. Den delen är 300 kronor. Det är en viktig stimulans, en viktig påminnelse om att det då kanske är dags att gå till tandläkaren. Det är en viktig insats i det förebyggande arbetet.

Men om vi ska kunna klara av den här reformen nationellt och regionalt måste vi inse att en ökad efterfrågan på tandvård måste mötas av ett ökat utbud så att det inte blir köer, så att det inte blir en ny regleringsbyråkrati och så att inte priserna rakar i höjden. Stiger priserna när tandläkarna har så mycket jobb som de kan begära kommer det faktiskt att motverka tandvårdsreformens syfte, dels därför att man även i framtiden kommer att betala en stor del av tandvårdskostnaderna själv, dels därför att högkostnadsskyddets konstruktion är sådan att patienten själv även betalar en betydande del av kostnaderna över 3 000 kronor. Vi har ett starkt uppdrag som politiker här i landstinget att verka för att klara av ett ökat utbud, hålla tillbaka en köbildning, hålla tillbaka byråkratin och ta ett ansvar för att pressa priserna.

Samtidigt måste det, som debattörer i den här församlingen har påpekat under dagen, finnas tillräckligt många tandläkare kvar som vill jobba med det som ingår i det lagstadgade ansvaret för landstinget, det vill säga barn- och ungdomstandvård, nödvändig tandvård för äldre, psykiskt funktionshindrade med flera. Det handlar också om ett sistahandsansvar och om att kunna klara av tandvårdsutbildningen, praktikmöjligheter och sådana saker, på ett bra sätt.

Det här är naturligtvis ingen lätt ekvation att få ihop, särskilt inte i ett läge där tandläkarbrist hotar eftersom man försummat att bygga ut tandläkarutbildningen och under en lång period har satsat för lite på att utbilda nya tandläkare. Jag välkomnar för övrigt att regeringen nu ökar antalet platser på tandläkarutbildningen. Men ska vi klara den här ekvationen måste vi titta på en rad saker. Jag har redan nämnt att vi måste få ett större utbud och en ökad effektivitet i tandvården. Vi måste klara av en arbetsdelning mellan tandläkare och tandhygienister som blir mer rationell så att tandläkarna kan få jobba med de svårare fallen och tandhygienisterna i ökad utsträckning kan gå in i de enklare uppgifterna.

Vi måste utveckla smarta ersättningssystem inom landstingets lagstadgade ansvar. Vi måste, och det här tror jag är jätteviktigt, öka patientens makt, förståelse och ansvar i tandvårdssituationen. Det är både för att bättre förebygga ohälsa i tänderna och för att hålla nere kostnaderna i både den privata och offentliga plånboken. Jag brukar tala om att det gäller att stärka patientens makt i tandläkarstolen. Då kan också patienten bli en aktör för att ställa krav på låga priser.

En hel del av det här är ju ett statligt ansvar. Men landstinget har också ett stort intresse av att fundera på hur vi kan bidra i den här processen. Det är alltså ren självbevaringsdrift att vi nu från majoritetens sida har bestämt oss för att göra en översyn av tandvården under nästa år. Vi sitter på en strategisk resurs med de

tandläkare som arbetar inom folktandvården, och vi måste fundera på hur den resursen kan utvecklas.

Jag vet att det finns nya aktörer inom tandvården som driver tandvård på ett sätt som ger mer tandvård för pengarna. Jag ska inte nämna några namn, men när en ny större tandvårdsklinik, som verkar i Stockholm, kan erbjuda priser som ligger på hälften av folktandvårdens och det till största delen beror på smart ledarskap, på effektiv tidsbokning och arbetsdelning borde vi i den här salen vara nyfikna. Vad kan vi lära? Vad kan vi göra för att de tandläkare som i dag finns i folktandvården kan jobba mer effektivt?

Den nya majoriteten har kommit överens om att utreda folktandvårdens driftformer. Det kan inte jag tolka på något annat vis än att också frågan om folktandvården till delar eller helt ska privatiseras ingår i det utredningsuppdraget. Men det är en utredning som kommer att stå inför en rad svåra överväganden. Om folktandvården helt eller delvis ska privatiseras, handlar det då om avknoppning på personalens initiativ, upphandling av driften av folktandvården eller försäljning av större eller mindre block av folktandvårdens verksamhet till privata aktörer? Det här måste vi naturligtvis utreda. Jag tror personligen inte att det är fler enmanskliniker vi behöver utan vi behöver nya aktörer som kan jobba på nya sätt.

Men det kommer också andra följdfrågor. Hur ska ersättningssystemen förändras så att vi säkrar en konkurrensneutralitet inom barn- och ungdomstandvården så att de privata tandläkarna kommer in med sina speciella drivkrafter, som ofta är väldigt positiva och hjälper till att klara av de problem som oppositionen har pekat på men som oppositionen trots allt inte riktigt hann lösa under förra mandatperioden när det gäller skillnader mellan olika delar av vårt län i fråga om barns och ungdomars tandhälsa. Hur ska vi klara av att den nödvändiga tandvården blir bättre, alltså skyddet för äldre och psykiskt funktionshindrade, där vi nyligen fick en revisionsrapport från våra revisorer som visade på ganska härresande brister. Hur klarar vi att på ett bra sätt ha någon form av områdesansvar och sista handsansvar så att det alltid finns tandläkare och tandläkarmottagningar som är beredda att ta emot personer med särskilda behov?

Jag vill sammanfatta det här inlägget med att det är en utredning det handlar om. Men jag tror att vi måste stå väldigt fördomsfria inför den utredningen, och vi måste ta lärdom av de nya aktörerna. Vi måste möta de speciella utmaningar som tandvårdsreformen innebär.

Då vill jag slutligen kommentera det förslag från vänstersidan som har lagts fram om att majoriteten ska uppvakta regeringen om en tandvårdsreform. Jan Strömdahl frågar sig varför vi inte yrkar bifall till det förslaget.

Svaret är naturligtvis att det inte behövs. Regeringen kommer ju att införa en snarlik reform som träder i kraft 2008. I stället för att bekymra sig över landstingets korrespondens med regeringen borde oppositionen ägna sig åt två saker: 1. kontempera sina egna misslyckanden när det gäller äldres och psykiskt sjukas tandvård, 2. komma med goda och konstruktiva idéer om hur vi på ett bra sätt ska kunna hjälpa regeringen att göra det som redan borde ha gjorts för länge sedan: bota välfärdens blinda fläck och klara av en tandvård för alla utan köer, utan byråkrati och utan onödiga kostnadsökningar.

Anförande nr 297

Lena Cronvall-Morén (m): Ordförande, ledamöter! Den 1 januari 2003 försvann tandvårdsfrågorna in i dimmorna, menar jag. Den dåvarande majoritetens omorganisation slog då igenom, och tandvården miste i stort sett helt ett eget forum. Den kom visserligen att ingå som en del i en av de beredningar som då uppstod. Men egentligen har det inte funnits någon egen arena för tandvårdsfrågorna.

Anledningen sades vara att tänderna är en del av kroppen, och så är det förvisso. Därmed skulle tandvården på lika villkor konkurrera med sjukvården om tid och uppmärksamhet, helt enkelt vara en del av sjukvården.

Den tanken var kanske god, men följderna har blivit att tandvårdsfrågorna har drunknat i den så oändligt mycket större sjukvården, och förlusten har inte varit ringa, menar jag, för den i jämförelse med sjukvården lilleputtiga verksamheten. Vi har haft några ord vid de årliga budgetdebatterna, och vi har haft någon fråga då och då, men det är också allt.

Ändå är tandvård och tandhälsa ett allt hetare ämne. Sambandet mellan dålig tandhälsa och andra sjukdomar framstår i forskningen som allt tydligare, vad jag förstår, för att inte tala om barns kostvanor och därmed påverkan på tandhälsan.

Därför gläds jag åt att vi i den nya majoriteten får ett eget tandvårdsforum för diskussion, debatt och utveckling. För att tydliggöra var besluterna i tandvårdsärendena ska fattas kommer ordföranden och vice ordföranden att ingå i hälso- och sjukvårdsnämnden och kan där bli föredragande i de här frågorna.

Nu är tandvården åter på banan, och det är inte en dag för tidigt, med tanke på den vikt som frågan har för många människor.

Vad ska vi då göra i den nya tandvårdsenheten? Ja, utöver att mer allmänt tillse att tandvårdslagen uppfylls, det vill säga att god tandvård erbjuds länets invånare, har vi ett mer konkret ansvar för grupperna barn och äldre. För de äldre handlar det om den uppsökande verksamheten inom det reformerade tandvårdsstödet. Att döma av den senaste revisorsrapporten finns det nog ett och annat att göra där.

När det handlar om barnen handlar det delvis om möjligheterna att välja tandläkare. Ett annat viktigt område som vi också har berört lite i dag handlar om att försöka utjämna skillnader i tandhälsa mellan olika delar av länet. Med tanke på Vänsterpartiets kommentarer tidigare i dag om att barnen i Danderyd har mycket bättre tandhälsa än barnen i Kista verkar det inte ha hänt så mycket på det området heller under den gångna perioden. Det är en svår fråga, vet jag sedan tidigare, och den kommer säkert att kräva en hel del eftertanke.

Jag är övertygad om att den nya tandvårdsberedningen verkligen inte kommer att sakna arbetsuppgifter. Nu kavlar vi upp ärmarna och kör igång. Jag yrkar bifall till den nya majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 298

Kristina Söderlund (s): Ordförande, ledamöter! Jag tror att de allra flesta här i salen antingen i går eller i dag var en trappa upp och log inför fotografen. Det känns väl skönt att kunna le och känna att det känns bra. För vad säger inte ett leende? Ganska mycket, eller hur? Det skänker glädje och välbefinnande, och det blir oftast besvarat med ett leende tillbaka.

Det smittar, brukar man säga. Vi som håller på med hälso- och sjukvård kan tycka att i varje fall den här smittan är en positiv smitta som vi ska befrämja.

Jag är stolt över att vi socialdemokrater under valrörelsen hårt drev frågan om en ny tandvårdsreform. Det är oerhört viktigt. Jag är också stolt över att vi gjorde det i en tid då vi faktiskt hade pengar som kunde finansiera den reformen.

Vi har diskuterat detta under många år i vårt parti, och det har nämnts här i talarstolen. Äntligen fick vi också råd att ge ett förslag på en tandvårdsreform värd namnet. Vi ville till exempel att en undersökning hos tandläkaren skulle kosta runt 200 kronor, så att man kunde kontrollera sig regelbundet någon gång om året. Det är oerhört viktigt.

Skälet var förstas inte bara att befolkningen skulle kunna gå omkring och le, utan det finns mycket stora uppdrag på det här området. Det har också nämnts av de två debattörer som har varit uppe i talarstolen.

I vårt landsting kan vi se att tandhälsan generellt sett blir bättre. Men vi kan också se att det finns olikheter, framför allt när det gäller de äldre och barns hälsa. Vi kan dessutom se i egna rapporter som Beställare Vård har gjort att folk faktiskt avstår från att gå till tandläkaren av ekonomiska skäl.

Vår ambition har under mandatperioden varit att förändra detta. Allra viktigast har vi sett att det är att börja med barnen. Jag hörde Lena Cronvall-Morén prata alldeles nyss om att det inte har hänt så mycket. År 2002 startade folktandvården ett preventivt arbete just riktat mot barnen. Vi kan redan nu se en positiv riktning i det arbetet. Det handlar bland annat om att vi kan se att fluortanten har dykt upp på vissa skolor. Det är oerhört viktigt och ett enkelt sätt att komma till rätta med en del av problemen hos många barn. Men det arbetet måste fortsätta, så kommer vi att se ytterligare positiva resultat.

De äldres tandvård är också oerhört viktig. Där har vi sedan 1999 en tandvårdsreform som riktar sig till de äldre. I rapporter har vi nu sett att den inte fungerar fullt ut. Det får vi som kommer att syssla med tandvårdsfrågorna ta till oss. Vi får fundera över hur vi ska organisera detta på ett betydligt bättre sätt.

Det finns alltså en hel del uppdrag. Men när jag läser den borgerliga budgeten blir jag lite orolig, för jag tycker inte att det står speciellt mycket där. Det har sagts en hel del från talarstolen, men det har svajat lite vad man egentligen vill göra.

Man nämner de hemlösa som en grupp, men man pratar inte om barnens tandhälsa, och man har inte pratat om äldres tandhälsa. Det man gör är att man säger att det ska bli en utredning. Då har man ett direktiv till utredningen, men man har bara ett direktiv: driftsformerna ska utredas.

Vi har en mängd problem med tandhälsan och tandvården i Stockholms län som vi är överens om att vi ska åtgärda. Men man har redan bestämt sig för att det som är det stora problemet är driftsformen för folktandvården. Jag kan inte riktigt förstå vilken analys som har legat bakom det. Vi vet att folktandvården fungerar väl och är effektiv. Det finns inga köer, och det finns bra konkurrens inom tandvården.

Varför ger man ett direktiv om att se över driftsformerna men ingenting annat? Varför säger man inget om de behov som finns och vad man skulle behöva göra? Det är ingen analys. Jag tycker att utredningen borde få ett betydligt bredare uppdrag än att bara se på driftsformerna. Men det kanske är detta som är det viktigaste för den borgerliga majoriteten under den här mandatperioden.

Jag yrkar i varje fall bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget för landstinget.

Anförande nr 299

Elisabeth Dingertz (m): Ordförande, ledamöter! Jag ska fatta mig kort, i de sista skälvande sekunderna. Jag kortar ner talet och tar bara slutet.

Det är glädjande att konstatera att samtliga partier ställer upp på det ökade anslaget på 1 miljon kronor till patientnämnden för 2007. Men jag vänder mig starkt mot Miljöpartiets och Vänsterpartiets motiv till anslaget.

Miljöpartiet skriver att man tillstyrker en förstärkt budget ”på grund av att antalet ärenden ökat och bedöms fortsätta att öka med 20 procent 2007”. Vänsterpartiet skriver: ”Ett utökat anslag om en miljon ges till patientnämnden enär en ökad belastning på nämnden kan förväntas mot bakgrund av den nya majoritetens sjukvårdspolitik.”

För mig är dessa antaganden gripna ur luften. Själv bedömer jag och förväntar mig att patienter och anhöriga som har problem med möten i vården ska kunna vända sig till oss i förtroende, så att vi har chans att rätta till de brister, upplevda situationer och många missförstånd som uppstår.

Ett ökat anslag till patientnämnden med 1 miljon kronor jämfört med budgetdirektivet är motiverat med hänsyn till den ökande belastningen. Då vill jag tala om att det inte bara är en ökning av antal ärenden med 20 procent under 2006 utan även en ökad förfrågan på ärendestatistik, vilket är en glädjande ökning. Det är också en 10-procentig ökning av förordnanden av stödpersoner. Det är arbetskrävande för förvaltningen, som jag för övrigt tycker gör ett fantastiskt arbete som lyckas hålla budgeten varje år.

Jag yrkar bifall till förslaget.

Anförande nr 300

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Herr ordförande! Det är alltid svårt så här i slutet av en debatt att veta om man har någon talartid kvar eller inte. Men jag är glad att vi Moderater hade ett par minuter kvar, eftersom jag naturligtvis vill gå

upp och till oppositionen återgälda det tack som Dag Larsson riktade till majoriteten. Det är alltid spännande att mötas i den första debatten med nya roller och bryta åsikter i debatten. Det kommer att bli många sådana tillfällen framöver.

Jag tror att det finns samstämmighet kring mycket i sjukvården. Men naturligtvis finns det också en hel del stora och viktiga frågor där vi landar väldigt olika. Lås oss försöka ha ett konstruktivt arbete framåt och vara oense där vi är oense och jobba tillsammans där vi är ense!

Tack för debatten!

Landstingsstyrelsen

Anförande nr 301

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Mycket av det som ryms inom ramen för avsnittet Landstingsstyrelsen har ju varit föremål för debatt både i går och i dag så jag ska fatta mig väldigt kort.

Inledningsvis vill jag säga att jag tror att de rödgröna partierna har haft lite problem med alliansens budgetförslag för det är en stabil budget som landstinget kommer att ha, med reserver för att möta dels de kostnadsökningar som vi ser har accelererat under den senaste delen av år 2006, dels de stora underskotten på akutsjukhusen vilket gör att vi känner oss mycket trygga i det budgetförslag som vi har framlagt.

Det är viktigt att man känner den tryggheten i ekonomin, för det skapar utrymme för att kunna göra det förändrings- och utvecklingsarbete som vi behöver göra i vården både när det gäller att utveckla nya ersättningssystem och för att skapa utrymme för all den personal som på ett fantastiskt sätt gör stora insatser i vården. De ska ges större möjligheter att kunna leva upp till det ansvar som de har. Vi vill decentralisera verksamheten så att ansvar och befogenheter följs åt. Det är klart att det arbetet underlättas av att man har en budget som är stabil.

Men det räcker inte med de reserver som vi har lagt i budgeten för år 2007, vi vill dessutom skärpa uppföljningen och kontrollen. Vi gör det bland annat genom införandet av den politiska organisation som vi har utarbetat förslag om och som vi fattade beslutat om vid föregående fullmäktigesammanträde. Men vi vill också att man ska se till att månadsrapporteringen lämnas mycket snabbare. Den kan göras enklare utan att förlora i kvalitet. Om den kommer snabbare till oss så kan vi på ett helt annat sätt följa upp och det blir också möjligt att öka friheten och öka decentraliseringen samtidigt som vi ser till att stärka ägarstyrningen i den delen.

Vi vill också att delårsbokslutet ska levereras snabbare. Senaste delårsbokslut diskuterade vi vid förra fullmäktigesammanträdet, och det innebär att det inte återstår mycket tid för att göra någonting om man skulle behöva göra justeringar. Vi vill ha ett delårsbokslut som omfattar sex månader och på det sättet skapar vi större utrymme att känna att vi får ordning och reda i ekonomin, vilket är ett av de tre viktiga mål som vi har för vår budget.

Men om vi ska se till att få resurser till välfärden, resurser till både sjukvården och kollektivtrafiken och allt det andra som vi gör så är tillväxten viktig. Vi måste se till att vi får fler människor i arbete, som jag sade i går. Vi ska göra allt vi kan här i landstinget för att främja god tillväxt i Stockholmsregionen, och vi har för avsikt att under nästa år tillsätta ett tillväxtpolitiskt råd just för att studera vad vi ytterligare kan göra för att vara en del i arbetet med att så vitt gäller Stockholms län bidra till att skapa en tillväxtmotor i Sverige.

Men de skattepengar som vi får in måste också användas på allra bästa sätt. Vi ska se till att varenda krona vi har används optimalt. I det sammanhanget gäller det att hela tiden jobba med att få bort onödig administration och byråkrati. Kronorna ska användas på rätt ställe. De ska användas i sjukvården gentemot patienterna och de ska användas till en kollektivtrafik som är tillförlitlig.

Därför kommer vi att under kommande år, inte bara nästa år utan hela tiden, se till att det arbetas med de här frågorna, för då får vi också fokus på det som är viktigt, nämligen kärnuppgifterna. Vi ska inte lägga en enda krona i onödan på administration och byråkrati om den kronan kan användas på ett bättre sätt.

Vi står inför stora investeringar framöver, enormt stora. Om vi tittar i investerings-budgeten så kan vi se att vi inte ens har tagit med det nya sjukhuset som vi ska fatta beslut om vid årsskiftet 2007/08. Vi står inför stora investeringar i kollektivtrafiken. Vi har sagt att vi vill se över investeringsstrategin för att kunna göra en bedömning av varje investering, ta ställning till om den är lönsam eller inte. Jag tror att det är alldeles nödvändigt att vi ägnar mycket mer tid till investeringsfrågorna än vad vi har gjort tidigare. Detta är ett av skälen till att vi har lagt investeringsfrågorna i det strategiska utskottet och att det utskottet inte är en beredning under ägarutskottet, vilket var fallet tidigare. Nu blir det en mer central del av landstingets arbete, och det tror vi i alliansen är alldeles nödvändigt.

En del är oerhört viktig och den tror jag att vi måste ägna mycket mer tid åt. Det är IT-investeringarna. Jag tror att det inte finns någonting som är så viktigt som att utveckla vården till att vara en modern organisation där man verkligen kan se till att vi får en väl fungerande vård, att vi har ett starkt IT-stöd.

Men IT-frågorna är komplicerade och det måste investeras mycket stora resurser inom IT-området. Vi har sagt att vi vill göra en särskild granskning för att få ett bättre grepp om nuläget än vad i alla fall vi i alliansen har i dagsläget för att veta att de pengar som vi vill investera investeras på rätt ställe för att ge det resultat som vi vill ha när det gäller att utveckla sjukvården. En särskild granskning av IT-investeringarna vill vi alltså få till stånd framöver.

Både i går och i dag har vi diskuterat att skatteutjämningen, och någon sade att den inte kan vara den mest besvärliga frågan. Jag tror att Dag Larsson sade att den inte kan vara den allvarligaste frågan när det gäller landstingets ekonomi eller framtiden för landstinget. Men den är en väldigt central del när vi studerar våra möjligheter att klara av de stora åtaganden som vi står inför när det gäller att utveckla vården, att investera i vården och även i kollektivtrafiken.

Det är klart att det är ett problem att när våra skatteintäkter överstiger medelskattekraften i landet så får vi behålla ungefär bara 22 procent. I en region

där befolkningen växer hela tiden så är det ett bekymmer för oss, ett stort bekymmer, att inte få behålla skatteintäkterna fullt ut.

Ett erkännande för att vi har ett högre kostnadsläge i den här regionen än i andra delar av landet har vi fått i den utredning som nu har lagts fram och som visar att vi egentligen borde vara kompenserade med en halv miljard för de högre kostnader som vi har.

Om utredningens förslag blir realitet så skulle det förbättra situationen väldigt mycket för oss, nämligen med ytterligare en halv miljard. Men det är klart att det inte innebär någon ändring av inkomstskatteutjämnningen; det är bara kostnadsutjämnningen det handlar om.

Då säger man att i en omsättning på 60 miljarder så är en skatteutjämnning på 1,5 miljarder inte särskilt mycket. Men om man jämför detta med hur skatteutjämnningen beräknades tidigare så förstår ni att det rör sig om ungefär 4 miljarder.

Jag kan säga att jag gentemot den borgerliga regeringen, alliansregeringen, kommer att framföra samma synpunkter som jag framförde under förra mandatperioden. Jag tror att det är alldeles nödvändigt att vi får en revidering och förändring också av inkomstskatteutjämnningen. Vi är det enda landsting som betalar till skatteutjämnningen, vi står för en åttondel av inkomstskatteutjämnningen sett till landet som helhet. Men jag tror att man måste bredda den diskussionen.

Precis som Boris von Uexküll nämnde tidigare har vi ett väldigt stort åtagande när det gäller forskning och det är bra, för om vi inte satsar på klinisk forskning så är vi inte heller med och utvecklar vården så att våra patienter kan få den allra bästa vården. Men de insatser som vi gör på det området kommer också patienter i hela landet till del. Och det finns indirekt en del kostnader som inte syns på samma sätt.

Forskningen tillsammans med skatteutjämnningen och investeringar i infrastrukturen är frågor som jag tror att vi måste ta ett samlat grepp om och föra en diskussion med staten om. Hur mycket ska Stockholms läns landsting bära? Vilket är vårt ansvar, vilka är våra åtaganden och på vilket sätt kan vi bidra? Vi vill uppvakta regeringen och diskutera de frågorna för att på det sättet kanske komma fram på ett helt annat sätt än vad man hade möjlighet att göra tidigare med den socialdemokratiska regeringen.

Med dessa åtgärder som vi vidtar genom att satsa på kärnuppgifterna, se till att man bekämpar onödig byråkrati och administration, att se till att vi får en region som kännetecknas av framtidstro, av framsteg och tillväxt som leder till att vi får ökade skatteintäkter gör att vi är övertygade om att vi klarar av att se till att vi får en sjukvård som kännetecknas av god tillgänglighet, att vi får en kollektivtrafik som fungerar och att vi kan börja sänka den höga skatten, den skatt som ni på den rödgröna sidan har höjt med 2 kronor. Vi klarar inte av att sänka skatten i år med hänsyn till det avdukade bord vi ärver, men vi har ett förslag i flerårsbudgeten att försöka klara av att lägga en skattesänkning år 2008 om 25 öre.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till alliansens budgetförslag under rubriken Landstingsstyrelsen, alltså till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 302

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska i det här anförandet i huvudsak ägna mig åt de reflexioner som jag har gjort efter den här debatten och så får vi väl agera kombattanter i replikskiftena.

Jag vill börja med att säga att jag tror att det i vårt län finns ett behov av att skapa ett sammanhållet politiskt beslutfattande i centrala frågor, framför allt när det gäller infrastrukturen och tillväxten. Därför vill jag passa på att slå ett slag för ett förslag som vi har i voteringslistan som har fått nummer 24. Det handlar om att landstinget ska uppvakta regeringen i syfte att få överta huvudansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna från länsstyrelsen; den frågan berörde vi i går. Jag tyckte mig i den allmänpolitiska debatten i går skönja ett visst intresse i den här frågan, åtminstone från Centerpartiet. Nu gäller det att gå från ord till handling! Får jag också påminna Folkpartiet att ni tidigare har uttryckt mycket bestämda uppfattningar i denna fråga. Upp till bevis, Folkpartiet!

Dessutom vill jag säga följande. Ansvarskommittén kommer snart att lämna sitt förslag till hur det offentliga Sverige ska vara organiserat i framtiden. Vi väntar med spänning på detta. För Socialdemokraternas del är vi villiga att omedelbart sätta oss i fördjupade diskussioner med övriga partier om de frågor som har aktualiserats i denna mycket viktiga kommitté. Jag hoppas att det inom den nya majoriteten ändå kan finnas vissa partier som skulle vara intresserade av en diskussion om hur den regionala politiska nivån kan stärkas.

Förra gången landstinget fick erfara sviterna av en moderatledd majoritet i form av ett sällan skådat ekonomiskt moras av ineffektivt använda resurser som fick en bedövande revisorskritik till följd så handlade det inte minst om bristerna i landstingets styrsystem. Alla revisorer, såväl landstingets lekmanrevisorer som de auktoriserade revisorerna liksom anlidade konsulter, påpekade bristerna i att landstinget inte styrdes som en sammanhållen koncern. Alla pekade på den undermåliga och oklara ägarstyrningen.

När den förra majoriteten tillträdde för fyra år sedan förändrades därför styrsystemen i snabb takt; ägarstyrningen förstärktes radikalt och en organisation i landstinget etablerades som byggde just på detta, det sammanhållna koncernperspektivet. Därför uteblev inte heller de ekonomiska resultaten. Jätteunderskott förbyttes i överskott och kostnadsutvecklingen bringades ned till nivåer som gjorde att intäkter och kostnader balanserades, precis som de gör nu.

Men nu är den nya landstingsmajoriteten i rask takt på väg till den ordning som gällde under Ralph Lédels misslyckade ledning, menar jag. Något sammanhållet koncernperspektiv på landstinget finns inte längre. Det ska inte finnas, enligt majoriteten. Ägarfrågorna ska hanteras i inte mindre än tre olika fora, i tre olika utskott. Den ena handen ska naturligtvis helst inte veta vad den andra gör.

Vem och vilken beslutskompetens som ska gälla i de olika utskotten går inte att bringa reda i utifrån det material som vi hittills har sett. Inget organ ges det fulla och entydiga ansvaret. Ägarstyrningen kommer åter en gång att bli otydlig, suddig och motstridig. Revisorernas kritik för fyra fem år sedan handlade just om bristfällig ägarstyrning, kom ihåg det! Inte minst gällde kritiken bristfällig struktur för ägarstyrningen. Nu gör ni om misstaget igen. Resultaten hotar att komma *både* i form av att det blir dyrare och sämre verksamhet *och* genom att det blir mindre och sämre sjukvård för varje satsad krona. För ekonomin finns det alltid skäl att oroas under moderatstyret. Det vet vi av bitter erfarenhet i det här parlamentet.

I det borgerliga förslaget ingår inrättandet av ett särskilt kansli som i stället för att vänta på ett aktivt intresse underifrån för att bilda till exempel personalkooperativ ska trycka på privatiseringar och avknoppningar uppifrån. För personalen i landstingsdriven vård undermineras tryggheten i anställningarna och arbetsvillkoren genom den så kallade utmaningsrätten där upphandlingar ska ske enbart på vårdföretagens villkor utan tanke på personalen. Det är klart att personaldrift, i valet mellan att knoppa av eller hotas av tvångsupphandling från de stora vårdföretagens utmaningsrätt, kan komma att te sig som det bästa alternativet. Men icke förty är det under tvångsmässiga former som privatiseringspolitiken bedrivs – knoppa av, annars blir ni utmanade och upphandlade! Det är det mantra som upprepas för personalen.

Inte utan viss oro noterar jag också landstingsstyrelsens förslag att uppvakta regeringen för att ändra lagstiftningen så att längre kontraktstider blir möjliga. Det kanske finns anledning, det har vi talat om många gånger i den här salen, att se över lagen om offentlig upphandling. Men det kan aldrig få bli fråga om så långa kontraktstider att demokratin sätts ur spel. Det måste faktiskt vara möjligt för en tillträdande majoritet efter allmänna val att under en mandatperiod pröva frågan om kontrakt utan att ekonomiska skadeståndsanspråk drabbar landstinget eller skattebetalarna.

Med längre kontraktstid än fyra år utan fri uppsägningsrätt sätts faktiskt demokratin ur spel, enligt min mening. Jag hoppas att vi kan vara överens om att längre tid för kontrakten än fyra år inte ska komma i fråga.

Dessutom kommer det, som en del i den privatiseringshysteri som nu inleds, att uppstå stora extra kostnader för landstinget och skattebetalarna. På den punkten är majoriteten faktiskt väldigt tydlig i sitt budgetförslag. Det framgår att det handlar om stora omställningskostnader för att genomföra privatiseringsvågen, något som man naturligtvis inte talade om för väljarna för tre månader sedan. I budgeten har man heller inte varit villig att tala om hur stora kostnader det handlar om, man säger bara att det kommer att bli stora kostnader. Det är minst sagt anständigt, fullmäktigeledamöter, att ni får ett tydligt begrepp om vad privatiseringshysterins kostnader kan komma att summeras till.

Hur stor blir till exempel kostnaden för att i förtid, som ni nu tänker göra, säga upp avtalen med privata vårdleverantörer bara för att införa ett patientvalssystem i närsvården? Redan har beslutsförslag utarbetats som innebär uppsägning av inte mindre än 27 ingångna avtal med vårdföretag inom primärvården. Men inte med ett enda ord har finanslandstingsrådet berört kostnaden för denna förtida uppsägning av vårdavtal. Berätta nu, Chris Heister, hur stor den här kostnaden blir! Hur mycket pengar ska utan motprestation betalas ut direkt ned i de privata vårdföretagens fickor? Berätta vad prislappen blir för privatiseringsexemplet bara för att privatiseringarna är självändamål för den här majoriteten! Är det 100 miljoner, är det 200 miljoner eller är det 300 miljoner eller ännu mer? Du måste ge besked på den här punkten, Chris Heister.

Ordförande, det finns skäl att vara oroad när man tar del av högermajoritetens ekonomiska och politiska inriktning. Den omfattar såväl kostnaderna för en extremt långtgående privatiseringspolitik och en förvirrad, mycket förvirrad, ägarstyrning av landstingets egen verksamhet. Därför är det bättre för fullmäktige att bifalla det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 303

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande! Jag ska inte inleda något replikskifte ännu, men jag kan bara konstatera att väljarna har valt oss.

Ordförande, ledamöter, vi har precis lyssnat till snart två dagars debatt om trafik- och hälso- och sjukvårdsfrågor. Vi har i någon mån berört det område som jag kommer att ha ansvar för som personallandstingsråd, alltså personalen. Utan personalen stannar Stockholms läns landsting, skulle jag vilja hävda. Personalen gör ett fantastiskt arbete, de gör fantastiska insatser och det är faktiskt tack vare dem som vi har en hyfsat bra trafik och i många avseenden mycket bra vård som dock kan bli bättre.

I dag är Stockholms läns landsting en av landets största arbetsgivare med 45 000 medarbetare, ett gigantiskt antal personer. Som folktoppartist är jag särskilt glad över att kunna säga att viktiga delar av alliansens personalpolitik handlar om jämställdhet, jämlikhet, mångfald och integration. Landstinget ska vara en modern, öppen och attraktiv arbetsgivare där samtalet och den konstruktiva dialogen alltid är välkommen. Vi tar hellre negativa rubriker i en tidning än sätter munkavle på de personer som uttrycker sin egen åsikt.

Arbetet med att förebygga och minska personalens ohälsa måste intensifieras. Lika naturligt som det är för det privata näringslivet att erbjuda sina anställda fortbildning, friskvårdsinsatser och kompetensutveckling, lika naturligt ska det förstås vara också för Stockholms läns landsting.

Landstinget ska ha bra chefer med insikt om vad det innebär att vara ledare, ledare i en stor, modern och kunskapsintensiv organisation. Kompetensutvecklingen måste ske utifrån verksamheten och den enskilda individens behov.

Den snabba utvecklingen som kontinuerligt pågår inom de medicinska och tekniska områdena samt den demografiska utvecklingen ställer stora krav på en strategisk planering avseende personal- och kompetensförsörjning. Det förhållandet att en stor del av landstingets personal är högskoleutbildad med lång utbildningstid ställer särskilda krav på lång och god framförhållning och landstingsövergripande strategi när det gäller personalförsörjningen. Landstinget, tycker vi i alliansen, ska vara en förebild när det gäller att ta vara på och värdesätta samhällets mångfald och aktivt arbeta med ett målinriktat arbete mot kränkande särbehandling, diskriminering och sexuella trakasserier.

Goda och förtroendefulla relationer med fackliga organisationer är grunden i ett landstingspolitiskt arbete. Hur denna dialog praktiskt ska se ut ber jag att få återkomma till. Jag yrkar bifall till alliansens förslag till budget!

Anförande nr 304

H å k a n J ö r n e h e d (v): Herr ordförande! Det känns jättespännande att få komma direkt efter det nya personallandstingsrådet. Personal är det jag tänker prata om nu. Indirekt har vi ju pratat mycket om personalen under de här dagarna.

För mig är personalen verkligen vardagshjältar. Det är ju de som varje dag ser till att medborgarna blir nöjda med den verksamhet som Stockholms läns landsting kan ge. Det är de som varje dag tricksar och fixar för att tillfredsställa patienterna, det är de som så hängivet ger av sig själva för att få vården att fungera. Oavsett driftform arbetar de hängivet för att ge god medicinsk kompetens. Även om vi är lite oense om driftformerna tror jag man ska vara försiktig med att skuldbelägga offentligt anställd personal, som jag kan tycka förekommer ibland, för de jobbar jättebra.

Jag vill säga att Vänsterpartiets syn, tvärtemot vad ni där borta tycker, är att varken de här vardagshjältarna, patienterna eller vården över huvud taget är någon handelsvara. Det som också skiljer oss jättejättemycket från dig, Maria, är att vi vill att vår personal ska vara kvar i landstinget, att de ska kunna utvecklas, driva på förbättringar, trivas och vara stolta över sitt jobb i landstinget. Jag tror att det är den största skillnaden mellan Vänsterpartiet och den moderatledda borgerlighetens syn på personalen: vi vill att personalen ska vara kvar och ni vill att de ska lämna landstinget.

Vänsterpartiet tycker också att vi politiker borde ta en aktivare arbetsgivarroll såväl när det gäller lön som arbetsmiljö och anställningsvillkor. Det innebär inte att vi vill lägga oss i avtalsrörelser eller andra uppgörelser mellan parterna, men vi vill ändå använda vår arbetsgivarroll till att skapa goda, moderna, attraktiva arbetsplatser och arbetsvillkor. Vi måste ha åsikter, för vi är ju ändå en del av parten.

Från Vänsterpartiets sida skulle vi vilja ge riktlinjer för hur de lokala avtalen ska prioritera de lågavlönade kvinnorna. Vi vill även genomföra en arbetsvärdering som utjämnar osakliga löneskillnader mellan kvinno- och mansdominerade yrkesgrupper. Ett gott exempel på ett sådant arbete är den arbetsvärdering som har gjorts i Uppsala läns landsting.

En annan sak som vi tycker det är viktigt att se är att vården har blivit högproduktiv, natt som dag. Därför var det ett väldigt bra initiativ att vi under förra mandatperioden kunde genomföra en två timmars arbetstidsförkortning för personalen på natten. Det har ju visat sig i undersökning efter undersökning att arbete på natten är oerhört påfrestande för hälsan.

Det var alltså en hälsosatsning, men det var ju också en arbetstidsförkortning, som Vänsterpartiet länge har varit förtjust i. Vi föreslår att man ska börja med det för personalgrupper med särskilt tung arbetsbelastning och hög sjukfrånvaro. Vi menar att det ger bättre kvalitet i vården och många gånger även har positiva ekonomiska konsekvenser. Ett utmärkt exempel – fast jag efter dagens debatt blir lite osäker på om det är så eller inte – är Radiumhemmet, där man nu har kunnat utnyttja operationssalar och andra resurser mellan 7 och 19 i stället för bara till klockan 16. Det visar hur en arbetstidsförkortning kan leda till att man kan införa tvåskift och på så sätt utnyttja lokalerna mer effektivt vilket är bra för våra medborgare.

Som Maria sade är vi en av länets största arbetsgivare, och då tycker jag att vi ska ta ett stort arbetsgivaransvar. Har man varit med i den valrörelse som har handlat så mycket om jobb och jobbskapande åtgärder, tycker vi att det är en självklarhet att vi ska anställa fler. Hade Vänsterpartiet fått styra i riksdagen så hade vi kunnat göra det med våra budgetförslag där, men nu får vi avvakta. Landstinget är ändå länets största arbetsgivare, och vi har därför ett ansvar, tycker vi. Fler anställda vardagshjältar, fler händer, skulle ge ännu bättre vård i den mänskliga sektorn.

Jag blir glad när Maria Wallhager som nytt personallandstingsråd också nämner jämställdheten, för det måste vi fortsätta arbeta med. Jag tycker att vi förra mandatperioden tog ett jättekiv när det gäller jämställdhet. Vi tycker att man ska arbeta med lokala jämställdhetsplaner, och ett oerhört gott exempel på det är Hässelby vårdcentral, som är ett fantastiskt föredöme. Deras lokala arbete med en jämställdhetsplan borde verkligen spridas i hela koncernen!

Landstinget ska också vara föredöme när det gäller mångfaldsfrågor – och då handlar det inte om driftformer från vår sida! Nu kommer Vänsterpartiets att-sats om en HBT-policy så att vi även kliver fram i den frågan. Det handlar både om bemötande för homo-, bi- och transpersoner i vården, även som anställda, men det kan också handla om en sådan sak som att man när landstinget gör reklam för sig inte bara visar heteronormativa bilder exempelvis. Ungdomsmottagningar är fantastiska på att jobba med de här frågorna.

Nu kommer alltså vår att-sats. Jag börjar nog bli lite trött och det börjar gå i kors; politik är härligt och gör att man blir andfådd! Maria, jag tappar orden, för i mångt och mycket måste jag säga är jag överens med dig – om din analys, men inte om de verktyg som du föreslår. Vänsterpartiet anser att man som anställd måste få makt över sitt arbete och kunna påverka sin arbetssituation. Därför föreslår vi självstyrande enheter, intraprenader, med makt och ansvar för ekonomin. Jag anser att det är viktigt att utveckla organisationen med tydligare och kortare beslutsvägar, så personalen får möjlighet att påverka. Mer makt på arbetsplatsen uppmuntrar initiativ och skapar bättre arbetsmiljö. Det är ett effektivt sätt att bryta hierarkier – det tror jag vi måste göra i vården – och det tror vi är långt mer effektivt än att byta driftform. Det är våra vardagshjältar värda!

Anförande nr 305

V i v i a n n G u n n a r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! Nu har vi nästan kommit till slutet på landstingsbudgeten.

Den övergripande inriktningen för Miljöpartiet är att arbeta för ett långsiktigt hållbart samhälle. Därför är det viktigt att arbeta för en budget i balans och minskad skuldbörda. Samtidigt är det viktigt att få ut så bra verksamhet som möjligt ur de pengar som läggs i landstingsskatt. Med en omslutning på 60 miljarder och ett stort investeringsomfång borde vi kunna få ut en mycket god verksamhet med hög kvalitet. En långsiktigt hållbar ekonomi borde kunna uppnås.

Miljöpartiet menar att steg i en sådan riktning är att ta fram en långsiktigt hållbar investeringsplan och använda en lägre internränta i den egna verksamheten än vi har gjort tidigare. Nu hoppas vi att Chris Heisters översyn också kommer att omfatta långsiktigheten och den långsiktiga ekonomin.

Ryckighet i planeringen av investeringar inom kollektivtrafik eller sjukvård, budgetar med dålig genomsiktighet och för lite uppföljning och utvärdering förödde landstingets ekonomi förra gången vi hade en borgerlig majoritet. Låt inte detta hända en gång till!

Vi anser att det nu, efter några svåra besparingsår som vänt röda siffror till svarta, också bör finnas utrymme för att skärpa målen inom några viktiga områden. Det gäller att skapa framtidsinriktade strategier för samhällsplaneringen och för landstingets huvudområden, sjukvård och kollektivtrafik.

Tvåra kast i ägarskap och i organisation och utbud skapar förvirring hos medborgarna och gör dem mindre benägna att tro på att landstingets tjänster faktiskt är bra. För vår del tror vi mer på en utveckling i lugn takt och med brett samförstånd, med en mångfald former som möter behov, än höger om marsch in i utmaningsrätt och sålda sjukhus.

Vi anser att landstinget ska ta fram ett nytt övergripande framtidsinriktat mål för klimatarbetet, och vi vill skärpa arbetet i riktning mot ett fossilbränslefritt landsting så att målet kan nås redan 2015 i stället för som tidigare beslutat 2021. Detta är en av våra viktigaste framtidsvisioner.

Ett sätt är att landstinget som stor upphandlare påverkar utbudet av varor och tjänster. Vägen till hållbarhet går över konkret handling, som alla de tusentals upphandlingsbeslut som görs i verksamheterna. Vi vill att landstinget ställer hårda krav på ekologisk, social och etisk hållbarhet i *alla* upphandlingar.

Det långsiktiga utvecklingsarbetet måste gå hand i hand med ett fördjupat demokratiarbete och samverkan med kommunerna. I ett sådant arbete är det viktigt med många kontaktpunkter såväl för politiker som för tjänstemän och operativ personal samt för organisationer och näringsliv.

Vi ifrågasätter därför starkt de nedskärningar av kontaktpunkterna som görs i alliansens nya organisation. Vi anser att det finns ett klart behov av att föra en dialog i geografiska sjukvårdsberedningar och i regionorganisationen för SL. Vi

ser också gärna att det lokala ansvaret och befogenheterna ökar. Vi föreslår därför att ett demokratiutskott inrättas direkt under landstingsfullmäktige. Det tillväxtpolitiska råd som alliansen föreslår uppfattar jag som en skvader av samhällsinriktad politik, som inte omfattar vad landstinget ska göra. Det är klart, om man får ett landsting som utvidgas med andra uppgifter så kan man också hålla på med ett tillväxtinriktat råd, men för närvarande är det inte den uppgiften som landstinget har över huvud taget. Däremot tycker vi att ett demokratiutskott skulle vara en mycket bra komplettering till landstingsfullmäktige.

Miljöpartiet har ett starkt fokus på miljöarbetet och folkhälsoarbetet som en grund och förutsättning för en långsiktig utveckling. Vi saknar denna inriktning i alliansens förslag och vill därför inrätta ett särskilt utskott för miljö och folkhälsa samt komplementär och alternativ medicin under landstingsstyrelsen. Vi vill inte att det konkreta folkhälsoarbetet ska gå över till Karolinska Institutet. Karolinska Institutet är väldigt bra på forskning, även om folkhälsa, men det konkreta folkhälsoarbetet ska ske i denna organisation!

Vi vill också utvidga landstingets värdegrund att omfatta hela landstingets verksamhet. Det är i det sammanhanget viktigt att jämställdhets- och funktionshindersperspektivet blir mycket tydligare och att barn- och ungdomsperspektivet också säkras.

Slutligen tycker vi att landstinget också som arbetsgivare ska verka för att personalen har en god miljö, goda utvecklingsmöjligheter och friskvård. En av de viktigaste insatserna för att behålla en frisk personal är att arbeta vidare med att korta arbetstiden. Vi vill att landstinget på sikt kortar arbetstiden till 35 timmar och för vårdpersonal med tunga arbetsuppgifter till 30 timmar per vecka. Detta är också steg till ett hållbarare samhälle.

Bifall till Miljöpartiets budget i landstinget!

Anförande nr 306

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande, värderade tappra kvarsittare! Jag förstår ju att julbordet lockar.

Vårt landsting har under många år engagerat sig på många sätt, inte minst finansiellt, för att stimulera och stödja forskning och utveckling. Det är en god tradition, och den vill vi från alliansen och jag i det nya ansvar jag går in i om en vecka som ordförande i FoUU-utskottet värna och utveckla ytterligare. Vi vill stärka denna goda tradition på alla sätt. Därför behöver vi ännu mera närma oss Karolinska Institutet och finna nya former för samverkan och samarbete – någonting som har lagts ned under den period som ligger strax bakom oss, anser jag.

Fram till majoritetsskiftet efter 2002 års val fanns det en gemensam nämnd mellan Karolinska Institutet och landstinget, men en bit in på 2003 upphörde praktiskt taget alla kontakter med politiken i formell mening eller i praktisk mening, medan man på landstingstjänstemannanivån har fortsatt och mött kollegerna på Karolinska Institutet. Det är lämpligt nu, anser jag, att vi breddar denna samverkan med Karolinska Institutet med ett ökat politiskt engagemang, därför att

annars får vi ingen återkoppling, vi vet liksom inte vad de resurser används till som är så intimt hopkopplade i många avseenden.

I den dåvarande nämnden ingick de främsta sjukvårdspolitikerna från respektive block, och där fanns representanter för dåvarande hälso- och sjukvårdsnämnd och produktionsstyrelse med förvaltningschefer. I ett nationellt perspektiv har Stockholm att spela en utomordentligt viktig för att inte säga central roll, både när det gäller att finna ekonomiska samverkansmodeller och att knyta ihop olika aktörer inom högre utbildning, forskning och innovationssystem.

Därför är det naturligt, som vi skriver i vår budgettext och som vi har uttalat i olika sammanhang, att knyta ihop landstingets engagemang för forskning och utveckling inte bara med Karolinska Institutet utan också med Stockholms universitet, Handelshögskolan och Tekniska högskolan. Det ska göras mycket påtagligt. Jag ska alldeles strax berätta hur jag tycker det skulle kunna gå till, nämligen att vi under sensvåren i år, om det är praktiskt genomförbart, på landstingets eller FoUU-utskottets initiativ genomför ett regionalt eller för den delen kanske nationellt forsknings- och utvecklingssymposium där deltagarna kommer ifrån de nämnda universiteten och högskolorna. Det kan gärna också knytas ihop med den nytilträdde regeringen – jag tror de har en del att både lära och kanske framför allt bidra med – och föra en konstruktiv diskussion om just fördelningen av forskningsresurser. Vetenskapsrådet är naturligtvis också en viktig aktör på det här området.

Vi talar ofta om att hälso- och sjukvården är en tillväxtbransch, att vi vill medverka som landsting till att regionen växer till och så vidare. I det syftet tror jag att det kan vara angeläget att under våren 2007 hitta en gemensam plats, ett gemensamt forum, där vi jämför karta och verklighet för att kunna hitta ett aktivitetsprogram som leder den här regionen till just den framstående position som den förtjänar.

Vi vet alla, och ingen har sagt emot det, att den kliniska forskningen är utomordentligt angelägen och viktig för patienterna, nu och framöver. Vi har tagit, vi tar och vi är beredda att ta ett mycket stort ansvar för att denna forskning ska ha ett adekvat utrymme i vårt arbete, då i nära samarbete med Karolinska Institutet. Men vi är redan inne i en tid då det har varit praktiskt taget omöjligt att, som det gick för tio femton år sedan, skilja preklinisk forskning från klinisk forskning. I dag griper det in i vartannat och medicintekniken och i stort sett alla deltagande moment är inne i ett intimt samarbete. Därför är det lite knepigare att hitta någon gräns, utan vi får snarare resonera om gränssnitt och försöka klara ut i tydliga överenskommelser vilket ansvar som åvilar regering och riksdag nationellt och vad som är vårt regionala ansvar.

Vi har också sagt i vårt budgetförslag att det både under nästa och nästkommande år kommer att göras ett antal riktade forskningssatsningar mot äldre, mot kvinnosjukdomar, mot psykiatri samt Maria ungdoms forskning kring psykosocial belastning och så vidare. Jag har inte upptäckt några motsättningar mellan partier eller partigrupperingar i det avseendet.

En annan utomordentligt viktig för att inte säga avgörande fråga för att vi ska kunna bemanna alla våra enheter framöver är ST-läkarfrågan, och för den delen

motsvarande specialistutbildning på den psykiatriska sidan. Det här ligger i dag under FoU-kansliet, och vi ska försöka samordna det så det blir mera renodlat och ännu tydligare än det har varit hittills. Det här är någonting som jag hoppas att vi är överens om, för då går det lättare att hantera de olika frågorna och också i det avseendet diskutera både finansiering och planering på detta viktiga område.

Som ni ser av budgeten – och jag tror inte det föreligger någon oenighet om det heller – kommer det att inrättas två regionala FoU-enheter, en i nordost och en i nordväst. Socialstyrelsen har sagt att man vill bidra, och vi förutsätter att löftena fullföljs. Det har lagts till rätta på det sätt som Socialstyrelsen föreskriver, och dessutom lämnats in i rätt tid, så det ska nog komma i gång efter helgerna hoppas jag. Det är väl förberett.

Två saker till innan jag avrundar den här delen av budgetdebatten. Forum för kunskap och gemensam utveckling finns och har funnits i några år. Men kunskapen om deras arbete är minimal. Där finns två centra, ett heter Centrum för samhällsmedicin, tror jag, och det andra heter Centrum för vårdutveckling. Verksamheten är viktig och angelägen. Den fanns tidigare i lite olika konstellationer, bland annat inom hälso- och sjukvårdsnämndens hägn, och delades upp för några år sedan.

Det här arbetet bör bli mera känt, liksom en del annat av verksamheterna som bedrivs i vårt landsting och som därför att det knappt har varit någon politisk ledning eller styrning ens har väckt särskilt stort politiskt intresse. Därför kommer jag att ta initiativ via FoUU-utskottet att alla de verksamheter som ingår i dess ansvarsområde årligen ska avrapportera till landstingsstyrelsen: detta har utretts, det här är dagsläget, det här tänker vi göra det närmaste året. Denna rapport till landstingsstyrelsen kommer jag att föreslå också ska bli en anmälan till landstingsfullmäktige. På det sättet kan vi hålla liv i alla de här viktiga angelägenheterna och få en bild av vad de gör och vad de bör göra, och på det sättet kan vi få en gemensam styrning och utveckling av det arbete som utförs där.

Sedan har vi en annan liten nätt fråga att hantera det närmaste året. Det ska byggas ett nytt sjukhus, har vi varit överens om. Vi har varit överens om inriktningen, och vi har varit överens om en formgivningstävling. Tomten är ganska väl bestämd och vi har sett till att den är tillräckligt stor och avsatt på det sättet att det går att bygga ut både norrut och österut – västerut är det lite knepigt med hänsyn till Solnavägen och den tidigare belägenheten. Detta nya sjukhus, som bara har ett arbetsnamn, en förkortning som jag vägrar uttala, säger man är för litet när det bara har 600 vårdplatser. Snart blir det väl auktion om hur många vårdplatser det ska vara, och så är vi nere i de gamla hjulspåren som vanligt och ingenting nytt har hänt.

Det viktiga för oss nu är, tycker jag, att hantera denna fråga om det nya sjukhuset så att någonting nytt verkligen händer, så att vi får det komplement till hälso- och sjukvården i Stockholms län som länets invånare och framför allt dess patienter förtjänar.

Det är en mycket tät tidplan, mina vänner, om jag har räknat rätt. Vi skulle ju ta ett beslut här andra tisdagen i december nästa år, om ganska precis ett år. Senast tre veckor innan ska landstingsstyrelsen hantera frågan, och några veckor dessförinnan ska landstingsrådsberedningen besluta i frågan. Innan dess ska utskottet vara färdigt med allt beredningsarbete. Det blir möjligen en kort sommar, eller ett oerhört intensivt arbete – jag kommer att satsa på det senare – med FoUU-utskottet, som ju har tillgång till kompetens på området.

Låt mig säga så här. Så snart det är praktiskt möjligt, och det kommer att ske före sommaren – helst vid majfullmaktige, möjligen i juni – skulle jag vilja att fullmäktige fick en bild av dagsläget: det här är gjort fram till nu, det här återstår att göra, för att vi ska komma in i tänkandet och inte ha det enbart i ett utskott under landstingsstyrelsen, eller enbart i landstingsrådsberedningen eller ens enbart i landstingsstyrelsen. Frågan är av utomordentligt stor vikt, inte minst ekonomiskt och finansiellt. Därför känns det väldigt angeläget att få en aktualitetsinformation till stånd före sommaren.

Jag beklagar, som jag sade under mitt första inlägg i den allmänpolitiska debatten, att vi har så mycket förlorad tid när det gäller det nya sjukhuset – konsekvenserna av 3 S och så vidare. Därför gäller det att speeda upp det här nu. Jag har ju förvarnat salongen om att det kan tänkas bli två möten i månaden med FoUU-utskottet till att börja med, för att vi ska komma in i arbetet och komma i gång.

Herr ordförande! Jag ber än en gång att få yrka bifall till det bästa budgetförslag jag hittills har sett, nämligen det som alliansen har lagt på fullmäktiges bord för några dagar sedan.

Anförande nr 307

Landstingsrådet Andersson (c): Herr ordförande! Vi har under den här sessionen hunnit med att debattera miljöfrågor, och vi har debatterat tandvårdsfrågor. Men det finns ett område som ligger mig varmt om hjärtat, som ingår i mitt ansvarsområde som landstingsråd, som jag inte har haft så mycket tillfälle att tala om. Det är naturligtvis skärgårdsfrågorna. Anledningen till att jag tar upp detta under landstingsstyrelsen är att det är ett sektorsövergripande område, som jag tror i stor utsträckning kommer att hamna där under den kommande mandatperioden. Hoppas det är okej.

Under den senaste månaden har jag ägnat mycken tid åt att träffa personer som är verksamma och boende i skärgården. Jag måste säga att det är oerhört intressant och fascinerande. Jag har också haft tillfälle att åka ut till några av öarna och träffa människor där. Denna region är verkligen någonting unikt, med sina 30 000 öar, 150 bofasta öar och en befolkning på kanske 7 000 i denna enorma rymd. Bland dessa 7 000 personer finns den kanske största tätheten av entreprenörer och företagare i hela landet och den största tätheten när det gäller föreningslivet. Det

här är människor med en oerhörd kapacitet att ta vara på sig själv och sina intressen, utveckla idéer och så vidare.

(Andre vice ordföranden: Den här frågan kanske hör hemma under regionplanenämnden? Det är bara ett förslag från min sida så du sparar tid.)

Nej, jag kommer strax fram till min poäng. Men låt oss korta det då och i stället konstatera att här finns en oerhörd utvecklingskraft, som vi har all anledning att ta till vara. Det är ett stort intresse för vår region.

En av de saker som vi har tagit upp i budgeten är att omarbete skärgårdsprogrammet. Det har ju mött en hel del kritik från remissinstanser och andra. Det här är inte förankrat på något vis, men jag tror inte det är självklart under vilken beslutsinstans som det ska hanteras. Själv ser jag gärna att det sker under landstingsstyrelsen.

Där måste vi naturligtvis ta vara på att skärgårdsborna i så hög grad just är vana och kapabla att artikulera sina intressen och sina ståndpunkter. Arbetet måste präglas av en betydande lyhördhet, och det måste också ta fasta på att skärgården är ett område som behöver mera frihet och större lyhördhet för att kunna utvecklas optimalt.

Jag vill understryka att skärgårdsfrågorna är sektorsövergripande. Jag kommer att vara ett mycken aktivt skärgårdslandstingsråd fastän jag enbart är ersättare i Skärgårdsstiftelsen. Jag ser det närmast som en fördel att inte vara för hårt lutad mot en av de nämnder, styrelser, stiftelser med mera där skärgårdsfrågorna ligger. Det i sig är också någonting som talar för att de här frågorna i viss utsträckning kommer att diskuteras under landstingsstyrelsen.

Det här för mig över till regionfrågan. Eftersom Ingela Nylund Watz har varit inne på det området, vill jag säga att det här inte är ett område där alliansen har en position som är klar och fix när det gäller våra långsiktiga visioner om regionernas ställning. Centerpartiet är ju ett federalistiskt parti, som tror på starka regioner och minskad statlig centralstyrning. Gårdagens trafikpolitiska debatt, liksom Socialdemokraternas och Miljöpartiets piruetter för fyra år sedan, visar att beslutsfattandet när det gäller infrastrukturfrågor inte är optimalt i dag. Här behöver regionerna få en betydligt starkare ställning!

Jag vill också kommentera Håkan Jörneheds många att-satser inom HBT-området. Jag gissade att han höll på att samla ihop till en debattartikel. Men jag vill understryka att för Centerpartiet är HBT-perspektivet en viktig fråga. Även om vi nu har yrkat avslag eller röstat mot en hel del av de att-satser som har föreslagits, innebär inte det att vi saknar engagemang i den frågan. Jag tror att vi kommer att få anledning att i olika sammanhang ta upp dem. Som partiföreträdare vill jag gärna ha det sagt.

Jag vill också säga att ökad valfrihet i sig är en viktig HBT-reform. Man måste också ha möjlighet att välja bort den typ av verksamhet som man upplever som diskriminerande.

När man utformar insatser för HBT-personer och andra minoriteter måste man vara vaksam på att man inte alltid kan göra allting överallt. Då hamnar vi i en situation med enorma utbildningsbehov för all personal, och det kan bli både byråkrati- och kostnadsdrivande tror jag.

Jag vill avsluta det här anförandet med några reflexioner kring just risken för att vi – i all välvilja – i den här församlingen, liksom i riksdagen, lägger ett tyngre ok på vårdens verksamhet än vad som är lämpligt. Vi kommer med väldigt mycket konkreta förslag i småfrågor, som emanerar i program och nya föreskrifter. I riksdagen kommer man gärna med nya detaljregleringar. Ibland visar vi för liten tilltro till det sunda förnuftet bland vårdens personal, och i all välvilja lägger vi förslag som i slutändan leder till mer tid med blanketter, fler centralt placerade tjänstemän, i det här huset eller ute i verksamheterna, och mindre tid för det som trots allt är den viktigaste insatsen för till exempel patientsäkerhet, nämligen att läkare, sjuksköterskor och undersköterskor får tid att ägna sig åt sitt jobb: att hjälpa patienter.

Anförande nr 308

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Det var ett mycket intressant inlägg från Ingela Nylund Watz, för det bekräftar vad jag sade inledningsvis om att hon har väldigt svårt att hantera alliansens budget. Det är en stark budget, en budget som har reserver för att möta upp mot det avdukade bordet. När hon då inte kan kommentera budgeten i den delen, börjar hon prata om annat: hur det var förr i tiden eller hur det kan tänkas bli. Men någon kommentar kring själva budgeten klarar hon inte riktigt av – och det förstår jag, med tanke på hur stabil och solid den är.

Det är likadant när det gäller att vi i vår budget lägger förslag om hur man kan stärka uppföljningen och kontrollen av de egna verksamheterna. Ett led i det är att se till att vi har en ordentlig verksamhet inom ramen för landstingsstyrelsen, och det är därför vi bland annat har inrättat ett produktionsutskott som har till uppgift att ägna sig åt just den frågan, som är så viktig.

Som vanligt försöker Ingela Nylund Watz måla upp en bild av hur illa det kan bli med den nya organisationen. Avvakta och se hur det blir, Ingela Nylund Watz. Inom ramen för landstingsstyrelsen ligger denna viktiga uppföljning.

Anförande nr 309

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Nej, jag tänker inte vänta och se. Det är nu landstingsfullmäktige tar ställning till vilken budget vi ska ha.

Det är faktiskt så, Chris Heister, att när du säger att er budget är stark hävdar jag med bestämdhet att om den nu är så stark och vi har en så enorm tillväxt av skattekraften som vi har i vår region, varför orkar ni då inte fullfölja de satsningar som behöver göras på sjukvården, varför har ni 300 miljoner kronor mindre till sjukvård och varför i all världen riskerar ni att ta er ut på samma gungfly som Ralph Lédel förde er ut på under den förra mandatperioden ni regerade?

Tre olika former av ägarstyrning ska vi ha i vårt landsting. Tre olika kategorier av landstingsråd ska styra. Ingen kommer att veta vad den andra gör. Det kommer att bli mer otydlighet och mer revisionskritik!

Anförande nr 310

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ingela Nylund Watz, vi har under de här dagarna diskuterat de där 300 miljonerna många gånger om. Ni har ännu inte svarat på de 150 miljoner som ni har på ospecificerade besparingar på sjukhusen.

Låt mig säga, Ingela Nylund Watz, att när vi i vår budget lägger det ena förslaget efter det andra förslaget för att stärka uppföljningen och kontrollen, så säger Ingela Nylund Watz att det blir precis tvärtom. Du kan väl ändå läsa innantill, Ingela Nylund Watz? Vi har sett till att vi har under landstingsstyrelsen både ett produktionsutskott, som har till uppgift att koncentrera sig på uppföljning, ett strategiskt utskott, som kan ägna sig åt de långsiktiga investeringsprocesserna, som vi behöver lägga mycket tid kring, och ett allmänt utskott, som utvecklar spelregler som ska vara neutrala mellan produktion och beställning.

Det här är att stärka och se till att vi få ordning och reda på saker och ting och får utrymme att utveckla och förbättra vården.

Anförande nr 311

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Med viss erfarenhet skulle jag vilja säga att det inte är lätt att få ordning på en 10-miljardersekonomi i sönderfall, när man har verksamheten under kontroll på både ägarsidan och produktionssidan i ett och samma häng.

Hur Chris Heister ska orka med tre självständiga landstingsråd som ska ansvara för bara ägarsidan av landstingets verksamheter kommer i sanning att bli en fröjd att studera de närmaste åren. Vi kommer i sanning att få se fortsatt oreda à la Lédel i det här landstinget, det är jag övertygad om!

Och Chris Heister, 300 miljoner kronor på sista raden till sjukvården mindre än vad Socialdemokraterna föreslår i budgeten för att förbereda stora skattesänkningar, det innebär faktiskt att vi kommer att få en ny period av sparbetning i sjukvården!

Anförande nr 312

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Det sista först, Ingela Nylund Watz. Just för att inte hamna i den situation som du har gjort under det här året, när du fick göra om budgeten två gånger, har vi sett till att vi har reserver för att möta era höga kostnader och de stora underskott som finns på sjukhusen. Just därför har vi en stabil budget.

Ni gör av med pengarna från första dagen. Vi har dem för att kunna lösa era problem och kunna göra extra beställningar under året, om behoven växer. Vi har både hängslen och livrem. Det har inte du.

Återigen, Ingela Nylund Watz: Det är lätt att höja skatten. Hade du inte höjt skatten så hade du haft ett samlat underskott på över 22 miljarder de senaste fyra åren. Kom inte och säg att det är du som har fixat detta! Det är skattebetalarna i Stockholms län som har sett till att landstinget har en ekonomi i balans.

Anförande nr 313

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Just precis, Chris Heister! Men vitsen med god och sund ekonomisk hushållning är att göra av med ungefär lika mycket, helst lite mindre än man tar in. Det står i kommunallagen att det är god sed i den kommunala sektorn. Det har vi lyckats med.

Mig veterligen har ni inte någon gång under den förra mandatperioden föreslagit sänkt skatt, så någonstans måste ni ändå ha byggt era budgetförslag på att de verksamheter vi har bedrivit och vill bedriva kräver den intäktsmassa som vi orkade skaffa det här landstinget för att slippa uppta mera lån.

Återigen ställer jag den fråga som du inte har svarat på: Vad kommer privatiseringshysterin att kosta? Ni skriver i era uppdrag att man ska boka av kostnader för ”omställningar” – jag antar att det handlar om privatiseringarna. Tala om nu! Du har chansen i ett inlägg senare. Är det 100 miljoner, är det 200 miljoner eller är det 300 miljoner?

Anförande nr 314

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Om Ingela Nylund Watz nu hade lyssnat till sig själv, så sade hon just att det är viktigt att se till att man har resurser för att möta det som man behöver göra för att det ska vara ordning och reda. Men det är ju precis det vi gör i alliansen och som inte ni gör i ert budgetalternativ!

Vi ser till att vi klarar de ökade kostnader som vi går in med 2007, de stora underskotten ni har på sjukhusen och de ökande behov som kan komma under året. Det gör inte ni.

Anförande nr 315

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag tar en replik med anledning av Ingela Nylund Watz inlägg. Jag beundrar väljarna i Stockholm. Vad modiga de är, som har vågat byta majoritet så till den milda grad – och det emot det skräckscenario som Ingela Nylund Watz målar upp!

Jag har ingen som helst förväntan att vi kommer att vara överens om begreppen privatisering, eller som ni säger, tvångsprivatisering, utmaning och så vidare. Att vara riktigt lyhörd för vårdens personal är att öppna för avknoppning. Det är evidensbaserat. En tredjedel av dem som gick till förra mångfaldskansliets utbildning och stöd, som vågade ta steget, bedriver vårdverksamhet i dag, till gagn för alla som är involverade.

Allt det arbete vi har haft för mångfald under de år jag har varit med har varit dominerat av dialog och lyssnande. Det har aldrig varit något självändamål någon

enda gång. Det har funnits ett tryck inifrån. Vi vill möta det med ett utvecklingskansli med kompetent personal som vägleder åt rätt håll, till fortsatt avknoppning eller inte.

Anförande nr 316

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Herr ordförande, ledamöter! Jag ska börja med en liten kort replik till Ingela Nylund Watz innan jag vänder mig till Håkan Jörnehed.

Hon säger att ägarstyrningen är splittrad på tre olika råd och tre olika utskott. Ja, Ingela – men vi pratar med varandra. Det är kanske den erfarenheten ni inte har.

Håkan, jag håller helt och hållet med dig – vi är som du säger eniga om mycket, även om vi inte är eniga om verktygen – om att vår personal är vardagshjältar, som tricksar och fixar. Men de är ingen handelsvara. Många av dem har uttryckligen framfört önskan om att få kunna påverka sin vardag, få möjligheter att utveckla verksamheten och att komma med innovativa förslag som någon verkligen lyssnar på. Därav mångfalds- eller utvecklingskansliet och den avknoppning som vi står inför.

När det gäller jämställdhet och mångfald tänkte jag läsa det stycke ur vår budget där det står: ”Arbetsgivaren ska årligen kartlägga och analysera löneskillnader mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt och presentera åtgärder – – – ” Jag tror att det var precis det som du efterfrågade.

Anförande nr 317

H å k a n J ö r n e h e d (v): Maria, du var ju med innan Brommageriatriken, och då var det ju så att Norra produktionsstyrelsen eller vad det hette bara slog ihop de två klinikerna, och det gjorde man på ett jättedåligt sätt. Sedan var du med när Brommageriatriken avknoppades. Då gick personalen in med stor kraft och energi. Några år efteråt var man tvungen att upphandla igen, och då förlorade de.

Tycker inte du att den utvecklingen är lite tråkig, Maria?

Hur ska nu de som försöker sig på att knoppa av, som har energi och kraft klara sig när man efter några år måste upphandla igen? Det finns ju stor risk för att det blir de stora jättarna som tar över. Brommageriatriken är ett tråkigt exempel, tycker jag. Man undrar ju hur den personalen mår i dag, som satsade all sin kraft och energi på personalkooperativet.

Anförande nr 318

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Herr ordförande! Det är nästan lite rörande att höra Håkans engagemang för Brommageriatriken. Vad jag kommer ihåg ifrån Norra Stockholms sjukvårdsområde, där vi satt tillsammans, var du emot den avknoppningen, där personalen själv ville avknoppa för att just kunna styra själva, påverka sin egen arbetssituation och liknande.

Du vet liksom jag att det pågår en översyn av LOU.

Anförande nr 319

H å k a n J ö r n e h e d (v): Från Vänsterpartiets sida är vi faktiskt glada att man ser över LOU, det vill jag verkligen säga för jag tycker inte den lagen har fungerat.

Vi har valt att ta direktavtal med vissa privata vårdcentraler, och även andra, för att man inte ska bryta kontinuiteten för den enskilda patienten. Vi försökte även hitta argument för det när det gällde Brommageriatriken, men eftersom de patienterna är där bara kort tid, högst tio dagar, sade man att det inte skulle hålla juridiskt. Tyvärr!

Anförande nr 320

Landstingsrådet W i g g (mp): Herr ordförande! Hej Gustav! Du stod och pratade om skärgårdsfrågor, och du pratade om HBT-frågor och om personalfrågor och olika driftformer – men ditt huvudansvar i landstingsstyrelsen är ju miljöfrågor. Jag har, som du förstår, en viss nyfikenhet på hur den nya majoriteten ska driva just miljöfrågorna. Det står visserligen i budgetdokumentet, men det vore klädsamt om du när du talar om landstingsstyrelsefrågorna riktar in dig på miljöfrågorna, som är ditt huvudansvar. Jag ser fram emot att få höra om det från talarstolen!

Anförande nr 321

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Jag tycker att jag har talat mycket om miljöfrågor tidigare under det här fullmäktigesammanträdet.

Min inställning är att nu har vi ett Miljöprogram steg 5, och jag satsar hårt på att sätta mig in i alla dess delar. Jag tror att vi har kommit en bra bit på väg. Jag tycker att det är ett ambitiöst program, som i sina huvuddelar fokuserar väldigt bra på de stora uppgifterna. Särskilt vill jag då nämna omställningen till fossilbränslefria drivmedel i transporterna, arbetet med läkemedelsrester och lustgasreningen, som är ett spännande och mycket uppmärksammat projekt.

Jag tror att vi får anledning att diskutera de här frågorna fortlöpande. Jag har stor respekt för det arbete som ni tidigare har gjort, och jag känner en stark tillförsikt till att det arbetet kan drivas vidare under de kommande fyra åren.

Anförande nr 322

Landstingsrådet W i g g (mp): Det var bra att du tog upp det här med läkemedel. Ni röstade ju nej i omröstningen om att-satsen om att ta med just miljömärkning av läkemedel i en läkemedelsstrategi – men nu tycker du tydligen att det är ett viktigt område att behandla?

Anförande nr 323

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Det finns med i det befintliga miljösteg som vi har beslutat. Här handlar det mera om hur vi lägger upp planeringen för det kommande året.

Anförande nr 324

Y v o n n e A n d e r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter och åhörare!
Miljöpartiet tycker att landstinget ska ha en långsiktigt hållbar personalpolitik. Personalen är verkligen landstingets största resurs!

Vi vill satsa på personalen med en god arbetsmiljö, kompetensutveckling och goda arbetsvillkor. Vi vill också fortsätta att satsa på jämställdhet och mångfald. De personer som anställs i Stockholms läns landsting ska spegla länets befolkningssammansättning. Vi vill också satsa på att anställa fler män i vården – det tycker vi behövs.

Utbildning om genus ska vara en merit för chefer. Det är någonting som vi lade till i vår personalpolicy under förra mandatperioden.

Under de senaste fyra åren har vi arbetat mycket med arbetstidsmodeller och utvärdering av dessa. Flexibilitet i arbetstiden gör att inte minst barnföräldrar kan få ihop sitt livspussel. Det är en av sjukvårdens främsta konkurrensfördelar och det skapar attraktiva arbetsplatser.

Det är inte så, som man kan tro av debatten här, att alla i offentlig vård släpar sig till arbetet med neddragna mungipor och är allmänt missnöjda. Tvärtom är det många som trivs och är stolta och glada över att arbeta med vård inom landstinget i Stockholms län.

Miljöpartiet arbetar också för en arbetstidsförkortning. Under mandatperioden har Miljöpartiet, Vänstern och Socialdemokraterna jobbat med de här frågorna, och vi genomförde i majoritet en sänkning av nattarbetstiden, som Håkan Jörnehed har talat om här ifrån talarstolen, med två timmar per vecka för nästan 1 800 personer. Det tycker jag är en av de bästa saker som vi har fått igenom.

Under den här mandatperioden vill vi utreda hur arbetstiden kan minskas, i ett första steg till 35 timmar i veckan för dem med fysiskt och psykiskt tunga arbeten – detta före 2010.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag i landstinget.

Anförande nr 325

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Herr ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja ägna några ord så här i budgetfullmäktiges sista skälvande timmar åt att prata om personalpolitiken, som fler har gjort före mig, om de dryga 45 000 anställda som jobbar för landstinget och om vilken hjältemodig insats de utför, som så många har uttryckt på så fina sätt.

Vi kan börja med att konstatera att vi naturligtvis inte i dag vet vilka effekter den borgerliga politiken kommer att få på det här området. Vi har inte facit i handen än för vilka effekterna de förslag som Maria Wallhager presenterar här kommer att få. Det har vi inte sett än, så här på mandatperiodens första budgetfullmäktige. Vad vi vet är vilka förslag som står i budgeten, vilka andra förslag det finns, vi vet vilka signaler som kommer ut från landstingsledningen och vi känner till vår historia. Utifrån det ska jag försöka föra ett resonemang, jag kommer att peka på den oro jag känner inför landstingets personalpolitik. Jag kommer också att peka på en sorts förhoppning som jag ändå hyser om möjligheter som finns med det arbete som bedrivs under åren framöver.

Men jag vill börja med en kort historisk tillbakablick. När vi tog makten 2002, var den genomsnittliga anställde i landstinget sjukskriven 26,1 dagar. År 2005 var talet nere i 21,2 dagar. I år är det ännu lägre. När Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet tog makten 2002, var den genomsnittliga kvinnan i landstinget sjukskriven 28,9 dagar. 2005 var den siffran nere i 23,5, och i år är den ännu lägre. Det är en minskning med 18 procent eller nästan en femtedel. Så mycket minskade sjukskrivningarna bland landstingets personal under det styre som nu har rått i fyra år.

Ett annat exempel på hur den personalpolitiska situationen såg ut 2002 var att det året kostade inhyrd personal över en halv miljard, 525 miljoner kronor lade landstinget på personal som inte var fast anställd, som kom in, gjorde tillfälliga inhopp och sedan försvann ut igen. Detta är nu nere i en nästan försumbar summa, och i stället utförs arbetet av fast anställd personal, till fromma för kvalitet och personal.

En kort skissartad bakgrund, två nedslag i effekterna av den personalpolitik som vi har drivit under fyra år här i fullmäktige.

Jag skulle vilja hävda att det är effekter av en medveten politik. Vi har sagt att landstinget ska vara en konkurrenskraftig arbetsgivare. Vi har sagt att våra duktiga medarbetare ska vilja jobba kvar hos oss. Vi har sagt att vi som arbetsgivare ska ta vårt ansvar för vår egen organisation, vi ska göra den bättre.

Nu stryks, som ni säkert har noterat, skrivningarna i budgeten om att landstinget ska vara en konkurrenskraftig arbetsgivare. De finns inte kvar längre, och jag tycker det är ganska talande.

Jag tycker också det är ganska talande att under de två dagars debatt som har rått här inne i salen är det uppenbart att syftet med den borgerliga politiken är, precis som förr, att tvinga bort folk från den egna regin in i privata bolag. För precis som förra gången signalerar den borgerliga majoriteten just detta, att den enda vägen till utveckling går via avveckling, den enda vägen att få det bättre är genom att byta arbetsgivare.

I stället för att säga att vi ska lära och ta det bästa från två världar, det privata och det offentliga, att vi tillsammans ska verka som en press uppåt på kvalitet, säger ni att den enda vägen framåt går via privatisering.

Då blir faktiskt de viktigaste personalpolitiska frågorna de som egentligen ligger utanför den rena personalpolitiken – utmaningsrätten till exempel. Den som vill jobba direkt för landstinget, den som tycker det är bra, den som gillar stabiliteten och tryggheten, kommer att få finna sig i att leva under ett ständigt hot. Oavsett hur bra det funkar, oavsett hur bra cheferna är, oavsett vilket arbete som bedrivs, kommer det att finnas ett ständigt hot att bli utmanad av en privat arbetsgivare.

Ärligt talat, fullmäktige! Vilken privat arbetsgivare skulle säga så? Vilken personalchef skulle komma till ett möte med personalgruppen och säga: Mitt mål är att ni ska vilja byta arbetsgivare. Syftet med min personalpolitik är att ni inte ska vilja jobba kvar hos mig.

Nej, naturligtvis inte! Ingen privat arbetsgivare skulle säga så. En privat arbetsgivare skulle säga: Syftet med min personalpolitik är att den ska vara så bra att ni kommer att vilja jobba kvar med mig som arbetsgivare. Det bör gälla även för landstingets personalpolitik, mina vänner!

Som sagt, vi har inte sett facit än. Erfarenheterna förskräcker, ja, men det finns fortfarande möjligheter. Jag kan i och för sig tycka att det finns en del tråkigheter i de konkreta förslag som ligger här i dag.

Det är väldigt tråkigt att majoriteten säger nej till de 12 miljoner som vi skulle lägga på att utveckla arbetsmiljön. Jag förstår att 12 miljoner är oerhört mycket pengar, men samtidigt tror jag att det vore värt att investera dem i personalens arbetsmiljö, att ytterligare pressa sjukskrivningarna och förbättra hälsan och kvaliteten.

Jag förstår faktiskt inte varför ni säger nej till vårt förslag om att man ska få ett årligt utvecklingssamtal med sin chef. Det står i kollektivavtalet. Jag begriper faktiskt inte det beslutet.

Det finns en del andra sådana märkligheter. Generellt sett tycker jag att ni har en ganska njuugg inställning till de konstruktiva och bra förslag som vi lägger i det personalpolitiska avsnittet i vår budget.

Men jag sade ju att jag skulle avsluta med ett visst hopp om att den bild som jag nu målar upp, att Maria Wallhagers jobb som personallandstingsråd kommer att bli att fösa in personalen rakt i klorna på Wennerholms avvecklingskansli inte behöver bli så. Jag hoppas tvärtom att vi ska kunna komma överens om en personalpolitik som faktiskt syftar till att folk ska vilja jobba kvar i landstinget, som säger att privatiseringen inte är ett självändamål och inte är den enda vägen.

Maria Wallhager, om du är beredd att föra en sådan politik, om du är beredd att säga: Nej, vi ska driva en politik som gör att folk vill stanna kvar, som gör att vi ska vara en så bra arbetsgivare som möjligt, då är jag beredd att stödja den och

hjälpa till med det. Jag är beredd att göra det med stolthet och glädje och, höll jag på att säga, med ett leende på läppen.

Så låt oss se nu hur utvecklingen ter sig. Säg nej till en ren privatiseringspolitik, som satsar på att göra landstinget till en så bra arbetsgivare att folk ska vilja stanna kvar och som ger dem möjligheten att också göra det!

Bifall till våra förslag!

Anförande nr 326

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Herr ordförande! Johan står här framme och frågar huruvida vi ska utveckla eller avveckla. Jag har nu ägnat två dagar åt att på olika sätt predika om vikten av ägarstyrning men också en bra personalpolitik. Jag har i flera sammanhang, åtminstone två, sagt ”samma skyldigheter och samma rättigheter”. Som du kanske minns om du hörde lite grann av mitt inledningsanförande, så sade jag där bland annat att landstinget ska vara en modern, öppen och attraktiv arbetsgivare. Jag vet inte om vi kan beskriva det på så många bättre sätt. ”Landstinget ska ha bra chefer med insikt.” ”Landstinget ska vara en förebild.”

Jag tror nog att du kommer att få ett leende på läpparna så småningom!

En kort kommentar om utvecklingssamtalen. Det står i kollektivavtalen – just därför behöver vi inte bifalla det.

Anförande nr 327

J o h a n **S j ö l a n d e r** (s): Jag tolkar det som att ni är för men avslår för att vi lägger förslaget. Det får man väl nöja sig med då.

Maria Wallhager, är du då beredd att säga här och nu att den personal som trivs i landstinget i dag och som vill jobba i landstinget i dag också kommer att få göra det? Är det en garanti vi kan ställa ut i dag, att vill man jobba kvar i landstinget så ska vi erbjuda de möjligheterna, då kommer ingen att utsättas för tvångsprivatisering eller tvingas byta arbetsgivare mot sin vilja? Är det en möjlig linje att hålla?

Anförande nr 328

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Jag tror att det krävs något mer. Det är ju också så att verksamheterna måste vara välsköta.

I den utveckling som vi har framför oss ska vi självklart lyssna på personalen. Man kan inte bedriva en verksamhet i sjukvården eller kollektivtrafiken om man inte har personalen med sig. Det var faktiskt ett av de argument som vi har använt flera gånger under den gångna mandatperioden från den här talarstolen när det gällde sammanslagningen av HS och KS. Man måste helt enkelt ha personalen med sig i stora förändringsarbeten.

Anförande nr 329

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Vi får följa utvecklingen. Jag väntar nog lite med leendet, men jag har inte gett upp hoppet än. Den oro jag känner är absolut inte stillad.

Men vi får se. Vi har fyra år på oss till nästa val, och innan dess hinner vi nog ta den här debatten många gånger om!

Anförande nr 330

J a n S t r ö m d a h l (v): I denna sena timma några korta ord om ett par frågor som har sorterats in under landstingsstyrelsens finansiering. De frågorna debatterades egentligen i går, så jag ska inte ta upp den debatten igen. Men jag vill peka på några väsentliga krav som vi har lyft när det gäller miljö och trafik övergripande, och det är satserna 49–51 och 55–56. Det handlar om en ökad kollektivtrafikandel som den viktigaste enskilda insatsen när det gäller miljöpolitiken från landstingets sida. Det handlar om att trängselskattepengarna måste komma till kollektivtrafiken, det handlar om att vi måste genomföra Citybanan och det handlar om att vi måste trycka på så att Banverket fungerar.

Jag vill också säga att vi från Vänsterpartiets sida yrkar bifall till punkterna 54 och 58 som handlar om statlig finansiering efter detta års utgång av de bussar som hänger ihop med Stockholmsförsöket och trängselavgiften och som handlar om att vi också ska plocka med ett klimatmål i landstingets politik.

Men särskilt skulle jag vilja fråga Gustav Andersson, om han befann sig i lokalen: Om man vill vara miljölandstingsråd, finns det då något annat enskilt som är viktigare för landstingets miljöpolitik än att öka kollektivtrafikandelen?

Anförande nr 331

T a g e G r i p e n s t a m (c): Ordförande, fullmäktige! Det börjar bli sent, men jag kan försöka svara på frågan i stället för Gustav. Kollektivtrafikandelen är självklart mycket viktig för att man ska klara miljöåtagandet i regionen, och den andelen ska växa. Under den korta tid som vi har varit här har jag inte fått någon annan uppfattning än att vi i den nya majoriteten också är beredda att jobba för detta. Eftersom kollektivtrafiken är så högt prioriterad när det gäller tillgänglighet och tillförlitlighet, för att få fler att använda den, är det om vi lyckas med detta en ganska naturlig följd att också andelen ökar.

För att kunna utföra landstingets uppdrag på ett för invånarna bra sätt måste man ha kontroll och styrning av ekonomi och verksamhet. En verksamhet av SLL:s omfattning gör detta till en komplex och tuff utmaning. I majoriteten tar vi nu krafttag för att skärpa målen och ägarstyrningen. Här måste kvalitet och ekonomi gå hand i hand. För att klara det blir uppföljningen och kontrollen mycket viktiga. Ekonomin måste ständigt följas upp och rutiner i framlagda delårsbokslut blir ett viktigt redskap för att under innevarande år kunna komma till rätta med negativa avvikelser i ekonomin. Men minst lika viktig är möjligheten att kunna ställa sig frågan varför en del beslutade åtgärder inte har blivit av och göra någonting åt det innan året är slut.

När vi flyttar makten till patienterna och kunderna blir det ännu viktigare att ha rätt redskap för att följa upp och kontrollera vad som händer ute i verksamheten, oavsett driftform. Får vi det som vi eller patienten köper? Är tillgängligheten, kvaliteten, bemötandet eller resultatet positivt för patienten eller resenären? Det är frågor som vi måste ha svar på.

En viktig faktor är naturligtvis det fria valet. En mångfald underlättar det och ger i sig en viktig utvärdering. Men det räcker inte. Den gemensamma finansieringen förutsätter att landstinget kompletterar det fria valet med en effektiv kontroll och uppföljning av uppdraget och ekonomin. En central uppgift är att ha god kontroll över finansieringen av drift och investeringar. Det senare kommer då behoven är mycket stora över några års sikt att kräva en kreativitet för att hitta nya, moderna finansieringslösningar som också svarar mot kravet på långsiktighet och trygghet för vårt gemensamt finansierade uppdrag.

I detta avsnitt under Landstingsstyrelsen finns det ett antal beslutsförslag som enligt min mening kommer att främja en bättre lednings- och styrningsprocess som ändå ger utrymme för en mångfald av aktörer. Decentraliseringen innebär ökat ansvar, inflytande och kreativitet hos personalen som kan tillvaratas för att förbättra verksamheten. Det är flera stycken som har talat om det. Personalen är ju vår största resurs. Det gäller också att släppa lös den kreativiteten kopplad till ansvar och befogenheter.

Jag ser fram emot arbetet med att få ordning på styrningen av detta landsting tillsammans med de övriga i majoriteten och känner inte alls den oro som Ingela Nylund Watz beskrev tidigare i sitt inlägg. Det kan ju behövas någon justering mellan de här utskotten. Det får vi väl se. Men det känns i alla fall som om den här majoriteten försöker ta tag i styrningen, både över verksamheten och över bolagen. Det tror jag är helt väsentligt för att man ska lyckas få ordning på ekonomin, effektiviteten och kunna utöka verksamheten där så behövs.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 332

Jan Strömdahl (v): Med det svar som du gav i Gustav Anderssons ställe förväntar jag mig att Centerpartiet röstar för bifall på punkt 49. Annars är det inte konsekvent. Annars är du inte trovärdig.

Anförande nr 333

Tagge Gripenstam (c): Som jag sade har vi i majoriteten ett övergripande uppdrag där det gäller att hitta effektiviteten och tilltron till kollektivtrafikresandet i länet hos alla invånare. Om vi lyckas med det uppdraget, vilket vi kommer att göra, kommer också andelen resande att öka. Därmed har vi också ställt upp på en metod och ett tänkesätt som gör att vi kommer att lyckas med detta. Då behöver vi inte ha en särskild att-sats som vi bryter ut just när det gäller den frågan.

Anförande nr 334

Landstingsrådet Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Det program för budgetuppföljning som Chris Heister presenterade för en liten stund sedan tror jag är väldigt viktigt. Eftersom jag själv har en bakgrund som controller tror jag att det är det viktigaste instrumentet vi har för att följa upp och jämföra mellan åren. Då gäller det också att våra egna verksamheter blir bättre på att skicka in fakturor på det de har gjort av med. Det har varit ett väldigt stort problem i Stockholms läns landsting.

Om att ha vänt röda siffror vill jag ändå säga till Viviann Gunnarsson att ni för det första har höjt skatten. För det andra är det fortfarande rätt rejäla röda siffror på de landstingsdrivna husläkarmottagningarna medan de entreprenaddrivna går ganska bra. Om jag ändå förstått det rätt har den majoritet som avgått nyligen försökt hitta en balans mellan att man ska ha samma transparenta avtal mellan entreprenad-driven verksamhet och landstingsdriven. När Johan Sjölander sade att det var färre hyrläkare kan man se att det var precis tvärtom. De senaste åren har antalet hyrläkare verkligen accelererat. Vi har Gärdet, vi har S:t Eriks husläkarmottagning, vi har Kalhäll och flera andra exempel. Det värsta av allt tycker jag kom fram lite grann i den diskussion som Stig Nyman hade om att man fyller ut tomma hål med ST-läkare. En verksamhetschef i Kalhäll och tre ST-läkare, vad är det för handledning? Vi har hört den senaste tiden att ST-läkare inom allmänmedicin söker sig från Stockholm för att slippa ha den här typen av ansvar och inte få undervisning inom sitt ST-block.

Jag förstår att Håkan Jörnehed blir snurrig. Han har sett så mycket bra verksamhet i entreprenadform de senaste åren att det måste vara svårt att ha en ideologisk syn som går tvärtemot det som personalen ute i verksamheten tycker är bra. Vi har hört ute på Brommageriatriken att ni på den andra sidan salen skyller på att tjänstemännen tvingade er att göra en upphandling. Ni har inte varit på ett enda besök, mött personalen och sett dem i ögonen. Det som hände var att ni inte gjorde några upphandlingar i primärvården därför att ni såg hur illa det gick i Västmanland. Ni skulle statuera exempel, och det drabbade Brommageriatriken. Ni kunde ha struntat i det. Men säg att det var ni som tog beslutet och skyll inte på tjänstemännen!

Privatiseringen är inte ett ändamål. Men jag vet ju mycket väl att det inte är lätt att vända en stor skuta som seglar på. Det har gått bra med skolpengen och det har gått bra med äldreomsorgspengen i kommunerna. Jag kan förstå att ni är livrädda för en valfrihetsreform även i landstinget så att patienterna blir nöjda. Jag kan berätta om det intresse som finns bland de landstingsanställda för att nu få ta över sina verksamheter. När jag blev vald till landstingsråd den 7 november var det första samtal jag fick när jag kom upp på mitt nya rum från en husläkarmottagning där man sade: När kan vi knoppas av? Kan vi göra det från den 1 januari? Och flera har hört av sig på telefon.

När det gäller landstingets egna verksamheter behöver vi inte tvinga eller baxa in dem i något. Vi har ett underifrånperspektiv där personalen själv får framföra sina synpunkter. De ringer och berättar. Vi har snart en lista på detta. Den ska ni få se när den är klar och de har kommit in med sina ansökningar. Personalen ska få en chans igen med den här majoriteten.

Anförande nr 335

Jan Olov Sundström (m): Herr ordförande! Det har uttryckts oro från socialdemokratiskt håll på en rad punkter. Det hör naturligtvis till spelet. Bland annat har frågan om hur ägarstyrningen ska fungera framöver tagits upp. Den organisation som nu finns och som kommer att beslutas ser naturligtvis ut på ett visst sätt. Det förutsätter självfallet, precis som Maria Wallhager säger, ett nära och intimt samarbete mellan dem som är ansvariga för de olika delar av ägarstyrningen som den är uppdelad på. Jag är alldeles övertygad om, och det framgår kanske också av hur alliansen har fungerat under budgetdebatten, att det finns osedvanligt goda möjligheter att få ett väl fungerande styre under den här mandatperioden.

Däremot blir jag lite upprörd när man från och till, även i går, hör talas om att det finns funderingar kring vad majoriteten vill med den egna verksamheten. Oavsett var man är arbetsgivare någonstans, om det är på den privata sidan eller på den offentliga sidan, som vi är, har man självklart ett eget intresse av att bedriva den bästa möjliga personalpolitiken. Det kommer vi också att göra, precis som vi faktiskt gjorde, även om Socialdemokraterna inte tyckte om det, förförä mandatperioden. Vi sysslade inte med att ha centrala, tunga personalfunktioner utan vi lät arbetet ske där ute där arbetet ska göras, där utvecklingen ska ske, där medarbetarna får ta ett eget ansvar och pröva sina vingar. Och jag vågar påstå att det fungerade alldeles utmärkt. Sedan må Ingela Nylund Watz ha synpunkter på ekonomi och annat, men på det här området fungerade det alldeles utmärkt.

Jag hade förmånen att som extremt opolitisk ledamot sitta i styrelsen för SLSO, och jag kan bara konstatera att det arbete vi faktiskt drog i gång under den mandatperioden sedermera har fullföljts i form av ett mycket väl utvecklat personalarbete och utvecklingsarbete. Exempel på det är den balanserade verksamhetsstyrning som vi drog i gång på vår tid. Den har fortsatt och är alldeles utmärkt. Den ska naturligtvis fortsätta framöver också. Jag tycker också att vi i den styrelse jag har haft förmånen att sitta har kunnat fortsätta att utveckla verksamheten utan speciellt mycket pekpinna från den just avgångna majoriteten. Här har arbetet fått ske på egna meriter och där ute där arbetet ska ske.

Slutligen påstod Johan Sjölander att vårt enda uppdrag var att få våra medarbetare att byta arbetsgivare. Så är det självklart inte. Däremot har vi ett uppdrag att om möjligt medverka till att det finns flera arbetsgivare i Stockholmsregionen. Det är viktigt, och det är viktigt även för våra medarbetare. Även om de gör sitt bästa och vi gör vårt bästa är det inte alltid alldeles säkert att man trivs där man är. Då är det naturligtvis en fördel om man kan gå någon annanstans också. Det tycker jag givetvis är en av de viktigaste uppgifterna vi har framför oss.

Att Socialdemokraterna har en helt annan syn på hur man ska hantera personal tror jag i hög grad har ideologiska förtecken och kanske också beror på nära anknytning till fackföreningsrörelse och annat. Men jag vågar påstå att det synsätt vi har ger möjligheterna ute på fältet där medarbetarna finns.

Jag yrkar bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 336

Johan Sjölander (s): Om det är utmärkt när 525 miljoner kronor per år går till hyrläkare, om det är utmärkt när sjukskrivningen för kvinnliga medarbetare är 28,9 dagar per år undrar jag hur det är när det är dåligt enligt Jan Olov Sundström.

Anförande nr 337

Viviann Gunnarsson (mp): Ordförande och de ledamöter som nu har kommit in igen! Det var inte så kul att stå här när alla åt julbord, vilket i och för sig var väldigt trevligt. Men jag hoppas att ni organiserar det annorlunda nästa gång, för det blir inte så bra om alla är ute och äter mat och inte ens kan se tv.

Vänta och se, sade Chris Heister om hur det skulle gå till så småningom med organisationsförändringar och avknoppningar. Jag tycker inte att man ska behöva vänta och se. Jag tycker att budgeten måste vara så tydlig att man faktiskt förstår ungefär hur det kommer att bli nästa år. Men det gör man inte av den budget som alliansen lägger fram. Jag vet inte om just Moderaterna har kommit på ett nytt mantra, för ”vänta och se” säger man också i miljö- och hälsoskyddsutskottet i kommunen, som jag kommer från efter den förra mandatperioden. Vänta och se tycker jag är ett väldigt dåligt uttryck för medborgarna. Hur ska de kunna vänta och se? De vill ha besked nu om vad vi kommer att göra, annars kommer de nog väldigt snabbt att vilja ha en annan styrning i landstinget.

Stig Nyman tog upp sjukvården som framtidsbransch och, som jag uppfattade det, kopplad till det nya tillväxtpolitiska råd som Chris Heister också tog upp. Men för min del får jag en fruktansvärt skrämmande bild av framtiden. Kan det vara så att sjukvårdstjänsterna ska utgöra grunden i en framtida regional organisation? I KSL har det i alla fall varit så att alla partier som har diskuterat Ansvarsutredningen har avfärdat just sjukvården som den organisation som ska bygga vidare i en eventuell regional organisation. I stället har samtliga partier uttryckt att det var en näringslivsutveckling och en utveckling av akademierna som borde utgöra en sådan grund. Med en kombination av tillväxtpolitiskt råd och sjukvården som framtidsbransch följer att Chris Heister och Stig Nyman ser att näringslivsutvecklingen kommer inom sjukvården. Jag tycker att det är en fruktansvärt skrämmande bild om näringslivsutvecklingen och de nya jobben ska komma inom sjukvården. Detta vill jag bestämt avstyrka. Det är att gå baklänges in i framtiden och att satsa på fler sjuka som en framtidsbransch.

Vi bör i stället ta fasta på att öka resurserna för att bygga upp en friskare befolkning så att vi inte behöver lägga så mycket resurser på sjukvård. Att hålla sig frisk, att bota och rehabilitera snabbt är den bästa kostnadspressen på sjukvården. Det är vad vi i Miljöpartiet har lagt väldigt stor vikt vid i vår budget – miljöfrågor som gör att vi får en bättre miljö, bättre omgivning, bättre luft, att vi kan behålla ett bra vatten, för vi har ju fortfarande ett bra vatten, och att vi kan gå friskare in i framtiden.

Då kommer jag till Gustav Andersson som inte ens kan förklara hur han som miljölandstingsråd ska hantera miljöfrågorna – han är inte ens här. Utskottet som hanterar de här frågorna har tagits bort och tydligen har han accepterat det. Men han har inget nytt sätt att föra fram de här frågorna på.

Hälsa, miljö och sjukvårdskostnader hänger ihop så det är viktigt att kopplingen i miljöfrågorna här i landstinget och våra hälsofrågor här i landstinget också kopplas till kommunala miljöfrågor. Det är i den skärningspunkten som vi har möjlighet att göra någonting som också kan minska kostnaderna för framtiden. Jag kan ta tre exempel.

Det första exemplet är att det i dag står i tidningen om 20 personer som fick fraktas till sjukhus i ambulans därför att de hade ätit fisk på en restaurang. Det var inte restaurangens fel utan det var den globala hanteringen av livsmedel som var orsaken till detta. Man vet inte vad som finns i fisken, den ser fin ut. Det kan hända oss när vi går ut och handlar att vi köper en fisk som innehåller något besvärligt. Här är det otroligt viktigt att koppla ihop de kommunala miljöfrågorna med landstingets hälso- och sjukvårdsfrågor.

Det andra är det problem vi har när Gustav Andersson säger att han tycker att det är jätteviktigt att man jobbar med medicinrester i vatten och Moderaterna i kommunen vill lägga ned Henriksdals experimentverk som just hanterar de här frågorna och där forskningen om dem finns. Det är ingen bra koppling.

Det tredje exemplet jag vill ta upp är den kunskap som finns om hur man bygger miljövänligt och framtidsinriktat. Det finns ingenting om det när det gäller byggnationen vid Karolinska sjukhuset. Vi har alltså mängder av kunskap i kommunerna om kommunala byggprogram och hur man integrerar en klimatvänlig teknik i byggnader. Varför tar inte ni till vara det? Varför säger Gustav Andersson inte ett ord om detta?

Det finns många frågor kvar att lösa och vi måste koppla dem till den hållbara utvecklingen.

Förste vice ordföranden: Jag förstår att det om man också är aktiv i ett annat fullmäktige är väldigt lätt att ta exempel från det. Jag vill bara påminna om att när vi är i Landstingshuset pratar vi om det vi gör i landstinget. Annars kan debatten glida i väg. Jag förstod att det här var exempel, men jag ber er respektera att vi försöker göra den gränsdragningen.

Anförande nr 338

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag ska upplysa Viviann Gunnarsson och er andra om att samhället inte består av sektorer helt oberoende av varandra. Samhället består av levande människor med rätt till jobb och boende och som vill känna en trygghet i hälso- och sjukvårdssystemet. Allting hänger ihop.

Det kan vara lite svårt att se att asfalteringen av gräsmattorna hör ihop med innehållet i huset där vi bedriver hälso- och sjukvård och så vidare, men det är det som är utgångspunkten. Därför behövs ett tillväxtpolitiskt råd som pekar rätt och som ger stöd till utvecklingen i den här regionen så att vi kommer bättre ut och får bättre förutsättningar för framtiden, forskningsmässigt, vårdmässigt och välfärdsmässigt. Vem kan vara emot det, Viviann Gunnarsson?

Anförande nr 339

Viviann Gunnarsson (mp): Det var en otroligt förvirrad förklaring till något som är förvirrat framställt i den här budgeten, måste jag säga. Men, Stig Nyman, tyvärr är det sektorer vi har. Om ni tänker göra någonting som binder samman sektorerna är jag glad om jag kan få den förklaringen. Men tillväxtpolitiskt råd låter i alla fall i mina öron som om det handlar om att utveckla näringslivsverksamhet. Kopplar man det till sjukvården tycker jag att det är en konstig sammansättning.

Anförande nr 340

Landstingsrådet Heister (m): Jag har respekt för att Viviann Gunnarsson har en annan uppfattning när det gäller den politiska organisationen. Men det jag har lite synpunkter på är att hon är så snabb att döma ut den innan den ens har trätt i kraft. Innan man har facit på hur det blir med den förstärkning som vi gör när det gäller både uppföljning och kontroll råder jag faktiskt Viviann Gunnarsson att vänta och se på resultatet.

Anförande nr 341

Landstingsrådet Andersson (c): Jag känner mig lite grann som Sandels i Fänrik Stål, att jag satt i Pardala by och åt frukost i godan ro när ryssen angrep. Men de frågor som jag har fått av Viviann är hur vi kommer att jobba med miljön och framför allt kopplingen mellan kommun och landsting.

Frågan om kopplingen mellan Stockholms läns landsting och Stockholms kommun är uppenbarligen intressant eftersom vi debatterade den också på förra fullmäktigesammanträdet. Det finns också 25 andra kommuner i det här länet. Jag har inte analyserat i detalj hur alla de olika korsvisa intressen som finns inom miljöområdet ska avhandlas med de 26 kommunerna i Stockholms län. Jag tror faktiskt att det är bättre att du vänder dig till dina partikamrater i de olika kommunerna och ber dem ställa frågor till ansvariga politiker där.

Den andra frågan tror jag att jag har svarat på tidigare.

Anförande nr 342

Viviann Gunnarsson (mp): Chris Heister, tydlighet är viktigt, det är viktigt för medborgarnas skull.

Gustav, det finns redan ett samarbete i miljöfrågor i alla kommuner i Stockholms län, även om det inte gäller varje detalj.

Anförande nr 343

Anders Lönnberg (s): Ordförande, ledamöter! Jag har tre minuter på mig att ge tre budskap.

Vid jul ska det ges påbud, det första är ett om glädje. Det går till Stig. Jag tycker att du på ett förtjänstfullt sätt har beskrivit forskningens ställning i landstinget så som du tänker driva den, och vilket ansvar som landstinget har att vara proaktiv och understödja forskning och tillväxt. Det som gör mig lite bekymrad är att jag bara har hört dig framföra denna åsikt – jag skulle gärna vilja höra detta glädjens budskap från alla andra också, men jag tror att jag får vänta till efter jul åtminstone för att få höra det budskapet.

Det andra budskapet har mer moralkaraktär. Det riktar sig till Moderaterna. Nu är ni i majoritet. Därför är det omoraliskt att vara motståndare till en skattehöjning som ni sedan med samma glädje använder er av. Nu har ni makten, antingen slutar ni klaga på skattehöjningar – för ni använder dem – eller så sänker ni skatten! Det är det enda moraliskt riktiga att göra. Man kan inte både äta kakan och ha den kvar. Lite moralisk upprustning förordar till och med jag.

Det tredje budskapet är ett budskap av förundran. Det handlar om ägarstyrningen. När jag såg förslaget var min första fråga denna: Hur ser det problem ut som detta är lösningen på?

Den frågan har aldrig fått något svar, så jag hörde av mig till mina organisationskonsultskompisar från Handelshögskolan som tittade på det och sade: Det kan inte vara seriöst, det här är väl inget förslag.

De säger att de inte har sett ett sådant delat ledarskap sedan Titos dagar. Denna lovsång till kollektivt ledarskap gör att alliansen har gått varvet runt i juletid och numera i bildlig bemärkelse befinner sig i Jugoslavien.

En organisation som bygger på att ett utskott utser styrelse, ett annat fastställer allmänna direktiv och ett tredje specifika ägardirektiv tyder på att majoritetens företrädare antingen kommer att hamna i luven på varandra och exportera ansvar till varandra eller slutligen konstatera att detta också är oppositionens fel. Men det kommer inte att fungera.

Min slutsats är enkel. Vad alliansen vill med ägarstyrningen är att slippa äga. God jul!

Avslutning

Anförande nr 344

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande! Jag hoppas att jag kan glädja alla fullmäktigeledamöter genom att inskränka mig till att tacka så väldigt mycket för två dagars debatt! Vi har nu kommit till slutet då vi slutgiltigt ska fastställa budget för 2007. Jag tycker att det finns skäl för oss fullmäktigeledamöter att rikta ett särskilt tack till presidiet som på ett förtjänstfullt sätt har skött de här förhandlingarna under två dagar och dessutom gjort det med glimten i ögat. När man vistas i den här salen under så lång tid underlättar det alltid om vi är här under trevliga former.

Vi ska inte heller glömma bort alla de tjänstemän som under lång tid har arbetat med att ta fram underlag och biträda oss i budgetarbetet. Ett stort tack till er också!

Jag vill önska er alla en god jul och ett gott nytt år och jag hoppas att ni alla får möjlighet att under julen och nyårshelgen får koppla av, att ni får samla kraft inför år 2007. Vi kan väl alla hoppas att det blir en vit jul även om det just nu inte verkar så troligt. Jag är optimist så jag hoppas att det blir lite flingor på julafton. God jul önskar jag er alla!

Anförande nr 345

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Innan jag instämmer i alla hyllningsfraser som Chris uttalade tänkte jag för Socialdemokraternas räkning sammanfatta debatten ur ett politiskt perspektiv.

Majoritetens förutsättningar att utveckla kollektivtrafiken och sjukvården under de kommande åren borde vara väldigt goda eftersom skatteintäkterna fortsätter att öka. Glädjande nog förefaller det inte vara någon övermäktig uppgift att få kostnader och intäkter att balansera. I sjukvården har bemanningen ökat de senaste två åren, så förutsättningarna att klara av att hantera vårdbehoven och ge vård i tid borde också vara väldigt goda.

Men jag tror att den borgerliga politiken lägger krokben för en positiv utveckling. I stället för att ge vården de resurser den kräver för att klara vårdgarantin och utbyggnaden av en modern närsjukvård så väljer man att spara på resurserna i syfte att klara av att sänka skatten år 2008. Det har blivit tydligt under den här debatten att den moderatledda majoriteten i vårt landsting föredrar en planerad skattesänkning 2008 framför en vårdgaranti värd namnet, framför en utbyggnad av närsjukvården och framför de populära närakuterna.

Inom kollektivtrafiken stundar en utmaning som också borde vara förenad med möjligheter, enligt min mening. Jag talar naturligtvis om trängselskatten. Om intäkterna till stor del kunde få komma kollektivtrafiken till del så vore det till godo för oss men framför allt för miljön.

För dem som trodde att det är de nya moderaterna som leder vårt landsting så torde den här budgetdebatten har visat på annat och gett ett omskakande uppvaknande. Privatiseringspolitik och åter privatiseringspolitik är det som står på

agendan de närmaste åren. Sällan har de politiska skillnaderna varit så väl utmejslade vid inledningen av en mandatperiod.

I vårt alternativ går mer pengar till vården före skattesänkningar. Det kräver en ordentligt utbyggd kollektivtrafik som möter införandet av trängselskatten och som finansieras genom intäkter från trängselskatten.

Det socialdemokratiska alternativet drar en gräns för de privata vinstintressena vid vårdens tunga infrastruktur.

Ordförande, det går inte att komma ifrån känslan att landstinget nu är på väg att glida in på en farlig kurs. Privatiseringarna upphöjs till självändamål. De ska införas inte för att lösa vårdens verkliga problem utan just för att de är privatiseringar. Vårdgarantin finansieras inte, och kollektivtrafikens förmåga att motsvara resenärernas förväntningar när trängselskatterna införs uteblir. Det är en mörk framtid som väntar länets medborgare.

Till sist. God jul och instämmande i de hyllningsfraser som Chris Heister levererade tidigare!

Anförande nr 346

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, ledamöter! Det har varit en på många sätt väldigt klagande debatt under de olika punkterna i budgetdebatten. Vi har haft en debatt där å ena sidan det centralistiska alternativet har presenterats, ett alternativ som gillar att flytta beslut upp till toppen, och å andra sidan det alternativ som gillar att flytta beslut ut till medborgare, bort från politiker, bort från topptjänstemän, direkt till medborgare, patienter och personal.

Vi har sett en sida som talar om stopp för all förnyelse och som säger nej till mångfald, och en annan sida som har talat om att bejaka nya idéer och som förespråkar mångfald i driftsformer. Det är helt klart att vi har fört en ideologisk debatt här, och den ideologiska striden kommer verkligen att föras här med besluten i landstingsfullmäktige. Det är slutsatsen av de här dagarnas debatt.

Jag har för Folkpartiets räkning poängterat några av de viktigaste frågorna för oss i nästa års budget. Det handlar om husläkarutbyggnad, om trygghet för de äldre, patientmakt, ersättningssystem som främjar kvalitet och vårdresultat och vården av de svårast sjuka. Jag har också betonat vikten av att stärka insatserna för de psykiskt sjuka och för dem som lider av psykisk ohälsa. Jag har också talat om hur viktigt det är att fortsätta utvecklingsarbetet så att vi får en jämställd och jämlik vård liksom förebyggande insatser inom sjukvården.

Jag tycker att vi inom alliansen har visat att det går att förena god hushållning med landstingets pengar med ordentliga satsningar på sjukvården och kollektivtrafiken, för det är ju vårt uppdrag från medborgarna, från dem som har valt oss att under fyra år förvalta och utveckla landstingets åtagande.

Med dessa ord yrkar jag bifall till alliansens budgetförslag, det vill säga landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 347

Landstingsrådet *Sevefjord (v)*: Jag och Vänsterpartiet tycker att vi de här två dagarna har fört en många gånger snabb, rapp och ganska rolig debatt. Att vi har olika åsikter gör inte debatten sämre, det för utvecklingen framåt. Det vore trist om vi alla tyckte precis samma sak.

Jag tycker också att det har varit roligt att se så många nya ledamöter i talarstolen. För egen del känner jag en väldigt stor tillfredsställelse med att vi kunde enas om att anta utmaningen nollvision för självmord. Jag tror att det på lite sikt kommer att visa sig att detta var ett mycket viktigt beslut.

Jag har de här två dagarna via talarstolen lärt känna flera viktiga personer. En person som jag tycker att det har varit väldigt roligt att lära känna är dig, Gustav Andersson från Centerpartiet. Jag måste erkänna att jag inte alla gånger har hängt med i din ibland slingriga argumentation, men ingen kan ta miste på din entusiasm och energi i talarstolen. Du är onekligen en profil! När vi diskuterade folktandvården och du med långa kliv steg upp i talarstolen kom jag alternativ som oftast på mig själv med att tänka: Aha, där går Bambi på hal is!

Till presidiet vill jag framföra mitt stora tack, både för den fina boken och för att ni har skött er alldeles lysande. Ett särskilt tack till dig, Inger Linge, du har visat dig vara lika snabbpratande som den saligen hädangångne Lennart Hyland!

Avslutningsvis från oss i Vänsterpartiet till er alla: en riktigt god jul önskar vi er!

Anförande nr 348

Landstingsrådet *Wigg (mp)*: Jag ska också passa på att tacka för en livaktig debatt! När jag de här dagarna har sett Ove och Christer och alla andra som sköter allt åt oss komma med något papper, ja, då har jag insett att något har hänt. Då har det tillkommit nya att-satser, mer eller mindre begripliga, som landar på bordet framför oss.

Den stora frågan för mig de här dagarna har, när jag har haft tid att tänka efter, har ändå varit denna. När började systemskiftet? Är vi på väg in i något helt annat nu?

Jag är född 1958 och växte upp under 1960- och 70-talen och fick uppleva välfärdspolitiken och kände att staten, samhället, aldrig sviker. Men så råkade jag ut för en sjukdom och fick dialysbehandling. 1991 hade jag gått i dialysbehandling några år och då kom ett kuvert i brevlådan. I brevet stod det att alla måste dra åt svångremmen, och för min del med dålig inkomst på grund av att jag var halvtids-sjukskriven med halvtids sjukbidrag, så innebar detta att min månadsinkomst från en dag till en annan sänktes med 4 000 kronor. För mig kom systemskiftet in på huden vid det tillfället.

Sådana saker pågår hela tiden. Mina föräldrar som föddes under 1920-talet har ett helt annat perspektiv eftersom de har genomlevt världskrig och allt möjligt annat. Men utveckling och förändring pågår hela tiden. Jag har ingen illusion om att vi kan gå tillbaka till det samhälle som fanns på 1960- och 70-talen. Jag tror inte heller att samhället ska ta hand om alla funktioner. Jag tror att det är viktigt med

det privata och det allmänna. Så till exempel har idrottsrörelsen, som ju har haft ett enormt ideellt engagemang, nu glidit över till perspektivet att samhället ska göra allt.

Nu är vi på väg tillbaka till tänkesättet att de ideella krafterna också behövs. På gott och ont är det så att samhället inte kan stå för allt och sköta allt åt individen – men det behövs ett stöd för den utsatta människan. De som klarar sig bra i den politiska inriktning som vi är på väg mot är de starka, de välutbildade, de ekonomiskt starka, de som kan söka sig vård. Kanske vi som sitter här kan representera människor som är framåt. Vi tar för oss.

Men den stora utmaning som ligger framför oss är den som jag har talat om flera gånger här. Medan vi har suttit här har det regnat ganska mycket i Västra Götaland. Vi har inte antagit en att-sats som skulle kunna förbereda oss inför den utmaningen, för klimatutmaningen. Den ser jag fram emot att vi får jobba med tillsammans för den kommer vi att tvingas att ta itu med.

Med dessa ord önskar jag er en god jul, förhoppningsvis med lite vit snö, trots växthuseffekten!

Anförande nr 349

Pia Lidwall (kd): Ordförande och presidium! Jag vill också för Kristdemokraternas räkning tacka för två trevliga dagar. Det har varit spännande debatter, livaktigt och väldigt trevligt.

Oppositionen har gett oss en tydlig varudeklaration. Jag ser fram emot mycket spännande debatter de fyra kommande åren. Samtidigt är vi ännu mer tacksamma för att vi ingår i en allians som vill utveckla, förbättra och värna god vård till alla.

Ett stort tack till presidiet som galant har klarat av de här dagarna. Det har varit väldigt trevligt. Tack för den fina boken som vi fick! Stort tack till alla som har servat oss och som har gjort att arbetet har gått geschwint. Kristdemokraterna önskar er alla en god jul!

Anförande nr 350

Landstingsrådet Andersson (c): Jag kan meddela att hissen på talarstolen inte längre fungerar. Jag vet inte om det är någon som varit uppe på Moderaternas partikansli, men där finns orsaken. Det är ett hejdlöst energislöseri!

Jag vill tacka för en debatt som jag verkligen tycker har varit mycket bra och mycket intressant! Som nykomling i den här församlingen, jag är före detta riksdagsanställd, måste jag få säga att riksdagen i det här avseendet verkligen kan gå hem och lägga sig, som man säger. Den debatt som förs där står långt efter den debattnivå som förekommer i Stockholms läns landsting!

När det gäller innehållet i argumenten så visar det sig förstås att det finns en klar skiljelinje. Som centerpartist och socialliberal är min utgångspunkt att ge människor förutsättningar att riva hinder för förverkligandet av människors drömmar, människor ska kunna förbättra sina och sina medmänniskors liv.

Välfärden – och på den här punkten tror jag att vi kan vara överens över blockgränserna – har ju skapats för att befria människorna. Men jag tycker också att välfärdsarbetarna och det sätt som välfärden produceras på borde kännetecknas av frihet.

Vi har fört en väldigt bra debatt, och förhoppningsvis är det så att jag och mina kollegor i majoriteten har sått ett och annat frö så att Dag Larsson, Ingela Nylund Watz, Raymond Wigg och Birgitta Sevefjord kanske har kommit fram till vissa insikter när vi träffas igen efter nyår.

Då kanske vi kan diskutera i en anda av samförstånd – men det kommer möjligen att gå ut över just den rappa roliga och spännande debatten.

Bambi på hal is. Ja, det känns faktiskt ungefär så ibland eftersom jag hoppat in från ingenstans, så att säga, i den här församlingen som består av ärrade veteraner. Jag känner dock att jag har fått ett väldigt starkt stöd av den mycket långa erfarenhet som mina kolleger i alliansen står för. Om det blir för halt så tror jag emellertid att Birgitta Rydberg kommer att ta tag i nackskinet på mig och dra in mig på fast mark – det har väl redan hänt en och annan gång.

Jag vill passa på att ansluta mig till Raymond Wiggs förhoppning om en vit jul. Jag hoppas att vi av det som hänt det senaste året ska dra slutsatsen i stor enighet att ett kraftfullt arbete för en bättre miljö är en angelägenhet som vi alla måste ta på största allvar.

Fråga om interpellation

Ordföranden: Vi har ytterligare en interpellation som vi måste behandla. Ni har fått den på borden. Det är en interpellation av Ingela Nylund Watz som föreslås ställas till sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt.

Jag har ansett att den inte går att acceptera i dess nuvarande skick. Det beror på att den ligger utanför den kompetens som jag menar att det handlar om när man interPELLERAR ett landstingsråd.

För att få det klarlagt för min egen skull har jag bett landstingsjuristerna titta på saken. Bifogat till interpellationen finns ett utlåtande från landstingsjuristen Robert Larsson. Enligt den bedömning som han gör bör frågorna 1–3 i strecksatserna inte ställas eftersom de ”faller utom ramen för landstingets allmänna kompetens”, som han har uttryckt saken.

Jag ger Ingela Nylund Watz ordet.

Anförande nr 351

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar naturligtvis att interpellationen får ställas i sin helhet. Det är landstingsfullmäktige som ska ta ställning till den frågan. Jag vill samtidigt redovisa att jag inte alls delar fullmäktiges ordförandes bedömning av vad som ligger inom landstingets allmänna kompetens.

Jag ber er att slå upp interpellationen och titta på de strecksatser som finns där. När det gäller de två första strecksatserna ligger frågan om privatiseringar och regeringens ansvarsområde i relation till landstingsfullmäktigeförsamlingens mycket väl inom landstingets kompetens. Vilka driftsformer våra sjukhus ska ha och vilka spelregler regeringen ställer upp för detta är i sanning en fråga som ligger inom landstingsfullmäktiges kompetens, menar jag, liksom frågan i andra strecksatsen, som väl hör samman med detta.

Den tredje strecksatsen menar jag också ligger väl inom landstingets kompetens. Det handlar om vilken typ av förutsättningar som vi vill arbeta med i vårt landsting, om vi vill arbeta med privata entreprenörer som vi accepterar tar ut vinst till sina aktiebolag eller inte. Det tänker jag inte starta en ny debatt om. Men om vi inte ansåg att detta låg inom landstingets kompetens skulle vi ha underkänt vårt eget budgetarbete i generationer av landstingsledamöter. Det är faktiskt i den här salen vi har tagit ställning i just den typen av frågor, nämligen: Ska vi arbeta med beställar-utförar-modeller, ska vi arbeta med privata entreprenörer i vården, eller på vilket sätt ska vi ha det?

Den bedömning som landstingsfullmäktiges ordförande har gjort – mot bakgrund av den värdering som landstingsjuristen i det här fallet har gjort, i sitt ”utkast till beslut”, som det står i papperet till och med – menar jag är just en värdering, och jag menar att fullmäktiges ordförande har helt fel när hon säger att detta inte ligger inom ramen för landstingets kompetens.

Jag vill också fråga landstingsfullmäktiges ordförande vad det är för skillnad i fråga om denna interpellation, där det handlar om det landstingsjuristen uttrycker som att det ligger utanför landstingets allmänna kompetens och touchar allmänpolitiskt eller rikspolitiskt innehåll, i relation till den interpellation som fullmäktige just nu har beslutat får ställas, nämligen en interpellation av Lars Dahlberg, där stora delar handlar om landstingets relation till staten när det gäller trängsel-skatter och införande av sådana och där en av strecksatserna handlar om på vilket sätt man anser att landstinget som fullmäktigeförsamling, som demokratisk-parlamentarisk församling, ska förhålla sig till regeringen. I det här fallet är det bara en nyansskillnad ifall man väljer att säga ”statsminister” eller ”regering” – det torde representera samma sak, nämligen våra relationer med staten.

Jag yrkar därför att interpellationen får ställas i sin helhet.

Anförande nr 352

Lena - Maj Anding (mp): Vi har diskuterat den här interpellationen i vår grupp och kan inte komma till någon annan bedömning än den Ingela Nylund Watz har, nämligen att interpellationen mycket väl ligger inom landstingets kompetensområde. Vi har diskuterat de här frågorna i alla år som jag kan minnas: de relationer som vi har mellan de olika nivåerna – men det som ligger i landstingets kompetensområde i relation till det. Det gör den här interpellationen – vi kan inte se något annat.

Anförande nr 353

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det får väl vara lite ordning i församlingen. Möjligheten att framställa en interpellation eller en fråga och få det prövat genomförs inte genom någon föregående debatt. Det är snarare så att det är tvärtom: fullmäktige beslutar utan föregående överläggning om en interpellation får ställas.

Ordföranden avgör genom att komma med ett förslag, i det här fallet att interpellationen inte får ställas. Då får hennes eller presidiets vägran i så fall ställas under proposition i fullmäktige genom att vi röstar om detta, om vi har en annan uppfattning än ordföranden har. Då blir det ja- och nej-röster. På den punkten är det mycket tydligt.

Ordföranden: Jag väljer i alla fall att lyssna på dem som har begärt ordet innan vi ställer frågan under prövning, som det naturligtvis kommer att bli.

Anförande nr 354

Andres Käarik (fp): Ordförande! Jag har med visst intresse följt de kommentarer som har lagts. Det är precis som Ingela säger: Det är en oerhört intressant skillnad mellan hennes egen interpellation och den som Lars Dahlberg har lagt, om ni orkar slå upp den. Om ni inte gör det kan jag tala om vari skillnaden ligger.

Lars Dahlberg frågar nämligen vad det ansvariga landstingsrådet anser om regeringens beslut att göra ditten eller datten. Det är en självklarhet att landstinget kan förhålla sig till det, eller åtminstone kan man fråga om landstinget borde förhålla sig till beslut eller officiella uttalanden som görs från regeringens sida när det gäller regeringens politik. Det är solklart att man kan interpellera om det.

Ingela Nylund Watz ställer en fråga om vad en enskild moderat rikspolitiker har sagt i valrörelsen i egenskap av partiledare. Det har inte ett dyft med regeringen att göra. Att han sedermera genom väljarnas utslag blev statsminister förändrar inte det faktum att det Ingela Nylund Watz citerar i sin interpellation inte har något med något regeringsarbete att göra. Det handlar om en ståndpunkt som landstinget inte kan förhålla sig till – vare sig för eller emot.

Om Ingela hade kunnat hitta något dokument där Fredrik Reinfeldts uttryckta ståndpunkt kommer igen i form av ett regeringsuttalande, ett beslut, en avsiktsförklaring eller något annat som är officiellt från regeringen, då får man självfallet interpellera om det.

Varför väljer hon det här uttalandet? Det är helt enkelt så att det inte finns något annat. Det hade varit mycket enkelt för henne att redigera om interpellationen, efter att ha läst juristens promemoria, och säga: Okej, det finns ett mycket bättre dokument än Fredrik Reinfeldts allmänna uttalande i en valrörelse. Om hon hade hittat något dokument hade hon självfallet tagit det, för då hade det varit solklart, och det hade inte varit något snack i den här församlingen, och ingen hade opponerat sig mot interpellationen på formella grunder.

Men problemet för henne är att hon inte kan hitta något. Det finns inget, utan det är hon själv som har hittat på att regeringen har den här ståndpunkten, på det sätt som hon uttrycker det. Därmed kan hon inte ställa någon interpellation, och därmed har presidiet helt självklart rätt: man kan inte i den här församlingen interpellera om enskilda politikers uttalande i en valrörelse.

Anförande nr 355

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Jag vet inte var det står att man inte kan interpellera om enskilda politikers uttalanden i en valrörelse. Det är något som får stå för Käärik och ingen annan, för det finns inte.

Jag tycker nog att Ingela har varit väldigt tydlig när hon argumenterade för sin sak. Jag känner lite grann att man här lägger locket på och förtrycker en debatt som vi faktiskt borde ha i landstingsfullmäktige. Det tycker jag är pinsamt.

Anförande nr 356

Landstingsrådet *Nyman* (kd): Fru ordförande! Jag ska inte spekulera i det ena eller det andra skälet för att ställa en interpellation. Men jag kan erinra mig att jag har haft samtal i liknande frågor med landstingsfullmäktiges tidigare ordförande Conny Andersson. Den gången gällde det en fråga, och då blev vi så småningom överens.

Jag tyckte definitivt att frågan hade rätt karaktär för att få ställas, men jag lät mig övertygas av just det faktum att det ska ligga inom landstingets kompetensområde.

Den här interpellationen innehåller sex frågor varav de tre senare mycket väl kan platsa, alldeles oavsett hur man argumenterar i texten. Det är alltså frågeställningarna som ifrågasätts.

Jag anser att landstingsfullmäktige ska avslå förslaget att interpellationen får ställas i nuvarande skick. Den får i så fall skrivas om och kan komma igen om någon månad eller så.

Anförande nr 357

Andre vice ordföranden *John Glas* (fp): Vi har rådfrågat landstingets jurister i den här frågan. Vad de har sagt framgår av det papper som har delats ut. De synpunkter som de har ska vi ändå respektera.

Jag föreslår Ingela, som jag respekterar väl, att du ska ta en diskussion inom gruppen och höra dig för med dem. Skriv om interpellationen – det är vad jag föreslår – så går den fram och kan behandlas som vilken annan interpellation som helst och behöver inte ifrågasättas!

Den andemening som ni kanske har haft bakom tycker jag är olycklig. Jag tycker att en interpellation ska vara ren när man ställer den. Nu har den på något sätt blivit betygssatt av juristerna, och jag tycker att man ska ta hänsyn till det.

Anförande nr 358

Förste vice ordföranden C o n n y A n d e r s s o n (s): Fullmäktige! Jag hade tänkt låta fullmäktiges ordförande sköta debatten, men i och med att John Glas gick in i den känner jag mig oförhindrad att redogöra för mitt ställningstagande i samband med att vi har diskuterat frågan i presidiet.

Jag tror att utgångspunkten, när man bedömer om en fråga har att göra med fullmäktige, är vilket ämnesområde det handlar om. För mig är det tydligt att det handlar om sjukvårdsfrågor, som uppenbarligen är en landstingets fråga.

Man kan ha synpunkter på en och annan formulering, men låt mig säga att under fyra år som fullmäktiges ordförande har jag nog stött på en och annan formulering som väl mäter sig med den här.

Min uppfattning i frågan har varit att jag inte tror att det håller juridiskt att hävda att interpellationen faller utanför ramen för vad som får ställas.

Jag upplever – det har jag också sagt i våra interna diskussioner i presidiet – att om man fullföljer att säga nej till den här interpellationen, då är det definitivt en uppstramning av de regler som vi har tillämpat under de senaste fyra åren.

Anförande nr 359

Landstingsrådet A n d e r s s o n (c): Jag vill först uttala mitt stöd för den analys som juristen har gjort och de förslag som har lämnats av Christer Wennerholm och andra företrädare för majoriteten.

Jag kan inte heller se att frågan om vad en regeringsföreträdare som person har för åsikt i en fråga som uppenbart inte ligger inom beslutsområdet för hans kompetens, i ett land där inte heller lagen fastställs genom muntliga dekret från regeringsföreträdare, har relevans i sammanhanget.

Jag tycker också att rubriksättningen på interpellationen på ett påtagligt sätt avviker från vad som förefaller vara det vanliga i de andra interpellationerna. Jag tycker på många sätt att detta är ett märkligt och tveksamt förfarande. Jag uttalar således mitt bifall till de ståndpunkter som har framförts tidigare från majoriteten.

Ordföranden: Jag tar ansvar för bedömningen. Jag släpar inte på en ryggsäck med en massa prestige. Om detta blir provat och det går oss emot är det bra att få det provat, tycker jag. Vad som faller inom landstingets kompetens eller inte är ganska svår materia. Jag ser i så fall fram emot en prövning. Jag har förstått att Ingela Nylund Watz kommer att överklaga om det går henne emot – det har framförts.

Anförande nr 360

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tänker inte ta någon debatt med John Glas i frågan, men med all respekt för din

respekt för mig är jag faktiskt tillräckligt erfaren politiskt för att själv inse ifall man behöver göra en omskrivning av en interpellation. Det ansvaret tar jag och min grupp på oss.

I det här fallet har vi gjort bedömningen att samtliga strecksatser i interpellationen faller väl inom ramen för landstingets kompetensområde. Jag vill erinra landstingsfullmäktige om hur många gånger vi under förra mandatperioden fick interpellationer och frågor där det fanns direkt anknytning till enskilda statsminist-rars uttalanden på olika områden som inte hade direkt med hans ansvar som regeringsföreträdare att göra.

Ordföranden: Med detta kan vi anse diskussionen avslutad. Då frågar jag fullmäktige om fullmäktige stöder mitt beslut att inte godkänna de tre strecksatser-na – det är dem det handlar om – eller om de får godkännas, det vill säga om interpellationen i sin helhet får godkännas.

(Landstingsrådet Nylund Watz (s): Det måste gälla hela interpellationen eller inte.)

Nej, jag tycker att de tre sista strecksatserna kan godkännas.

Anförande nr 361

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande! Jag tar själv ställning till ifall jag vill lägga interpellationen med tre strecksatser eller inte. Du måste ställa helheten mot avslag.

Ordföranden: Du önskar alltså att vi tar ställning till helheten. Då frågar jag fullmäktige om interpellationen får ställas eller inte.

Avslutning

Ordföranden: Jag vill framföra ett tack till er alla som har genomfört den här budgetdebatten under två dagar. Det har varit god stämning, intressanta diskussioner och rappa replikväxlingar. Vi i presidiet har tyckt att det har varit riktigt trevligt att lyssna på er, och jag hoppas att de som har lyssnat på radio eller på annat sätt också har tyckt att det har varit bra.

Vi har lärt känna varandra lite mer. Det är många nya i fullmäktige. Jag hoppas att det blir bra inför nästa år, när vi träffas igen.

Det är mycket mer jobb än man kan tänka sig att genomföra två dagars fullmäktige. Jag vill tacka presidiet för gott samarbete. Jag vill tacka sekretariatet. Det är mycket jobb som ligger bakom. Jag tackar också Peter och Klas.

Jag vill tacka vaktmästeriet för stort jobb. I dag är luften lite bättre. Det har varit en ordentlig genomkörare i rummet. Det var lite jobbigt i går, då många tyckte att det blev lite för varmt. Men i dag känns det bra – tack för det!

Jag skulle också vilja tacka tekniken. Den har hållit. Det är en oroshärd – vi är så beroende av voteringstekniken. Om vi inte hade den skulle vi stå oss lite slätt, med alla dessa voteringar. Men det har fungerat. Tack, ni som har hållit i tekniken och varit ansvariga för den!

Jag skulle vilja avsluta med en liten dikt, för att ändra på stämningen lite grann, när det nu slutade som det gjorde. Den dikten har jag hittat i den lilla bok som ni allesammans fick förra året, *Att nå ända fram*, som utgavs av Stockholms läns landsting och var en del i jämställdhetsarbetet. Det finns en hel del fina dikter där.

Just den dikt jag vill läsa nu handlar om det som många har pratat om, att vi önskar varandra God Jul och önskar varandra snö, för den heter just *Den första snön*. Den har en hel del bottnar men kan också ses som en kärleksförklaring till vintern. Stig Dagerman skrev den 1950.

Den första snön

Den första snön är vitast
av allt som vindar drev.
En morgon ligger jorden,
beströdd med vita brev.

Olästa över dagen
skall vila myr och lund.
Så mycket post fick ingen
som vinterns första stund.

Men alla brev skall brytas.
Var fråga få sitt svar.
Och vargens gång skall läsas
av dem som ögon har.

Och mänskans spår skall visa
en broder var hon bor,
ty ingen är så ensam
som han om hösten tror.

Tack ska ni ha!

Anförande nr 362

Landstingsrådet Heister (m): Mina vänner! Jag tycker att vi än en gång tackar fullmäktiges ordförande och presidiet för två mycket fina dagar, med det arbete som de har genomfört. Låt oss önska att ni får en trevlig jul och ett gott nytt år, så ses vi på det nya året. God Jul, presidiet, och tack!

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Heister (m) 10:1, 8, 10, 36, 38, 40, 70, 301, 308, 310, 312, 314, 340, 344, 362
Landstingsrådet Nylund Watz (s) 10:2, 9, 11, 13, 20, 23, 28, 32, 66, 69, 71, 158, 160, 164, 170, 302, 309, 311, 313, 345, 351, 360, 361
Landstingsrådet Rydberg (fp) 10:3, 12, 14, 41, 51, 53, 55, 73, 174, 182, 184, 207, 209, 211, 218, 221, 227, 229, 295, 346
Landstingsrådet Sevefjord (v) 10:4, 15, 17, 21, 29, 34, 62, 175, 185, 187, 194, 196, 204, 206, 214, 347, 355
Landstingsrådet Wigg (mp) 10:5, 18, 25, 31, 86, 99, 257, 259, 261, 320, 322, 348
Lidwall Pia (kd) 10:6, 19, 22, 42, 44, 203, 205, 234, 241, 275, 349
Landstingsrådet Andersson (c) 10: 7, 16, 24, 26, 47, 49, 97, 100, 178, 197, 199, 202, 250, 266, 285, 296, 307, 321, 323, 341, 350, 359
Landstingsrådet Wennerholm (m) 10:27, 30, 33, 74, 81, 83, 85, 105, 107, 110, 117, 119, 353
Landstingsrådet Larsson (s) 10:35, 37, 39, 43, 173, 180, 183, 188, 190, 192, 201, 245, 279, 294
Landstingsrådet Wallhager (fp) 10:45, 222, 230, 232, 237, 239, 303, 316, 318, 326, 328,
Sigurdsson Björn (mp) 10:46, 48, 140, 146
Almqvist Måns (v) 10:50, 52, 54, 77, 84, 121
Landstingsrådet Nyman (kd) 10:56, 58, 60, 72, 177, 191, 193, 195, 213, 306, 315, 338, 356
Landstingsrådet Dahlberg (s) 10:57, 59, 75, 82, 109, 111, 115, 130, 135, 137, 143, 145, 149
Hansson Kajsa (c) 10:61, 63, 243
Anding Lena-Maj (mp) 10:64, 67, 108, 176, 181, 198, 200, 208, 210, 212, 242, 263, 292, 352
Svensson Raymond (c) 10:65
Landstingsrådet Lundquist (m) 10:68, 216, 224, 247, 249, 258, 260, 262, 270, 272, 274, 282, 290, 334
Rohdin Lennart (fp) 10:76, 133
Blombäck Yvonne (mp) 10:78, 104, 106, 113
Stefansson Jan (kd) 10:79, 120, 141, 148, 150
Gripenstam Tage (c) 10:80, 91, 142, 147, 331, 333
Holmberg Staffan (s) 10:87
Fare Stella (fp) 10:88
Gunnarsson Viviann (mp) 10:89, 236, 238, 240, 305, 337, 339, 342
Hortin Regiana (c) 10: 93, 267
Broberg Charlotte (m) 10:94, 112, 114
Pettersson Kerstin (v) 10:90, 92, 155, 163, 171, 284, 286
Hansjons Tora (s) 10:95
Strömdahl Jan (v) 10:96, 98, 139, 264, 330, 332
Johansson Anders (s) 10:101, 118
Wikholm Nanna (s) 10:102
Sjölander Johan (s) 10:103, 325, 327, 329, 336
Ahumada Pamela (v) 10:116
Starbrink Anna (fp) 10:122, 124
Sundman Björn (s) 10:123, 125

Manhag Anna (m) 10:126
Kroon Leif (kd) 10:127
von Uexküll Boris (m) 10:128, 278, 280
Freimuth Mikael (m) 10:129
Åkerhielm Caroline (fp) 10:131
Agestav Magnus (kd) 10:132
Langby Erik (m) 10:134
Käärik Andres (fp) 10:136, 138, 144, 354
Wästberg Karin (fp) 10:151, 159
Sladic Gizela (s) 10:152, 168,
Lindqvist Morgan (m) 10:153, 162, 165
Boström Agnetha (mp) 10: 154, 161
Sjödén Staffan (m) 10:166
Ifvarsson Carl-Anders (fp) 10:167, 169
El Houry Aram (kd) 10:156
Chambay Christine (c) 10:157
Landstingsrådet Reinfeldt (m) 10:172, 179, 186, 189, 215, 219, 300
Landstingsrådet Ros (s) 10:217, 220
Jörnehed Håkan (v) 10:223, 226, 228, 231, 233, 235, 304, 317, 319
Ljungberg Schött Marie (m) 10:225, 244
Lönnberg Anders (s) 10:246, 248, 251, 343
Lindquist Olov (fp) 10:252, 254, 256
Cebrian Juan Carlos (s) 10:253, 255, 269, 271, 273
Backlund Inga-Britt (kd) 10:265
Reichenberg Olle (m) 10:268
Skoglund Mats (v) 10:276
Lannerö Eva (kd) 10:277
Sander Tove (s) 10:281, 283
Lundén-Welden Peter (m) 10:287
Sundesten Mikael (s) 10:288
Launy Sverre (v) 10:289
Thorsson Gunilla (fp) 10:291
Mackegård Janet (s) 10:293
Cronvall-Morén Lena (m) 10:297
Söderlund Kristina (s) 10:298
Dingertz Elisabeth (m) 10:299
Andersson Yvonne (mp) 10:324
Sundström Jan Olov (m) 10:335
2:e vice ordförande Glas (fp) 10:357
1:e vice ordförande Andersson (s) 10:358